



Eiropas Savienības  
Padome

Briselē, 2025. gada 4. septembrī  
(OR. en)

12461/25  
ADD 2

---

---

**Starpiestāžu lieta:**  
**2025/0810 (NLE)**

---

---

**COLAC 138**  
**POLCOM 222**  
**SERVICES 54**  
**FDI 49**

## **PRIEKŠLIKUMS**

---

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 3. septembris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre *Thérèse BLANCHET*

---

Temats: PIELIKUMS  
dokumentam  
Priekšlikums – PADOMES LĒMUMS  
par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Stratēģiskas politiskās,  
ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgumu starp Eiropas  
Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas  
Savienotajām Valstīm, no otras puses

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 810 annex.

---

Pielikumā: COM(2025) 810 annex



EIROPAS  
KOMISIJA

Briselē, 3.9.2025.  
COM(2025) 810 final

ANNEX 1 – PART 2/4

## **PIELIKUMS**

*dokumentam*

### **Priekšlikums – PADOMES LĒMUMS**

**par to, lai Eiropas Savienības vārdā noslēgtu Stratēģiskas politiskās, ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses**

### III DAĻA<sup>1</sup>

#### TIRDZNIECĪBA UN IEGULDĪJUMI

##### 1. NODAĻA

##### VISPĀRĪGI UN INSTITUCIONĀLI

##### A IEDAĻA

##### Vispārīgi noteikumi

##### 1.1. PANTS

##### Brīvās tirdzniecības zonas izveide

Puses, ievērojot šo nolīguma daļu, izveido brīvās tirdzniecības zonu atbilstīgi *GATT* 1994 XXIV pantam un *GATS* V pantam.

---

<sup>1</sup> Ja noteikumā ir atsauce uz citu pantu, neprecizējot to šā nolīguma daļu, kurā atrodams minētais pants, uzskatāms, ka minētais pants ir nolīguma III daļā.

## 1.2. PANTS

### Mērķi

Šīs nolīguma daļas mērķi ir šādi:

- a) paplašināt un dažādot preču tirdzniecību starp Pusēm saskaņā ar *GATT* 1994 XXIV pantu, samazinot vai likvidējot muitas nodokļus un ar tarifiem nesaistītus šķēršļus tirdzniecībā;
- b) atvieglot preču tirdzniecību, jo īpaši izmantojot noteikumus par muitu un tirdzniecības atvieglošanu, standartus, tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kā arī sanitāros un fitosanitāros pasākumus, vienlaikus saglabājot katras Puses tiesības tās teritorijā reglamentēt un sasniegt sabiedriskās kārtības mērķus;
- c) liberalizēt pakalpojumu tirdzniecību saskaņā ar *GATS* V pantu;
- d) izveidot sistēmu, kas veicina ieguldījumu plūsmu pieaugumu, nodrošinot pārredzamus, stabilus un paredzamus noteikumus, kuri reglamentē uzņēmumu iedibināšanas nosacījumus un ar to saistīto kapitāla apriti, un garantējot pienācīgu līdzsvaru starp ieguldījumu liberalizāciju un aizsardzību un katras Puses tiesībām reglamentēt, lai sasniegtu leģitīmus politikas mērķus;

- e) izveidot ieguldījumu tiesu sistēmu, lai efektīvi, objektīvi un paredzami atrisinātu ieguldītāju un valsts strīdus;
- f) panākt Pušu publiskā iepirkuma tirgu faktisku un abpusēju atvēršanu;
- g) veicināt inovāciju un jaunradi, nodrošinot atbilstošu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību saskaņā ar spēkā esošajām starptautiskajām saistībām starp Pusēm un līdzsvaru starp šo aizsardzību un sabiedrības interesēm;
- h) veidot tirdzniecības un ieguldījumu attiecības starp Pusēm saskaņā ar brīvas un neizkropļotas konkurences principu;
- i) veicināt ilgtspējīgu attīstību un starptautiskās tirdzniecības attīstību tādā veidā, kas sekmē ilgtspējīgu attīstību, ietverot ekonomikas attīstību, sociālo attīstību un vides aizsardzību;
- j) izveidot efektīvu, taisnīgu un paredzamu strīdu izšķiršanas mehānismu, lai izšķirtu strīdus starp Pusēm par šīs nolīguma daļas interpretāciju un piemērošanu.

### 1.3. PANTS

#### Vispārpiemērojamās definīcijas

Šajā nolīguma daļā, ja vien nav norādīts citādi:

- a) “vispārēji piemērojams administratīvs nolēmums” ir administratīvs nolēmums vai interpretācija, kas attiecas uz visām personām un faktiskām situācijām, uz kurām parasti attiecas minētais administratīvais nolēmums vai interpretācija, un ar ko nosaka rīcības normu, bet kas neietver:
  - i) administratīvā vai tiesvedībā pielīdzināmā procesā pieņemtu atzinumu vai nolēmumu, ko piemēro konkrētai otras Puses personai, precei vai pakalpojumam konkrētā lietā; vai
  - ii) citu nolēmumu par konkrētu rīcību vai praksi;
- b) “Līgums par lauksaimniecību” ir Līgums par lauksaimniecību, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- c) “lauksaimniecības prece” ir Nolīguma par lauksaimniecību 1. pielikumā uzskaitīts produkts;
- d) “gaisa kuģu remonta un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto” ir remonta un apkopes darbības, kas tiek veiktas gaisa kuģim vai tā daļai, kamēr to neizmanto, un tie neietver līnijas tehnisko apkopi;

- e) “Antidempinga nolīgums” ir Nolīgums par 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VI panta īstenošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- f) “datorizēto rezervēšanas sistēmu pakalpojumi” ir pakalpojumi, kurus sniedz datorizētās sistēmas, kas satur informāciju par gaisa pārvadātāju grafikiem, pieejamību, braukšanas maksām un noteikumiem, un kurus izmantojot var veikt rezervēšanu vai izsniegt biļetes;
- g) “muitas nodoklis” ir jebkurš nodoklis vai maksājums, ko piemēro attiecībā uz preču importu vai saistībā ar to, tas ietver visus papildnodokļus vai uzcenojumus, kurus piemēro saistībā ar šādu importu; bet tas neietver:
  - i) maksu, kas līdzvērtīga iekšējam nodoklim, kuru piemēro saskaņā ar 2.3. pantu;
  - ii) antidempinga vai kompensācijas<sup>2</sup> maksājumu, ko piemēro saskaņā ar attiecīgi *GATT* 1994, Antidempinga nolīgumu un SKP nolīgumu;
  - iii) maksas vai citus maksājumus, ko uzliek preces importam vai saistībā ar importu un kas nepārsniedz sniegto pakalpojumu aptuvenās izmaksas; un

---

<sup>2</sup> Lielākai noteiktībai – muitas nodokļa definīcija neietekmē Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar 5. nodaļu (Tirdzniecības aizsardzības instrumenti).

- iv) piemaksu, ko piedāvā vai iekasē par importētu preci un kas izriet no konkursa sistēmas, kura atļauta tarifa kvotu pārvaldībai saskaņā ar 2-A-4. papildinājumu (Meksikas tarifa kvotas);
- h) “Līgums par muitas vērtības noteikšanu” ir Līgums par Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību 1994 VII panta īstenošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- i) “dienas” ir kalendārās dienas, tostarp nedēļas nogales un brīvdienas;
- j) “VSI” ir Vienošanās par noteikumiem un procedūrām, kas reglamentē strīdu izšķiršanu un ietverta PTO līguma 2. pielikumā;
- k) “uzņēmums” ir jebkurš tiesību subjekts, kas noteiktā kārtībā izveidots vai citādi organizēts saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem peļņas gūšanai vai citā nolūkā un kas pieder privātai personai vai valstij, tostarp jebkāda korporācija, fonds, pilnsabiedrība, kopuzņēmums, viena dalībnieka uzņēmums vai asociācija;
- l) “esošs” nozīmē spēkā esošs šā nolīguma spēkā stāšanās dienā;
- m) “brīvi konvertējama valūta” ir valūta, ar ko notiek plaša mēroga tirdzniecība starptautiskos ārvalstu valūtas tirgos un kas tiek plaši lietota starptautiskos darījumos;

- n) “*GATS*” ir Vispārējā vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību, kas ietverta PTO līguma 1.B pielikumā;
- o) “*GATT 1994*” ir 1994. gada Vispārējā vienošanās par tarifiem un tirdzniecību, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;
- p) “preces” ir gan materiāli, gan ražojumi;
- q) “Puses prece” ir iekšzemes prece *GATT 1994* izpratnē un ietver preces, kuru izcelsme ir minētajā Pusē;
- r) “apkalpošana uz zemes” ir lidostā par atlīdzību vai uz līguma pamata sniegti aviosabiedrību pārstāvēšanas, administrēšanas un uzraudzības pakalpojumi, pasažieru apkalpošana, bagāžas apkalpošana, trapa pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi<sup>3</sup>, kravas un pasta apstrāde, gaisa kuģu uzpilde ar degvielu, gaisa kuģa apkalpošana un tīrīšana, virszemes transports un lidojuma operācijas, apkalpju administrēšanas un lidojumu plānošanas pakalpojumi; bet neietver pašpakalpojumus, drošību, līnijas tehnisko apkopi, gaisa kuģu remontu un apkopi; un būtiskas centralizētas lidostas infrastruktūras, piemēram, atledošanas iekārtu, degvielas uzpildes sistēmu, bagāžas apstrādes sistēmu un noteiktas lidostas iekšējās transporta sistēmas pārvaldību vai darbību;
- s) “harmonizētā sistēma” jeb “HS” ir preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētā sistēma, ieskaitot tās vispārīgos interpretācijas noteikumus, sadaļu piezīmes, nodaļu piezīmes un apakšpozīciju piezīmes un grozījumus;

---

<sup>3</sup> Izņemot pārtikas sagatavošanu.

- t) “pasākums” ietver jebkuru likumu, noteikumu, normu, procedūru, lēmumu, administratīvu aktu, prasību vai praksi<sup>4</sup>;
- u) “valstspiederīgais” ir fiziska persona, kurai ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederība saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem vai kura ir kādas Puses pastāvīgais iedzīvotājs;
- v) “fiziska persona” ir<sup>5</sup>:
  - i) Eiropas Savienības gadījumā – persona, kurai ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība saskaņā ar tās tiesību aktiem<sup>6</sup>; un
  - ii) Meksikas gadījumā – persona, kurai ir Meksikas valstspiederība saskaņā ar tās tiesību aktiem;

fizisku personu, kas ir Meksikas valstspiederīgais un kam ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība, uzskata tikai par tās Puses fizisku personu, kurā viņai ir dominējošā un faktiskā valstspiederība;

---

<sup>4</sup> Lielākai noteiktībai – termins “pasākums” ietver bezdarbību.

<sup>5</sup> Šī definīcija attiecas uz 10.–19. nodaļu.

<sup>6</sup> Definīcija “Eiropas Savienības fiziskas personas” ietver arī fiziskas personas, kuras pastāvīgi uzturas Latvijas Republikā, kuras nav Latvijas Republikas pilsoņi vai citas valsts pilsoņi, bet kuras ir tiesīgas saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem saņemt nepilsoņa pasi.

- w) “ESAO” ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija;
- x) “noteiktas izcelsmes prece” ir prece, kuras izcelsme atbilst 3. nodaļā (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) noteiktajiem izcelsmes noteikumiem;
- y) “persona” ir fiziska persona vai uzņēmums;
- z) “Puses persona” ir Puses valstspiederīgais vai uzņēmums;
- aa) “preferenciāls tarifa režīms” ir muitas nodokļa likme, ko piemēro noteiktas izcelsmes precei saskaņā ar 2.4. pantu (Muitas nodokļu atcelšana vai samazināšana);
- bb) “Vienošanās par aizsardzības pasākumiem” ir Vienošanās par aizsardzības pasākumiem, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;
- cc) “SKP nolīgums” ir Nolīgums par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- dd) “gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirdzniecība” ir iespējas attiecīgajam gaisa pārvadātājam brīvi pārdot un tirgot savus gaisa pārvadājumu pakalpojumus, tostarp visi tādi tirgvedības aspekti kā tirgus izpēte, reklāma un izplatīšana, bet neietverot cenu noteikšanu par gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai piemērojamos nosacījumus;
- ee) “pakalpojuma sniedzējs” ir persona, kas sniedz vai vēlas sniegt pakalpojumu;

- ff) “SFS līgums” ir Līgums par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- gg) “valsts uzņēmums” ir uzņēmums, kas pieder Pusei vai ko kontrolē Puse;
- hh) “TBT nolīgums” ir Nolīgums par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībā, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- ii) “teritorija” ir teritorija, kurā piemēro šo nolīgumu saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 2.2. pantu (Teritoriālā piemērošana);
- jj) “trešā valsts” ir valsts vai teritorija ārpus šā nolīguma teritoriālās piemērošanas jomas;
- kk) “*TRIPS* līgums” ir Līgums par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, kas ietverts PTO līguma 1.C pielikumā;
- ll) “Vīnes Konvencija par starptautisko līgumu tiesībām” ir Vīnes Konvencija par starptautisko līgumu tiesībām, kas pieņemta Vīnē 1969. gada 23. maijā;
- mm) “PTO” ir Pasaules Tirdzniecības organizācija; un
- nn) “PTO līgums” ir Marrākešas Līgums par Pasaules tirdzniecības organizācijas izveidošanu, kas pieņemts Marrākešā 1994. gada 15. aprīlī.

#### 1.4. PANTS

##### Saistība ar PTO līgumu

Puses apstiprina savas tiesības un saistības vienai pret otru atbilstīgi PTO līgumam.

#### 1.5. PANTS

##### Atsauces uz tiesību aktiem un citiem nolīgumiem

1. Ja vien nav norādīts citādi, visas šajā nolīguma daļā ietvertās atsauces uz tiesību aktiem – vai nu vispārīgi, vai ar atsauci uz konkrētu likumu, regulu vai direktīvu – uzskata par atsaucēm uz tiesību aktiem ar to grozījumiem.
2. Ja vien nav norādīts citādi, visas atsauces vai iekļaušanu ar atsauci šajā nolīguma daļā uz citiem nolīgumiem vai tiesību instrumentiem vai kādu to daļu uzskata par tādām, kas ietver:
  - a) attiecīgos pielikumus, protokolus, zemspērtas piezīmes, skaidrojošās piezīmes un skaidrojumus; un

- b) aizstājošos nolīgumus, kuru puses ir Puses, vai grozījumus, kas Pusēm ir saistoši, izņemot gadījumu, kad atsauce apstiprina esošās tiesības un pienākumus.

## 1.6. PANTS

### Pienākumu izpilde

1. Katra Puse pieņem vispārējus vai īpašus pasākumus, kas vajadzīgi tās pienākumu izpildei saskaņā ar šo nolīguma daļu, tostarp pasākumus, ar kuriem nodrošina, ka tās centrālā valdība, reģiona valdība vai vietējās valdības un iestādes, kā arī nevalstiskās struktūras, īstenojot tām deleģētās pilnvaras, ievēro šīs daļas noteikumus.
2. Lielākai noteiktībai – Puse var apturēt šajā nolīguma daļā noteiktās tiesības un pienākumus, izņemot gadījumus, kas paredzēti šā nolīguma IV daļas 2.3. panta (Pienākumu izpilde) 3. punktā, tikai tad, ja otra Puse pārkāpj šīs nolīguma daļas noteikumus, un saskaņā ar tajā, tostarp 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana), izklāstītajām prasībām.

## B IEDAĻA

### Institucionāli noteikumi

#### 1.7. PANTS

##### Apvienotās padomes īpašās funkcijas

1. Kad Apvienotā padome veic kādu no funkcijām, kas tai uzticētas ar šo nolīguma daļu, tās sastāvā ministru līmenī ir ES Puses pārstāvji, kuri atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem, no vienas puses, un Meksikas Ekonomikas ministrijas pārstāvji, no otras puses, vai viņu ieceltās personas.
2. Apvienotā padome nolūkā sasniegt šīs nolīguma daļas mērķus, var grozīt:
  - a) 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafīks) un 2.-E pielikumu (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem);
  - b) 3. nodaļu (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), tostarp 3.-A līdz 3.-D pielikumu;
  - c) 10.-D pielikumu (Tiesas locekļu, apelācijas tiesas locekļu un mediatoru rīcības kodekss);

- d) attiecīgos Meksikas sarakstus un grafikus saskaņā ar 10.12. panta (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) 6. punktu un 11.8. panta (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) 4. punktu;
  - e) 21.-A pielikumu (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikumu (Meksikas aptvertais iepirkums);
  - f) 25.-B pielikumu (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts);
  - g) 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).
3. Apvienotā padome nolūkā sasniegt šīs nolīguma daļas mērķus var arī:
- a) pieņemt šīs nolīguma daļas noteikumu saistošas interpretācijas;
  - b) pieņemt citu lēmumu, kāds paredzēts šajā nolīguma daļā; un
  - c) pēc Pušu vienošanās veikt citas darbības, kas vajadzīgas, lai izpildītu savas funkcijas.
4. Katra Puse saskaņā ar savām piemērojamām juridiskajām procedūrām visus 2. punkta a) apakšpunktā minētos grozījumus īsteno laikposmā, par kuru Puses var vienoties.

## 1.8. PANTS

### Apvienotās komitejas īpašās funkcijas

1. Kad Apvienotā komiteja veic kādu no funkcijām, kas tai uzticētas ar šo nolīguma daļu, tās sastāvā atbilstoši katras Puses attiecīgajām prasībām augstāko amatpersonu līmenī ir ES Puses pārstāvji, kas atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem, no vienas puses, un Meksikas Ekonomikas ministrijas pārstāvji, no otras puses, vai viņu ieceltās personas.

2. Apvienotā komiteja:

- a) palīdz Apvienotajai padomei tās funkciju veikšanā attiecībā uz tirdzniecības jautājumiem;
- b) atbild par šīs nolīguma daļas noteikumu pareizu īstenošanu un piemērošanu un par tās piemērošanā iegūto rezultātu novērtēšanu;
- c) neskarot 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana), cenšas novērst un atrisināt domstarpības vai strīdus, kas var rasties saistībā ar šīs nolīguma daļas interpretāciju vai piemērošanu;
- d) pārtrauga apakškomiteju un citu saskaņā ar šo nolīguma daļu izveidoto struktūru darbu; un
- e) apspriež iespējas vēl vairāk uzlabot tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm.

3. Pildot savus 2. punktā noteiktos pienākumus, Apvienotā komiteja var:
- a) atbilstoši savai kompetencei papildus šajā nolīguma daļā izveidotajām apakškomitejām un citām struktūrām izveidot vēl citas apakškomitejas un citas struktūras, kuru sastāvā ir Pušu pārstāvji, un uzticēt tām pienākumus, un lemt par izmaiņām funkcijās, kas uzticētas apakškomitejām un citām tās izveidotajām struktūrām, kā arī likvidēt tās;
  - b) ieteikt Apvienotajai padomei pieņemt lēmumus saskaņā ar šīs nolīguma daļas konkrētajiem mērķiem, tai skaitā grozījumus, kas minēti 1.7. panta 2. punkta a) apakšpunktā, vai pieņemt šādus lēmumus starplaikos starp Apvienotās padomes sēdēm, tostarp gadījumos, kad Apvienotā padome nespēj sanākt uz sēdi; un
  - c) pildot savas funkcijas, veikt jebkādas citas darbības pēc Pušu vienošanās vai Apvienotās padomes norādījumiem.

## 1.9. PANTS

### Šā nolīguma III daļas koordinatori

1. Katra Puse ieceļ šīs nolīguma daļas koordinatoru un par to paziņo otrai Pusei sešdesmit dienu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Koordinatori:

- a) veicina saziņu starp Pusēm par jebkuru jautājumu, uz ko attiecas šī nolīguma daļa, kā arī ar citiem kontaktpunktiem, kuri izveidoti saskaņā ar to;
- b) kopīgi sagatavo darba kārtības un veic visus citus nepieciešamos sagatavošanās darbus Apvienotās padomes un Apvienotās komitejas sēdēm saskaņā ar šo pantu; un
- c) attiecīgā gadījumā veic turpmākus pasākumus pēc Apvienotās padomes un Apvienotās komitejas lēmumiem.

1.10. PANTS

Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras

- 1. Ar šo Puses izveido šādas apakškomitejas un citas struktūras, kuru sastāvā ir ES Puses pārstāvji, no vienas puses, un Meksikas pārstāvji, no otras puses:
  - a) Preču tirdzniecības komiteja;
  - b) Lauksaimniecības apakškomiteja;
  - c) Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja;
  - d) Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja;

- e) Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja;
- f) Apvienotā darba grupa dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem jautājumos;
- g) Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā apakškomiteja;
- h) Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja;
- i) Finanšu pakalpojumu apakškomiteja;
- j) Publiskā iepirkuma apakškomiteja;
- k) Intelektuālā īpašuma apakškomiteja;
- l) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja.

2. Ja vien šajā nolīguma daļā nav noteikts citādi, 1. punktā minētajām apakškomitejām un citām struktūrām piemēro šā nolīguma IV daļas 1.4. pantu.

3. Šā panta 1. punktā minētās apakškomitejas un citas struktūras var sniegt attiecīgus ieteikumus šajā nolīguma daļā paredzētajos gadījumos.

4. Ieteikumus sniedz, savstarpēji vienojoties.

## 1.11. PANTS

### Attiecības ar pilsonisko sabiedrību

1. Katra Puse vismaz reizi gadā tiekas ar savu attiecīgo vietējo konsultantu grupu, kas minēta šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), lai apspriestu jautājumus, kuri saistīti ar šīs nolīguma daļas piemērošanu.
2. Kad Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja sanāk tās tirdzniecības jautājumu sastāvā, tā sasauc šā nolīguma IV daļas 1.8. pantā (Pilsoniskās sabiedrības forums) minētā Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmi, lai risinātu dialogu par šīs nolīguma daļas piemērošanu.

## 2. NODAĻA

### PREČU TIRDZNIECĪBA

#### A IEDAĻA

##### Vispārīgi noteikumi

#### 2.1. PANTS

##### Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “konsulārās formalitātes” ir procedūra, kurā eksportētājas Puses teritorijā vai trešās puses teritorijā no importētājas Puses konsula saņem konsulāro rēķinu vai konsulāro vīzu komercrēķinam, izcelsmes sertifikātam, manifestam, nosūtītāja eksporta deklarācijai un citiem muitas dokumentiem, kuri tiek prasīti vai ir saistīti ar preces importu;

- b) “eksporta licencēšanas procedūra” ir administratīva procedūra, saskaņā ar kuru kā priekšnoteikums eksportam no eksportētājas Puses teritorijas jāiesniedz attiecīgajai eksportētājas Puses administratīvajai struktūrai vai struktūrām pieteikums vai citi dokumenti (kas nav muietošanai parasti nepieciešamie dokumenti);
- c) “Importa licencēšanas līgums” ir Līgums par importa licencēšanas procedūrām, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;
- d) “importa licencēšanas procedūra” ir administratīva procedūra, saskaņā ar kuru kā priekšnoteikums importa veikšanai importētājas Puses teritorijā jāiesniedz attiecīgajai importētājas Puses administratīvajai struktūrai vai struktūrām pieteikums vai citi dokumenti, kas nav muietošanai parasti nepieciešamie dokumenti.

## 2.2. PANTS

### Piemērošanas joma

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, šī nodaļa attiecas uz katras Puses preču tirdzniecību.

## 2.3. PANTS

### Valsts režīms

1. Katra Puse saskaņā ar III pantu *GATT* 1994, tostarp tās piezīmēm un papildnoteikumiem, nosaka valsts režīmu, ko piemēro otras Puses precēm. Šajā nolūkā III pants *GATT* 1994 un tās piezīmes un papildnoteikumi *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.
2. Lielākai noteiktībai – valsts režīms attiecībā uz tādu valdības līmeni Meksikā, kas nav federālais līmenis, vai kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdības līmeni, vai valdības līmeni kādā Eiropas Savienības dalībvalstī ir ne mazāk labvēlīgs par to, kādu minētais valdības līmenis piešķirts līdzīgām, tieši konkurējošām vai aizstājamām precēm attiecīgi Meksikā vai dalībvalstī.

## 2.4. PANTS

### Muitas nodokļu atcelšana vai samazināšana

1. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, katra Puse atceļ vai samazina savus muitas nodokļus noteiktas izcelsmes precēm saskaņā ar 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiks) un, stājoties spēkā šim nolīgumam, nepiemēro nekādus muitas nodokļus noteiktas izcelsmes precēm, kas klasificētas harmonizētās sistēmas 1. līdz 97. nodaļas tarifu pozīcijās, izņemot preces, kuras iekļautas attiecīgi 2.-A pielikuma (Tarifu atcelšanas grafiks) 2-A-1. papildinājumā (Eiropas Savienības tarifu atcelšanas grafiks) vai 2-A-2. papildinājumā (Meksikas tarifu atcelšanas grafiks).

2. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, Puse attiecībā uz otras Puses noteiktas izcelsmes precī nepalielina esošos muitas nodokļus un nepieņem jaunus muitas nodokļus<sup>7</sup>.
3. Ja Puse samazina tās piemērotu lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, minēto nodokļa likmi piemēro otras Puses izcelsmes precēm tik ilgi, kamēr tā ir zemāka par to muitas nodokļa likmi, kas noteikta saskaņā ar 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiks).
4. Pēc vienas Puses pieprasījuma Puses apspriežas, lai apsvērtu iespēju uzlabot tarifu režīmu noteiktas izcelsmes preču piekļuvei tirgum, kā noteikts 2.-A pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiks). Apvienotā padome var pieņemt lēmumu grozīt 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiks)<sup>8</sup>.
5. Lielākai noteiktībai – Puse var saglabāt vai palielināt muitas nodokli noteiktas izcelsmes precei, kā to atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome.

---

<sup>7</sup> Lielākai noteiktībai – pēc muitas nodokļa vienpusējas samazināšanas Puse var paaugstināt minēto muitas nodokli līdz līmenim, kas noteikts tarifu atcelšanas grafika attiecīgajam gadam saskaņā ar 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiks).

<sup>8</sup> Lielākai noteiktībai – minētais grozījums aizstāj jebkuru muitas nodokļa likmi vai posmu kategoriju, kas noteikta 2.-A pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiks).

## 2.5. PANTS

### Izvedmuitas nodokļi, citi nodokļi vai maksājumi

1. Puse nepieņem vai nesaglabā nekādus tādus nodokļus vai maksājumus preces eksportam uz otras Puses teritoriju, kas pārsniedz nodokļus vai maksas, kuras uzliek minētai precei, ja tā paredzēta iekšzemes patēriņam.
2. Puse nepieņem vai nesaglabā nekādas tādas nodevas vai maksājumus, kurus uzliek preču eksportam vai saistībā ar preču eksportu uz otras Puses teritoriju un kuri pārsniedz nodevas vai maksas, ko uzliek minētajai precei, ja tā paredzēta iekšzemes patēriņam.
3. Nekas šajā pantā neliedz Pusei piemērot preces eksportam nodokļus vai maksas, kas atļautas saskaņā ar 2.6. pantu.

## 2.6. PANTS

### Maksas un formalitātes

1. Maksas un citi maksājumi, ko kāda Puse uzliek otras Puses preces importam vai eksportam vai saistībā ar to, nepārsniedz sniedzamo pakalpojumu aptuvenās izmaksas un nav paredzēti iekšzemes preču netiešai aizsardzībai vai nodokļa uzlikšanai importam vai eksportam fiskālām vajadzībām.

2. Puse noteiktas izcelsmes precēm nepiemēro maksu par muitas apstrādi<sup>9</sup>.
3. Katra Puse publicē visas maksas un maksājumus, ko tā uzliek saistībā ar importu vai eksportu, tādā veidā, lai valdības, tirgotāji un citas ieinteresētās personas varētu ar tiem iepazīties.
4. Puse saistībā ar otras Puses preces importu nepiemēro konsulārās formalitātes, tostarp ar tām saistītas maksas un maksājumus<sup>10</sup>.

## 2.7. PANTS

### Pēc remonta vai pārveidošanas atpakaļievestas preces

1. “Remonts vai pārveidošana” nozīmē jebkādu apstrādes darbību, kas veikta precei, lai novērstu darbības defektus vai būtisku bojājumu, un iever preces atjaunošanu, lai tā pildītu savas sākotnējās funkcijas vai lai nodrošinātu tās atbilstību lietošanas tehniskajām prasībām, bez kā preci vairs nevarētu izmantot parastā veidā nolūkā, kam tā bijusi paredzēta. Preces remonts ietver atjaunošanu un apkopi, bet neietver darbību vai procesu, kas:
  - a) iznīcina preces pamatīpašības vai rada jaunu vai komerciāli atšķirīgu preci;

---

<sup>9</sup> Attiecībā uz Meksiku maksa par muitas apstrādi attiecas uz “Derecho de Trámite Aduanero”.

<sup>10</sup> Lielākai noteiktībai – importētāja Puse var pieprasīt, lai tās konsuls, kuram ir jurisdikcija eksportētājas Puses teritorijā, veiktu dokumentu apliecināšanu konsulātā:

- a) izmeklēšanas vai revīzijas vajadzībām vai
- b) mājsaimniecības priekšmetu importam.

- b) pārveido nepabeigtu preci gatavā precē; vai
- c) ir izmantots, lai būtiski mainītu preces funkciju.

2. Puse nepiemēro muitas nodokli precei, neatkarīgi no tās izcelsmes, ko ieved atpakaļ tās teritorijā pēc tam, kad šī prece uz laiku tikusi izvesta no tās teritorijas uz otras Puses teritoriju remonta vai pārveidošanas nolūkā, neatkarīgi no tā, vai šādu remontu vai pārveidošanu varētu veikt tās Puses teritorijā, no kuras prece tika izvesta remonta vai pārveidošanas nolūkā.

3. Šā panta 2. punktu nepiemēro tādām precēm, kas ievestas muitas noliktavās, brīvās tirdzniecības zonās vai ar līdzīgu statusu un ko pēc tam izved remontam un neieved atpakaļ muitas noliktavās, brīvās tirdzniecības zonās vai ar līdzīgu statusu.

4. Puse nepiemēro muitas nodokli precēm, neatkarīgi no to izcelsmes, kas uz laiku importētas no otras Puses teritorijas remonta vai pārveidošanas nolūkā.

## 2.8. PANTS

### Pārražotas preces

1. “Pārražota prece” ir prece, kas klasificēta harmonizētās sistēmas 84.–90. nodaļā vai 9402. pozīcijā, izņemot preces, kuras iekļautas 2.-B pielikumā (To preču saraksts, kuras nav iekļautas pārražotu preču definīcijā):
  - a) kas ir pilnībā vai daļēji ražota no materiāliem, kuri atgūti no izmantotām precēm;
  - b) kam ir līdzīgs sniegums un lietošanas nosacījumi, kā arī paredzamais kalpošanas ilgums kā līdzvērtīgai jaunai precei; un
  - c) kam ir tāda pati garantija kā līdzvērtīgai jaunai precei.
2. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, Puse nepiešķir otras Puses pārražotām precēm mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu Puse piešķir līdzvērtīgām jaunām precēm.
3. Ievērojot tās pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu un PTO līgumu, Puse var pieprasīt, lai pārražotas preces:
  - a) ir identificētas kā tādas izplatīšanai vai pārdošanai tās teritorijā, tostarp īpaši marķētas, lai novērstu patērētāju maldināšanu; un

b) atbilst visām piemērojamām tehniskajām prasībām un noteikumiem, kas piemērojami līdzvērtīgām jaunām precēm.

4. Lielākai noteiktībai – 2.9. pantu piemēro pārražotām precēm. Ja kāda Puse pieņem vai saglabā importa vai eksporta aizliegumus vai ierobežojumus attiecībā uz lietotām precēm, tā nepiemēro minētos pasākumus pārražotām precēm.

## 2.9. PANTS

### Importa un eksporta ierobežojumi

Ja vien 2.-C pielikumā (Izņēmumi no Meksikas importa un eksporta ierobežojumiem) nav noteikts citādi, Puse nepieņem vai nesaglabā nekādus aizliegumus vai ierobežojumus, ko piemēro jebkādu otras Puses preču importam vai preču eksportam vai pārdošanai eksportam uz otras Puses teritoriju, izņemot saskaņā ar XI pantu *GATT* 1994, ieskaitot tās piezīmes un papildnoteikumus. Tādēļ XI pants *GATT* 1994, tostarp tās piezīmes un papildnoteikumi *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

## 2.10. PANTS

### Importa licencēšana

1. Katra Puse pieņem un pārvalda visas importa licencēšanas procedūras saskaņā ar Importa licencēšanas līguma 1.–3. pantu.
2. Katra Puse par visām jaunajām importa licencēšanas procedūrām un visām izmaiņām esošajās importa licencēšanas procedūrās otrai Pusei paziņo 60 dienu laikā pēc to publicēšanas un, ja iespējams, ne vēlāk kā 60 dienas pirms jaunās procedūras vai izmaiņu stāšanās spēkā. Paziņojumā iekļauj Importa licencēšanas līguma 5. panta 2. punktā norādīto informāciju, kā arī šā panta 4. punktā minēto oficiālo tīmekļa vietņu elektroniskās adreses. Uzskata, ka Puse ir izpildījusi šo noteikumu, ja tā saskaņā ar Importa licencēšanas nolīguma 5. panta 1. līdz 3. punktu par attiecīgo jauno importa licencēšanas procedūru vai tās izmaiņām paziņo Importa licencēšanas komitejai, kas paredzēta Importa licencēšanas līguma 4. pantā.
3. Pēc vienas Puses pieprasījuma otra Puse nekavējoties sniedz visu attiecīgo informāciju, tostarp Importa licencēšanas līguma 2. panta 5. punktā norādīto informāciju, par visām importa licencēšanas procedūrām, ko tā plāno pieņemt, ir pieņēmusi vai saglabā, vai par visām izmaiņām esošā importa licencēšanas procedūrā.

4. Katra Puse attiecīgajās oficiālajās tīmekļa vietnēs publicē informāciju, kas tai jāpublicē saskaņā ar Importa licencēšanas līguma 1. panta 4. punkta a) apakšpunktu, un nodrošina, ka Importa licencēšanas līguma 5. panta 2. punktā norādītā informācija ir publiski pieejama.

## 2.11. PANTS

### Eksporta licencēšana

1. Katra Puse publicē visas jaunās eksporta licencēšanas procedūras vai izmaiņas esošā eksporta licencēšanas procedūrā, tostarp attiecīgā gadījumā attiecīgajās oficiālajās tīmekļa vietnēs. Ja iespējams, šādu publicēšanu veic ne vēlāk kā 45 dienas pirms procedūras vai izmaiņu stāšanās spēkā un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā dienā, kad šāda procedūra vai izmaiņas stājas spēkā.
2. Katra Puse paziņo otrai Pusei par savām esošajām eksporta licencēšanas procedūrām 60 dienu laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Katra Puse par visām jaunām eksporta licencēšanas procedūrām un visām izmaiņām esošajās eksporta licencēšanas procedūrās otrai Pusei paziņo 60 dienu laikā pēc to publicēšanas. Šajos paziņojumos ietver atsauci uz avotu, kurā ir publicēta saskaņā ar 3. punktu prasītā informācija, un attiecīgā gadījumā norāda attiecīgo oficiālo tīmekļa vietni.

3. Publicējot eksporta licencēšanas procedūras, norāda šādu informāciju:
- a) eksporta licencēšanas procedūras, tostarp visu tās izmaiņu teksts;
  - b) preces, uz kurām attiecas katra eksporta licencēšanas procedūra;
  - c) attiecībā uz katru procedūru – procesa apraksts, kā pieteikties eksporta licences saņemšanai, un visi kritēriji, kas jāizpilda pieteikuma iesniedzējam, lai tas būtu tiesīgs pieteikties eksporta licences saņemšanai, piemēram, darbības licence, ieguldījumu veikšana vai uzturēšana vai darbība, izmantojot konkrētu iedibinājuma formu vienas Puses teritorijā;
  - d) kontaktpunkts vai kontaktpunkti, kuros ieinteresētās personas var saņemt papildu informāciju par nosacījumiem eksporta licences saņemšanai;
  - e) administratīvā struktūra vai struktūras, kurās jāiesniedz pieteikums un citi attiecīgie dokumenti;
  - f) jebkura tāda pasākuma vai pasākumu apraksts, ko īsteno, izmantojot eksporta licencēšanas procedūru;
  - g) laikposms, kurā katra eksporta licencēšanas procedūra būs spēkā, izņemot gadījumu, kad procedūra paliks spēkā līdz brīdim, kad tā tiks atsaukta vai pārskatīta jaunā publikācijā;

- h) ja Puse plāno izmantot eksporta licencēšanas procedūru eksporta kvotas administrēšanai – kopējais daudzums, kvotas sākuma un beigu datums un attiecīgā gadījumā kvotas vērtība; un
- i) visi atbrīvojumi no prasības saņemt eksporta licenci vai izņēmumi attiecībā uz šādu prasību, informācija, kā pieprasīt vai izmantot šos atbrīvojumus vai izņēmumus, un to piešķiršanas kritēriji.

4. Lielākai noteiktībai – nekas šajā pantā neliek vienai Pusei piešķirt eksporta licenci vai neliedz Pusei īstenot savus pienākumus vai saistības saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūcijām, kā arī saskaņā ar daudzpusējiem ieroču neizplatīšanas režīmiem un eksporta kontroles pasākumiem.

## 2.12. PANTS

### Muitas vērtības noteikšana

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus saskaņā ar Līgumu par muitas vērtības noteikšanu.

## 2.13. PANTS

### Preču pagaidu ieviešana

1. Katra Puse saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem atļauj pagaidu ieviešanu ar pilnīgu atbrīvojumu ar zināmiem nosacījumiem no ievadmuitas nodokļiem šādām precēm, neatkarīgi no to izcelsmes:

- a) preces, kas paredzētas izstādīšanai vai izmantošanai izstādēs, gadatirgos, sanāksmēs, demonstrēšanai vai līdzīgos pasākumos;
- b) tāds profesionālais aprīkojums, tostarp preses vai skaņas vai televīzijas apraides aprīkojums, programmatūra, kinematogrāfijas iekārtas un visas šādu iekārtu palīgierīces vai piederumi, kas vajadzīgs tādas personas uzņēmējdarbībai, komercdarbībai vai profesionālajai darbībai, kura apmeklē otras Puses teritoriju konkrēta uzdevuma veikšanai;
- c) tara, tirdzniecības paraugi, reklāmas filmas un ieraksti un citas preces, kas ievestas saistībā ar komercdarbību;
- d) sporta pasākumiem importētas preces;
- e) humāniem mērķiem importētas preces; un
- f) īpašiem mērķiem importēti dzīvnieki.

2. Katra Puse var pieprasīt, lai preces, uz kurām attiecas pagaidu ieviešana saskaņā ar 1. punktu:

- a) ir paredzētas reeksportēšanai, tajās neveicot nekādas izmaiņas, izņemot parasto nolietojumu to izmantošanas dēļ;
- b) izmanto vienīgi otras Puses valstspiederīgais vai viņa personīgā uzraudzībā, minētajai otras Puses personai veicot uzņēmējdarbību, komercdarbību, profesionālo darbību vai sporta aktivitātes;
- c) netiek pārdotas vai nomātas, kamēr tās atrodas Puses teritorijā;
- d) tām ir pievienots nodrošinājums, ja to pieprasa importētāja Puse, tādā apmērā, kas nepārsniedz maksājumus, kuri citādi būtu jāmaksā ieviešanas vai galīgā importa brīdī; nodrošinājumu atbrīvo, preces eksportējot;
- e) var identificēt, kad tās tiek importētas un eksportētas;
- f) tiek reeksportētas noteiktā laikposmā, kas ir pamatoti saistīts ar pagaidu ieviešanas mērķi; un
- g) ir atļauts ievest tādā daudzumā, kas nepārsniedz to paredzētajam lietojumam nepieciešamo samērīgo daudzumu.

3. Katra Puse atļauj preces, kas ievestas uz laiku saskaņā ar šo pantu, reeksportēt caur jebkuru muitas ostu vai iestādi, kas nav tā osta vai iestāde, caur kuru preces ievestas.
4. Katra Puse nodrošina, ka importētājs vai cita persona, kas atbild par precēm, kuras ievestas saskaņā ar šo pantu, nav atbildīga par to, ka preces nav eksportētas pagaidu ievešanai noteiktajā laikposmā, ieskaitot jebkādu likumīgu pagarinājumu, pēc tam, kad importētājam Pusei saskaņā ar tās tiesību aktiem muitas jomā ir iesniegts pietiekams pierādījums, ka preces ir pilnībā iznīcinātas vai neatgriezeniski zaudētas.

## 2.14. PANTS

### Sadarbība

1. Īpaši noteikumi par administratīvo sadarbību starp Pusēm saistībā ar preferenciāla tarifa režīmu ir izklāstīti 2.-D pielikumā (Īpaši noteikumi par administratīvo sadarbību).
2. Puses katru gadu apmainās ar importa statistiku, pirmo apmaiņu veicot vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, līdz brīdim, kad Preču tirdzniecības komiteja nolemj citādi. Apmaiņa ar importa statistiku aptver datus, kas attiecas uz pēdējo pieejamo gadu, tostarp vērtību un apjomu tarifa pozīcijas līmenī attiecībā uz to otras Puses preču importu, kurām piemēro preferenciālu nodokļu režīmu saskaņā ar šo nolīgumu, un to preču importu, kurām piemēro nepreferenciālu režīmu.

## 2.15. PANTS

### Preču tirdzniecības komiteja

Preču tirdzniecības komiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta a) apakšpunktu:

- a) pārtrauga šīs nodaļas un tās pielikumu īstenošanu un administrēšanu;
- b) veicina preču tirdzniecību starp Pusēm, tostarp apspriežoties par to, kā uzlabot tirgus piekļuves tarifu režīmus saskaņā ar šo nolīgumu, un attiecīgā gadījumā par citiem jautājumiem;
- c) nodrošina forumu visu ar šo nodaļu saistīto jautājumu apspriešanai un risināšanai;
- d) nekavējoties novērš šķēršļus preču tirdzniecībā starp Pusēm, jo īpaši tos, kas saistīti ar netarifa pasākumu piemērošanu, un vajadzības gadījumā nodod šādus jautājumus izskatīšanai Apvienotajā komitejā;
- e) iesaka Apvienotajai komitejai jebkādus šīs nodaļas grozījumus vai papildinājumus;
- f) koordinē datu apmaiņu preferenču izmantošanai vai jebkādu citu informācijas apmaiņu par preču tirdzniecību starp Pusēm, par ko tā var lemt;

- g) pārskata visus turpmākos harmonizētās sistēmas grozījumus, lai nodrošinātu, ka katras Puses pienākumi saskaņā ar šo nolīgumu netiek mainīti, un apspriežas, lai atrisinātu jebkādas saistītus konfliktus;
- h) pilda jebkādas citas funkcijas, ko tai var uzticēt Apvienotā komiteja.

## B IEDAĻA

### Lauksaimniecības preču tirdzniecība

#### 2.16. PANTS

##### Piemērošanas joma

Šī iedaļa attiecas uz Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas saistīti ar lauksaimniecības preču tirdzniecību.

## 2.17. PANTS

### Sadarbība daudzpusējos forumos

1. Puses sadarbojas PTO ietvaros, lai veicinātu vispārēju, uz noteikumiem balstītu, atvērtu, nediskriminējošu un taisnīgu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu, virzītu uz priekšu sarunas lauksaimniecības jomā un veicinātu jebkādu jaunu disciplīnu izveidošanu, kas atvieglo lauksaimniecības preču tirdzniecību.
2. Puses atzīst, ka dažiem eksporta pasākumiem, piemēram, eksporta aizliegumiem, eksporta ierobežojumiem vai eksporta nodokļiem, var būt negatīva ietekme uz kritiski svarīgām lauksaimniecības preču piegādēm. Šajā sakarā Puses atbalsta disciplīnu izveidošanu, aktīvi piedaloties attiecīgajos starptautiskajos forumos.

## 2.18. PANTS

### Eksporta konkurence

1. Šajā pantā:
  - a) “eksporta subsīdijas” ir subsīdijas Nolīguma par lauksaimniecību 1. panta e) punkta nozīmē;  
un

b) “pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību” ir eksporta kredīti, eksporta kredīta garantijas vai apdrošināšanas programmas, kā arī citi pasākumi, kuru ietekme ir līdzvērtīga eksporta subsīdijai<sup>11</sup>.

2. Puses apstiprina savas saistības, kuras noteiktas Lēmumā par eksporta konkurenci, ko 2015. gada 19. decembrī pieņēma PTO ministru konference Nairobi, – maksimāli atturēties no visu veidu eksporta subsīdiju izmantošanas un visiem eksporta pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību un uzlabot pārredzamību un pilnveidot uzraudzību attiecībā uz visiem eksporta subsīdiju veidiem un visiem eksporta pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību.

3. Puse nepieņem un nesaglabā eksporta subsīdijas nevienai lauksaimniecības precei, kas tiek eksportēta vai iekļauta precē, kuru eksportē uz otras Puses teritoriju.

4. Puse nesaglabā, neievieš vai neatjauno nekādus citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību attiecībā uz lauksaimniecības precī, kas tiek eksportēta vai iekļauta precē, kuru eksportē uz otras Puses teritoriju, izņemot gadījumus, kad šis pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību atbilst noteikumiem, kas paredzēti attiecīgajā PTO nolīgumā, lēmumā vai saistībās.

5. Lai uzlabotu pārredzamību un pilnveidotu uzraudzību attiecībā uz eksporta subsīdijām un citiem pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību, Puse, kurai ir pamatotas šaubas par kādu eksporta subsīdiju vai citu pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību, ko otra Puse piemēro lauksaimniecības precei, kura paredzēta eksportam uz pirmo Pusi, var no otras Puses pieprasīt nepieciešamo informāciju par piemērotajiem pasākumiem. Pieprasīto informāciju sniedz nekavējoties.

---

<sup>11</sup> Interpretējot terminu “pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību” konkrētā gadījumā, Puses var skatīt norādījumus attiecīgajos PTO noteikumos, kā arī PTO dalībvalstu praksē.

## 2.19. PANTS

### Tarifu kvotu pārvaldība

1. Puse, kas piemēro tarifa kvotas saskaņā ar 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiks):
  - a) minētās tarifa kvotas pārvalda savlaicīgi un pārredzamā, objektīvā un nediskriminējošā veidā saskaņā ar saviem tiesību aktiem; un
  - b) savlaicīgi un pastāvīgi publisko visu attiecīgo informāciju par kvotu pārvaldību, tostarp pieejamo apjomu, izmantošanas līmeni un atbilstības kritērijus.
2. Puses apspriežas par visiem jautājumiem, kas saistīti ar tarifa kvotu pārvaldību. Šajā nolūkā katra Puse izraugās kontaktpunktu, kas atvieglo saziņu starp Pusēm, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

## 2.20. PANTS

### Lauksaimniecības apakškomiteja

1. Lauksaimniecības apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta b) apakšpunktu:

- a) pārtrauga šīs iedaļas īstenošanu un administrēšanu un veicina sadarbību ar mērķi atvieglot lauksaimniecības preču tirdzniecību starp Pusēm;
- b) nodrošina forumu, kurā Puses var apspriest attīstības tendences to lauksaimniecības programmās un lauksaimniecības preču tirdzniecību starp Pusēm;
- c) novērš šķēršļus, tostarp ar tarifiem nesaistītus šķēršļus lauksaimniecības preču tirdzniecībā starp Pusēm;
- d) izvērtē šīs nodaļas ietekmi uz katras Puses lauksaimniecības nozari, kā arī šīs nodaļas instrumentu darbību, un iesaka Preču tirdzniecības komitejai jebkādos piemērotus pasākumus;
- e) nodrošina forumu, kurā apspriežas par jautājumiem, kas saistīti ar šo iedaļu saistītos jautājumos, sadarbojoties ar citām attiecīgajām komitejām, darba grupām vai citu specializētu struktūru atbilstoši šim nolīgumam;

- f) uzņemas jebkādas citas funkcijas, ko tai var uzticēt Preču tirdzniecības komiteja; un
  - g) saskaņā ar šo punktu veiktā darba rezultātus paziņo izskatīšanai Preču tirdzniecības komitejā.
3. Lauksaimniecības apakškomiteja tiekas vismaz reizi gadā, ja vien nav panākta citāda vienošanās.
4. Ja rodas īpaši apstākļi, pēc vienas Puses pieprasījuma Lauksaimniecības apakškomiteja, Pusēm vienojoties, tiekas ne vēlāk kā 30 dienas pēc minētā pieprasījuma datuma.

## C IEDAĻA

### Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecība

#### 2.21. PANTS

##### Piemērošanas joma

Šo iedaļu piemēro vīna produktiem<sup>12</sup> un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas klasificēti harmonizētās sistēmas 2204., 2205. un 2208. pozīcijā.

---

<sup>12</sup> Lielākai noteiktībai – “vīna produkti” ir vīns un citi vīna produkti, kas klasificēti harmonizētās sistēmas 2204. un 2205. pozīcijā.

## 2.22. PANTS

### Vīndarības prakse

1. Eiropas Savienība atļauj savā teritorijā importēt un tirgot lietošanai pārtikā Meksikas izcelsmes vīnu, kas ir ražots saskaņā ar:
  - a) produktu definīcijām, kas Meksikā atļautas ar normatīvajiem aktiem, kuri minēti 2.- E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) A daļā; un
  - b) Meksikā atļauto vīndarības praksi un piemērotajiem ierobežojumiem, kas atbilst 2.- E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) A daļā minētajiem normatīvajiem aktiem vai ko Meksikas kompetentā iestāde ir citādi apstiprinājusi izmantošanai attiecībā uz eksportam paredzētajiem vīniem, ciktāl tos ieteikusi un publicējusi Starptautiskā Vīnkopības un vīna organizācija (turpmāk "OIV").

Šā punkta atļaujai piemēro nosacījumu, ka vīniem nepievieno spirtu vai stipros alkoholiskos dzērienus, izņemot desertvīnus, kuriem var pievienot vīna izcelsmes spirtu vai vīnogu čagu spirtu. Šis apakšpunkts neskar iespēju "vino generoso" ražošanā pievienot spirtu, kas atšķiras no vīna izcelsmes spirta, ar noteikumu, ka šāds papildinājums ir skaidri norādīts uz etiķetes.

2. Meksika atļauj savā teritorijā importēt un tirgot lietošanai pārtikā Eiropas Savienības izcelsmes vīnu, kas ir ražots saskaņā ar:

- a) produktu definīcijām, kas Eiropas Savienībā atļautas ar normatīvajiem aktiem, kuri minēti 2.-E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) B daļā;
- b) atbilstoši tiem Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem atļautajai vīndarības praksei un piemērotajiem ierobežojumiem, kuri minēti 2.-E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) B daļā; un
- c) faktu, ka spirta vai stipro alkoholisko dzērienu pievienošana ir aizliegta visiem vīniem, izņemot desertvīnus, kuriem var pievienot tikai vīna izcelsmes spirtu vai vīnogu čagu spirtu.

3. Vīnogu šķirnes, kuras var izmantot vīnos, ko importē no vienas Puses un tirgo otras Puses teritorijā, ir *Vitis vinifera* sugas un tās hibrīdu vīnogu šķirnes, neskarot stingrākus normatīvos aktus, kurus Puse var būt pieņēmusi attiecībā uz tās teritorijā ražotu vīnu.

4. Apvienotā padome var grozīt 2.-E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) A un B daļu, lai pievienotu, svītrotu vai atjauninātu atsauces uz produktu definīcijām un vīndarības praksi un ierobežojumiem.

## 2.23. PANTS

### Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu marķēšana

1. Puse nepieprasa, lai uz vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu taras, etiķetes vai iepakojuma būtu norādīts kāds no šādiem datumiem vai to ekvivalentiem:

- a) iepakojšanas datums;
- b) iepildīšanas datums;
- c) ražošanas vai izgatavošanas datums;
- d) derīguma termiņš, “izlietot līdz” datums, “izlietot vai patērēt līdz” datums, “derīgs līdz” datums;
- e) minimālais derīguma termiņš, “ieteicams līdz” datums, “vislabākā kvalitāte līdz” datums; vai
- f) pārdošanas termiņš.

Puse var pieprasīt norādīt minimālo derīguma termiņu, ja pievieno ātrbojīgas sastāvdaļas vai ja ražotājs noteicis 12 mēnešu vai īsāku derīguma termiņu.

2. Puse nepieprasa, lai uz vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu taras, etiķetes vai iepakojuma būtu norādīts preču zīmju, zīmolu vai ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu tulkojums.
3. Puse atļauj uz papildu etiķetes, kas piestiprināta vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu tarai, norādīt obligāto informāciju, tostarp tulkojumus. Pēc importēšanas, bet pirms produkta piedāvāšanas pārdošanai Puses teritorijā importētā vīna vai stipro alkoholisko dzērienu tarai var piestiprināt papildu etiķetes ar noteikumu, ka ir pilnībā un precīzi atspoguļota oriģinālās etiķetes obligātā informācija.
4. Puse atļauj izmantot identifikācijas partijas kodus ar noteikumu, ka minētie kodi tiek pasargāti pret dzēšanu.
5. Puse nepiemēro marķēšanas pasākumu vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas tika tirgoti minētās Puses teritorijā pirms pasākuma spēkā stāšanās dienas, izņemot ārkārtas apstākļos.
6. Puse atļauj uz pudelēm izmantot zīmējumus, skaitļus, ilustrācijas un apgalvojumus vai uzrakstus ar noteikumu, ka tie neaizstāj etiķetes obligāto informāciju un nemaldina patērētāju attiecībā uz vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu faktiskajām īpašībām un sastāvu.
7. Puse nepieprasa, lai vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu marķējumā būtu norādīts alergēnu marķējums attiecībā uz alergēniem, kas izmantoti vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu ražošanā un sagatavošanā un kas nav galaproduktā.

8. Attiecībā uz vīna tirdzniecību starp Pusēm Eiropas Savienības izcelsmes vīnu var marķēt Meksikā, norādot produkta veidu, kā noteikts 2.-E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) C daļā (Vīnu marķēšana).

9. Katra Puse saskaņā ar Parīzes Konvenciju par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas pieņemta Parīzē 1883. gada 20. martā (turpmāk “Parīzes konvencija”), attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem aizsargā šādus nosaukumus:

- a) kādas dalībvalsts nosaukums; un
- b) Meksikas Savienoto Valstu vai Meksikas un tās štatu nosaukums.

10. Puse atļauj vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu marķējumā spirta saturu pēc tilpuma izteikt ar šādiem akronīmiem:

- a) “% Alc. Vol.”;
- b) “% Alc Vol.”;
- c) “% alc. vol.”;
- d) “% alc vol.”;

- e) “% Alc.”;
- f) “% Alc./Vol.”;
- g) “Alc( )%vol.”;
- h) “% alc/vol”;
- i) “alc( )%vol”.

## 2.24. PANTS

### Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu sertificēšana

1. Puse attiecībā uz vīna produktiem, kas importēti no otras Puses un laisti tās tirgū, var pieprasīt vienīgi to dokumentāciju un sertifikāciju, kas noteikta 2.-E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) D daļā (Dokumentācija un sertifikācija).
2. Puse otras Puses teritorijā ražotu vīna produktu importam nepiemēro stingrākas importa sertifikācijas prasības par tām, kas noteiktas šajā nolīgumā.

3. Katra Puse var piemērot savus normatīvos aktus, lai identificētu viltotus vai kontaminētus produktus pēc to galīgā importa.
4. Strīda gadījumā katra Puse par standartmetodēm atzīst analīzes metodes, kas atbilst starptautisko organizāciju, piemēram, Starptautiskās Standartizācijas organizācijas (*ISO*), ieteiktajiem standartiem vai, ja šādu metožu nav, – *OIV* metodēm.
5. Katra Puse atļauj savā teritorijā ievest stipros alkoholiskos dzērienus saskaņā ar tās noteikumiem, kas reglamentē importa dokumentāciju vai sertifikāciju un analīzes ziņojumiem, kā noteikts Puses normatīvajos aktos.
6. Lai “Tequila” un “Mezcal” importētu Eiropas Savienībā, Eiropas Savienība pieprasa, lai tās muitas dienestiem uzrādītu minēto produktu eksporta autentiskuma sertifikātu, ko izdevušas Meksikas iestāžu akreditētas un apstiprinātas atbilstības novērtēšanas struktūras<sup>13</sup>. Meksika iesniedz “Tequila” un “Mezcal” eksporta autentiskuma sertifikāta paraugus un paziņo par visām izmaiņām saistībā ar minētajiem sertifikātiem Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomitejai.

---

<sup>13</sup> Lielākai noteiktībai – tas neskar katras Puses normatīvos aktus par minēto produktu tirdzniecību un komercializāciju.

7. Puse var no otras Puses ievestiem vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem pagaidu kārtā noteikt papildu importa sertifikācijas prasības, lai ņemtu vērā tādas likumīgas sabiedriskās kārtības intereses kā veselības vai patērētāju aizsardzība vai pasākumi pret krāpšanu. Šādā gadījumā Puse sniedz otram Pusei pietiekamu informāciju un pietiekami daudz laika, lai tā varētu izpildīt papildu prasības.

Šādas prasības piemēro vienīgi tajā laikā, kad nepieciešams ņemt vērā tās konkrētās sabiedriskās kārtības intereses vai krāpšanas draudus, kuri bija pamatā šo prasību ieviešanai.

8. Apvienotā padome var grozīt 2.-E pielikuma (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem) D daļu (Dokumentācija un sertifikācija) attiecībā uz 1. punktā minēto dokumentāciju un sertifikāciju.

## 2.25. PANTS

### Piemērojamie noteikumi

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, produktu, uz kuriem attiecas šī iedaļa un ar kuriem Puses savstarpēji tirgojas, importu un tirdzniecību veic saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas ir spēkā importētājās Puses teritorijā.

## 2.26. PANTS

### Pārejas pasākumi

Produktus, kas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā ir ražoti un marķēti saskaņā ar kādas Puses normatīvajiem aktiem un spēkā esošajiem nolīgumiem starp Pusēm, bet neatbilst šai iedaļai, var tirgot importētājā Pusē, ievērojot šādus nosacījumus:

- a) vairumtirgotāji vai ražotāji – divus gadus; vai
- b) mazumtirgotāji – līdz beigušies krājumi.

## 2.27. PANTS

### Paziņojumi

Katra Puse nodrošina savlaicīgu informāciju par visiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas skar šajā iedaļā ietvertos jautājumus un kas ietekmē savstarpēji tirgotos produktus.

## 2.28. PANTS

### Sadarbība vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecībā

1. Puses sadarbojas jautājumos, kas saistīti ar vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecību, un risina tos, jo īpaši šādus jautājumus:
  - a) produktu definīcijas, sertifikācija un marķēšana; un
  - b) vīnogu šķirņu izmantošana vīndarībā un to marķēšana.
2. Lai veicinātu savstarpējo palīdzību starp Pušu izpildiestādēm, katra Puse izraugās kompetentās iestādes un struktūras, kas ir atbildīgas par to jautājumu īstenošanu un piemērošanu, uz kuriem attiecas šī iedaļa. Ja Puse izraugās vairāk nekā vienu kompetento iestādi vai struktūru, tā nodrošina koordināciju starp minētajām iestādēm un struktūrām. Šādā gadījumā Puse izraugās arī vienu sadarbības iestādi, kurai būtu jākalpo par vienoto kontaktpunktu otras Puses iestādei vai struktūrai.
3. Ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puses paziņo viena otrai 2. punktā minēto kompetento iestāžu un struktūru nosaukumus un adreses, kā arī visas izmaiņas šajā informācijā.

4. Šajā pantā minētās iestādes un struktūras cieši sadarbojas un meklē veidus, kā vēl vairāk uzlabot savstarpējo palīdzību šīs iedaļas piemērošanā, jo īpaši, lai apkarotu krāpniecisku praksi.

## 2.29. PANTS

### Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja

1. Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar šā nolīguma 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. panta c) punktu:

- a) pārtrauga šīs nodaļas īstenošanu un administrēšanu;
- b) nodrošina forumu sadarbībai jautājumos, kas saistīti ar šo iedaļu, un informācijas apmaiņai;  
un
- c) nodrošina šīs iedaļas pareizu darbību.

2. Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja var sniegt ieteikumus un sagatavot lēmumus Apvienotajai padomei, kurus var pieņemt, kā paredzēts šajā iedaļā.

## D IEDAĻA

Ar tarifiem nesaistītas piekļuves tirgum saistības attiecībā uz citām nozarēm

### 2.30. PANTS

#### Zāles

Katras Puses īpašās ar tarifiem nesaistītās saistības par piekļuvi tirgum attiecībā uz zālēm un medicīniskām ierīcēm ir izklāstītas 2.-F pielikumā (Zāles).

### 2.31. PANTS

#### Mehāniskie transportlīdzekļi

Katras Puses īpašās saistības, kas nav saistītas ar piekļuvi tirgum, attiecībā uz mehāniskajiem transportlīdzekļiem un aprīkojumu, kā arī to detaļām ir izklāstītas 2.-G pielikumā (Mehāniskie transportlīdzekļi un to aprīkojums un daļas).

### 3. NODAĻA

#### IZCELSMES NOTEIKUMI UN IZCELSMES PROCEDŪRAS

##### A IEDAĻA

##### Izcelsmes noteikumi

##### 3.1. PANTS

##### Definīcijas

1. Šajā nodaļā:
  - a) “nodaļas”, “pozīcijas” un “apakšpozīcijas” ir nodaļas (divciparu kodi), pozīcijas (četruciparu kodi) un apakšpozīcijas (sešciparu kodi), ko izmanto harmonizētās sistēmas nomenklatūrā;
  - b) “kompetentā valsts iestāde” Meksikas gadījumā ir Ekonomikas ministrijas (*Secretaría de Economía*) izraudzītā iestāde vai tās tiesību pārņēmēja;

- c) “sūtījums” ir preces, kuras viens eksportētājs vienlaikus nosūta vienam saņēmējam vai uz kurām attiecas vienots pārvadājuma dokuments par to nosūtīšanu no eksportētāja saņēmējam vai, ja šāda dokumenta nav, viens rēķins;
- d) “muitas dienesti” ir valsts iestāde, kas saskaņā ar Puses tiesību aktiem ir atbildīga par muitas normatīvo aktu administrēšanu, piemērošanu un izpildi;
- e) “eksportētājs” ir persona, kas atrodas Puses teritorijā un kas eksportē no minētās Puses teritorijas un sagatavo paziņojumu par izcelsmi;
- f) “importētājs” ir persona, kas atrodas Puses teritorijā un kas importē preci un pieprasa preferenciāla tarifa režīmu;
- g) “materiāls” ir jebkura sastāvdaļa, izejviela, komponents, daļa vai līdzvērtīgs elements, ko izmanto ražojuma izgatavošanā;
- h) “nenoteiktas izcelsmes materiāli” ir materiāli, ko saskaņā ar šo nodaļu neuzskata par noteiktas izcelsmes materiāliem;
- i) “noteiktas izcelsmes materiāli” vai “noteiktas izcelsmes ražojumi” ir materiāli vai ražojumi, kas saskaņā ar šo nodaļu uzskatāmi par noteiktas izcelsmes izstrādājumiem;

- j) “ražojums” ir izgatavojamais ražojums, pat ja to paredzēts izmantot kā materiālu cita ražojuma ražošanā; un
- k) “ražošana” ir jebkura apstrāde, pārstrāde vai konkrētas darbības, ieskaitot montāžu.

### 3.2. PANTS

#### Vispārīgas prasības

1. Lai Puse otras Puses noteiktas izcelsmes precei piemērotu preferenciāla tarifa režīmu saskaņā ar šo nolīgumu, turpmāk minētos ražojumus uzskata par tās Puses izcelsmes ražojumiem, kurā notikusi pēdējā ražošana:
  - a) ražojumi, kas ir pilnībā iegūti minētajā Pusē 3.4. panta nozīmē;
  - b) ražojumi, kas ražoti minētajā Pusē tikai no noteiktas izcelsmes materiāliem; vai
  - c) ražojumi, kas ražoti minētajā Pusē un satur nenoteiktas izcelsmes materiālus, ar noteikumu, ka tie atbilst 3.-A pielikumā (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi) izklāstītajām prasībām.
2. Ražojumam, ko uzskata par kādas Puses izcelsmes ražojumu saskaņā ar 1. punktu, jāatbilst visām pārējām piemērojamajām šīs nodaļas prasībām, lai tam piešķirtu preferenciāla tarifa režīmu, pamatojoties uz pieprasījumu saskaņā ar 3.16. pantu.

3. Ja ražojums ir ieguvis noteiktas izcelsmes statusu, nenoteiktas izcelsmes materiālus, kas izmantoti šā ražojuma ražošanā, neuzskata par nenoteiktas izcelsmes materiāliem, kad minētais ražojums kā materiāls tiek iekļauts kādā citā ražojumā.

4. Lai iegūtu noteiktas izcelsmes statusu, ražojumam jābūt pastāvīgi ražotam kādā Pusē, kā minēts 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā.

### 3.3. PANTS

#### Izcelsmes kumulācija

1. Kādas Puses noteiktas izcelsmes ražojumu uzskata par otras Puses noteiktas izcelsmes ražojumu, ja to izmanto par materiālu cita ražojuma ražošanai minētajā otrā Pusē<sup>14</sup>.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja:

- a) produkta ražošana nepārsniedz 3.6. pantā minētās darbības; un
- b) šīs ražošanas mērķis, kas apliecināts uz pierādījumu pamata, ir apiet Pušu finanšu vai nodokļu tiesību aktus.

---

<sup>14</sup> Ja materiāla izcelsmes noteikumi starp Pusēm atšķiras, minētā materiāla izcelsmi nosaka saskaņā ar eksportētājai Pusei piemērojamajiem izcelsmes noteikumiem.

### 3.4. PANTS

#### Pilnībā iegūti ražojumi

1. Šādus ražojumus uzskata par pilnībā iegūtiem kādā no Pusēm:
  - a) minerālprodukti, ko iegūst no attiecīgās Puses zemes dzīlēm vai jūras gultnes;
  - b) tur audzēti vai novākti augi un augu valsts produkti;
  - c) tur dzimuši un audzēti dzīvnieki;
  - d) produkti, kas iegūti no tur audzētiem dzīvniekiem;
  - e) produkti, kas iegūti no nokautiem dzīvniekiem, kuri tur dzimuši un audzēti;
  - f) produkti, kas iegūti, tur medījot un zvejojot;
  - g) produkti, kas iegūti attiecīgās Puses akvakultūrā, ja ūdens organismi, tostarp zivis, gliemji, vēžveidīgie, citi ūdens bezmugurkaulnieki un ūdensaugi ir tur izšķīlušies vai audzēti no sēklas materiāla, piemēram, oliņām, ikriem, mazuļiem, nepieaugušām zivīm vai kāpuriem, iejaucoties audzēšanas vai augšanas procesos, lai veicinātu ražošanu, piemēram, veicot regulāru krājumu papildināšanu, barošanu vai aizsardzību pret plēsējiem;

- h) jūras zvejas produkti un citi produkti, ko Puses kuģis ir ieguvis no jūras ārpus teritoriālajiem ūdeņiem;
- i) produkti, kas ražoti uz Puses zivju pārstrādes kuģa vienīgi no h) apakšpunktā minētajiem produktiem;
- j) lietoti priekšmeti, kas savākti attiecīgajā Pusē un ir derīgi tikai izejvielu atgūšanai, tostarp minētās izejvielas;
- k) atkritumi un lūžņi, kas radušies attiecīgajā Pusē veiktās ražošanas darbībās;
- l) produkti, kas iegūti no jūras gultnes vai jūras grunts ārpus kādas Puses teritoriālajiem ūdeņiem, ja Pusēm ir tiesības izmantot vai apstrādāt šo jūras gultni vai grunti; vai
- m) preces, kuras attiecīgajā Pusē ražo tikai no a) līdz l) apakšpunktā precizētajiem produktiem/ražojumiem.

2. Termini “Puses kuģis” un “Puses zivju pārstrādes kuģis” 1. punkta h) un i) apakšpunktā nozīmē kuģi vai zivju pārstrādes kuģi, kas:

- a) ir reģistrēts kādā dalībvalstī vai Meksikā;
- b) kuģo ar kādas dalībvalsts vai Meksikas karogu; un

c) atbilst vienam no turpmāk minētajiem nosacījumiem:

i) vismaz 50 % no tā pieder kādas dalībvalsts vai Meksikas valstspiederīgajiem; vai

ii) tas pieder uzņēmumiem:

A) kuru galvenais birojs un galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Eiropas Savienībā vai Meksikā; un

B) kuros vismaz 50 % pieder kādas dalībvalsts vai Meksikas publiskām struktūrām, valstspiederīgajiem vai uzņēmumiem.

### 3.5. PANTS

#### Pielāides

1. Ja ražojums neatbilst prasībām, kas izklāstītas 3.-A pielikumā (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi), jo tā ražošanā ir izmantots nenoteiktas izcelsmes materiāls, minēto ražojumu tomēr uzskata par kādas Puses izcelsmes ražojumu ar noteikumu, ka:

a) minēto nenoteiktas izcelsmes materiālu kopējā vērtība nepārsniedz 10 % no ražojuma ražotāja cenas; un,

b) piemērojot šo punktu, netiek pārsniegtas nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālās vērtības vai svara procentuālās vērtības, kas noteiktas 3.-A pielikumā (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi).

2. Šā panta 1. punkts neattiecas uz ražojumiem, kuri klasificēti 50.–63. nodaļā un uz kuriem attiecas pielaides, kas noteiktas 3.-A pielikuma (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi) A iedaļas 5. un 6. piezīmē.

3. Šā panta 1. punktu nepiemēro ražojumiem, kas pilnīgi iegūti Puses teritorijā 3.4. panta nozīmē. Ja 3.-A pielikumā (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi) prasīts, ka ražojuma izgatavošanā izmantotajiem materiāliem jābūt pilnīgi iegūtiem, 1. punktā paredzēto pielaidi attiecina uz minēto materiālu summu.

### 3.6. PANTS

#### Nepietiekamas apstrādes vai pārstrādes darbības

1. Neatkarīgi no 3.2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izstrādājumu neuzskata par kādas Puses izcelsmes izstrādājumu, ja izstrādājuma ražošana kādā Pusē sastāv tikai no šādām darbībām, kuras veic nenoteiktas izcelsmes materiāliem:

a) darbības, lai nodrošinātu izstrādājumu saglabāšanu labā stāvoklī, tos pārvadājot un uzglabājot, piemēram, vēdināšana, izklāšana, žāvēšana, saldēšana, dzesēšana, sālīšana, apstrāde ar sēra dioksīdu vai citiem ūdens šķīdumiem, bojāto daļu noņemšana un tamlīdzīgas darbības;

- b) vienkārša ūdens pievienošana vai atšķaidīšana, kas būtiski nemaina izstrādājumu īpašības, vai izstrādājumu dehidratācija vai denaturācija<sup>15</sup>;
- c) sijāšana, šķirošana, klasificēšana, šķirošana pēc kvalitātes vai saskaņošana, tostarp priekšmetu komplektu veidošana;
- d) asināšana, vienkārša slīpēšana vai vienkārša sagriešana;
- e) augļu, riekstu vai dārzeņu mizošana, kauliņu izņemšana vai atčaulošana;
- f) lobīšana;
- g) graudu atdalīšana;
- h) labības un rīsu pulēšana vai glazēšana, rīsu daļēja vai pilnīga slīpēšana;
- i) darbības cukura iekrāsošanai vai aromatizēšanai vai cukurgraudiņu veidošanai; daļēja vai pilnīga kristāla cukura samalšana;
- j) iepakojuma maiņa un iepakojumu sadalīšana un apvienošana;
- k) vienkāršas pakošanas darbības;

---

<sup>15</sup> Denaturācija nozīmē, ka, pievienojot toksiskas vai nepatīkamas vielas, spirtu padara nederīgu patēriņam cilvēkiem.

- l) marķējuma, etiķešu, logotipu un citu tamlīdzīgu atšķirības zīmju piestiprināšana vai uzdrukāšana uz izstrādājumiem vai to iepakojuma;
- m) mazgāšana, tīrīšana, putekļu, oksīdu, eļļu, krāsu vai citu pārklājumu noņemšana;
- n) vienkārša krāsošana un pulēšana;
- o) vienkārša izstrādājumu<sup>16</sup> sajaukšana neatkarīgi no tā, vai tie ir atšķirīga veida izstrādājumi<sup>17</sup>;
- p) daļu montāža, ko klasificē kā pabeigtu vai gatavu izstrādājumu saskaņā ar harmonizētās sistēmas interpretācijas vispārīgo noteikumu 2.a) vispārīgo interpretācijas noteikumu, vai cita vienkārša daļu montāža;
- q) izstrādājuma demontāža daļās vai detaļās;
- r) tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu gludināšana vai presēšana;
- s) dzīvnieku kaušana; vai
- t) divu vai vairāku a) līdz s) apakšpunktā norādīto darbību apvienojums.

---

<sup>16</sup> Vienkārša izstrādājumu sajaukšana ietver cukura sajaukšanu.

<sup>17</sup> Šīs darbības neattiecas uz maisīšanu un sajaukšanu, kas minēta 27.–30., 32.–35. un 38. nodaļā.

2. Piemērojot 1. punktu, darbību uzskata par vienkāršu, ja tās veikšanai nav vajadzīgas ne īpašas prasmes, ne mehānismi, aparāti vai instrumenti, kas īpaši saražoti vai uzstādīti minēto darbību veikšanai, un ja no šīm prasmēm izrietošās prasmes, mehānismi, aparāti vai instrumenti nepiešķir precei tās pamatīpašības vai iezīmes.

### 3.7. PANTS

#### Kvalifikācijas vienība

1. Kvalifikācijas vienība šīs nodaļas noteikumu piemērošanai ir konkrētais ražojums, ko uzskata par pamatvienību, klasificējot ražojumu harmonizētajā sistēmā.
2. Ja ražojumu, ko veido priekšmetu grupa vai kopums, klasificē vienā pozīcijā saskaņā ar harmonizētās sistēmas noteikumiem, viss kopums veido kvalifikācijas vienību.
3. Ja sūtījumā ir vairāki vienādi ražojumi, kas klasificēti vienā pozīcijā, tad, piemērojot šo nodaļu, katru ražojumu ņem vērā atsevišķi.

### 3.8. PANTS

#### Uzskaites nošķiršana

1. Ja preces ražošanā izmanto noteiktas izcelsmes un nenoteiktas izcelsmes savstarpēji aizstājamus materiālus, materiālu pārvaldību var nodrošināt, izmantojot uzskaites nošķiršanas metodi, neveidojot atsevišķus materiālu krājumus.
2. Ja noteiktas izcelsmes un nenoteiktas izcelsmes atvietojami ražojumi, kas ietilpst 10., 15., 27., 28., 29. nodaļā, 32.01.–32.07. pozīcijā vai 39.01.–39.14. pozīcijā, kādā Pusē ir fiziski apvienoti vai jaukti krājumos pirms eksportēšanas uz otru Pusi, minēto ražojumu pārvaldību var veikt, izmantojot uzskaites nošķiršanas metodi, neveidojot atsevišķus minēto ražojumu krājumus.
3. Šā panta 1. un 2. punktā atvietojami materiāli vai atvietojami ražojumi ir materiāli vai ražojumi, kas ir viena veida, kam ir vienāda komerciālā kvalitāte, vienādas tehniskās un fizikālās īpašības, un materiālu gadījumā tos nevar atšķirt vienu no otra pēc tam, kad tie ir iekļauti galaproduktā.
4. Uzskaites nošķiršanas metodi, ko izmanto krājumu pārvaldībā, piemēro saskaņā ar krājumu pārvaldības sistēmu, kura atbilst Puses vispārpieņemtiem grāmatvedības principiem.

5. Krājumu pārvaldības sistēmai jebkurā laikā jānodrošina, ka iegūto ražojumu skaits, kurus var uzskatīt par kādas Puses noteiktas izcelsmes ražojumiem, nepārsniedz skaitu, kāds būtu iegūts, izmantojot krājumu fiziskas nošķiršanas metodi.
6. Ražotājam, kas izmanto krājumu pārvaldības sistēmu, par sistēmas darbību jāveic uzskaitē, kura vajadzīga attiecīgās Puses muitas dienestiem, lai pārbaudītu atbilstību šīs nodaļas noteikumiem.
7. Puse var pieprasīt, lai grāmatvedības nošķiršanas metodes izmantošanai saskaņā ar šo pantu būtu vajadzīga minētās Puses muitas dienestu iepriekšēja atļauja.
8. Puses muitas dienesti var piešķirt 7. punktā minēto atļauju ar jebkādiem nosacījumiem, ko tie uzskata par piemērotiem, un var anulēt atļauju, ja ražotājs to nepareizi izmanto vai neizpilda kādu citu no šīs nodaļas nosacījumiem.

### 3.9. PANTS

#### Palīgierīces, rezerves daļas un darbarīki

1. Palīgierīces, rezerves daļas un darbarīkus, ko nosūta ar kādu iekārtu, mašīnu, aparātu vai transportlīdzekli un kas ir daļa no to parastā aprīkojuma un ietilpst to cenā vai arī nav norādīti atsevišķā rēķinā, uzskata par vienotu ražojumu kopā ar attiecīgo iekārtu, mašīnu, aparātu vai transportlīdzekli.

2. Šā panta 1. punktā minētās palīgierīces, rezerves daļas un darbarīkus neņem vērā, nosakot ražojuma izcelsmi, izņemot nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālās vērtības aprēķināšanas nolūkos, ja uz ražojumu attiecas nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālā vērtība, kas noteikta 3.-A pielikumā (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi).

### 3.10. PANTS

#### Komplekti

Uzskata, ka komplektiem, kas definēti harmonizētās sistēmas 3. vispārīgajā interpretācijas noteikumā, ir kādas Puses izcelsme, ja visas to sastāvdaļas ir noteiktas izcelsmes preces. Ja komplekts ir veidots no noteiktas izcelsmes precēm un nenoteiktas izcelsmes precēm, tad uzskata, ka komplektam kopumā ir noteikta izcelsme Pusē, ar noteikumu, ka nenoteiktas izcelsmes komponentu vērtība nepārsniedz 15 % no komplekta ražotāja cenas.

### 3.11. PANTS

#### Neitrālie elementi

Lai noteiktu to, vai ražojums ir kādas Puses izcelsmes ražojums, nav jānosaka izcelsme šādiem ražošanā varbūtēji izmantotiem elementiem:

- a) degviela, enerģija, katalizatori un šķīdinātāji;

- b) iekārtas, ierīces un piederumi, ko izmanto, lai testētu vai pārbaudītu produktu;
- c) cimdi, brilles, apavi, apģērbs, drošības aprīkojums un piederumi;
- d) mehānismi, darbarīki, veidnes un matrices;
- e) ražotne, aprīkojums, rezerves daļas un materiāli, ko izmanto iekārtu un ēku uzturēšanai;
- f) smērvielas, ziedes, jaukti materiāli un citi materiāli, ko izmanto ražošanā vai iekārtu un ēku izmantošanā; un
- g) citi ražošanā izmantoti materiāli, kas nav iekļauti ražojumā un nav arī paredzēti iekļaušanai ražojuma galīgajā sastāvā.

### 3.12. PANTS

#### Iepakojums, iepakojuma materiāli un tara

1. Iepakojuma materiālus un taru, kurā ražojums ir iesaiņots mazumtirdzniecībai, ja tie klasificēti kopā ar ražojumu atbilstoši harmonizētās sistēmas 5. vispārīgajam interpretācijas noteikumam, neņem vērā, nosakot ražojuma izcelsmi, izņemot nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālās vērtības aprēķināšanas nolūkos, ja uz ražojumu attiecas nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālā vērtība, kas noteikta 3.-A pielikumā (Konkrētiem ražojumiem piemērojamie izcelsmes noteikumi).

2. Iepakojuma materiālus un taru, kurā ražojums ir iesaiņots pārvadāšanai, neņem vērā, nosakot attiecīgā ražojuma izcelsmi.

### 3.13. PANTS

#### Atpakaļnosūtītās preces

Ja kādas Puses noteiktas izcelsmes preces, kas eksportētas no minētās Puses uz trešo valsti, tiek nosūtītas atpakaļ, tās uzskata par nenoteiktas izcelsmes precēm, izņemot gadījumu, kad muitas dienestiem var pietiekami pierādīt, ka atpakaļnosūtītās preces:

- a) ir tās pašas eksportētās preces; un
- b) ar tām nav veiktas nekādas darbības, izņemot darbības, kuras vajadzīgas, lai preces saglabātu labā stāvoklī, kamēr tās atrodas minētajā trešajā valstī vai kamēr tās eksportē.

### 3.14. PANTS

#### Izmaiņu neveikšana

1. Preces, kas deklarētas importam kādā Pusē, ir tās pašas preces, kas eksportētas no otras Puses, kuru uzskata par to izcelsmes valsti. Minētās preces nav nekādā veidā mainītas vai pārveidotas vai pakļautas kādām darbībām, izņemot darbības, ko veic, lai saglabātu tās labā stāvoklī, kā arī izņemot marķējuma, etiķešu, zīmogu vai citu atšķirības zīmju pievienošanu vai pastiprināšanu, lai nodrošinātu atbilstību konkrētām importētājas Puses iekšējām prasībām pirms deklarēšanas importam.
2. Preces vai sūtījumus var glabāt trešā valstī ar noteikumu, ka minētajā trešā valstī tie paliek muitas uzraudzībā.
3. Neskarot B iedaļas noteikumus, sūtījumu sadalīšana var notikt trešā valstī, ja sadalīšanu veic pats eksportētājs vai to dara eksportētāja atbildībā, ar noteikumu, ka preces paliek muitas uzraudzībā minētajā trešā valstī.
4. Uzskata, ka 1.–3. punkta nosacījumi ir izpildīti, ja vien muitas dienestiem nav pamata uzskatīt pretējo. Šādos gadījumos importētājs saskaņā ar katras Puses tiesību normām iesniedz pierādījumus par atbilstību, izmantojot atbilstošus līdzekļus, tostarp līguma pārvadājumu dokumentus, piemēram, konosamentus vai faktiskus vai konkrētus pierādījumus, kuru pamatā ir iepakojuma marķējums vai numerācija, vai jebkādu ar pašām precēm saistītu pierādījumu.

### 3.15. PANTS

#### Izstādes

1. Noteiktas izcelsmes ražojumiem, kuri nosūtīti izstādīšanai kādā trešā valstī un kuri pēc izstādes pārdoti importēšanai kādā Pusē, importējot piemēro šā nolīguma noteikumus, ar noteikumu, ka muitas dienestiem var pietiekami pierādīt, ka:

- a) eksportētājs ir nosūtījis šos ražojumus no kādas Puses uz trešo valsti, kurā notiek izstāde, un ir tos tur izstādījis;
- b) minētais eksportētājs ražojumus ir pārdevis vai citādi tos atsavinājis kādai personai kādā Pusē;
- c) ražojumi ir nosūtīti izstādes laikā vai tūlīt pēc izstādes tādā pašā stāvoklī, kādā tie nosūtīti uz izstādi; un
- d) ražojumi pēc nosūtīšanas uz izstādi nav izmantoti citiem mērķiem, izņemot demonstrēšanu minētajā izstādē.

2. Saskaņā ar B iedaļas noteikumiem ir jāsagatavo paziņojums par izcelsmi, un tas parastajā kārtībā jāiesniedz importētājas Puses muitas dienestiem. Tajā jānorāda izstādes nosaukums un adrese.

3. Šā panta 1. punktu piemēro visām tirdzniecības, rūpniecības, lauksaimniecības vai amatniecības izstādēm, gadatirgiem vai līdzīgai publiskai izstādīšanai, ja šos pasākumus nerīko privātiem mērķiem veikalos vai uzņēmumu telpās nolūkā pārdot minētos ražojumus un pasākumu laikā ražojumi paliek muitas uzraudzībā.

4. Importētājas Puses muitas dienesti var pieprasīt pierādījumus, ka ražojumi ir palikuši muitas kontrolē trešajā valstī, kurā notikusi izstāde, kā arī papildu dokumentārus pierādījumus par apstākļiem, kādos tie tikuši izstādīti.

## B IEDAĻA

### Izcelsmes procedūras

#### 3.16. PANTS

##### Preferenciāla tarifa režīma pieprasījums un paziņojums par izcelsmi

1. Importētāja Puse importējot piešķir preferenciāla tarifa režīmu otras Puses izcelsmes ražojumam 3.2. panta nozīmē, pamatojoties uz importētāja pieprasījumu piemērot preferenciāla tarifa režīmu, ar noteikumu, ka ir izpildītas visas pārējās piemērojamās šīs nodaļas prasības.

2. Preferenciāla tarifa režīma pieprasījuma pamatā ir paziņojums par izcelsmi, kas izdots saskaņā ar 3.18. pantu un ko eksportētājs norāda uz rēķina vai cita tirdzniecības dokumenta.
3. Preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu un 2. punktā minēto paziņojumu par izcelsmi iekļauj importa muitas deklarācijā saskaņā ar importētājas Puses normatīvajiem aktiem.
4. Importētāja, kas iesniedz pieprasījumu, pamatojoties uz 2. punktā minēto paziņojumu par izcelsmi, rīcībā ir šāds paziņojums un viņš paziņojuma par izcelsmi kopiju iesniedz importētājas Puses muitas dienestam pēc tā pieprasījuma.
5. Šā panta 2., 3. un 4. punktu nepiemēro gadījumos, kas minēti 3.23. pantā.

### 3.17. PANTS

#### Pieprasījumi piemērot preferenciāla tarifa režīmu pēc importēšanas

1. Katra Puse paredz, ka importētājs var pieprasīt preferenciāla tarifa režīmu pēc importēšanas un saņemt kompensāciju par pārmaksātajiem nodokļiem, kas samaksāti par importēto preci, ja importētājs importēšanas brīdī nav pieprasījis preferenciāla tarifa režīmu un attiecīgā prece importēšanas brīdī šādam pieprasījumam būtu kvalificējusies kā noteiktas izcelsmes prece saskaņā ar 3.2. pantu.

2. Importētājs iesniedz preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu ne vēlāk kā vienu gadu pēc importēšanas dienas. Kā nosacījumu preferenciāla tarifa režīma piešķiršanai saskaņā ar 1. punktu Puse var pieprasīt, lai importētājs:

- a) iesniedz par attiecīgo precī paziņojuma par izcelsmi kopiju;
- b) iesniedz visus citus dokumentus, kas vajadzīgi preces importēšanai; un
- c) deklarē, ka prece importēšanas brīdī bija noteiktas izcelsmes prece.

### 3.18. PANTS

#### Nosacījumi paziņojuma par izcelsmi sagatavošanai

1. Paziņojumu par izcelsmi, kas minēts 3.16. panta 2. punktā, var sagatavot eksportētājs, kurš reģistrēts:
  - a) Meksikā — kā kompetentās valsts iestādes pilnvarots eksportētājs, ievērojot visus nosacījumus, ko uzskata par piemērotiem, lai pārbaudītu preču noteiktas izcelsmes statusu, kā arī pārējo šīs nodaļas prasību izpildi, un
  - b) Eiropas Savienībā – kā eksportētājs saskaņā ar attiecīgajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem (Reģistrēto eksportētāju sistēma).

2. Muitas dienesti vai kompetentā valsts iestāde reģistrētajam eksportētājam piešķir numuru, ko norāda paziņojumā par izcelsmi. Muitas iestādes vai kompetentā valsts iestāde pārvalda reģistrācijas procesu un var anulēt reģistrāciju, ja eksportētājs to nepareizi izmanto.
3. Ikviens eksportētājs var sagatavot 3.16. panta 2. punktā minēto paziņojumu par izcelsmi jebkuram sūtījumam, kas sastāv no viena vai vairākiem iepakojumiem, kuros ir noteiktas izcelsmes ražojumi, kuru kopējā vērtība nepārsniedz 6000 EUR.
4. Eksportētājs sagatavo paziņojumu par izcelsmi, izmantojot kādu no 3.-B pielikuma (Paziņojuma par izcelsmi teksts) valodu versijām, to norādot rēķinā vai jebkurā citā tirdzniecības dokumentā, kurā noteiktas izcelsmes prece ir pietiekami sīki aprakstīta, lai to varētu identificēt.
5. Uz paziņojuma par izcelsmi ir eksportētāja pašrocīgi uzlikts paraksts. Eksportētājam, kas reģistrēts saskaņā ar 1. punktu, nav jāparaksta šādi paziņojumi, ja eksportētājs pret eksportētājas Puses muitas dienestiem vai kompetento valsts iestādi uzņemas pilnu atbildību par jebkuru paziņojumu par izcelsmi, kurā eksportētājs norādīts tā, it kā minētais eksportētājs pašrocīgi parakstītu paziņojumu par izcelsmi.
6. Eksportētājam, kurš sagatavo paziņojumu par izcelsmi, ir jābūt gatavam pēc eksportētājas Puses muitas dienestu vai kompetentās valsts iestādes pieprasījuma katrā laikā uzrādīt visus attiecīgos dokumentus, kas apliecina attiecīgo ražojumu noteiktas izcelsmes statusu, kā arī pārējo šīs nodaļas prasību izpildi.
7. Eksportētājs var sagatavot paziņojumu par izcelsmi, kad preces, uz kurām tas attiecas, tiek eksportētas vai pēc to eksportēšanas.

### 3.19. PANTS

#### Paziņojuma par izcelsmi derīgums

1. Paziņojums par izcelsmi ir derīgs vienu gadu no dienas, kurā tas ir sagatavots.
2. Paziņojums par izcelsmi var attiekties uz:
  - a) vienu ražojuma sūtījumu; vai
  - b) vairākiem identisku ražojumu sūtījumiem jebkurā laikposmā, kas norādīts paziņojumā par izcelsmi un nepārsniedz 12 mēnešus.

### 3.20. PANTS

#### Importēšana pa daļām

Ja pēc importētāja pieprasījuma un saskaņā ar importētājas Puses muitas dienestu paredzētajiem nosacījumiem izjauktas vai nesaliktas preces harmonizētās sistēmas 2.a) vispārīgā interpretācijas noteikuma nozīmē, uz kurām attiecas harmonizētās sistēmas XV līdz XXI iedaļa, importē pa daļām, tad muitas dienestiem pēc to pieprasījuma attiecībā uz minētajām precēm iesniedz vienotu paziņojumu par izcelsmi, importējot pirmo daļu.

### 3.21. PANTS

#### Neatbilstības un nelielas kļūdas

1. Nelielas neatbilstības starp paziņojumu par izcelsmi un dokumentiem, kas iesniegti muitas iestādei preču importēšanas formalitāšu kārtīšanai, nav iemesls, lai paziņojumu par izcelsmi uzskatītu par spēkā neesošu, ja ir pienācīgi konstatēts, ka šis dokuments atbilst attiecīgajiem ražojumiem.
2. Importētājas Puses muitas dienesti nenoraida preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu, ja paziņojumā par izcelsmi ir nelielas kļūdas, piemēram, pārrakstīšanās kļūdas.

### 3.22. PANTS

#### Lietvedības prasības

1. Importētāja, kurš pieprasa preferenciāla tarifa režīmu attiecībā uz Pusē importētu preci, rīcībā ir eksportētāja sagatavots paziņojums par izcelsmi, un viņš to glabā trīs gadus pēc ražojuma importēšanas dienas vai ilgāku laikposmu, ko var noteikt importētāja Puse.

2. Eksportētāja, kurš sagatavojis paziņojumu par izcelsmi, rīcībā ir paziņojuma par izcelsmi kopija un visa pārējā dokumentācija, kas apliecina, ka ražojums atbilst noteiktas izcelsmes statusa iegūšanas prasībām, un viņš to glabā trīs gadus pēc minētā paziņojuma par izcelsmi sagatavošanas vai ilgāku laikposmu, ko var noteikt eksportētāja Puse.

3. Saskaņā ar šo pantu uzglabājamās dokumentus var glabāt elektroniski.

### 3.23. PANTS

#### Izņēmumi no paziņojuma par izcelsmi

1. Preces, kuras viena privātpersona otrai pārsūta kā nelielas vērtības sūtījumus vai kuras ietilpst ceļotāja personīgajā bagāžā, uzskata par noteiktas izcelsmes precēm, un paziņojums par izcelsmi netiek prasīts, ja minētās preces neimportē tirdzniecībai un ir deklarēts, ka tās atbilst šīs nodaļas prasībām, un ja nav šaubu par minētās deklarācijas ticamību.

2. Importu, ko veic neregulāri un kas sastāv tikai no ražojumiem, kuri paredzēti saņēmēju vai ceļotāju vai viņu ģimenes locekļu personīgai lietošanai, neuzskata par komerciāla rakstura importu, ja no preču veida un daudzuma ir skaidrs, ka tās nav paredzētas komerciāliem nolūkiem, ar noteikumu, ka imports nav daļa no importa virknes, ko var pamatoti uzskatīt par atsevišķi veiktu nolūkā izvairīties no prasības iesniegt paziņojumu par izcelsmi.

3. Šā panta 1. punktā minēto preču kopējā vērtība nepārsniedz 500 EUR vai līdzvērtīgu summu Puses valūtā attiecībā uz nelielas vērtības sūtījumiem vai 1200 EUR vai līdzvērtīgu summu Puses valūtā attiecībā uz precēm, kas ir daļa no ceļotāja personīgās bagāžas.
4. Neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei veikt atbilstošu muitas kontroli, lai nodrošinātu atbilstību 1. līdz 3. punktā izklāstītajiem noteikumiem.

### 3.24. PANTS

#### Izcelsmes pārbaude un administratīvā sadarbība

1. Puses viena otrai sniedz to muitas dienestu vai kompetentās valsts iestādes adreses un kontaktinformāciju, kas atbild par paziņojumu par izcelsmi pārbaudi.
2. Lai nodrošinātu šīs nodaļas pareizu piemērošanu, Puses ar savu muitas dienestu vai kompetentās valsts iestādes starpniecību palīdz viena otrai pārbaudīt, vai preces ir noteiktas izcelsmes preces, kā arī vai paziņojumi par izcelsmi ir autentiski un minētajos paziņojumos sniegtā informācija pareiza.

3. Paziņojumu par izcelsmi turpmākas pārbaudes veic izlases veidā vai arī gadījumos, kad importētājas Puses muitas dienestiem rodas pamatotas šaubas par šādu paziņojumu autentiskumu, attiecīgo preču noteiktas izcelsmes statusu vai citu šīs nodaļas prasību izpildi.

4. Lai īstenotu 3. punkta noteikumus, importētājas Puses muitas dienesti eksportētājas Puses muitas dienestam vai kompetentajai valsts iestādei rakstiski pieprasa veikt izcelsmes pārbaudi, norādot:

- a) tā muitas dienesta identifikācijas datus, kas iesniedz pieprasījumu;
- b) pārbaudāmā eksportētāja vārdu/nosaukumu;
- c) pārbaudes objektu un tvērumu; un
- d) paziņojuma par izcelsmi kopiju un attiecīgā gadījumā jebkādu citu attiecīgu dokumentāciju.

5. Pārbaudi veic eksportētājas Puses muitas dienests vai kompetentā valsts iestāde. Šim nolūkam tiem ir tiesības pieprasīt jebkādus pierādījumus un veikt jebkādu eksportētāja uzskaites pārbaudi vai jebkādu citu pārbaudi, kādu tie uzskata par nepieciešamu.

6. Eksportētājas Puses muitas dienests vai kompetentā valsts iestāde par šīs pārbaudes rezultātiem iespējami drīz informē muitas dienestu, kas pieprasa veikt pārbaudi. Rezultātus sniedz rakstiskā ziņojumā, kurā skaidri norādīts, vai attiecīgās preces var uzskatīt par noteiktas izcelsmes precēm, paziņojums par izcelsmi ir autentisks un ir izpildītas pārējās šīs nodaļas prasības. Minētajā rakstiskajā ziņojumā iekļauj:

- a) pārbaudes rezultātus;
- b) pārbaudīto preču aprakstu un tarifa klasifikāciju, kas attiecas uz izcelsmes noteikumu piemērošanu;
- c) ražošanas procesa aprakstu un preces noteiktas izcelsmes statusa pamatojuma skaidrojumu;  
un
- d) apliecinošus dokumentus, ja tādi ir.

7. Ja pamatotu šaubu gadījumā 10 mēnešu laikā no pārbaudes pieprasījuma iesniegšanas dienas nav saņemta atbilde vai ja atbildē nav pietiekamas informācijas, lai noteiktu attiecīgā dokumenta autentiskumu vai preces patieso izcelsmi, muitas dienests, kas iesniedzis pieprasījumu, ir tiesīgs, izņemot ārkārtas gadījumus, atteikties piešķirt preferenciāla tarifa režīmu.

8. Importētāja Puse 60 dienu laikā pēc rakstiskā ziņojuma saņemšanas informē eksportētāju Pusi, ja pastāv domstarpības attiecībā uz šajā pantā minētajām pārbaudes procedūrām vai attiecībā uz izcelsmes noteikumu interpretāciju, nosakot, vai prece ir uzskatāma par noteiktas izcelsmes precī, un šīs domstarpības nevar atrisināt, apspriežoties muitas dienestam, kas pieprasa pārbaudi, un muitas dienestam vai kompetentajai valsts iestādei, kura atbild par pārbaudes veikšanu.
9. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Puses apspriežas nolūkā atrisināt šīs domstarpības un pabeidz šo apspriešanos 90 dienu laikā no 8. punktā minētā paziņojuma dienas. Apspriešanās pabeigšanas termiņu katrā konkrētajā gadījumā var pagarināt, Pusēm savstarpēji rakstiski vienojoties. Puses cenšas atrisināt minētās domstarpības Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejā, kas izveidota ar šā nolīguma 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta d) apakšpunktu.
10. Šī nodaļa neliedz Puses muitas dienestam veikt jebkādus citus pasākumus, ko tas uzskata par vajadzīgiem, kamēr saskaņā ar šo nolīgumu nav atrisinātas 8. punktā minētās domstarpības.

### 3.25. PANTS

#### Konfidencialitāte

1. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem saglabā informācijas, ko otra Puse tai sniegusi saskaņā ar šo nodaļu, konfidencialitāti un aizsargā minēto informāciju pret izpaušanu.
2. Importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentā valsts iestāde no otras Puses iegūtu informāciju drīkst izmantot vienīgi šajā nodaļā paredzētiem nolūkiem.
3. Ja vien šajā nodaļā nav noteikts citādi, eksportētājas Puses muitas dienesti vai kompetentā valsts iestāde neizpauž konfidencialu uzņēmējdarbības informāciju, kas iegūta no eksportētāja.
4. Importētāja Puse informāciju, ko tās muitas dienests ieguvis saskaņā ar šo nodaļu, neizmanto nevienā kriminālprocesā, kuru virza tiesa vai tiesnesis, izņemot gadījumu, kad importētāja Puse ir oficiāli rakstiski informējusi eksportētāju Pusi par informāciju, ko tā plāno izmantot, un izmantošanas pamatojumu, un ar noteikumu, ka eksportētāja Puse neiebilst.

5. Neko šajā nolīgumā neinterpretē tā, ka tas liegtu Pusei izmantot konfidenciālu informāciju tādu muitas tiesību aktu administrēšanai vai īstenošanai, kas saistīti ar šo nodaļu, vai kā citādi noteikts Puses tiesību aktos, tostarp administratīvajā procesā, tiesvedībai pielīdzināmā vai tiesas procesā.

### 3.26. PANTS

#### Administratīvie pasākumi un sankcijas

Puse piemēro administratīvus pasākumus un sankcijas jebkurai personai, kas nolūkā iegūt preferenciāla tarifa režīmu precēm sagatavojusi dokumentu vai liek sagatavot dokumentu, kurā ietverta nepareiza informācija.

### C IEDAĻA

#### Citi noteikumi

### 3.27. PANTS

#### Nodaļas piemērošana Seūtā un Meliljā

1. Šajā nodaļā Eiropas Savienības gadījumā termins “Puse” neietver Seūtu un Melilju.

2. Importējot Seūtā un Meliljā Meksikas izcelsmes preces, tām visos aspektos piemēro tādu pašu muitas režīmu saskaņā ar šo nolīgumu kā attiecībā uz Eiropas Savienības muitas teritorijas izcelsmes precēm saskaņā ar Akta par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai 2. protokolu. Meksika piešķir to Seūtas un Meliljas izcelsmes preču importam, uz kurām attiecas nolīgums, tādu pašu muitas režīmu kā precēm, kuru izcelsme ir Eiropas Savienībā un kuras importē no Eiropas Savienības.
3. Šajā nodaļā minētos izcelsmes noteikumus un izcelsmes procedūras *mutatis mutandis* piemēro precēm, ko eksportē no Meksikas uz Seūtu un Melilju, un precēm, kuras eksportē no Seūtas un Meliljas uz Meksiku.
4. Seūtu un Melilju uzskata par vienotu teritoriju.
5. Atkarībā no preces izcelsmes eksportētājs paziņojuma par izcelsmi 3. laukā norāda “Meksika” vai “Seūta un Melilja”.
6. Spānijas muitas dienesti ir atbildīgi par šīs nodaļas piemērošanu un īstenošanu Seūtā un Meliljā.

### 3.28. PANTS

#### Andoras Firstiste un Sanmarīno Republika

Preferenciāla tarifa režīms Andoras un Sanmarīno izcelsmes precēm un minēto preču izcelsmes noteikšana ir izklāstīta 3.-C pielikumā (Andoras Firstiste un Sanmarīno Republika).

### 3.29. PANTS

#### Skaidrojumi

Skaidrojumi par šīs nodaļas interpretāciju, piemērošanu un administrēšanu ir izklāstīti 3.-D pielikumā (Skaidrojumi).

### 3.30. PANTS

#### Pārejas noteikumi

1. Precēm, par kurām preferenciāla tarifa režīma un importa pieprasījums iesniegts pirms šā nolīguma stāšanās spēkā, noteikumus un nosacījumus, kas izklāstīti EK un Meksikas Apvienotās padomes 2000. gada 23. marta Lēmuma Nr. 2/2000 III pielikumā un tā I līdz V papildinājumā, piemēro ne ilgāk kā trīs gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Nav derīgs izcelsmes apliecinājums, kas izsniegts saskaņā ar EK un Meksikas Apvienotās padomes 2000. gada 23. marta Lēmuma Nr. 2/2000 III pielikuma un tā I līdz V papildinājuma noteikumiem attiecībā uz precēm, par kurām līdz šā nolīguma spēkā stāšanās dienai nav iesniegts preferenciāla tarifa režīma pieprasījums.

3. Attiecībā uz precēm, kuras šā nolīguma spēkā stāšanās brīdī ir vai nu tranzītā no eksportētājas Puses uz importētāju Pusi, vai atrodas importētājas Puses muitas kontrolē, bet par tām nav maksāti ievad muitas nodokļi un nodevas, saskaņā ar 3.16. pantu iesniedz preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu, ar noteikumu, ka šīs preces atbilst šīs nodaļas prasībām.

### 3.31. PANTS

#### Nodaļas grozījumi

Apvienotā padome ar lēmumu var grozīt šīs nodaļas un 3.-A līdz 3-D pielikuma noteikumus.

### 3.32. PANTS

#### Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

Lai nodrošinātu šīs nodaļas efektīvu īstenošanu un darbību, Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejas funkcijas ir uzskaitītas 4.17. pantā (Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja).

## 4. NODAĻA

### MUITA UN TIRDZNIECĪBAS ATVIEGLOŠANA

#### 4.1. PANTS

##### Vispārīgie mērķi

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir muitas un tirdzniecības atvieglošana mainīgajā globālās tirdzniecības vidē.
2. Puses atzīst, ka attiecībā uz importa, eksporta un tranzīta prasībām un procedūrām tām būtu jāņem vērā muitas un starptautiskās tirdzniecības instrumenti un standarti, kas piemērojami muitas un tirdzniecības jomā, piemēram, būtiskie elementi pārskatītajā Kioto Konvencijā par muitas procedūru vienkāršošanu un saskaņošanu, kas pieņemta Kioto 1973. gada 18. maijā un ko Pasaules Muitas organizācijas padome pieņēmusi 1999. gada jūnijā, Starptautiskajā konvencijā par preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizēto sistēmu, kas pieņemta Briselē 1983. gada 14. jūnijā, kā arī 2005. gada jūnijā pieņemtajā Pasaules Muitas organizācijas Pasaules tirdzniecības drošības un sekmēšanas standartu satvarā (turpmāk “*SAFE* standartu satvars”) un Pasaules Muitas organizācijas Muitas datu modeli.

3. Puses atzīst, ka to normatīvie akti ir nediskriminējoši un ka muitas procedūru pamatā ir modernu metožu un efektīvas kontroles izmantošana, lai panāktu likumīgas tirdzniecības aizsardzību un atvieglošanu.
4. Puses arī atzīst, ka to muitas procedūras nerada lielākus administratīvus apgrūtinājumus vai tirdzniecības ierobežojumus, nekā tas nepieciešams likumīgu mērķu sasniegšanai, un ka tās būtu jāpiemēro prognozējamā, konsekventā un pārredzamā veidā.
5. Lai nodrošinātu darbību pārredzamību, efektivitāti, integritāti un pārskatatbildību, katra Puse:
- a) kur vien iespējams, vienkāršo un pārskata prasības un formalitātes, lai panāktu preču ātru izlaišanu un muietošanu;
  - b) strādā pie muitas un citu aģentūru pieprasīto datu un dokumentācijas turpmākas vienkāršošanas un standartizācijas, lai samazinātu laiku un izmaksas saistībā ar dokumentāciju tirgotājiem vai tirgus dalībniekiem, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem; un
  - c) nodrošina integritātes augstāko standartu saglabāšanu, piemērojot pasākumus, kas atspoguļo attiecīgo starptautisko konvenciju un instrumentu principus muitas un tirdzniecības atvieglošanas jomā.

6. Puses vienojas stiprināt savu sadarbību ar mērķi nodrošināt, ka attiecīgie tiesību akti un procedūras, kā arī attiecīgo pārvaldes iestāžu administratīvās spējas sasniedz tirdzniecības atvieglošanas mērķi, vienlaikus nodrošinot efektīvu muitas kontroli.

## 4.2. PANTS

### Pārredzamība un publicēšana

1. Katra Puse attiecīgā gadījumā nodrošina pastāvīgas konsultācijas starp robežu aģentūrām un tirgotājiem vai citām ieinteresētām personām tās teritorijā.

2. Katra Puse nekavējoties nediskriminējošā un viegli pieejamā veidā, tostarp tiešsaistē un, ciktāl iespējams, angļu valodā publicē savus tiesību aktus, noteikumus un vispārējās administratīvās procedūras un pamatnostādnes, kas saistītas ar muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem.

Minētie jautājumi ietver:

- a) importa, eksporta un tranzīta (tostarp ostu, lidostu un citu ieviešanas vietu) procedūras un nepieciešamās veidlapas un dokumentus;
- b) visu to maksājumu un nodokļu likmes, ko uzliek importam vai eksportam vai saistītiem darījumiem;
- c) maksas vai maksājumus, ko pārvaldes aģentūras uzliek importam, eksportam vai tranzītam vai saistībā ar to;

- d) noteikumus par preču klasificēšanu vai vērtēšanu muitas vajadzībām;
- e) normatīvos aktus un vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus saistībā ar preču izcelsmes noteikumiem;
- f) importa, eksporta vai tranzīta ierobežojumus vai aizliegumus;
- g) noteikumus par sodiem par importa, eksporta vai tranzīta formalitāšu pārkāpumiem;
- h) pārsūdzības procedūras;
- i) ar importu, eksportu vai tranzītu saistītus nolīgumus (vai to daļas), kas noslēgti ar jebkuru valsti vai valstīm;
- j) ar tarifu kvotu pārvaldību saistītas procedūras;
- k) ostās un robežšķērsošanas vietās esošu muitas iestāžu darba laiku un darbības procedūras; un
- l) informācijas sniegšanas punktus.

3. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem nodrošina tirgotājiem un citām ieinteresētajām personām iespējas un pienācīgu laikposmu piezīmju iesniegšanai par to vispārēji piemērojamo normatīvo aktu ierosināto ieviešanu vai grozīšanu, kas saistīti ar muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem.

4. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem nodrošina, ka jaunie vai grozītie vispārēji piemērojamie normatīvie akti, kas saistīti ar muitu un tirdzniecības atvieglošanu, vai jebkura informācija par tiem tiek publiskota iespējami drīz pirms to stāšanās spēkā, lai tirgotāji un citas ieinteresētās personas varētu ar tiem iepazīties.
5. Katra Puse var noteikt, ka 3. un 4. punktu nepiemēro izmaiņām nodokļa likmēs vai tarifa likmēs, pasākumiem, kuriem ir atvieglojoša ietekme, pasākumiem, kuru efektivitāte tiktu mazināta, izpildot 3. un 4. punkta prasības, pasākumiem, ko piemēro steidzamos apstākļos, vai nelielām izmaiņām iekšzemes tiesību aktos un tiesību sistēmā.
6. Katra Puse izveido vai uztur vienu vai vairākus informācijas sniegšanas punktus, lai atbildētu uz tirgotāju un citu ieinteresēto personu jautājumiem par muitas un citiem tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem, un informāciju par procedūrām šādu jautājumu iesniegšanai publisko tiešsaistē.
7. Puse nepieprasa maksu par atbildēm uz jautājumiem vai pieprasīto veidlapu un dokumentu sniegšanu.
8. Informācijas sniegšanas punkti sniedz atbildes uz jautājumiem un nodrošina veidlapas un dokumentus katras Puses noteiktā samērīgā laikposmā, kas var atšķirties atkarībā no jautājuma rakstura vai sarežģītības.

### 4.3. PANTS

#### Datu un dokumentācijas prasības

1. Lai vienkāršotu un līdz minimumam samazinātu importa, eksporta un tranzīta formalitāšu, datu un dokumentācijas prasību apjomu un sarežģītību, katra Puse attiecīgā gadījumā nodrošina, ka minētās formalitātes, dati un dokumentācijas prasības:
  - a) pieņem un piemēro tā, lai preces ātri izlaistu, ar noteikumu, ka ir izpildīti izlaišanas nosacījumi;
  - b) pieņem un piemēro tā, lai tirgotājiem un uzņēmējiem samazinātu atbilstības panākšanai nepieciešamo laiku un izmaksas;
  - c) ir alternatīva, kas vismazāk ierobežo tirdzniecību, ja attiecīgā politikas mērķa vai mērķu sasniegšanai pamatoti bija pieejamas divas vai vairākas alternatīvas; un
  - d) nesaglabā, pat ne daļēji, ja tās vairs nav nepieciešamas.
2. Katra Puse preču izlaišanai visā tās teritorijā piemēro kopīgas muitas procedūras un vienotas muitas datu un dokumentācijas prasības. Nekas šajā punktā neliedz Pusei diferencēt savas muitas procedūras un datu un dokumentācijas prasības, pamatojoties uz tādiem elementiem kā riska pārvaldība, preču būtība un veids vai transportēšanas veids.

#### 4.4. PANTS

##### Automatizācija un informācijas tehnoloģiju izmantošana

1. Katra Puse:

- a) izmanto informācijas tehnoloģijas, kas paātrina preču izlaišanas procedūras, lai atvieglotu tirdzniecību starp Pusēm;
- b) padara elektroniskas sistēmas pieejamas muitas lietotājiem;
- c) ļauj iesniegt muitas deklarāciju elektroniski; un
- d) izmanto elektroniskas vai automatizētas riska pārvaldības sistēmas.

2. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kuras ļauj elektroniski samaksāt nodevas, nodokļus, maksas un maksājumus, ko iekasē muitas dienesti un kas rodas importēšanas un eksportēšanas laikā.

#### 4.5. PANTS

##### Preču izlaišana

1. Katra Puse pieņem vai saglabā muitas procedūras, kas:
  - a) paredz preču ātru izlaišanu laikposmā, kas nav ilgāks nekā nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību Puses muitas tiesību aktiem un citiem ar tirdzniecību saistītiem tiesību aktiem un noteikumiem;
  - b) nodrošina, ka muitas datus un dokumentāciju un jebkādu citu informāciju elektroniski iesniedz un apstrādā iepriekš pirms preču pienākšanas, lai dotu iespēju preču izlaišanai no muitas kontroles to pienākšanas brīdī;
  - c) atļauj preču izlaišanu pienākšanas vietā bez pagaidu pārvietošanas uz noliktavām vai citām telpām; un
  - d) atļauj preču izlaišanu pirms piemērojamo muitas nodokļu, nodevu, maksu un maksājumu galīgās noteikšanas, ja šāda noteikšana nav veikta pirms preču pienākšanas vai uzreiz pienākšanas brīdī, ar noteikumu, ka ir izpildītas visas pārējās regulatīvās prasības; pirms preču izlaišanas Puse var pieprasīt, lai importētājs sniedz pietiekamu garantiju galvojuma, depozīta vai cita piemērota instrumenta veidā, kas nav lielāks par summu, kura vajadzīga, lai nodrošinātu to muitas nodokļu, nodevu, maksu un maksājumu apmaksu, kas jāmaksā par precēm, uz kurām attiecas garantija, un ko atceļ, kad šāda garantija vairs nav vajadzīga.

2. Katra Puse var pieņemt vai saglabāt pasākumus, kas ļauj tirgotājiem vai uzņēmējiem gūt labumu no muitas procedūru turpmākas vienkāršošanas saskaņā ar Puses normatīvajiem aktiem.

#### 4.6. PANTS

##### Riska pārvaldība

1. Katra Puse pieņem vai saglabā riska pārvaldības sistēmu muitas kontrolei, kas ļauj tās muitas dienestiem koncentrēt to pārbaūžu darbības uz augsta riska sūtījumiem un paātrina zema riska sūtījumu izlaišanu.
2. Katra Puse izstrādā un piemēro riska pārvaldību tā, lai novērstu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptus starptautiskās tirdzniecības ierobežojumus.
3. Katra Puse riska pārvaldībā pamatojas uz risku novērtēšanu, izmantojot piemērotus atlases kritērijus.
4. Katra Puse savas riska pārvaldības ietvaros var arī izvēlēties sūtījumus muitas kontrolei pēc nejaušības principa.
5. Lai atvieglotu tirdzniecību, katra Puse regulāri pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina 1. punktā minēto riska pārvaldības sistēmu.

#### 4.7. PANTS

##### Iepriekšēji nolēmumi

1. Iepriekšējs nolēmums ir rakstisks lēmums, kuru Puse ar savu muitas dienestu starpniecību sniedz pieteikuma iesniedzējam pirms tādas preces importēšanas tās teritorijā, uz ko attiecas pieteikums, un kurā izklāstīts režīms, ko Puse nodrošina precei importēšanas laikā attiecībā uz:
  - a) preces tarifa klasifikāciju;
  - b) preces izcelsmi<sup>18</sup>; un
  - c) jebkuru citu jautājumu, par kuru Puses var vienoties.
2. Puse pieņem iepriekšējo nolēmumu samērīgā laikā un savlaicīgi sniedz to pieteikuma iesniedzējam, kas iesniedzis pieteikumu, tostarp elektroniski, ar noteikumu, ka tas ietver visu nepieciešamo informāciju saskaņā ar minētās Puses normatīvajiem aktiem. Puse var pieprasīt tās preces paraugu, par kuru pieteikuma iesniedzējs lūdz iepriekšēju nolēmumu.
3. Iepriekšējais nolēmums ir spēkā vismaz trīs gadus pēc tā izdošanas, ja nemainās iepriekšēja nolēmuma pamatā esošās tiesības, fakti vai apstākļi.

---

<sup>18</sup> Saskaņā ar PTO Nolīgumu par izcelsmes noteikumiem vai šā nolīguma 3. nodaļu (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras).

4. Puse var atteikties sniegt iepriekšēju nolēmumu, ja iepriekšējā nolēmuma pamatā esošie fakti un apstākļi tiek izskatīti administratīvā procesā vai tiesā vai ja pieteikuma pamatā nav reāli un konkrēti fakti, vai tas neattiecas uz iepriekšējā nolēmuma jebkādu paredzēto izmantošanu. Puse, kas atsakās sniegt iepriekšēju nolēmumu, nekavējoties rakstiski informē pieteikuma iesniedzēju, norādot attiecīgos faktus un sava lēmuma pamatojumu.

5. Katra Puse publicē vismaz:

- a) prasības iepriekšējā nolēmuma pieprasījumam, tostarp iesniedzamo informāciju un tās formātu;
- b) termiņu, līdz kuram tā sniegs iepriekšēju nolēmumu; un
- c) iepriekšējā nolēmuma derīguma termiņu.

6. Ja Puse atsauc, groza vai atceļ iepriekšēju nolēmumu, tā nekavējoties rakstiski informē pieteikuma iesniedzēju, norādot attiecīgos faktus un sava lēmuma pamatojumu. Puse var atsaukt, grozīt, vai atcelt iepriekšēju nolēmumu ar atpakaļejošu spēku tikai tad, ja nolēmuma pamatā ir bijusi nepilnīga, nepareiza, kļūdaina vai maldinoša informācija, ko sniedzis pieteikuma iesniedzējs.

7. Puses sniegts iepriekšējs nolēmums ir saistošs minētajai Pusei attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju un arī pieteikuma iesniedzējam.

8. Puse pēc pieteikuma iesniedzēja rakstiska pieprasījuma nodrošina, ka iepriekšējais nolēmums vai lēmums par tā atsaukšanu, grozīšanu vai atcelšanu tiek pārskatīts.
9. Ievērojot visas konfidencialitātes prasības, kas noteiktas Puses normatīvajos aktos, Puse savu iepriekšējo nolēmumu būtiskos elementus cenšas padarīt publiski pieejamus, tostarp tiešsaistē.

#### 4.8. PANTS

##### Atzītie uzņēmēji

1. Katra Puse uzņēmējiem, kas atbilst noteiktiem kritērijiem (atzītie uzņēmēji, turpmāk “*AEO*”), izveido vai uztur tirdzniecības atvieglošanas partnerības programmu (turpmāk “*AEO* programma”) saskaņā ar *SAFE* standartu satvaru.
2. Noteiktos kritērijus<sup>19</sup>, kas jāizpilda, lai kvalificētos par *AEO*, publisko, un tie ir saistīti ar atbilstību katras Puses normatīvo aktu vai procedūru prasībām vai neatbilstības risku.

---

<sup>19</sup> Puse var izmantot kritērijus, kas noteikti PTO Nolīguma par tirdzniecības atvieglošanu 7.7.2. pantā.

3. Konkrētos kritērijus, kas jāizpilda, lai kvalificētos par *AEO*, neizstrādā vai nepiemēro tā, ka, pastāvot vienādiem apstākļiem, pieļautu vai radītu patvaļīgu vai nepamatotu uzņēmēju diskrimināciju, un kritēriji nodrošina mazo un vidējo uzņēmumu dalību.
4. *AEO* programma ietver īpašus ieguvumus *AEO*, ņemot vērā Pušu saistības saskaņā ar 7.7.3. pantu PTO Nolīgumā par tirdzniecības atvieglošanu, kas pieņemts 2014. gada 27. novembrī.
5. Puses sadarbojas, lai, ja tas ir būtiski un lietderīgi, noteiktu savu *AEO* programmu savstarpēju atzīšanu, ar noteikumu, ka programmas ir saderīgas un balstītas uz līdzvērtīgiem kritērijiem un ieguvumiem.

#### 4.9. PANTS

##### Pārskatīšana vai pārsūdzība

1. Katra Puse nodrošina efektīvas, ātras, nediskriminējošas un viegli pieejamas procedūras, lai garantētu tiesības pārsūdzēt lēmumu par kādu jautājumu muitas jomā.

2. Katra Puse nodrošina, ka personai, attiecībā uz kuru tā pieņem lēmumu par kādu jautājumu muitas jomā, tās teritorijā ir pieejama:

- a) administratīva pārskatīšana vai pārsūdzība administratīvā iestādē, kura ir augstākstāvoša par amatpersonu vai biroju, kas pieņēmis lēmumu, vai neatkarīga no tā, vai
- b) lēmuma pārskatīšana vai pārsūdzēšana tiesā.

3. Katra Puse nodrošina, ka personai, kas ir iesniegusi pieteikumu muitas dienestiem lēmuma saņemšanai un attiecīgajā termiņā nav saņēmusi lēmumu par minēto pieteikumu, ir pārsūdzības tiesības.

4. Katra Puse nodrošina, ka 2. punktā minētā persona saņem administratīvu lēmumu ar minētā lēmuma pamatojumu, lai minētā persona vajadzības gadījumā varētu izmantot pārskatīšanas vai pārsūdzības procedūras.

#### 4.10. PANTS

##### Sodi

1. Katra Puse paredz sodus par to, ka netiek ievēroti tās normatīvie akti vai procedūras noteikumi, kas saistīti ar muitas vai citiem tiesību aktiem par preču importu, eksportu un tranzītu.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās muitas normatīvie akti nosaka, ka sodi, ko piemēro par tās muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumiem, ir samērīgi un nediskriminējoši.
3. Katra Puse nodrošina, ka sods, ko tās muitas dienesti piemēro par tās muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumu, tiek piemērots tikai personai, kura ir juridiski atbildīga par pārkāpumu.
4. Katra Puse nodrošina, ka uzliktais sods ir atkarīgs no lietas faktiem un apstākļiem un ir samērīgs ar pārkāpuma pakāpi un smagumu.
5. Novērtējot un iekasējot sodu un maksājumus, katra Puse izvairās no stimuliem vai interešu konfliktiem.
6. Katra Puse, nosakot sodu, tiek mudināta kā iespējamu atbildību mīkstinošu apstākli apsvērt brīvprātīgi paustu informāciju, pirms muitas dienesti atklājuši tās muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumu.
7. Katra Puse nodrošina, ka, uzliekot sodu par muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumu, personai, kam sodu uzliek, tiek sniegts rakstisks skaidrojums par pārkāpuma būtību un piemērojamo normatīvo aktu vai procedūru, kurā noteikts soda par pārkāpumu apmērs vai veids.

8. Katra Puse savos tiesību aktos, noteikumos vai procedūrās paredz noteiktu termiņu, kurā tās muitas dienesti var uzsākt procedūru, lai piemērotu sodu par tās muitas tiesību aktu, noteikumu vai procedūru pārkāpumiem.

#### 4.11. PANTS

##### Sadarbība muitas jomā un savstarpēja administratīva palīdzība

1. Puses nodrošina, ka to attiecīgās iestādes sadarbojas muitas jautājumos, lai nodrošinātu 4.1. pantā noteikto mērķu sasniegšanu.
2. Puses sadarbojas, cita starpā veicot šādas darbības:
  - a) apmainoties ar informāciju par Pušu muitas normatīvajiem aktiem, to īstenošanu un muitas procedūrām, jo īpaši šādās jomās:
    - i) muitas procedūru vienkāršošana un modernizēšana;
    - ii) tiesībaizsardzības pasākumi uz robežas, ko piemēro Pušu muitas dienesti;
    - iii) tranzīta kustības un pārkraušanas darbību atvieglošana;
    - iv) dialogs ar uzņēmēju aprindām; un
    - v) piegādes ķēdes drošība un riska pārvaldība;

- b) sadarbojoties ar muižu saistītos starptautiskās tirdzniecības piegādes ķēdes nodrošināšanas un veicināšanas aspektos saskaņā ar *SAFE* standartu satvaru, tostarp attiecībā uz Pušu *AEO* programmām un to savstarpēju atzīšanu, kā minēts 4.8. pantā;
- c) apsverot iespēju izstrādāt kopīgas iniciatīvas attiecībā uz importu, eksportu, citām muitas procedūrām un tirdzniecības atvieglošanu, tostarp tehnisko palīdzību;
- d) stiprinot Pušu sadarbību muitas jomā starptautiskās organizācijās, piemēram, PTO un Pasaules Muitas organizācijā (turpmāk “PMO”);
- e) nosakot obligātos standartus, ciktāl tas ir iespējams, lai tos piemērotu riska pārvaldības metodēm un saistītajām prasībām un programmām; ja tas ir būtiski un lietderīgi, Puses apsver arī riska pārvaldības metožu, riska standartu un drošības kontroles savstarpēju atzīšanu;
- f) cenšoties saskaņot savas datu prasības attiecībā uz importa, eksporta un citām muitas procedūrām, īstenojot kopīgus standartus un datu elementus saskaņā ar PMO datu modeli; un
- g) uzturot dialogu starp attiecīgajiem politikas ekspertiem, lai veicinātu iepriekšēju nolēmumu lietderību, efektivitāti un piemērojamību.

3. Puses sniedz viena otrai savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās saskaņā ar noteikumiem Pielikumā par savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās, kurš pieņemts ar ES un Meksikas Apvienotās padomes 2004. gada 15. decembra Lēmumu Nr. 5/2004, kas ar šo tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu. Uz jebkādu informācijas apmaiņu starp Pusēm saskaņā ar šo nodaļu *mutatis mutandis* attiecas informācijas konfidencialitātes un personas datu aizsardzības prasības, kas noteiktas minētā pielikuma 10. pantā, un visas konfidencialitātes un privātuma prasības, kuras noteiktas Pušu attiecīgajos normatīvajos aktos.

#### 4.12. PANTS

##### Vienloga vide

1. Katra Puse cenšas izveidot vai saglabāt vienloga sistēmas, kas atvieglo muitas un citos tiesību aktos prasītās informācijas vienotu elektronisku iesniegšanu preču importam, eksportam un tranzītam.
2. Puses cenšas sadarboties, lai panāktu savu vienloga sistēmu sadarbību un racionalizēšanu, tostarp daloties savā attiecīgajā pieredzē par savu vienloga sistēmu izstrādi un ieviešanu.

#### 4.13. PANTS

##### Tranzīts un pārkraušana

1. Katra Puse savā teritorijā nodrošina tranzīta kustības un pārkraušanas darbību atvieglošanu un efektīvu kontroli.
2. Katra Puse cenšas veicināt un īstenot reģionālo tranzīta režīmu, lai atvieglotu tirdzniecību starp Pusēm.
3. Katra Puse nodrošina, ka visas attiecīgās iestādes un aģentūras tās teritorijā sadarbojas un koordinē darbību, lai atvieglotu tranzīta satiksmi.
4. Katra Puse atļauj importam paredzētās preces muitas kontrolē pārvietot no ieviešanas muitas iestādes uz citu muitas iestādi tās teritorijā, kur preces tiktu izlaistas vai muitotas.

#### 4.14. PANTS

##### Pēcmuitošanas audits

1. Lai paātrinātu preču izlaišanu, katra Puse pieņem vai saglabā pēcmuitošanas auditu, lai nodrošinātu atbilstību Puses muitas normatīvajiem aktiem.

2. Katra Puse pēcmuitošanas auditu veic uz risku balstītā veidā.
3. Katra Puse pēcmuitošanas auditu veic pārredzami. Ja ir veikts audits un iegūti pārliecinoši rezultāti, Puse nekavējoties informē personu, kuras dokumenti tiek auditēti, par rezultātiem, to iemesliem un auditam pakļautās personas tiesībām un pienākumiem.
4. Puses apliecina, ka pēcmuitošanas auditā iegūto informāciju var izmantot turpmākā administratīvā procedūrā vai tiesvedībā.
5. Puses, ciktāl iespējams, pēcmuitošanas auditā gūtos rezultātus izmanto riska pārvaldībā.

#### 4.15. PANTS

##### Muitas brokeri

1. Puse savos muitas normatīvajos aktos neiekļauj prasību obligāti izmantot muitas brokerus.
2. Katra Puse publicē savus pasākumus attiecībā uz muitas brokeru izmantošanu.
3. Licencējot muitas brokerus, katra Puse piemēro pārredzamus un objektīvus noteikumus.

#### 4.16. PANTS

##### Pirmsnosūtīšanas inspekcijas

Puse saistībā ar tarifu klasifikāciju un muitas vērtējumu nepieprasa obligāti veikt pirmsnosūtīšanas inspekcijas, kā definēts PTO Nolīgumā par pirmsnosūtīšanas inspekciju<sup>20</sup>.

#### 4.17. PANTS

##### Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

1. Muias, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja ziņo Apvienotajai komitejai.
2. Muias, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), nodrošina šīs nodaļas, 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), Pielikuma par savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās, kurš minēts 4.11. panta 3. punktā, un jebkādu papildu ar muitu saistītu noteikumu, par kuriem Puses vienojušās, pienācīgu darbību un izskata visus jautājumus, kas izriet no to piemērošanas.

---

<sup>20</sup> Lielākai noteiktībai – šis pants neliedz pirmsnosūtīšanas inspekcijas sanitārajiem un fītosanitārajiem mērķiem.

3. Apakškomiteja:

- a) vajadzības gadījumā sagatavo attiecīgus ieteikumus Apvienotajai komitejai par:
  - i) 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) īstenošanu un administrēšanu; un
  - ii) visiem 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) grozījumiem;
- b) pieņem skaidrojumus, lai atvieglotu 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) īstenošanu;
- c) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un administrēšanu;
- d) nodrošina forumu, kurā apspriežas un diskutē par visiem jautājumiem, kuri attiecas uz muitu, jo īpaši par muitas procedūrām, muitas vērtību, tarifu režīmiem, muitas nomenklatūru, sadarbību muitas jomā un savstarpējo administratīvo palīdzību muitas jautājumos;
- e) nodrošina forumu, kurā apspriežas un diskutē par jautājumiem, kas saistīti ar izcelsmes noteikumiem, izcelsmes procedūrām un administratīvo sadarbību;

- f) uzlabo sadarbību muitas procedūru izstrādē, piemērošanā un īstenošanā, savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās, izcelsmes noteikumu, izcelsmes procedūru un administratīvās sadarbības jomā; un
- g) izskata visus citus jautājumus saistībā ar šo nodaļu vai 3. nodaļu (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), par kuriem Puses var vienoties.

4. Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja var izskatīt nepieciešamību pieņemt lēmumus vai ieteikumus par visiem jautājumiem, kas izriet no šīs nodaļas īstenošanas, un sagatavot tos pieņemšanai Apvienotajā padomē. Apvienotā padome ir pilnvarota vajadzības gadījumā pieņemt lēmumus par šīs nodaļas īstenošanu, tostarp attiecībā uz *AEO* programmām un to savstarpēju atzīšanu, kopīgām iniciatīvām saistībā ar muitas procedūrām un tirdzniecības atvieglošanu, kā arī tehnisko palīdzību.

5. Puses var vienoties sasaukt *ad hoc* sanāksmes par jautājumiem, kas attiecas uz sadarbību muitas jomā, izcelsmes noteikumiem vai savstarpējo administratīvo palīdzību.

## 5. NODAĻA

### TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBAS INSTRUMENTI

#### A IEDAĻA

##### Antidempinga un kompensācijas pasākumi

#### 5.1. PANTS

##### Vispārīgi noteikumi

1. Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATT* 1994 VI panta, Antidempinga nolīguma un SKP līguma.
2. Lai piemērotu pagaidu un galīgos pasākumus, attiecīgo preču izcelsmi nosaka saskaņā ar katras Puses nepreferenciālas izcelsmes noteikumiem.

## 5.2. PANTS

### Pārredzamība un pienācīgs process

1. Katra Puse veic savas procedūras un piemēro antidempinga un kompensācijas pasākumus taisnīgi un pārredzami saskaņā ar attiecīgajiem Antidempinga nolīguma un SKP nolīguma noteikumiem.
2. Katra Puse procesa sākotnējā posmā un jebkurā gadījumā pirms galīgā maksājuma noteikšanas informē visas ieinteresētās personas par attiecīgajiem būtiskajiem faktiem, kas ir lēmuma par galīgo pasākumu piemērošanas pamatā. Tas neskar Antidempinga nolīguma 6.5. pantu un SKP nolīguma 12.4. pantu.
3. Katra Puse piešķir katrai ieinteresētajai personai antidempinga vai kompensācijas maksājuma izmeklēšanā visas iespējas aizstāvēt savas intereses ar noteikumu, ka tas nepamatoti neaizkavē izmeklēšanu.
4. Piemēro Antidempinga nolīguma 6.11. pantā un SKP nolīguma 12.9. pantā noteikto ieinteresēto personu definīciju.

### 5.3. PANTS

#### Antidempinga un kompensācijas maksājumu noteikšana

Lēmumu par to, vai nosakāmā antidempinga vai kompensācijas maksājuma summa ir pilna dempinga starpība vai subsīdijas summa vai mazāka summa, pieņem importētājas Puses iestādes saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem.

### 5.4. PANTS

#### Galīgā maksājuma noteikšana

Nosakot galīgo maksājumu, Puse ņem vērā informāciju, ko pienācīgi sniegušas visas ieinteresētās personas, kuras par tādām uzskata saskaņā ar Puses tiesību aktiem.

### 5.5. PANTS

#### Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Puse neizmanto strīdu izšķiršanu saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) attiecībā uz šīs iedaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu.

## B IEDAĻA

### Globālie aizsardzības pasākumi

#### 5.6. PANTS

##### Vispārīgi noteikumi

Katra Puse saglabā savas tiesības un pienākumus atbilstīgi *GATT* 1994 XIX pantam un Nolīguma par lauksaimniecību 5. pantam, kā arī saskaņā ar Vienošanās par aizsardzības pasākumiem.

#### 5.7. PANTS

##### Pārredzamība

1. Neatkarīgi no 5.6. panta Puse, kura sāk globālu aizsardzības pasākumu izmeklēšanu vai plāno piemērot globālus aizsardzības pasākumus, nekavējoties sniedz, ja otra Puse to pieprasa un ja tai ir būtiska interese, *ad hoc* rakstisku paziņojumu ar visu atbilstošo informāciju, kas bijusi globālo aizsardzības pasākumu izmeklēšanas sākšanas pamatā vai kas attiecas uz aizsardzības pasākumu piemērošanu, tostarp attiecīgā gadījumā uz pagaidu konstatējumiem. Tas neskar Vienošanās par aizsardzības pasākumiem 3.2. pantu.

2. Puse, kas piemēro globālos aizsardzības pasākumus, cenšas tos piemērot tā, lai vismazāk ietekmētu divpusējo tirdzniecību.
3. Šā panta 2. punkta nolūkos, ja Puse uzskata, ka ir izpildītas juridiskās prasības galīgu aizsardzības pasākumu piemērošanai, un gatavojas piemērot šādus pasākumus, tā paziņo par to otrai Pusei un sniedz iespēju divpusēji apspriesties. Ja 30 dienu laikā pēc paziņojuma nav panākts apmierinošs risinājums, importētāja Puse var pieņemt galīgo aizsardzības pasākumu, kas ir piemērots problēmas atrisināšanai.
4. Šajā pantā uzskata, ka Pusei ir būtiska interese, ja tā ir viena no pieciem lielākajiem importētās preces piegādātājiem pēdējo trīs gadu laikposmā, vērtējot pēc absolūtā apjoma vai vērtības.

## 5.8. PANTS

### Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Puse neizmanto strīdu izšķiršanu saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) attiecībā uz šīs iedaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu, atsaucoties uz tiesībām un pienākumiem atbilstoši PTO līgumam.

## C IEDAĻA

### Divpusēji aizsardzības pasākumi

#### C.1. APAKŠIEDAĻA

#### Vispārīgi noteikumi

#### 5.9. PANTS

#### Definīcijas

C iedaļā:

- a) “kompetentā izmeklēšanas iestāde” ir
  - i) Eiropas Savienības gadījumā – Eiropas Komisija; un
  - ii) Meksikas gadījumā – Ekonomikas ministrijas Starptautiskās tirdzniecības kārtības nodaļa (*Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía*) vai tās tiesību pārņēmēja;

- b) “iekšzemes ražošanas nozare” ir – attiecībā uz importētiem izstrādājumiem – līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu ražotāju kopums, kas darbojas vienas Puses teritorijā, vai ražotāji, kuru līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu kopējais izlaides apjoms veido lielāko daļu no minēto izstrādājumu kopējā iekšzemes ražošanas apjoma;
- c) “līdzīgs izstrādājums” ir izstrādājums, kas ir tāds pats, proti, visos aspektos līdzīgs attiecīgajam izstrādājumam vai, ja tāda izstrādājuma nav, citam izstrādājumam, kurš, kaut arī nav līdzīgs visos aspektos, ir ar tādām īpašībām, kas ļoti atgādina attiecīgā izstrādājuma īpašības;
- d) “tieši konkurētspējīgs izstrādājums” ir izstrādājums, kas var nebūt līdzīgs visos aspektos, bet kam ir augsta aizstājamības pakāpe ar attiecīgo izstrādājumu, jo tas pilda tās pašas funkcijas<sup>21</sup>;
- e) “nopietns kaitējums” ir ievērojama vispārēja stāvokļa pasliktināšanās kādā iekšzemes ražošanas nozarē;
- f) “nopietna kaitējuma draudi” ir nopietns kaitējums, kas, pamatojoties uz faktiem, nevis tikai uz apgalvojumiem, pieņēmumiem vai mazticamu iespējamību, ir nepārprotami nenovēršams; un

---

<sup>21</sup> Šajā ziņā iestādes var analizēt tādus aspektus kā minēto izstrādājumu fiziskās īpašības, to tehniskās specifikācijas, galalietojums un izplatīšanas kanāli. Minētais aspektu saraksts nav pilnīgs, tāpat arī viens vai vairāki no šiem faktoriem nevar būt izšķiroši.

g) “pārejas periods” ir:

- i) desmit gadu laikposms pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas; vai
- ii) tarifu atcelšanas periods precēm, kas noteiktas Puses tarifu atcelšanas grafikā 2.- A pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiks), ja tarifu atcelšanas periods attiecīgajai precei ir desmit vai vairāk gadi, pieskaitot tam trīs gadus.

## 5.10. PANTS

### Divpusēja aizsardzības pasākuma piemērošana

1. Neatkarīgi no B iedaļas, ja pēc tam, kad atbilstīgi šim nolīgumam piemērotais muitas nodoklis ir samazināts vai atcelts, kādas Puses noteiktas izcelsmes prece tiek importēta otras Puses teritorijā tādos palielinātos apjomos, kurus nosaka absolūtā vai relatīvā izteiksmē pret iekšzemes ražošanu, un ar tādiem nosacījumiem, ka rodas nopietns kaitējums vai nopietna kaitējuma draudi iekšzemes ražošanas nozarei, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus izstrādājumus, importētāja Puse var piemērot 2. punktā paredzētos pasākumus atbilstoši nosacījumiem un saskaņā ar procedūrām, kuras noteiktas šajā iedaļā.

2. Ja ir izpildīti 1. punkta nosacījumi, importētāja Puse var noteikt tikai divpusējus aizsardzības pasākumus, kas:

- a) aptur šajā nolīgumā paredzētā, attiecīgajam izstrādājumam piemērojamā muitas nodokļa likmes turpmāku pazemināšanu; vai
- b) paaugstina muitas nodokli attiecīgajam izstrādājumam līdz apmēram, kas nepārsniedz mazāko no šādiem nodokļiem:
  - i) izstrādājumam piemērojamo lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, kas ir spēkā pasākuma īstenošanas laikā; vai
  - ii) izstrādājumam piemērojamo lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, kas ir spēkā dienā tieši pirms šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

3. Puses ir vienisprātis, ka ne tarifa kvotas, ne kvantitatīvie ierobežojumi nebūtu pieļaujams divpusēju aizsardzības pasākumu veids.

## 5.11. PANTS

### Nosacījumi un ierobežojumi

1. Puse nepiemēro divpusēju aizsardzības pasākumu:
  - a) izņemot tādā mērā un uz tik ilgu laiku, cik varētu būt nepieciešams, lai novērstu vai labotu 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas;
  - b) laikposmā, kas pārsniedz divus gadus; vai
  - c) pēc pārejas perioda beigām.

Laikposmu, kas minēts b) apakšpunktā, var pagarināt par vēl vienu gadu, ja importētājas Puses kompetentās iestādes saskaņā ar C iedaļā noteiktajām procedūrām nosaka, ka pasākums joprojām ir nepieciešams, lai novērstu vai labotu 5.10. un 5.15. pantā aprakstītās situācijas un lai atvieglotu pielāgošanos, ar noteikumu, ka kopējais aizsardzības pasākuma piemērošanas laiks, ieskaitot sākotnējās piemērošanas periodu un tā pagarinājumu, nepārsniedz trīs gadus.

2. Puse piemēro divpusēju aizsardzības pasākumu tikai tām 2.-A pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiks) uzskaitītajām noteiktas izcelsmes precēm, kurām piemēro preferenciālu režīmu saskaņā ar šo nolīgumu.

3. Lai atvieglotu pielāgošanos situācijā, kad paredzamais divpusēja aizsardzības pasākuma ilgums pārsniedz vienu gadu, Puse, kas piemēro pasākumu, piemērošanas laikā pasākumu pakāpeniski un regulāri liberalizē.

4. Ja Puse pārtrauc piemērot divpusēju aizsardzības pasākumu, muitas nodokļa likme ir likme, kas būtu bijusi spēkā attiecīgajam izstrādājumam saskaņā ar 2.4. pantu (Muitas nodokļu atcelšana vai samazināšana).

## 5.12. PANTS

### Pagaidu pasākumi

1. Kritiskos apstākļos, kad kavēšanās varētu nodarīt kaitējumu tādā mērā, kas būtu grūti labojams, Puse, neievērojot 5.22. panta 1. punkta prasības, var provizoriski piemērot divpusēju aizsardzības pasākumu atbilstoši sākotnējam konstatējumam, ka pastāv skaidri pierādījumi tam, ka otras Puses noteiktas izcelsmes preces imports ir palielinājies, jo saskaņā ar šo nolīgumu samazināts vai atcelts muitas nodoklis, un ka šāds imports raisa vai draud izraisīt 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas.

2. Pagaidu pasākuma ilgums nepārsniedz 200 dienas, kuru laikā Puse ievēro attiecīgos procedūras noteikumus, kas paredzēti C.2. apakšiedaļā. Puse nekavējoties atmaksā visus tarifu palielinājumus, ja C.2. apakšiedaļā aprakstītās turpmākās izmeklēšanas rezultātā netiek piemērots galīgais pasākums saskaņā ar 5.10. vai 5.15. panta prasībām. Jebkura pagaidu pasākuma ilgumu skaita kā daļu no 5.11. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētā laikposma. Importētāja Puse informē otru Pusi par šādu pagaidu pasākumu piemērošanu un, ja otra Puse to pieprasa, nekavējoties nodod jautājumu izskatīšanai Apvienotajā komitejā.

### 5.13. PANTS

#### Kompensācija un koncesiju pārtraukšana

1. Puse, kas piemēro divpusēju aizsardzības pasākumu, apspriežas ar otru Pusi, lai savstarpēji vienotos par atbilstīgu tirdzniecības liberalizācijas kompensāciju tādu koncesiju veidā, kuru ietekme uz tirdzniecību pēc būtības ir līdzvērtīga. Puse, kas piemēro divpusēju aizsardzības pasākumu, nodrošina iespēju veikt šādu apspriešanos ne vēlāk kā 30 dienas no divpusējā aizsardzības pasākuma piemērošanas.

2. Ja 1. punktā minētās apspriešanās rezultātā 30 dienu laikā pēc apspriešanās sākuma netiek panākta vienošanās par tirdzniecības liberalizācijas kompensāciju, Puse, uz kuru attiecas divpusējais aizsardzības pasākums, ne vēlāk kā 90 dienas pēc pasākuma piemērošanas var apturēt tādu koncesiju piemērošanu, kuru ietekme uz tirdzniecību pēc būtības ir līdzvērtīga otras Puses divpusējam aizsardzības pasākumam.
3. Puse, uz kuru attiecas divpusējais aizsardzības pasākums, rakstiski informē otru Pusi vismaz 30 dienas pirms koncesiju apturēšanas saskaņā ar 2. punktu.
4. Pienākums nodrošināt kompensāciju saskaņā ar 1. punktu un tiesības apturēt koncesijas saskaņā ar 2. punktu zaudē spēku dienā, kad tiek izbeigts divpusējais aizsardzības pasākums.

#### 5.14. PANTS

##### Aizsardzības pasākumu izmantošana un laika intervāls starp pasākumiem

1. Puse nepiemēro aizsardzības pasākumu, kas minēts šajā iedaļā, tāda izstrādājuma importam, kuram iepriekš ticis piemērots šāds pasākums, izņemot gadījumu, kad ir pagājusi puse no laikposma, kurā aizsardzības pasākums tika piemērots iepriekšējā laikposmā.

2. Puse attiecībā uz vienu un to pašu ražojumu un vienā un tajā pašā laikposmā nepiemēro:
  - a) divpusēju aizsardzības pasākumu vai pagaidu aizsardzības pasākumu saskaņā ar šo nolīgumu;  
un
  - b) aizsardzības pasākumu saskaņā ar *GATT* 1994 XIX pantu un Vienošanos par aizsardzības pasākumiem.

#### 5.15. PANTS

##### Tālākie reģioni

1. Ja jebkuru Meksikas izcelsmes precī tieši importē viena vai vairāku Eiropas Savienības tālāko reģionu teritorijā tādos palielinātos daudzumos un ar tādiem nosacījumiem, kas raisa vai draud izraisīt nopietnu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos attiecīgajā tālākajā reģionā, Eiropas Savienība pēc alternatīvu risinājumu izskatīšanas izņēmuma kārtā var piemērot aizsardzības pasākumus, kuri attiecas tikai uz attiecīgā reģiona teritoriju.
2. Neskarot 1. punktu, visi C iedaļas noteikumi, kas piemērojami divpusējiem aizsardzības pasākumiem, ir piemērojami arī visiem aizsardzības pasākumiem, kuri pieņemti attiecībā uz Eiropas Savienības tālākajiem reģioniem.
3. Divpusēju aizsardzības pasākumu, kas attiecas tikai uz Eiropas Savienības tālākajiem reģioniem, piemēro tikai precēm, uz kurām attiecas preferenciāls režīms saskaņā ar šo nolīgumu.

4. Šā panta 1. punktā “nopietna pasliktināšanās” ir lielas grūtības ekonomikas nozarē, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus izstrādājumus. Nopietnu pasliktināšanos konstatē, pamatojoties uz objektīviem faktoriem, tostarp šādiem elementiem:

- a) importa apjoma palielinājums absolūtā vai relatīvā izteiksmē attiecībā pret iekšzemes ražošanu un importu no citiem avotiem; un
- b) šāda importa ietekme uz attiecīgās ražošanas nozares vai attiecīgās tautsaimniecības nozares stāvokli, tostarp uz pārdošanas apjomu, ražošanu, finansiālo situāciju un nodarbinātību.

## C.2. APAKŠIEDAĻA

Procedūras noteikumi, kas piemērojami divpusējiem aizsardzības pasākumiem

### 5.16. PANTS

Piemērojamie tiesību akti

Lai piemērotu divpusējus aizsardzības pasākumus, kompetentā izmeklēšanas iestāde ievēro šīs apakšiedaļas noteikumus un gadījumos, uz kuriem šī apakšiedaļa neattiecas, piemēro attiecīgās Puses tiesību aktu noteikumus, ciktāl minētie noteikumi atbilst C iedaļas noteikumiem.

## 5.17. PANTS

### Drošības procedūras sākšana

1. Kompetentā izmeklēšanas iestāde var sākt drošības procedūru pēc rakstiska pieteikuma, ko iesniegusi iekšzemes ražošanas nozare vai kas iesniegts tās vārdā, vai ārkārtas apstākļos pēc savas iniciatīvas. Eiropas Savienības gadījumā minēto pieteikumu iekšzemes ražošanas nozares vārdā var iesniegt viena vai vairākas Eiropas Savienības dalībvalstis. Uzskata, ka pieteikumu ir iesniegusi iekšzemes ražošanas nozare vai tas iesniegts tās vārdā, ja to atbalsta iekšzemes ražotāji, kuru kopējais izlaides apjoms veido vairāk nekā 50 % no līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu kopējās produkcijas, kas saražota tajā iekšzemes rūpniecības nozares daļā, kas vai nu atbalsta pieteikumu vai iebilst pret to. Tomēr izmeklēšana netiek uzsākta, ja to iekšzemes ražotāju daļa, kuri izteikti atbalsta pieteikumu, atbilst mazāk nekā 25 % no līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu kopējās produkcijas, kas valstī saražota iekšzemes ražošanas nozarē.
2. Tiklīdz izmeklēšana ir sākta, 1. punktā minēto pieteikumu, izņemot tajā ietverto konfidenciālo informāciju, nekavējoties dara pieejamu visiem, uz kuriem tas var attiekties.

3. Uzsākot drošības procedūru, kompetentā izmeklēšanas iestāde publicē paziņojumu par procedūras sākšanu Puses *Oficiālajā Vēstnesī*. Paziņojumā norāda iestādi, kas iesniegusi rakstisko pieteikumu, attiecīgā gadījumā – attiecīgo importēto preci, tās pozīciju, apakšpozīciju vai tarifa pozīcijas numuru, ar kuru to klasificē harmonizētajā sistēmā, veicamās noteikšanas veidu un laiku, termiņu, kurā ieinteresētās personas var rakstiski darīt zināmu savu viedokli un iesniegt informāciju, vietu, kur var pārbaudīt rakstisko pieteikumu un visus citus procedūras gaitā iesniegtos nekonfidenciālos dokumentus, un tās iestādes nosaukumu, adresi un tālruņa numuru, ar kuru jāsazinās, lai iegūtu plašāku informāciju. Ja kompetentā izmeklēšanas iestāde nolemj rīkot atklātu uzklauššanu, minētās atklātās uzklauššanas laiku un vietu var vai nu iekļaut paziņojumā par procedūras sākšanu, vai paziņot jebkurā turpmākā procedūras posmā, ar noteikumu, ka šāds paziņojums tiek sniegts savlaicīgi. Ja izmeklēšanas sākumā nav plānota atklāta uzklauššana, paziņojumā par sākšanu norāda termiņu, kurā ieinteresētās personas var pieteikties, lai kompetentā izmeklēšanas iestāde tās uzklauštu mutiski.

4. Attiecībā uz drošības procedūru, kas sāka, pamatojoties uz rakstisku pieteikumu, kuru iesniegusi struktūra, kas apgalvo, ka tā pārstāv iekšzemes ražošanas nozari, kompetentā izmeklēšanas iestāde npublicē paziņojumu par procedūras sākšanu saskaņā ar 3. punktu, pirms tā iepriekš nav rūpīgi izvērtējusi, vai pieteikums atbilst tās tiesību aktu prasībām un 1. punkta prasībām, un ietver pamatodus pierādījumus tam, ka otras Puses noteiktas izcelsmes preces imports ir palielinājies, jo saskaņā ar šo nolīgumu samazināts vai atcelts muitas nodoklis, un ka šāds imports raisa vai draud izraisīt iespējamu nopietnu kaitējumu vai iespējamu nopietnu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos.

## 5.18. PANTS

### Izmeklēšana

1. Puse var piemērot aizsardzības pasākumu tikai pēc tam, kad minētās Puses kompetentā izmeklēšanas iestāde ir veikusi izmeklēšanu saskaņā ar šajā apakšiedaļā noteiktajām procedūrām. Šī izmeklēšana ietver pamatotu publisku paziņojumu visām ieinteresētajām personām un publisku uzklauššanu vai citus piemērotus līdzekļus, kuros importētāji, eksportētāji un citas ieinteresētās personas var sniegt pierādījumus un viedokļus, tostarp iespēju atbildēt uz citu personu sniegto informāciju.
2. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentā izmeklēšanas iestāde pabeidz šādu izmeklēšanu viena gada laikā pēc tās sākšanas dienas.

## 5.19. PANTS

### Nopietna kaitējuma vai tā draudu un cēloņsakarības konstatēšana

1. Izmeklēšanā, lai noteiktu, vai importa pieaugums rada vai draud radīt nopietnu kaitējumu iekšzemes ražošanas nozarei, kompetentā izmeklēšanas iestāde novērtē visus attiecīgos objektīvi un kvantitatīvi nosakāmos faktorus, kuri ietekmē iekšzemes ražošanas nozares situāciju, jo īpaši attiecīgā izstrādājuma importa pieauguma tempu un apjomu absolūtā vai relatīvā izteiksmē pret iekšzemes ražošanu, importa pieauguma aizņemto iekšzemes tirgus daļu un pārdošanas apjoma, ražošanas apjoma, ražīguma, jaudas izmantojuma, peļņas un zaudējumu un nodarbinātības izmaiņas.

2. Konstatējumu, ka importa pieaugums raisa vai draud izraisīt 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas, neizdara, ja vien izmeklēšana, pamatojoties uz objektīviem pierādījumiem, nepierāda, ka pastāv skaidra cēloņsakarība starp attiecīgā izstrādājuma importa pieaugumu un 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītajām situācijām. Ja vienlaikus 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas izraisa citi faktori, nevis importa pieaugums, šādu kaitējumu vai tā draudus, vai nopietnu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos vai tās draudus nevar attiecināt uz palielināto importu.

## 5.20. PANTS

### Uzklausīšana

Katras drošības procedūras gaitā kompetentā izmeklēšanas iestāde:

- a) pēc samērīgā laikā sniegta paziņojuma rīko atklātu uzklausīšanu, lai visas ieinteresētās personas, ko par tādām uzskata saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem, varētu ierasties klātienē vai tās pārstāvētu advokāts, sniegt pierādījumus un tikt uzklausītas par nopietno kaitējumu vai tā draudiem, vai par ekonomiskās situācijas būtisku pasliktināšanos vai tās draudiem, un par atbilstošu tiesiskās aizsardzības līdzekli; vai

- b) alternatīvi Eiropas Savienības gadījumā nodrošina iespēju visām ieinteresētajām personām tikt uzklaušītām, ja tās termiņā, kas noteikts paziņojumā par procedūras sākšanu, ir iesniegušas rakstisku pieteikumu, kurā norādīts, ka izmeklēšanas rezultāti tās varētu ietekmēt un ka pastāv īpaši iemesli to mutiskai uzklaušīšanai.

## 5.21. PANTS

### Konfidenciāla informācija

Pret jebkuru informāciju, kura pēc būtības ir konfidenciāla vai kura sniegta kā konfidenciāla, attiecīgi to pamatojot, kompetentā izmeklēšanas iestāde izturas kā pret konfidenciālu. Šāda informācija netiek izpausta bez to sniegušās personas atļaujas. Pusēm, kuras sniedz konfidenciālu informāciju, lūdz sagatavot tās nekonfidenciālu kopsavilkumu, vai, ja minētās puses norāda, ka šādai informācijai nevar sniegt kopsavilkumu, jānorāda iemesli, kādēļ nav iespējams iesniegt kopsavilkumu. Kopsavilkumiem jābūt pietiekami detalizētiem, lai varētu pienācīgi saprast sniegtās konfidenciālās informācijas būtību. Tomēr, ja kompetentā izmeklēšanas iestāde konstatē, ka lūgums nodrošināt informācijas konfidencialitāti nav pamatots, un ja attiecīgā Puse vai nu nevēlas publiskot informāciju, vai atļaut tās izpaušanu vispārinātā vai kopsavilkuma veidā, iestāde var neņemt vērā šādu informāciju, izņemot gadījumu, kad tai par apmierinājumu no attiecīgiem avotiem var pierādīt, ka informācija ir patiesa.

## 5.22. PANTS

### Pieņemšana, paziņošana, apspriešanās un publicēšana

1. Ja Puse uzskata, ka pastāv kāda no 5.10. vai 5.15. pantā minētajām situācijām, tā nekavējoties nodod jautājumu izskatīšanai Apvienotajā komitejā. Apvienotā komiteja var sniegt jebkādus ieteikumus radušos situāciju novēršanai. Ja Apvienotā komiteja nav sagatavojusi ieteikumus ar mērķi novērst situāciju vai ja 30 dienās pēc jautājuma iesniegšanas izskatīšanai Apvienotajā komitejā nav panākts cits apmierinošs risinājums, importētāja Puse var pieņemt situācijas novēršanai piemērotu divpusējo aizsardzības pasākumu saskaņā ar C iedaļu.
2. Kompetentā izmeklēšanas iestāde eksportētājam Pusei sniedz visu attiecīgo informāciju, kas ietver pierādījumus par nopietnu kaitējumu vai tā draudiem vai par ekonomiskās situācijas būtisku pasliktināšanos vai tās draudiem, ko izraisījis importa pieaugums, precīzu iesaistītā izstrādājuma aprakstu un ierosināto divpusējo aizsardzības pasākumu, ierosināto piemērošanas datumu un ierosinātā divpusējā aizsardzības pasākuma paredzamo ilgumu.
3. Puse nekavējoties rakstiski informē otru Pusi šādos gadījumos:
  - a) uzsākot divpusēju drošības procedūru saskaņā ar C iedaļu;
  - b) nolemjot piemērot pagaidu divpusēju aizsardzības pasākumu;

- c) saskaņā ar 5.19. pantu konstatējot nopietnu kaitējumu vai tā draudus vai ekonomiskās situācijas būtisku pasliktināšanos vai tās draudus, ko izraisījis importa pieaugums;
- d) nolemjot piemērot vai pagarināt divpusēju aizsardzības pasākumu; un
- e) nolemjot mainīt iepriekš pieņemtu divpusēju aizsardzības pasākumu.

4. Ja Puse sniedz paziņojumu saskaņā ar 3. punkta a) apakšpunktu, šādā paziņojumā iekļauj:

- a) pieteikuma un tā pielikumu publiskās versijas kopiju vai, ja izmeklēšana sāka pēc kompetentās izmeklēšanas iestādes iniciatīvas, attiecīgo dokumentu kopiju, kas apliecina, ka ir izpildītas 5.17. panta prasības, kā arī anketu, kurā sīki izklāstīti punkti, par kuriem ieinteresētajām personām jāsniedz informācija; un
- b) attiecīgās importētās preces precīzu aprakstu.

5. Ja Puse sniedz paziņojumu saskaņā ar 3. punkta b) vai c) apakšpunktu, tajā iekļauj konstatējuma publiskās versijas kopiju un attiecīgā gadījumā tā dokumenta kopiju, kurā sniegts tehniskais pamatojums, kas ir konstatējuma pamatā.

6. Ja Puse sniedz paziņojumu saskaņā ar 3. punkta d) apakšpunktu par divpusēja aizsardzības pasākuma piemērošanu vai pagarināšanu, tā minētajā paziņojumā iekļauj:

- a) konstatējuma publiskās versijas kopiju un attiecīgā gadījumā tā dokumenta kopiju, kurā sniegts tehniskais pamatojums, kas ir konstatējuma pamatā;
- b) pierādījumus par nopietnu kaitējumu vai tā draudiem, vai par būtisku ekonomiskās situācijas pasliktināšanos vai tās draudiem, ko izraisījis otras Puses noteiktas izcelsmes preces importa pieaugums, jo saskaņā ar šo nolīgumu samazināts vai atcelts muitas nodoklis;
- c) tās noteiktas izcelsmes preces precīzu aprakstu, uz kuru attiecas divpusējais aizsardzības pasākums, tostarp tās pozīciju, apakšpozīciju vai tarifa pozīciju, ar kuru to klasificē harmonizētajā sistēmā;
- d) precīzu piemērotā vai pagarinātā divpusējā aizsardzības pasākuma aprakstu;
- e) divpusējā aizsardzības pasākuma sākotnējās piemērošanas datumu, tā paredzamo ilgumu un attiecīgā gadījumā pasākuma pakāpeniskas liberalizācijas grafiku; un
- f) divpusējā aizsardzības pasākuma pagarināšanas gadījumā – pierādījumus, ka attiecīgā iekšzemes ražošanas nozare pielāgojas.

7. Pēc tās Puses pieprasījuma, uz kuru attiecas C iedaļā minētā divpusējā drošības procedūra, otra Puse apspriežas ar pieprasījuma iesniedzēju Pusi, lai pārskatītu paziņojumu, kas sniegts saskaņā ar 3. punkta a) vai b) apakšpunktu.
8. Puse, kas plāno piemērot vai pagarināt divpusēju aizsardzības pasākumu, par to informē otru Pusi un dod iespēju iepriekš apspriesties, lai pārrunātu iespējamo piemērošanu vai pagarināšanu. Ja 30 dienu laikā pēc paziņojuma dienas nav panākts apmierinošs risinājums, pirmā Puse var piemērot vai pagarināt šādu pasākumu.
9. Kompetentā izmeklēšanas iestāde attiecīgās Puses *Oficiālajā Vēstnesī* publicē arī savus konstatējumus un pamatotos secinājumus, kas izdarīti par visiem attiecīgajiem faktiskajiem un tiesiskajiem jautājumiem, tostarp importētās preces aprakstu un situāciju, kura bijusi par pamatu pasākumu noteikšanai saskaņā ar 5.10. vai 5.15. pantu, cēloņsakarību starp šādu situāciju un importa pieaugumu un pasākumu veidu, līmeni un ilgumu.
10. Kompetentās izmeklēšanas iestādes visu konfidenciālo informāciju apstrādā, pilnībā ievērojot 5.21. pantu.

## 6. NODAĻA

### SANITĀRIE UN FITOSANITĀRIE PASĀKUMI

#### 6.1. PANTS

##### Definīcijas

1. Šajā nodaļā:
  - a) “kompetentās iestādes” ir katras Puses kompetentās iestādes, kas minētas 6.-A pielikumā (Kompetentās iestādes);
  - b) “ārkārtas pasākums” ir sanitārais vai fitosanitārais pasākums, ko importētāja Puse piemēro otras Puses precēm, lai steidzami risinātu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzības problēmu, kura rodas vai draud rasties importētājā Pusē; un
  - c) “PTO SFS komiteja” ir Sanitāro un fitosanitāro pasākumu komiteja, kas izveidota saskaņā ar SFS līguma 12. pantu.

2. Šajā nodaļā piemēro definīcijas SFS līguma A pielikumā, kā arī Pārtikas kodeksā (*Codex*), Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (turpmāk “WOAH”) definīcijas un 1951. gada 6. decembrī Romā parakstītās Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas (turpmāk “IPPC”) definīcijas.

## 6.2. PANTS

### Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir šādi:

- a) aizsargāt cilvēku, dzīvnieku un augu dzīvību vai veselību Pušu teritorijās, vienlaikus atvieglojot tirdzniecību starp Pusēm;
- b) pastiprināt un turpināt SFS līguma īstenošanu;
- c) stiprināt saziņu, apspriešanos un sadarbību starp Pusēm, jo īpaši starp to kompetentajām iestādēm;
- d) nodrošināt, ka Pušu īstenotie sanitārie un fitosanitārie pasākumi nerada nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībai;

- e) uzlabot katras Puses sanitāro un fitosanitāro pasākumu un to īstenošanas konsekvenci, noteiktību un pārredzamību; un
- f) mudināt attiecīgās starptautiskās organizācijas izstrādāt un pieņemt starptautiskus standartus, pamatnostādnes un ieteikumus un sekmēt to, ka Puses tos īsteno.

### 6.3. PANTS

#### Piemērošanas joma

Šo nodaļu piemēro visiem kādas Puses sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kas var tieši vai netieši ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm.

### 6.4. PANTS

#### Saistība ar SFS nolīgumu

Puses apstiprina savas tiesības un saistības vienai pret otru atbilstīgi SFS līgumam.

## 6.5. PANTS

### Resursi īstenošanai

Katra Puse izmanto vajadzīgos resursus, lai efektīvi īstenotu šo nodaļu.

## 6.6. PANTS

### Līdzvērtība

1. Puses atzīst, ka otras Puses sanitāro un fitosanitāro pasākumu līdzvērtības atzīšana ir svarīgs līdzeklis tirdzniecības atvieglošanai.
2. Importētāja Puse atzīst eksportētājas Puses sanitāros un fitosanitāros pasākumus par līdzvērtīgiem saviem pasākumiem, ja eksportētāja Puse objektīvi pierāda importētājai Pusei, ka tās pasākumi nodrošina atbilstošu importētājas Puses sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeni.
3. Importētājai Pusei ir tiesības pieņemt galīgo konstatējumu, vai eksportētājas Puses piemērotais sanitārais vai fitosanitārais pasākums sasniedz tās atbilstošo sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeni.

4. Izvērtējot vai konstatējot otras Puses pasākuma līdzvērtību, Puse cita starpā un attiecīgā gadījumā ņem vērā:

- a) PTO SFS komitejas lēmumus;
- b) attiecīgo starptautisko organizāciju darbu;
- c) jebkādas zināšanas un iepriekšējo pieredzi tirdzniecībā ar otru Pusi; un
- d) otras Puses sniegto informāciju.

5. Katra Puse savu izvērtējumu, konstatējumu un līdzvērtības uzturēšanu balsta uz attiecīgo starptautisko standartizācijas iestāžu standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem vai attiecīgā gadījumā uz riska novērtējumu.

6. Importētāja Puse nekavējoties sāk izvērtējumu līdzvērtības noteikšanai, ja tā no otras Puses saņem pieprasījumu veikt līdzvērtības novērtējumu, kam pievienota vajadzīgā informācija.

7. Kad importētāja Puse pabeidz līdzvērtības izvērtējumu, tā nekavējoties paziņo savu konstatējumu otrai Pusei.

8. Ja importētāja Puse ir noteikusi, ka tā atzīst eksportētājas Puses pasākumu par līdzvērtīgu, importētāja Puse nekavējoties uzsāk vajadzīgos likumdošanas vai administratīvos pasākumus, lai īstenotu atzīšanu.

9. Neskarot 6.16. pantu, ja Puse plāno pieņemt, grozīt vai atcelt pasākumu, kura līdzvērtība jānosaka, un tas ietekmē tirdzniecību starp Pusēm, minētā Puse:

- a) paziņo otrai Pusei par savu nodomu atbilstošā agrīnā posmā, kad var ņemt vērā visas otras Puses iesniegtās piezīmes;
- b) pēc otras Puses pieprasījuma sniedz informāciju par plānotajām izmaiņām un to pamatojumu.

10. Importētāja Puse saglabā līdzvērtības atzīšanu tik ilgi, kamēr pasākums, uz kuru attiecas paredzētās izmaiņas, paliek spēkā.

11. Puses pēc jebkuras Puses pieprasījuma apspriež paredzētos grozījumus, kas paziņoti saskaņā ar 9. punkta a) apakšpunktu. Importētāja Puse bez liekas kavēšanās pārskata visu informāciju, kas iesniegta saskaņā ar 9. punkta b) apakšpunktu.

12. Ja Puse pieņem, groza vai atceļ sanitāro vai fitosanitāro pasākumu, kura līdzvērtība jānosaka otrai Pusei, importētāja Puse saglabā līdzvērtības atzīšanu ar noteikumu, ka eksportētājas Puses pasākumi attiecībā uz ražojumu turpina nodrošināt importētājas Puses atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni. Pēc vienas Puses pieprasījuma Puses nekavējoties apspriež importētājas Puses konstatējumu.

## 6.7. PANTS

### Riska novērtējums

1. Puses atzīst to, cik svarīgi ir nodrošināt, ka to attiecīgie sanitārie un fitosanitārie pasākumi būtu balstīti uz zinātniskiem principiem un atbilstu attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem.
2. Ja Puse uzskata, ka konkrēts otras Puses pieņemts vai saglabāts sanitārais vai fitosanitārais pasākums ierobežo vai var ierobežot tās eksportu un ka šis pasākums nav balstīts uz attiecīgu starptautisku standartu, pamatnostādni vai ieteikumu, vai ka attiecīgs standarts, pamatnostādne vai ieteikums nepastāv, minētā Puse var pieprasīt informāciju no otras Puses. Pieprasījuma saņēmēja Puse sniedz pieprasījuma iesniedzējai Pusei paskaidrojumu par iemesliem un attiecīgo informāciju par minēto pasākumu.

3. Ja attiecīgie zinātniskie pierādījumi ir nepietiekami, Puse var pieņemt pagaidu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu, pamatojoties uz pieejamo noderīgo informāciju, tostarp informāciju no attiecīgajām starptautiskām organizācijām. Šādos gadījumos minētā Puse cenšas iegūt papildu informāciju, kas nepieciešama objektīvākai riska novērtēšanai, lai samērīgā laikposmā attiecīgi pārskatītu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu.

4. Atzīstot Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar attiecīgajiem SFS līguma noteikumiem, neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei:

- a) noteikt tādu sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni, kādu tā uzskata par piemērotu saskaņā ar SFS līguma 5. pantu;
- b) izveidot vai uzturēt apstiprināšanas procedūru, kas prasa veikt riska novērtējumu, pirms minētā Puse piešķir ražojumam piekļuvi tās tirgum; vai
- c) pieņemt vai saglabāt sanitāros vai fitosanitāros piesardzības pasākumus saskaņā ar SFS līguma 5. panta 7. punktu.

5. Katra Puse nodrošina, ka tās sanitārie un fitosanitārie pasākumi nerada patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju starp Pusēm, ja dominē identiski vai līdzīgi apstākļi. Sanitāros un fitosanitāros pasākumus nepiemēro veidā, kas būtu slēpts ierobežojums tirdzniecībai starp Pusēm.

6. Puse, kas veic riska novērtējumu:

- a) ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un starptautiskos standartus, pamatnostādnes un ieteikumus;
- b) apsver riska pārvaldības iespējas, kas tirdzniecību neierobežo vairāk nekā nepieciešams, lai sasniegtu sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni, ko tā atzinusi par piemērotu saskaņā ar SFS līguma 5. panta 3. punktu, ņemot vērā tehniskās un ekonomiskās iespējas, un
- c) nosakot atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni saskaņā ar SFS līguma 5. panta 4. punktu, ņem vērā mērķi līdz minimumam samazināt negatīvo ietekmi uz tirdzniecību un izvēlas tādu riska pārvaldības iespēju, kas tirdzniecību neierobežo vairāk nekā nepieciešams sanitārā vai fitosanitārā mērķa sasniegšanai, ņemot vērā tehniskās un ekonomiskās iespējas.

7. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse informē eksportētāju Pusi par progresu, kas panākts attiecībā uz konkrētu riska novērtējumu saistībā ar eksportētājas Puses pieprasījumu par piekļuvi tirgum, un par jebkuru kavēšanos, kura var rasties procesa laikā.

8. Neskarot 6.16. pantu, Puse neaptur eksportētājas Puses ražojuma importu tikai tāpēc, ka Puse pārskata savus sanitāros un fitosanitāros pasākumus, ja importētāja Puse pārskatīšanas sākšanas brīdī ir atļāvusi minētā otras Puses izstrādājuma importu.

## 6.8. PANTS

Piemērošanās reģionālajiem apstākļiem, ieskaitot no kaitīgiem organismiem brīvus apgabalus vai slimībbrīvus apgabalus  
un kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabalus

### Vispārīga informācija

1. Puses atzīst, ka sanitāro un fitosanitāro pasākumu pielāgošana reģionālajiem kaitīgo organismu vai slimību apstākļiem ir svarīgs līdzeklis, lai aizsargātu dzīvnieku un augu dzīvību vai veselību un atvieglotu tirdzniecību.
2. Puses atzīst no kaitīgiem organismiem brīvu apgabalu vai slimībbrīvu apgabalu koncepciju, kā arī kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabalu koncepciju. Šādu apgabalu noteikšana pamatojas uz tādiem faktoriem kā ģeogrāfija, ekosistēmas, epidemioloģiskā uzraudzība un sanitārās vai fitosanitārās kontroles efektivitāte.

3. Eksportētāja Puse, kas apgalvo, ka tās teritorijā ir no kaitīgiem organismiem brīvi apgabali vai slimībbrīvi apgabali vai kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabali, nodrošina visus nepieciešamos pierādījumus par to, lai importētājai Pusei objektīvi parādītu, ka šādi apgabali ir un varētu palikt attiecīgi no kaitīgiem organismiem brīvi apgabali vai slimībbrīvi apgabali vai kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabali. Šajā nolūkā eksportētāja Puse pēc importētājas Puses pieprasījuma nodrošina pamatotu piekļuvi inspicēšanai, testēšanai un citām attiecīgām procedūrām.

4. Ar reģionalizācijas lēmumiem nosakot 2. punktā minētos apgabalus, Puses ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un savus pasākumus balsta uz starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem vai, ja ar tiem netiek sasniegts Puses atbilstošais sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmenis – uz apstākļiem atbilstošu riska novērtējumu.

5. Lai noteiktu 2. punktā minētos apgabalus, importētāja Puse ņem vērā visu attiecīgo informāciju un iepriekšējo pieredzi ar eksportētājas Puses iestādēm.

6. Importētāja Puse var noteikt, ka paātrinātu procesu var izmantot, lai novērtētu eksportētājas Puses pieprasījumu atzīt no kaitīgiem organismiem brīvus apgabalus un slimībbrīvus apgabalus vai kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabalus.

7. Ja eksportētāja Puse nepiekrīt importētājas Puses noteiktajam, importētāja Puse sniedz eksportētājai Pusei pamatojumu.

8. Pēc importētājas Puses pieprasījuma otra Puse sniedz nepieciešamos paskaidrojumus un apliecinošus dokumentus par noteikto un lēmumiem, uz kuriem attiecas šis pants. Minēto procesu laikā Puses cenšas izvairīties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem.

Dzīvnieki, dzīvnieku izcelsmes produkti un dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti

9. Puses atzīst zonējuma principu, ko tās vienojas piemērot savā tirdzniecībā. Puses arī atzīst oficiālo jēdzienu “dzīvnieku veselības statuss”, kā to definējusi *WOAH*.

10. Importētāja Puse parasti pamato savu eksportētājas Puses dzīvnieku veselības statusa noteikšanu ar pierādījumiem, ko eksportētāja Puse sniegusi saskaņā ar SFS līgumu, *WOAH* Sauszemes dzīvnieku veselības kodeksu un *WOAH* Ūdensdzīvnieku veselības kodeksu.

11. Importētāja Puse bez liekas kavēšanās un parasti 90 dienu laikā pēc saņemšanas novērtē no eksportētājas Puses saņemto papildu informāciju. Importētāja Puse var pieprasīt eksportētājai Pusei veikt pārbaudi uz vietas un veic jebkādas pārbaudes saskaņā ar 6.11. pantā noteiktajiem principiem un 90 dienu laikā pēc tam, kad eksportētāja Puse saņēmusi pieprasījumu veikt pārbaudi, ja vien Puses nevienojas citādi.

12. Puses atzīst nodalīšanas koncepciju un sadarbojas šajā jautājumā.

## Augi un augu produkti

13. Puses atzīst no kaitīgajiem organismiem brīvu apgabalu, no kaitīgajiem organismiem brīvu ražošanas vietu un no kaitīgajiem organismiem brīvu ražotņu jēdzienus, kā arī kaitīgo organismu zemas izplatības apgabalus kā līdzekļus augu dzīvības vai veselības aizsardzībai un tirdzniecības atvieglošanai, kā noteikts attiecīgajos *IPPC* starptautiskajos fitosanitāro pasākumu standartos (turpmāk “*ISPM*”), kurus Puses vienojas piemērot precēm, ar kurām tās savstarpēji tirgojas.

14. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse, pieņemot vai saglabājot fitosanitāros pasākumus, ņem vērā no kaitīgajiem organismiem brīvos apgabalus, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes, kā arī kaitīgo organismu zemas izplatības apgabalus, ko eksportētāja Puse noteikusi saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem.

15. Eksportētāja Puse nosaka no kaitīgajiem organismiem brīvus apgabalus, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes vai kaitīgo organismu zemas izplatības apgabalus un sniedz šo informāciju otrai Pusei. Pēc pieprasījuma eksportētāja Puse sniedz pilnīgu paskaidrojumu un pamatojošus datus saskaņā ar attiecīgo *ISPM* vai citādā piemērotā veidā.

16. Neskarot 6.16. pantu, importētāja Puse principā pati nosaka eksportētājas Puses vai tās daļu augu veselības statusu, pamatojoties uz informāciju, ko eksportētāja Puse sniegusi saskaņā ar SFS līgumu un attiecīgo *ISPM*.

17. Importētāja Puse bez liekas kavēšanās un parasti 90 dienu laikā pēc saņemšanas novērtē no eksportētājas Puses saņemto papildu informāciju. Importētāja Puse var pieprasīt eksportētājai Pusei veikt pārbaudi uz vietas un veic jebkādas pārbaudes saskaņā ar 6.11. pantā noteiktajiem principiem 6 mēnešu laikā pēc tam, kad eksportētāja Puse saņēmusi pieprasījumu veikt pārbaudi, ja vien Puses nevienojas citādi. Vienojoties par citu laikposmu, Puses ņem vērā kaitīgā organisma un attiecīgā kultūrauga bioloģiju.

## 6.9. PANTS

### Pārredzamība

1. Puses atzīst, ka ir lietderīgi pastāvīgi apmainīties ar informāciju par to sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem un dot otram Pusei iespēju izteikt piezīmes par Pušu ierosinātajiem sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem.
2. Īstenojot šo pantu, Puse ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un starptautiskos standartus, pamatnostādnes un ieteikumus.

3. Izņemot gadījumus, kad rodas vai draud rasties steidzami risināmas cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzības problēmas vai ja pasākums pēc būtības atvieglo tirdzniecību, Puse paziņo par ierosināto sanitāro vai fitosanitāro pasākumu, kas var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm, un parasti vismaz 60 dienas pēc paziņošanas otrai Pusei dod iespēju iesniegt rakstiskas piezīmes. Ja tas ir iespējams un lietderīgi, minētajai Pusei būtu jāatvēl vairāk nekā 60 dienas piezīmju iesniegšanai un jāizskata visi pamatotie otras Puses pieprasījumi pagarināt piezīmju iesniegšanas termiņu. Pēc pieprasījuma Puse pienācīgi atbild uz otras Puses rakstiskajām piezīmēm.

4. Puses:

- a) nodrošina pārredzamību attiecībā uz tirdzniecībai piemērojamiem sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem;
- b) uzlabo savstarpēju izpratni par katras Puses sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem un to piemērošanu; un
- c) apmainās ar informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar sanitāro vai fitosanitāro pasākumu izstrādi un piemērošanu, lai mazinātu to negatīvo ietekmi uz tirdzniecību starp Pusēm.

5. Katra Puse pēc otras Puses pieprasījuma un parasti 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas sniedz informāciju par:

- a) importa prasībām, kas attiecas uz konkrētu produktu importu; un
- b) progresu saistībā ar pieteikumu konkrētu produktu apstiprināšanai.

6. Informāciju, kas minēta 4. punkta c) apakšpunktā un 5. punktā, uzskata par sniegtu, ja tā ir publiskota, paziņojot PTO saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām, vai ja informācija ir publiskota bez maksas Puses publiski pieejamā oficiālā tīmekļa vietnē.

7. Pēc pieprasījuma Puse sniedz otrai Pusei attiecīgo informāciju par to, ka Puse apsver ierosinātā pasākuma izstrādi, atbilstoši un tādā apmērā, kā to pieļauj informāciju sniedzošā Puses konfidencialitātes un privātuma prasības.

8. Puse var pieprasīt otrai Pusei, ja tas ir lietderīgi un iespējams, apspriest visas tirdzniecības problēmas saistībā ar ierosināto sanitāro vai fitosanitāro pasākumu un to, vai minētā pasākuma mērķa sasniegšanai ir pieejamas alternatīvas, kas ievērojami mazāk ierobežo tirdzniecību.

9. Katra Puse, vēlams elektroniski, publicē paziņojumus par sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem *Oficiālajā Vēstnesī* vai tīmekļa vietnē.

10. Katra Puse nodrošina, ka sanitārā vai fitosanitārā pasākuma tekstā vai paziņojumā ir norādīts datums, kurā pasākums stājas spēkā, un pasākuma juridiskais pamats.

11. Eksportētāja Puse savlaicīgi un pienācīgi paziņo importētājai Pusei par:

- a) būtisku sanitāro vai fitosanitāro risku, kas saistīts ar pašreizējo tirdzniecību;
- b) steidzamiem gadījumiem, kad dzīvnieku vai augu veselības statusa izmaiņas eksportētājas Puses teritorijā var ietekmēt pašreizējo tirdzniecību;
- c) būtiskām izmaiņām kaitīgā organisma vai slimības statusā, piemēram, kaitīgo organismu vai slimību klātbūtni un attīstību, tostarp reģionalizācijas lēmumu piemērošanu; un
- d) būtiskām izmaiņām pārtikas nekaitīguma, kaitīgo organismu vai slimību pārvaldības, kontroles vai izskaušanas politikā vai praksē, kas var ietekmēt pašreizējo tirdzniecību.

12. Ja tas ir iespējams un lietderīgi, Pusei būtu jāparedz vairāk nekā seši mēneši no tāda sanitārā vai fitosanitārā pasākuma publicēšanas dienas, kas var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm, līdz dienai, kad pasākums stājas spēkā, ja vien pasākums nav paredzēts tam, lai novērstu steidzami risināmu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzības problēmu vai ja pasākums pēc būtības atvieglo tirdzniecību.

13. Puse pēc pieprasījuma paziņo otrai Pusei informāciju par visiem sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem, kas saistīti ar izstrādājuma importu tās teritorijā.

## 6.10. PANTS

### Tirdzniecības atvieglošana

#### Apstiprināšanas procedūras

1. Puses atzīst, ka katrai Pusei ir tiesības izstrādāt un piemērot apstiprināšanas procedūras, lai nodrošinātu importētājas Puses atbilstošā sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeņa ievērošanu, vienlaikus līdz minimumam samazinot negatīvo ietekmi uz tirdzniecību.
2. Katra Puse nodrošina, ka visas sanitārās un fitosanitārās apstiprināšanas procedūras, kas ietekmē tirdzniecību starp Pusēm:
  - a) tiek sāktas un pabeigtas bez liekas kavēšanās; un
  - b) netiek veiktas tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju pret otru Pusi.
3. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka uz otru Pusi eksportētie izstrādājumi atbilst importētājas Puses atbilstošajam sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmenim. Šajā nolūkā eksportētāja Puse nosaka un veic atbilstīgus kontroles pasākumus, tostarp attiecīgā gadījumā uz risku balstītas pārbaudes uz vietas. Importētāja Puse var pieprasīt, lai eksportētājas Puses attiecīgā kompetentā iestāde objektīvi un pietiekami pierāda importētājai Pusei, ka importa prasības ir izpildītas.

4. Ja importētāja Puse pieprasa izstrādājuma apstiprināšanu pirms importēšanas, šī Puse pēc eksportētājas Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz informāciju par sanitārajām un fitosanitārajām importa procedūrām. Importētāja Puse jo īpaši nodrošina, ka:

- a) katras procedūras informācijas apstrādei nepieciešamais laikposms tiek publicēts vai paredzētais apstrādes laikposms tiek darīts zināms eksportētājai Pusei pēc tās pieprasījuma;
- b) importētājas Puses kompetentā iestāde, saņemot pieteikumu, nekavējoties pārbauda dokumentācijas pilnīgumu un precīzi un izsmeļoši informē eksportētāju Pusi par visiem trūkstošajiem elementiem;
- c) importētājas Puses kompetentā iestāde iespējami drīz nosūta precīzus un izsmeļošus procedūras rezultātus eksportētājai Pusei, lai tā vajadzības gadījumā varētu veikt koriģējošus pasākumus;
- d) importētājas Puses kompetentā iestāde, pat ja pieteikumā trūkst atsevišķu elementu, rīkojas saskaņā ar procedūru, ciktāl tas ir praktiski iespējams, ja to pieprasa eksportētāja Puse; un
- e) importētājas Puses kompetentā iestāde pēc eksportētājas Puses pieprasījuma informē to par procedūras stadiju, tostarp sniedzot paskaidrojumu par jebkādu kavēšanos.

5. Ja kāda Puse apstiprināšanas procesam pieprasa riska novērtējumu, minētā Puse parastos apstākļos nekavējoties un parasti viena gada laikā pēc tam, kad saņemta informācija, kas vajadzīga izstrādājuma eksportam, dara pieejamu minēto riska novērtējumu.
6. Katra Puse cenšas piemērot samērīgus termiņus visiem apstiprināšanas procesu posmiem un nekavējoties sāk šos procesus pēc otras Puses pieteikuma saņemšanas.
7. Katra Puse izvairās no nevajadzīgas dublēšanās un administratīvā sloga attiecībā uz:
- a) jebkādu dokumentāciju, informāciju vai darbību, ko tā pieprasa pieteikuma iesniedzējam saistībā ar Puses apstiprināšanas procesiem; un
  - b) jebkādu informāciju, ko Puse novērtē apstiprināšanas procesā.
8. Katra Puse nekavējoties dara pieejamas visas izmaiņas tās prasītajos apstiprināšanas procesos vai saistītajās prasībās. Izņemot pienācīgi pamatotus apstākļus, kas saistīti ar tās aizsardzības līmeni, katra Puse paredz pārejas periodu starp jebkādu apstiprināšanas procesu vai saistīto prasību izmaiņu publicēšanu un to stāšanos spēkā, lai ļautu otrai Pusei iepazīties ar šādām izmaiņām un pielāgoties tām. Katra Puse cenšas apstiprināšanas procesu pielāgot un izvairīties no tā pagarināšanas attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti pirms izmaiņu publicēšanas. Ja izmaiņas apstiprināšanas procesos samazina slogu, to stāšanos spēkā nevajadzīgi neaizkavē.

9. Pēc pieprasījuma Puse savlaicīgi sniedz otrai Pusei informāciju par to, kādā posmā ir apstiprināšanas procedūra.

Specifiski ar augu veselību saistīti nosacījumi

10. Saskaņā ar piemērojamajiem standartiem, kas saskaņoti *IPPC* ietvaros, Puses nodrošina atbilstošu informāciju par kaitīgo organismu statusu, tostarp uzraudzības, izskaušanas un ierobežošanas programmām un to rezultātiem, lai pamatotu kaitīgo organismu kategorizāciju un attaisnotu fitosanitāros importa nosacījumus.

11. Katra Puse cenšas izveidot un atjaunināt reglamentēto kaitīgo organismu sarakstu produktiem, attiecībā uz kuriem pastāv fitosanitāras bažas. Minētais saraksts ietver:

- a) karantīnas organismus, kuru sastopamība nav konstatēta nevienā Puses teritorijas daļā;
- b) karantīnas organismus, kas sastopami, bet nav plaši izplatīti un tiek oficiāli kontrolēti; un
- c) reglamentētos nekarantīnas organismus.

12. Katra Puse ierobežo savas importa prasības augiem vai augu produktiem, attiecībā uz kuriem pastāv fitosanitāras bažas, līdz pasākumiem, kas nodrošina reglamentēto kaitīgo organismu neesamību. Šādas importa prasības piemēro visā eksportētājas Puses teritorijā, ņemot vērā reģionālos nosacījumus.

13. Tādu izstrādājumu sūtījumus, attiecībā uz kuriem pastāv fitosanitārie pasākumi, pieņem, pamatojoties uz atbilstīgām garantijām, ko sniedz eksportētāja Puse bez pirmsmuitošanas programmām. Importētāja Puse, pamatojoties uz sistēmisku pieeju, var uzticēt ar izstrādājumu tirdzniecību saistītās darbības eksportētājas Puses kompetentajai iestādei.
14. Puses pieņem tikai tādus fitosanitāros pasākumus, kas ir tehniski pamatoti, atbilst attiecīgajam kaitīgo organismu riskam un atspoguļo pieejamos vismazāk ierobežojošos pasākumus.
15. Lai īstenotu 10. līdz 14. punktu, Puses ņem vērā attiecīgos *ISPM*.

Īpašas sanitārās un fitosanitārās prasības importam

16. Ja ir pieejami vairāki sanitārie vai fitosanitārie pasākumi, ar kuriem sasniegt importētājas Puses atbilstošo aizsardzības līmeni, Puses pēc eksportētājas Puses pieprasījuma iesaistās tehniskā dialogā, lai izvairītos no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem un izvēlētos vispraktiskāko risinājumu.

## 6.11. PANTS

### Revīzijas

1. Lai noteiktu eksportētājas Puses spēju sniegt vajadzīgās garantijas un izpildīt importētājas Puses sanitāros un fitosanitāros pasākumus, importētājai Pusei ir tiesības, ievērojot šā panta noteikumus, veikt revīziju eksportētājas Puses kompetentajās iestādēs un saistītajās vai izraudzītajās pārbaudes sistēmās.
2. Importētāja Puse var noteikt, ka ir nepieciešams veikt revīziju, kas ir viens no rīkiem, ar kuru izvērtēt eksportētājas Puses oficiālo pārbaudi un sertificēšanas sistēmu. Šādā revīzijā ievēro uz sistēmu balstītu pieeju, kuras pamatā ir sistēmas procedūru, dokumentu vai ierakstu izlases pārbaude un vajadzības gadījumā revīzijas tvērumā ietilpstošo ražotņu pārbaudes uz vietas.
3. Lai noteiktu eksportētājas Puses kompetento iestāžu spēju veikt un nodrošināt kontroli un sniegt vajadzīgās garantijas importētājai valstij, revīzijās galveno uzmanību pievērš oficiālās pārbaudes un sertifikācijas sistēmu efektivitātes novērtēšanai, kā arī eksportētājas Puses spējai ievērot sanitārās un fitosanitārās importa prasības un saistītos kontroles pasākumus, nevis konkrētu uzņēmumu vai ražotņu novērtēšanai.

4. Veicot revīziju, Puse ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un starptautiskos standartus, pamatnostādnes un ieteikumus.

5. Importētāja Puse nosaka revīziju veidu un biežumu, ņemot vērā izstrādājumam raksturīgos riskus, iepriekšējo importa pārbaūžu rezultātus un citu pieejamo informāciju, piemēram, eksportētājas Puses kompetentās iestādes veiktās revīzijas un inspekcijas.

6. Katra Puse cenšas samazināt revīziju biežumu un skaitu. Ja importētāja Puse uzskata, ka nepieciešams veikt revīziju kā vienu no rīkiem, ar ko izvērtēt eksportētājas Puses oficiālo pārbaūžu un sertifikācijas sistēmas, kā arī eksportētājas Puses spēju izpildīt sanitārās un fitosanitārās importa prasības un saistītos kontroles pasākumus, piemēro šādus noteikumus:

a) attiecībā uz konkrēta izstrādājuma pirmo eksporta pieprasījumu importētāja Puse veic otras Puses reprezentatīva parauga revīziju; un

b) attiecībā uz visiem turpmākajiem eksporta pieprasījumiem attiecībā uz to pašu izstrādājumu – lai saīsinātu apstiprināšanas procedūras laiku, importētāja Puse veic revīziju eksportētājā Pusē tikai pienācīgi pamatotos apstākļos. Ja importētāja Puse veic revīziju, tā sniedz paskaidrojumu eksportētājai Pusei.

7. Pirms revīzijas importētājas Puses un eksportētājas Puses kompetentās iestādes apspriež un revīzijas plānā nosaka:

- a) revīzijas pamatojumu, mērķi un tvērumu;
- b) kritērijus vai prasības, pēc kurām tiks novērtēta eksportētāja Puse; un
- c) revīzijas grafiku un procedūras.

Ja vien Puses nevienojas citādi, importētāja Puse iesniedz eksportētājai Pusei revīzijas plānu vismaz 30 dienas pirms revīzijas.

8. Importētāja Puse rakstiski sniedz eksportētājai Pusei informāciju par revīzijas rezultātiem, iesniedzot revīzijas ziņojumu, kurā izklāstīti konstatējumi, secinājumi un ieteikumi.

9. Importētāja Puse iesniedz eksportētājai Pusei revīzijas ziņojuma projektu parasti 30 dienu laikā pēc revīzijas pabeigšanas.

10. Importētāja Puse sniedz eksportētājai Pusei iespēju sniegt piezīmes par revīzijas konstatējumiem. Importētāja Puse var ņemt vērā šādas piezīmes pirms secinājumu izdarīšanas un rīcības veikšanas. Parasti divu mēnešu laikā pēc minēto piezīmju saņemšanas dienas importētāja Puse rakstiski iesniedz galīgo ziņojumu eksportētājai Pusei.

11. Eksportētāja Puse informē importētāju Pusi par visiem korektīvajiem pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz importētājas Puses konstatējumiem un secinājumiem.
12. Katra Puse nodrošina, ka ir ieviestas procedūras, ar kurām novērš tādas konfidencialas informācijas izpaušanu, kas iegūta otras Puses kompetento iestāžu revīzijas laikā, tostarp procedūras konfidencialas informācijas izņemšanai no galīgā revīzijas ziņojuma, pirms to publisko.
13. Visi pasākumi, ko veic revīziju rezultātā, ir samērīgi ar identificētajiem riskiem un neierobežo tirdzniecību vairāk nekā vajadzīgs, lai sasniegtu importētājas Puses atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni. Pēc pieprasījuma saskaņā ar 6.19. pantu tiek rīkotas apspriedes par situāciju. Puses izskata visu šādās apspriedēs sniegto informāciju.
14. Katra Puse sedz savas ar revīziju saistītās izmaksas.

## 6.12. PANTS

### Importa pārbaudes

1. Katra Puse nodrošina, ka tās importa pārbaudes ir balstītas uz risku, tiek veiktas bez liekas kavēšanās un tiek piemērotas samērīgā un nediskriminējošā veidā.

2. Katra Puse nodrošina, ka uz otru Pusi eksportētie izstrādājumi atbilst importētājas Puses sanitārajām un fitosanitārajām prasībām.
3. Katra Puse pēc pieprasījuma otrai Pusei dara pieejamu informāciju par savām importa procedūrām, tostarp par importa pārbaudžu biežumu attiecībā uz sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem un faktoriem, ko tā uzskata par tādiem, kas nosaka ar importu saistītos riskus.
4. Ja importa pārbaudē atklājas, ka kāds izstrādājums neatbilst attiecīgajām importa prasībām, importētāja Puse:
  - a) savu rīcību balsta uz saistītā riska novērtējumu un nodrošina, ka darbība neierobežo tirdzniecību vairāk nekā nepieciešams, lai sasniegtu Puses atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni;
  - b) informē importētāju vai tā pārstāvi par neatbilstības iemesliem, darbības juridisko pamatu un attiecīgā gadījumā par minētā sūtījuma likvidācijas vietu; un
  - c) nodrošina importētājam vai tā pārstāvim iespēju sniegt papildu informāciju, kas palīdzētu minētajai Pusei pieņemt lēmumu.

5. Ja kāda Puse aizliedz vai ierobežo otras Puses preču importu, pamatojoties uz importa pārbaudes negatīvu rezultātu, importētāja Puse, ja to pieprasa eksportētājas Puses kompetentā iestāde vai par sūtījumu atbildīgais uzņēmējs, saskaņā ar saviem tiesību aktiem, izmantojot parastos kanālus, rakstiski sniedz aizlieguma vai ierobežojuma iemeslu, darbības juridisko pamatu vai atļauju un attiecīgā gadījumā informāciju par minētā sūtījuma likvidācijas vietu<sup>22</sup>.

6. Ja noraidītajam sūtījumam ir pievienots sanitārais vai fitosanitārais sertifikāts, importētāja Puse informē eksportētājas Puses kompetento iestādi un sniedz visu attiecīgo informāciju, tostarp darbības juridisko pamatu, detalizētus laboratorisko izmeklējumu rezultātus un metodes. Importētāja Puse saglabā papīra un elektroniskā formātā dokumentāciju par testa parauga identifikāciju, savākšanu, paraugu ņemšanu, transportēšanu un uzglabāšanu un analīzes metodēm, kas izmantotas testa paraugam. Importētāja Puse arī informē importētāju vai tā pārstāvi par minētā sūtījuma likvidāciju. Kaitīgo organismu pārtveršanas gadījumā paziņojumā, kad vien tas ir iespējams, norāda kaitīgo organismu sugas līmenī.

7. Ja importētāja Puse konstatē būtisku, ilgstošu vai atkārtotu neatbilstību kādam sanitārajam vai fitosanitārajam pasākumam, importētāja Puse paziņo eksportētājai Pusei par neatbilstību.

---

<sup>22</sup> Lielākai noteiktībai – nekas šajā pantā neliedz importētājai Pusei likvidēt sūtījumu, par kuru konstatēts, ka tajā ir infekcijas patogēns vai kaitīgais organisms, kas, ja steidzami nerīkojas, var izplatīties un nodarīt kaitējumu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvībai vai veselībai minētās Puses teritorijā.

8. Neatkarīgi no 6. punkta importētāja Puse eksportētājam Pusei pēc tās pieprasījuma sniedz pieejamo informāciju par eksportētājas Puses precēm, par kurām konstatēts, ka tās neatbilst importētājas Puses sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem.

9. Maksa, ko piemēro attiecībā uz jebkuru procedūru, lai pārbaudītu un nodrošinātu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu izpildi, nedrīkst būt lielāka par pakalpojuma faktiskajām izmaksām.

### 6.13. PANTS

#### Sertifikācija

1. Ja Puse pieprasa sanitāro vai fitosanitāro sertifikātu preces importam, šāda sertifikāta pamatā ir *Codex*, *IPPC* un *WOAH* starptautiskie standarti.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās sertifikāti, tostarp visi apliecinājumi, ir sagatavoti tā, lai izvairītos no nevajadzīga sloga uzlikšanas tirdzniecībai starp Pusēm.

3. Importētāja Puse pēc pieprasījuma nekavējoties sniedz otrai Pusei informāciju par sertifikātiem, kas vajadzīgi konkrētam izstrādājumam.

4. Puses stiprina sadarbību sertifikātu paraugu izstrādē, lai samazinātu administratīvo slogu un atvieglotu piekļuvi to attiecīgajiem tirgiem.

5. Puses veicina elektronisko sertifikāciju un citas tehnoloģijas tirdzniecības atvieglošanai starp tām.

6. Katra Puse akceptē sertifikātu oriģinālu apmaiņu, izmantojot vai nu dokumentus papīra formātā, vai drošu elektronisko datu pārsūtīšanas metodi, kura sniedz līdzvērtīgu sertifikācijas garantiju. Eksportētāja Puse var nodrošināt elektronisko oficiālo sertifikāciju, ja importētāja Puse ir atzinusi, ka tiek nodrošinātas līdzvērtīgas drošības garantijas, tostarp elektroniska paraksta un dokumenta autentiskuma garantijas izmantošana.

#### 6.14. PANTS

##### SFS pasākumu piemērošana

1. Neskarot 6.8. pantu, katra Puse piemēro savus sanitāros vai fitosanitāros pasākumus otras Puses teritorijā.

2. Lai izvairītos no patvaļīgas vai nepamatotas diskriminācijas, eksportētājas Puses teritorijā, kurā pastāv identiski vai līdzīgi sanitārie vai fitosanitārie nosacījumi, piemēro vienādas importa prasības.

3. Attiecībā uz konkrēta izstrādājuma pirmo eksporta pieprasījumu importētāja Puse nekavējoties sāk apstiprināšanas procedūru otras Puses vai attiecīgi vienas Eiropas Savienības dalībvalsts vai dalībvalstu grupas pieteikumam. Apstiprināšanas procedūrā ievēro 6.10. pantā noteikto procedūru, un, ja pieteikumu iesniedz dalībvalstu grupa, kurā pastāv identiski vai līdzīgi sanitārie vai fitosanitārie nosacījumi, tā nav ilgāka par procedūru vienas dalībvalsts pieteikumam.

4. Attiecībā uz turpmāku eksporta pieprasījumu, kas attiecas uz to pašu izstrādājumu, importētāja Puse, izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus, apstiprina pieteikumu ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc pieprasījuma saņemšanas. Informācijas pieprasījumi aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams, un tajos ņem vērā importētājai Pusei jau pieejamo informāciju, piemēram, informāciju par tiesisko regulējumu un iepriekšējos revīzijas ziņojumus.

## 6.15. PANTS

### Pārmērīgu kontroles pasākumu atcelšana

1. Puses atzīst, ka eksportētāja Puse ir atbildīga par to, lai nodrošinātu, ka eksporttiesīgie uzņēmumi, ražotnes un izstrādājumi atbilst importētājas Puses piemērojamajām sanitārajām prasībām.

2. Ja importētāja Puse uztur sarakstu ar apstiprinātiem uzņēmumiem vai ražotnēm konkrētas preces importam, tā pēc eksportētājas Puses pieprasījuma, kam pievienotas attiecīgas garantijas, bez iepriekšējas pārbaudes apstiprina uzņēmumu vai ražotni, kura atrodas eksportētājas Puses teritorijā, ievērojot šādus nosacījumus un procedūras:

- a) importētāja Puse ir atļāvusi preces importu, pamatojoties uz novērtējumu par dzīvnieku veselības un pārtikas nekaitīguma nosacījumu kontroles sistēmu, ko piemēro eksportētājas Puses kompetentās iestādes;
- b) eksportētājas Puses kompetentā iestāde ir apstiprinājusi attiecīgo uzņēmumu vai ražotni;
- c) eksportētājas Puses kompetentā iestāde ir pilnvarota apturēt vai atsaukt attiecīgā uzņēmuma vai ražotnes apstiprinājumu; un
- d) eksportētāja Puse ir sniegusi attiecīgu informāciju pēc importētājas Puses pieprasījuma.

3. Importētāja Puse iekļauj uzņēmumus vai ražotnes apstiprināto uzņēmumu vai ražotņu sarakstā parasti 45 dienu laikā pēc eksportētājas Puses pieprasījuma saņemšanas dienas. Minēto sarakstu publisko.

4. Importētājai Pusei pēc eksporta apstiprināšanas ir tiesības veikt eksportētājas Puses kontroles sistēmas revīziju. Minētās revīzijas var ietvert pārbaudes uz vietas reprezentatīvā skaitā uzņēmumu vai ražotņu, kas iekļautas apstiprināto uzņēmumu vai ražotņu sarakstā, vai tajos uzņēmumos vai ražotnēs, kurus eksportētāja Puse pieprasa apstiprināt. Ja importētāja Puse revīzijas rezultātā konstatē nopietnus atkārtotus neatbilstības gadījumus, importētāja Puse var apturēt eksportētājas Puses kompetentās iestādes kontroles sistēmas atzīšanu.
5. Pienācīgi pamatotos gadījumos importētāja Puse var atteikt tādu uzņēmumu vai ražotņu apstiprināšanu, kuras uzskata par neatbilstošām tās prasībām. Šādā gadījumā importētāja Puse paziņo eksportētājai Pusei par atteikumu apstiprināt uzņēmumus vai ražotnes un sniedz šāda atteikuma pamatojumu.
6. Importētāja Puse apstiprināšanas procedūras ietvaros var veikt revīzijas saskaņā ar 6.11. pantu. Šādas revīzijas attiecas tikai uz tās kompetentās iestādes struktūru, organizāciju un pienākumiem, kas ir atbildīga par uzņēmuma vai ražotnes apstiprināšanu, un uz sanitārajām garantijām par atbilstību importētājas Puses prasībām. Minētās revīzijas var ietvert pārbaudes uz vietas reprezentatīvā skaitā uzņēmumu vai ražotņu, kas iekļautas apstiprināto uzņēmumu vai ražotņu sarakstā, vai tajos uzņēmumos vai ražotnēs, kurus eksportētāja Puse pieprasa apstiprināt.
7. Pamatojoties uz šādu revīziju rezultātiem, importētāja Puse var grozīt uzņēmumu vai ražotņu sarakstu.
8. Šo pantu nepiemēro pasākumiem, kas saistīti ar augiem un augu produktiem.

## 6.16. PANTS

### Ārkārtas pasākumi

1. Importētāja Puse nopietnu iemeslu dēļ var provizoriski pieņemt ārkārtas pasākumus, kas vajadzīgi cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai.
2. Puse, kas pieņem ārkārtas pasākumu, nekavējoties rakstiski paziņo par minēto pasākumu otrai Pusei. Puse, kas pieņēmusi ārkārtas pasākumu, ņem vērā visu otras Puses sniegto informāciju.
3. Pēc ārkārtas pasākuma pieņemšanas Puse parasti sešu mēnešu laikā pārskata tā pamatojumu, ja ir pieejama attiecīgā informācija, un pēc pieprasījuma informē otru Pusi par pārskatīšanas rezultātiem. Puse nesaglabā ārkārtas pasākumu, izņemot gadījumu, kad steidzami risināmā problēma vai apdraudējums turpina pastāvēt. Ja Puse saglabā ārkārtas pasākumu, minētais pasākums būtu periodiski jāpārskata.
4. Puse, kas pieņem ārkārtas pasākumu, nodrošina vispiemērotāko un samērīgāko risinājumu sūtījumiem, ko pārvadā starp Pusēm, tiecoties izvairīties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem un ņemot vērā konstatēto risku.

## 6.17. PANTS

### Sadarbība

1. Puses saskaņā ar šo nodaļu izskata iespējas turpmākai sadarbībai un informācijas apmaiņai starp Pusēm par savstarpējas intereses sanitārajiem un fitosanitārajiem jautājumiem. Šīs iespējas var ietvert tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvas.
2. Puses sadarbojas, lai atvieglotu šīs nodaļas īstenošanu, un var kopīgi noteikt iniciatīvas sanitāro un fitosanitāro jautājumu jomā, lai likvidētu nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībā starp Pusēm.
3. Puses var veicināt sadarbību visos daudzpusējos forumos, jo īpaši ar attiecīgajām starptautiskajām standartizācijas iestādēm.

## 6.18. PANTS

### Informācijas apmaiņa

Neskarot citus šīs nodaļas noteikumus, Puse var pieprasīt informāciju no otras Puses par jautājumiem, kas izriet no šīs nodaļas. Pieprasījuma saņēmēja Puse atbilstīgi savām konfidencialitātes un privātuma prasībām cenšas pieejamo informāciju samērīgā termiņā un, ja iespējams, elektroniski sniegt pieprasījuma iesniedzējai Pusei.

## 6.19. PANTS

### Apspriešanās

1. Katra Puse var pieprasīt apspriešanos par konkrētām tirdzniecības problēmām, kas saistītas ar sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem.
2. Puses apspriežas 30 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas, ja vien tās nevienojas citādi.
3. Puses cenšas sniegt visu attiecīgo informāciju, kas vajadzīga, lai panāktu savstarpēji saskaņotu risinājumu, izvairoties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem.

## 6.20. PANTS

### Kontaktpunkti

1. Katra Puse izraugās kontaktpunktu šīs nodaļas īstenošanai un paziņo otrai Pusei kontaktinformāciju, tostarp norādot atbildīgo amatpersonu.
2. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

## 6.21. PANTS

### Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja

1. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar šā nolīguma 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta e) apakšpunktu:
  - a) nodrošina forumu, lai uzlabotu Pušu izpratni par sanitārajiem un fitosanitārajiem jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu, tostarp par regulatīvajiem procesiem saistībā ar SFS pasākumiem;
  - b) pārbauda šīs nodaļas īstenošanu un izskata visus jautājumus saistībā ar šo nodaļu, tostarp visus jautājumus, kas var rasties saistībā ar nolīguma īstenošanu;
  - c) nodrošina forumu, kurā apspriež problēmas, kas izriet no konkrētu sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanas, lai atrastu abpusēji pieņemamus risinājumus un ātri risinātu visus jautājumus, kuri varētu radīt nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībā starp Pusēm;
  - d) apmainās ar informāciju, speciālajām zināšanām un pieredzi sanitārajos un fitosanitārajos jautājumos.
2. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja var:
  - a) noteikt sadarbības jomas attiecībā uz sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kuras var ietvert tehnisko palīdzību;

- b) veicināt sadarbību sanitārajos un fitosanitārajos jautājumos, kas tiek apspriesti daudzpusējos forumos, tostarp PTO SFS komitejā un starptautiskajās standartizācijas iestādēs; un
- c) izveidot darba grupas, kuru sastāvā ir Pušu ekspertu līmeņa pārstāvji, lai risinātu konkrētus sanitāros vai fitosanitāros jautājumus, un kuras var uzaicināt piedalīties citus ekspertus, tostarp no nevalstiskajām organizācijām, ievērojot vēl nosakāmu kārtību.

## 7. NODAĻA

### SADARBĪBA DZĪVNIEKU LABTURĪBAS UN REZISTENCES PRET ANTIMIKROBIĀLIEM LĪDZEKĻIEM JOMĀ

#### 7.1. PANTS

##### Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir nodrošināt satvaru dialogam un sadarbībai, lai uzlabotu dzīvnieku aizsardzību un labturību un panāktu vienotu izpratni par dzīvnieku labturības standartiem, un pastiprināt cīņu pret rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem attīstību.

#### 7.2. PANTS

##### Dzīvnieku labturība

1. Puses atzīst, ka dzīvnieki ir justspējīgas būtnes.

2. Puses atzīst Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (*WOAH*) dzīvnieku labturības standartu vērtību un cenšas uzlabot to īstenošanu, vienlaikus ievērojot Pušu tiesības noteikt savu zinātniski pamatoto pasākumu līmeni, pamatojoties uz *WOAH* dzīvnieku labturības standartiem.
3. Puses cenšas sadarboties starptautiskos forumos, lai veicinātu dzīvnieku labturības labas prakses turpmāku attīstību un tās īstenošanu. Puses atzīst, ka liela nozīme ir pastiprinātai pētniecības sadarbībai dzīvnieku labturības jomā.

### 7.3. PANTS

#### Rezistence pret antimikrobiāliem līdzekļiem

1. Puses atzīst, ka rezistence pret antimikrobiāliem līdzekļiem nopietni apdraud cilvēku un dzīvnieku veselību. Antimikrobiālu līdzekļu ļaunprātīga izmantošana lopkopībā, tostarp neterapeitiska izmantošana, var veicināt rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem, kas var apdraudēt cilvēku un dzīvnieku dzīvību. Puses atzīst, ka apdraudējuma būtības dēļ ir vajadzīga transnacionāla pieeja un pieeja “Viena veselība”<sup>23</sup>.
2. Puses nolūkā apkarot rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem saskaņā ar pieeju “Viena veselība” sadarbojas, lai samazinātu antimikrobiālo līdzekļu izmantošanu dzīvnieku audzēšanā un aizliegtu to izmantošanu par augšanas veicinātājiem.

---

<sup>23</sup> “Viena veselība” saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) definīciju ir pieeja, kas apvieno politiku vairākās nozarēs, lai sasniegtu labākus rezultātus sabiedrības veselības jomā.

3. Puses sadarbojas un ievēro esošās un turpmākās pamatnostādnes, standartus, ieteikumus un darbības, kas izstrādātas attiecīgajās starptautiskajās organizācijās, iniciatīvas un valstu plānus, kuru mērķis ir veicināt piesardzīgu un atbildīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu dzīvnieku audzēšanā un veterinārmedicīniskajā praksē.
4. Puses veicina sadarbību visos daudzpusējos forumos, jo īpaši starptautiskajās standartizācijas iestādēs.

#### 7.4. PANTS

Darba grupa dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem jautājumos

1. Puses ar mērķi īstenot 7.2. un 7.3. pantu cenšas apmainīties ar informāciju, speciālajām zināšanām un pieredzi dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem apkarošanas jomā.
2. Šajā nolūkā Puses izveido darba grupu dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem jautājumos, kas vajadzības gadījumā apmainās ar informāciju ar Sanitāro un fītosanitāro pasākumu apakškomiteju. Pušu pārstāvji darba grupā var kopīgi nolemt uzaicināt ekspertus konkrētu darbību īstenošanai.

## 7.5. PANTS

### Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

## 8. NODAĻA

### PUŠU TIESĪBU REGLAMENTĒT ENERĢĒTIKAS NOZARI ATZĪŠANA

#### 8.1. PANTS

##### Pušu tiesību reglamentēt enerģētikas nozari atzīšana

1. Puses apstiprina, ka, pilnībā īstenojot savus demokrātiskos procesus, tās pilnībā ievēro savu attiecīgo suverenitāti, kas ietver īpašumtiesības uz visiem ogļūdeņražiem to attiecīgo teritoriju dzīlēs un to pārvaldību, ko veic valsts vai attiecīgās publiskās iestādes, un savas attiecīgās suverēnās tiesības reglamentēt šajā nodaļā aplūkotos jautājumus saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem.
2. Meksikas gadījumā Eiropas Savienība, neskarot tās tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas pieejami saskaņā ar šo nolīgumu,<sup>24</sup> atzīst, ka:
  - a) Meksika patur savas suverēnās tiesības reformēt savu konstitūciju (*Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos*) un iekšzemes tiesību aktus enerģētikas nozarē, tostarp ogļūdeņražu un elektroenerģijas jomā;

---

<sup>24</sup> Lielākai noteiktībai – šīs tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļi ietver tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas izriet no Meksikas pienākumiem saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumi) un saistīto pielikumu noteikumiem.

- b) Meksikai atbilstoši Meksikas Konstitūcijai ir tiešas, neatsavināmas un neatņemamas īpašumtiesības uz visiem ogļūdeņražiem valsts teritorijas pazemes dziļēs, tai skaitā kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomikas zonā, kas atrodas ārpus teritoriālās jūras un tai blakus, slāņkopās vai nogulsnēs, neatkarīgi no to fiziskā stāvokļa; un
- c) Meksika patur savas suverēnas tiesības pieņemt vai saglabāt pasākumus attiecībā uz enerģētikas nozari, tostarp ogļūdeņražu un elektroenerģijas jomu.

## 9. NODAĻA

### TEHNISKIE ŠĶĒRŠĻI TIRDZNIECĪBĀ

#### 9.1. PANTS

##### Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir atvieglot preču tirdzniecību starp Pusēm, nepieļaujot, identificējot un likvidējot nevajadzīgus tehniskus šķēršļus tirdzniecībā, palielinot pārredzamību un sekmējot plašāku regulatīvo sadarbību.

#### 9.2. PANTS

##### Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz *TBT* nolīguma 1. pielikumā definēto standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi, pieņemšanu un piemērošanu, kas var ietekmēt preču tirdzniecību starp Pusēm.

2. Neatkarīgi no 1. punkta šī nodaļa neattiecas uz:
- a) tehniskajām specifikācijām, ko iepirkuma veicēji sagatavo savām ražošanas vai patēriņa prasībām; vai
  - b) sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kas ietverti 6. nodaļā (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi).
3. Šajā nodaļā visas atsauces uz standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām ietver to grozījumus un to noteikumu papildinājumus vai ietvertos ražojumus, izņemot nenozīmīgus grozījumus un papildinājumus.

### 9.3. PANTS

#### Saistība ar *TBT* nolīgumu

*TBT* nolīguma 2.–9. pants un 1. un 3. pielikums *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par šā nolīguma daļu.

## 9.4. PANTS

### Starptautiskie standarti

1. Puses atzīst, ka starptautiskajiem standartiem, norādījumiem un ieteikumiem var būt svarīga nozīme, lai atbalstītu labāku regulējuma saskaņošanu, labu regulatīvo praksi un nevajadzīgu tehnisku šķēršļu tirdzniecībā mazināšanu. Šajā nolūkā Puses izmanto attiecīgos starptautiskos standartus par pamatu saviem tehniskajiem noteikumiem, izņemot gadījumu, kad Puse, kura izstrādā tehniskos noteikumus, var pierādīt, ka šādi starptautiskie standarti būtu neefektīvi vai nepiemēroti izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanai.
2. Papildus TBT nolīguma 2. un 5. pantā un 3. pielikumā noteiktajiem pienākumiem katra Puse cita starpā ņem vērā lēmumus un ieteikumus, kurus kopš 1995. gada 1. janvāra pieņēmusi PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā komiteja<sup>25</sup>.
3. Starptautisko organizāciju izstrādātos standartus, tostarp tos, kas uzskaitīti 9.-A pielikumā (Starptautisko organizāciju izstrādātie standarti), uzskata par attiecīgiem starptautiskiem standartiem, ja minētās organizācijas to izstrādē ir ievērojušas principus un procedūras, kuras izklāstītas PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā komitejas Lēmumā par principiem starptautisko standartu, norādījumu un ieteikumu izstrādei<sup>26</sup>.

---

<sup>25</sup> PTO dokuments G/TBT/1/Rev. 13, datēts ar 2017. gada 8. martu, ar iespējamiem grozījumiem.

<sup>26</sup> Ietverts PTO dokumentā G/TBT/1/Rev. 13, datēts ar 2017. gada 8. martu, ar iespējamiem grozījumiem.

4. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Apvienotā komiteja ar lēmumu var atjaunināt 9.-A pielikumā (Starptautisko organizāciju izstrādātie standarti) iekļauto sarakstu.

5. Lai pēc iespējas plašāk saskaņotu standartus, katra Puse mudina standartizācijas iestādes tās teritorijā, kā arī reģionālās standartizācijas iestādes, kuru dalībniece ir Puse vai standartizācijas iestādes tās teritorijā:

- a) savu resursu robežās piedalīties to starptautisko standartu sagatavošanā, ko izstrādā attiecīgās starptautiskās standartizācijas iestādes;
- b) izmantot attiecīgos starptautiskos standartus par pamatu standartiem, ko tās izstrādā, izņemot gadījumus, kad šādi starptautiski standarti būtu neefektīvi vai nepiemēroti, piemēram, tie nenodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni vai pastāv fundamentāli klimata vai ģeogrāfiski faktori vai fundamentālas tehnoloģiskas problēmas;
- c) izvairīties no dublēšanās vai pārklāšanās ar darbībām, ko veic starptautiskās standartizācijas iestādes;
- d) regulāri pārskatīt valsts un reģionālos standartus, kuru pamatā nav attiecīgie starptautiskie standarti, nolūkā palielināt to konvergenci ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem;

- e) sadarboties ar otras Puses attiecīgajām standartizācijas iestādēm starptautiskās standartizācijas darbībās, lai nodrošinātu, ka starptautiskie standarti, norādījumi un ieteikumi, kas varētu kļūt par pamatu tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, nerada nevajadzīgus šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai; minētā sadarbība var notikt starptautiskajās standartizācijas iestādēs vai reģionālā līmenī;
- f) sekmēt divpusēju sadarbību ar standartizācijas iestādēm otras Puses teritorijā, kā arī ar reģionālajām standartizācijas iestādēm, kuru dalībniece ir otra Puse vai standartizācijas iestādes tās teritorijā;
- g) tīmekļa vietnē publiskot savas darba programmas, kurās ir standarta, ko tās pašlaik gatavo, un pieņemto standartu saraksts.

6. Šīs nodaļas 9.6. pantu un *TBT* nolīguma 2. vai 5. pantu piemēro tehnisko noteikumu projektam vai atbilstības novērtēšanas procedūras projektam, kas standartu padara par obligātu, to iekļaujot vai atsaucoties uz to.

## 9.5. PANTS

### Atbilstības novērtēšanas procedūras

1. Puses atzīst, ka pastāv dažādi mehānismi, kā atvieglot atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu akceptēšanu, tostarp:
  - a) brīvprātīgas vienošanās starp atbilstības novērtēšanas struktūrām Pušu teritorijās;
  - b) nolīgumi par tādu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu savstarpēju atzīšanu attiecībā uz īpašiem tehniskajiem noteikumiem, ko veic otras Puses teritorijā esošas iestādes;
  - c) akreditācijas procedūru izmantošana ar mērķi kvalificēt atbilstības novērtēšanas institūcijas;
  - d) valdības norīkotas vai attiecīgā gadījumā apstiprinātas atbilstības novērtēšanas struktūras;
  - e) otras Puses teritorijā veiktu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu atzīšana; un
  - f) importētājas Puses akceptēta piegādātāja atbilstības deklarācija.

2. Atzīstot atšķirības atbilstības novērtēšanas procedūrās savās attiecīgajās teritorijās:
- a) Eiropas Savienība, kā paredzēts tās normatīvajos aktos, piemēro piegādātāja atbilstības deklarācijas režīmu; un
  - b) Meksika, kā paredzēts tās normatīvajos aktos, kā apliecinājumu tam, ka ražojums atbilst Meksikas tehnisko noteikumu prasībām, tostarp tehniskajiem noteikumiem, kuri ieviesti pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, un bez papildu prasībām, akceptē sertifikātus, ko izdevušas tās atbilstības novērtēšanas struktūras Eiropas Savienības teritorijā, kuras akreditējusi Meksikas akreditācijas iestāde un apstiprinājusi kompetentā iestāde.

Šajā sakarā Meksika atbilstības novērtēšanas struktūrām Eiropas Savienības teritorijā piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir atbilstības novērtēšanas struktūrām savā teritorijā.

Nekas šajā daļā neliedz Meksikai pārbaudīt atsevišķu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātus, ja vien tā neprasa, lai uz ražojumu attiektos atbilstības novērtēšanas procedūras Meksikas teritorijā, kas dublējas ar atbilstības novērtēšanas procedūrām, kuras jau ir veiktas Eiropas Savienības teritorijā, izņemot izlases kārtā vai neregulāri uzraudzības vai revīzijas nolūkā vai reaģējot uz informāciju, kas liecina par neatbilstību.

3. Neatkarīgi no 2. punkta Puse var ieviest prasības attiecībā uz obligātu trešo personu veiktu ražojumu testēšanu vai sertifikāciju, ja šādu prasību ieviešana vai sertificēšana ir pamatota ar pārliecinošiem iemesliem, kas saistīti ar cilvēku veselības un drošības aizsardzību.

4. Nekas šajā pantā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai atbilstības novērtēšanu attiecībā uz konkrētiem ražojumiem veic minētās Puses norādītas valdības iestādes. Šādos gadījumos Puse:

- a) ierobežo atbilstības novērtēšanas maksas līdz sniegto pakalpojumu aptuvenajām izmaksām un pēc atbilstības novērtēšanas pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma paskaidro, kāpēc piemērotās maksas nepārsniedz sniegto pakalpojumu aptuvenās izmaksas;
- b) atbilstības novērtēšanas maksas publisko; un
- c) pēc otras Puses pieprasījuma un papildus *TBT* nolīguma 5.2.3., 5.2.4. un 5.2.8. pantā noteiktajiem pienākumiem paskaidro:
  - i) kā pieprasītā informācija ir nepieciešama atbilstības novērtēšanai un maksas noteikšanai;
  - ii) kā Puse nodrošina, ka tiek ievērota pieprasītās informācijas konfidencialitāte tādā veidā, kas nodrošina likumīgo komerciālo interešu aizsardzību; un

iii) kāda ir sūdzību izskatīšanas procedūra attiecībā uz atbilstības novērtēšanas procedūras norisi.

5. Katra Puse tiešsaistē, vēlams, vienā tīmekļa vietnē, publicē:

- a) visas procedūras, kritērijus un citus nosacījumus, ko tā var izmantot par pamatu, lai noteiktu, vai atbilstības novērtēšanas struktūras ir kompetentas saņemt akreditāciju, apstiprinājumu, tikt norīkotas vai attiecīgā gadījumā iegūt citu atzīšanu, tostarp atzīšanu, kuru piešķir saskaņā ar savstarpējas atzīšanas nolīgumu; un
- b) to struktūru sarakstu, kuras tā ir apstiprinājusi, norīkojusi vai citādi atzinusi šādas atbilstības novērtēšanas veikšanai, un attiecīgo informāciju par katras struktūras apstiprināšanas, norīkošanas vai citas atzīšanas tvērumu.

6. Puse var iesniegt otrai Pusei pamatotu pieprasījumu sākt sarunas, lai noslēgtu savstarpējas atzīšanas nolīgumu par atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu savstarpēju atzīšanu konkrētā nozarē. Ja otra Puse atsakās sākt šādas sarunas, tā paskaidro sava lēmuma iemeslus.

7. Nolīguma 9.7. pantu *mutatis mutandis* piemēro atbilstības novērtēšanas procedūrām.

8. Ja Puse pieprasa atbilstības novērtēšanas procedūru, tā:
- a) izvēlas atbilstības novērtēšanas procedūras, kas ir samērīgas ar saistītajiem riskiem, kuri noteikti, pamatojoties uz riska novērtējumu; un
  - b) pēc pieprasījuma sniedz otrai Pusei informāciju par kritērijiem, kas izmantoti konkrētu izstrādājumu atbilstības novērtēšanas procedūrās.
9. Ja Puse pieprasa trešās personas veiktu atbilstības novērtēšanas procedūru un tā šo uzdevumu nav uzticējusi konkrētai valdības struktūrai, kā minēts 4. punktā, tā:
- a) atbilstības novērtēšanas struktūras kvalificēšanā dod priekšroku akreditācijas izmantošanai;
  - b) pēc iespējas efektīvāk izmanto starptautiskos akreditācijas un atbilstības novērtēšanas standartus, kā arī starptautiskos nolīgumus, kuros iesaistītas Pušu akreditācijas struktūras, piemēram, izmantojot tādus mehānismus kā Starptautiskā Laboratoriju akreditācijas sadarbība (*ILAC*) un Starptautiskais Akreditācijas forums (*IAF*);
  - c) pievienojas vai attiecīgā gadījumā mudina savas atbilstības novērtēšanas struktūras pievienoties visiem funkcionējošiem starptautiskiem nolīgumiem vai pasākumiem, lai saskaņotu vai atvieglotu atbilstības novērtēšanas rezultātu akceptēšanu;

- d) nodrošina, ka tad, ja konkrētam ražojumam vai ražojumu kopumam ir norīkota vairāk nekā viena atbilstības novērtēšanas struktūra, ekonomikas dalībnieki var no to vidus izvēlēties struktūru, kas veiks atbilstības novērtēšanas procedūru;
- e) nodrošina, ka starp akreditācijas struktūrām un atbilstības novērtēšanas struktūrām nepastāv interešu konflikti; un
- f) ļauj atbilstības novērtēšanas struktūrām paļauties uz testiem vai inspekcijām, ko saistībā ar atbilstības novērtēšanu veic atbilstības novērtēšanas struktūras otras Puses teritorijā. Neko šajā daļā neinterpretē kā aizliegumu Pusei pieprasīt, lai minētās atbilstības novērtēšanas struktūras otras Puses teritorijā atbilstu tām pašām prasībām, kas jāievēro pirmās Puses atbilstības novērtēšanas struktūrai.

## 9.6. PANTS

### Pārredzamība

1. Katra Puse saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām un neskarot 28. nodaļu (Laba regulatīvā prakse), izstrādājot tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kas var būtiski ietekmēt tirdzniecību, izņemot gadījumus, kad rodas vai draud rasties steidzami risināmas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības problēmas:
  - a) ļauj otras Puses personām piedalīties tās sabiedriskās apspriešanas procesā ar nosacījumiem, kas ir ne mazāk labvēlīgi par tiem, ko piemēro pašas Puses personām; un

b) apspriešanas rezultātus publisko oficiālā tīmekļa vietnē.

2. Katra Puse cenšas apsvērt metodes, ar kurām nodrošināt papildu pārredzamību tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādē, tostarp elektronisko rīku izmantošanu un sabiedrības informēšanu vai sabiedrisko apspriešanu.
3. Vajadzības gadījumā katra Puse mudina nevalstiskās struktūras, tostarp standartizācijas iestādes Puses teritorijā, ievērot 1. un 2. punktu.
4. Katra Puse nodrošina, ka visi dokumenti, kuros izklāstīti tehniskie noteikumi vai atbilstības novērtēšanas procedūra, ir pietiekami detalizēti, lai pienācīgi informētu ieinteresētās personas un otru Pusi par to, vai un kā varētu tikt ietekmētas to tirdzniecības intereses.
5. Katra Puse tiešsaistē, vēlams, vienā tīmekļa vietnē vai *Oficiālajā Vēstnesī*, publicē visus priekšlikumus par jauniem vai grozītiem centrālā un subcentrālā pārvaldes līmeņa tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām un to galīgās redakcijas, kas Pusei ir jāpaziņo vai jāpublicē saskaņā ar *TBT* nolīgumu<sup>27</sup>.
6. Katra Puse nodrošina, ka tās pieņemtos tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras publicē tīmekļa vietnē un tās ir bez maksas.

---

<sup>27</sup> Lielākai noteiktībai – Puse var izpildīt šo pienākumu, nodrošinot, ka ierosinātie pasākumi un to galīgās redakcijas tiek publicētas vai ir citādi pieejamas PTO oficiālajā tīmekļa vietnē.

7. Katra Puse publicē priekšlikumus par jauniem tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas atbilst attiecīgo starptautisko standartu, norādījumu vai ieteikumu, ja tādi ir, tehniskajam saturam un kam var būt būtiska ietekme uz tirdzniecību, izņemot *TBT* nolīguma 2.10. un 5.7. pantā paredzētos gadījumus.
8. Katra Puse saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.9. vai 5.6. pantā noteiktajām procedūrām cenšas publicēt priekšlikumus par attiecīgi subcentrālo vai vietējo valdību jauniem tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas atbilst attiecīgo starptautisko standartu, norādījumu un ieteikumu, ja tādi ir, tehniskajam saturam, un kam var būt būtiska ietekme uz tirdzniecību.
9. Lai noteiktu, vai ierosinātajam tehniskajam noteikumam vai atbilstības novērtēšanas procedūrai var būt būtiska ietekme uz tirdzniecību un vai tādēļ par to jāziņo saskaņā ar attiecīgajiem *TBT* nolīguma noteikumiem, kas ir iekļauti šajā nolīgumā saskaņā ar 9.3. pantu, Puse cita starpā ņem vērā attiecīgos lēmumus un ieteikumus, ko kopš 1995. gada 1. janvāra pieņēmusi PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā komiteja, kā minēts 9.4. panta 2. punktā.
10. Katra Puse pēc otras Puses pieprasījuma sniedz informāciju par mērķiem, juridisko pamatu un loģisko pamatojumu tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrai, ko Puse ir pieņēmusi vai ierosina pieņemt.

11. Katra Puse atvēl vismaz 60 dienu laikposmu pēc tam, kad tā PTO centrālajam paziņojumu reģistram nosūtījusi ierosinātos tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, lai otra Puse varētu sniegt rakstiskas piezīmes, izņemot gadījumu, kad rodas vai draud rasties steidzami risināmas problēmas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības jomā. Puse izskata jebkuru pamatotu otras Puses pieprasījumu pagarināt piezīmju sniegšanas termiņu. Puse, kas var pagarināt piezīmju sniegšanas laikposmu, pārsniedzot 60 dienas, piemēram, līdz 90 dienām, tiek mudināta to darīt.

12. Katra Puse cenšas nodrošināt pietiekamu laiku no piezīmju sniegšanas laikposma beigām līdz paziņoto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras pieņemšanai, lai tā varētu izskatīt saņemtās piezīmes un sagatavot atbildes uz tām.

13. Ja Puse no otras Puses saņem rakstiskas piezīmes par tās ierosināto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru, tā:

- a) pēc otras Puses pieprasījuma apspriež rakstiskās piezīmes ar savu kompetento regulatīvo iestādi laikā, kad minētās piezīmes var ņemt vērā; un
- b) rakstiski atbild uz piezīmēm ne vēlāk kā tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras publicēšanas dienā.

14. Katra Puse, ja iespējams, ne vēlāk kā pieņemto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras publicēšanas dienā tīmekļa vietnē publicē savas atbildes saņemtajām uz piezīmēm.

15. Katra Puse tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras galīgo tekstu paziņo tā pieņemšanas vai publicēšanas laikā kā papildinājumu sākotnējam paziņojumam par ierosināto pasākumu, kas paziņots saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.9., 3.2., 5.6. vai 7.2. pantu.
16. Ne vēlāk kā dienā, kad publicēts galīgais tehniskais noteikums vai atbilstības novērtēšanas procedūra, kam var būt būtiska ietekme uz tirdzniecību, katra Puse tiešsaistē publisko:
- a) skaidrojumu par mērķiem un to, kā galīgais tehniskais noteikums vai atbilstības novērtēšanas procedūra tos sasniedz; un,
  - b) ja tas veikts – 9.7. pantā paredzētā ietekmes novērtējuma rezultātus saskaņā ar tā noteikumiem un procedūrām.
17. *TBT* nolīguma 2.12. un 5.9. panta nolūkiem “samērīgs intervāls” parasti ir laikposms, kas nav mazāks par sešiem mēnešiem, izņemot gadījumus, kad tas nebūtu lietderīgi izvirzīto leģitīmo mērķu sasniegšanai.
18. Katra Puse cenšas nodrošināt vairāk nekā sešu mēnešu intervālu starp galīgo tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru publicēšanu un to stāšanos spēkā, izņemot gadījumus, kad tas nebūtu lietderīgi izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanai.

## 9.7. PANTS

### Tehniskie noteikumi

1. Katra Puse saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām veic plānoto tehnisko noteikumu regulatīvās ietekmes novērtējumu.
2. Katra Puse saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.2. pantu novērtē ierosināto tehnisko noteikumu pieejamās regulatīvās un neregulatīvās alternatīvas, kuras ļautu sasniegt Puses likumīgos mērķus.
3. Ja kāda Puse par pamatu tās tehniskajiem noteikumiem neizmanto starptautiskos standartus, tā pēc otras Puses pieprasījuma norāda jebkādas būtiskas novirzes no attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem un paskaidro iemeslus, kāpēc šādi standarti atzīti par nepiemērotiem vai neefektīviem izvirzītā mērķa sasniegšanai, un sniedz zinātniskos vai tehniskos pierādījumus, kas ir šā novērtējuma pamatā.
4. Papildus *TBT* nolīguma 2.3. pantam katra Puse pārskata tehniskos noteikumus nolūkā palielināt to konvergenci ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem. Katra Puse cita starpā ņem vērā visas jaunās attiecīgo starptautisko standartu attīstības tendences un to, vai joprojām pastāv apstākļi, kas izraisījuši novirzes no kāda attiecīgā starptautiskā standarta.

## 9.8. PANTS

### Regulatīvā sadarbība

1. Puses atzīst, ka pastāv plašs regulatīvās sadarbības mehānismu klāsts, kas var palīdzēt novērst vai izvairīties no tehnisko šķēršļu radīšanas tirdzniecībā.
2. Puse var ierosināt otrai Pusei uz konkrētām nozarēm attiecināmas regulatīvās sadarbības darbības jomās, uz kurām attiecas šī nodaļa. Minētos priekšlikumus nosūta kontaktpunktam, kas izraudzīts saskaņā ar 9.11. pantu, un tos veido:
  - a) informācijas apmaiņa par regulatīvajām pieejām un praksi;
  - b) iniciatīvas, ar kurām tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras vēl vairāk saskaņo ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem; vai
  - c) tehniskās konsultācijas un palīdzība attiecībā uz savstarpēji saskaņotiem noteikumiem un nosacījumiem, ar ko uzlabo praksi saistībā ar tehnisko noteikumu, standartu un atbilstības novērtēšanas procedūru un metroloģijas izstrādi, īstenošanu un pārskatīšanu.

Otra Puse pienācīgi izskata priekšlikumu un atbild samērīgā laikposmā.

3. Jautājumos, uz kuriem attiecas šī nodaļa, Puses veicina sadarbību starp to attiecīgajām organizācijām, kas atbildīgas par standartizāciju, atbilstības novērtēšanu, akreditāciju un metroloģiju, neatkarīgi no tā, vai tās ir publiskas vai privātas.

4. Neko šajā pantā neinterpretē kā prasību Pusei:

- a) atkāpties no regulatīvo pasākumu sagatavošanas un pieņemšanas iekšzemes procedūrām;
- b) veikt darbības, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuru sasniedz tās sabiedriskās kārtības mērķus, savlaicīgu pieņemšanu; vai
- c) sasniegt kādu konkrētu regulatīvu rezultātu.

## 9.9. PANTS

### Marķējumi un etiķetes

1. Šajā pantā un saskaņā ar *TBT* nolīguma 1. pielikuma 1. punktu tehniskie noteikumi var ietvert marķēšanas un etiķetēšanas prasības, ko piemēro izstrādājumam, procesam vai ražošanas metodei, vai attiekties tikai uz minētajām prasībām.

2. Puses apstiprina, ka to tehniskie noteikumi, kas ietver marķēšanu vai etiķetēšanu vai attiecas tikai uz tām, atbilst *TBT* nolīguma 2. pantam.
3. Ja Puse pieprasa obligāti marķēt vai etiķetēt izstrādājumus, minētā Puse:
- a) cenšas pieprasīt tikai tādu informāciju, kura ir būtiska izstrādājuma patērētājiem vai lietotājiem vai kurā ir norādīta izstrādājuma atbilstība obligātajām tehniskajām prasībām;
  - b) kā priekšnosacījumu izstrādājumu laišanai savā tirgū neprasa izstrādājumu etiķetes un marķējumus iepriekš apstiprināt vai sertificēt vai maksāt jebkādu nodevu, ja izstrādājumi atbilst Puses obligātajām tehniskajām prasībām, ja vien tas nav nepieciešams, ņemot vērā ar izstrādājumu saistīto risku cilvēku, dzīvnieku vai augu veselībai vai dzīvībai, videi vai valsts drošībai;
  - c) ja Puse pieprasa, lai uzņēmēji izmanto unikālu identifikācijas numuru, tā bez liekas kavēšanās un bez diskriminācijas piešķir šādu numuru otras Puses uzņēmējiem;
  - d) ja vien turpmāk minētais nav maldinošs, pretrunīgs vai neskaidrs saistībā ar informāciju, kas tiek pieprasīta preču importētājā Pusē, atļauj norādīt:
    - i) informāciju citās valodās papildus valodai, kuru pieprasa preču importētāja Puse;

- ii) starptautiski akceptētas nomenklatūras, piktogrammas, simbolus vai attēlus; un
  - iii) informāciju papildus tai, kas tiek prasīta preču importētājā Pusē;
- e) akceptē, ka marķēšana, tostarp papildu marķējums un marķējuma labojumi, tiek veikta pēc importēšanas, bet pirms izstrādājuma piedāvāšanas pārdošanai, to nodrošinot kā alternatīvu marķēšanai izcelsmes vietā, ja vien šāda marķēšana nav jāveic izcelsmes vietā sabiedrības veselības vai drošības apsvērumu dēļ vai sakarā ar prasību, kas saistīta ar eksportētājas Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi; un
- f) cenšas akceptēt etiķetes, kas nav pastāvīgas vai ir noņemamas, vai attiecīgas marķēšanas vai etiķetēšanas informācijas iekļaušanu pavaddokumentos, nevis etiķetēs, kas fiziski pievienotas ražojumam, ja vien šāda marķēšana nav nepieciešama sabiedrības veselības vai drošības apsvērumu dēļ.

#### 9.10. PANTS

##### Informācijas apmaiņa un apspriedes

1. Puse var pieprasīt otrai Pusei sniegt informāciju par jebkuru jautājumu, uz ko attiecas šī nodaļa. Otra Puse minēto informāciju sniedz samērīgā termiņā.

2. Puse var pieprasīt otrai Pusei apspriest visas problēmas, kas rodas saistībā ar šo nodaļu, tostarp jebkuru otras Puses tehniskā noteikuma vai atbilstības novērtēšanas procedūras projektu vai ierosināto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru, ja tā uzskata, ka tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrai varētu būt būtiska negatīva ietekme uz tirdzniecību starp Pusēm. Pieprasījumu iesniedz rakstiski, un tajā norāda:

- a) problēmu;
- b) šīs nodaļas noteikumus, uz kuriem attiecas problēma; un
- c) pieprasījuma iemeslus, tostarp pieprasījuma iesniedzējas Puses problēmu.

3. Lielākai noteiktībai – Puse var arī pieprasīt otrai Pusei attiecīgi apspriest visas problēmas, kuras rodas saistībā ar šo nodaļu attiecībā uz reģionālo vai vietējo valdību tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrām līmenī, kas ir nākamais zem centrālās valdības līmeņa, un kuras var būtiski ietekmēt tirdzniecību.

4. Puses 60 dienu laikā pēc pieprasījuma dienas apspriež minēto problēmu klātienē, videokonferencē vai telekonferencē un cenšas problēmu atrisināt pēc iespējas ātrāk. Ja pieprasījuma iesniedzēja Puse uzskata, ka problēma ir risināma steidzami, tā var pieprasīt, lai apspriedē notiktu īsākā laikā. Atbildētāja Puse minēto pieprasījumu izskata pretimnākoši. Puses dara visu iespējamo, lai panāktu abpusēji pieņemamu jautājuma risinājumu.

5. Ja vien Puses nevienojas citādi, apspriedes un visa informācija, ar ko apmainās apspriežu gaitā, neskar Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu, PTO līgumu vai jebkuru citu nolīgumu, kurā abas Puses ir dalībnieces.

6. Pieprasījumus sniegt informāciju vai rīkot apspriedes iesniedz, izmantojot attiecīgo kontaktpunktu, kas izraudzīts saskaņā ar 9.11. pantu.

## 9.11. PANTS

### Kontaktpunkti

1. Katra Puse izraugās kontaktpunktu, kas atvieglo sadarbību un saskaņošanu starp Pusēm atbilstoši šai nodaļai, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

2. Kontaktpunkti kopīgi sadarbojas, lai veicinātu šīs nodaļas īstenošanu un Pušu sadarbību visos *TBT* jautājumos. Kontaktpunkti jo īpaši atbild par turpmāk minēto:

a) organizēt 9.10. panta 6. punktā minēto informācijas apmaiņu un apspriedes;

- b) ātri risināt visus jautājumus, ko otra Puse izvirza saistībā ar standartu, tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi, pieņemšanu, piemērošanu vai izpildi;
- c) pēc Puses pieprasījuma rīkot sarunas par jebkuru jautājumu, kas rodas saistībā ar šo nodaļu;
- d) nevalstiskos, reģionālos un daudzpusējos forumos apmainīties ar informāciju par attīstības tendencēm saistībā ar standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām; un
- e) sekmēt iespējamo vajadzību pēc tehniskās palīdzības apzināšanu.

## 9.12. PANTS

### Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā apakškomiteja

Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras):

- a) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un administrēšanu;
- b) sekmē sadarbību standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādes un uzlabošanas jomā;

- c) nosaka savstarpējas intereses prioritārās jomas turpmākajam darbam saskaņā ar šo nodaļu un izskata jaunu iniciatīvu priekšlikumus;
- d) pārrauga un apspriež attīstības tendences saskaņā ar *TBT* nolīgumu; un
- e) veic visus citus pasākumus, kas Pušu ieskatā tām palīdzēs īstenot šo nodaļu un *TBT* nolīgumu.

## 10. NODAĻA

### IEGULDĪJUMI

#### A IEDAĻA

##### Vispārīgi noteikumi

#### 10.1. PANTS

##### Definīcijas

1. Šajā nodaļā:
  - a) “aptverts ieguldījums” ir ieguldījums, kas ir Puses ieguldītāja tiešā vai netiešā īpašumā vai kontrolē otras Puses teritorijā un kas veikts saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, un kas pastāv šā nolīguma spēkā stāšanās dienā vai tiek veikts pēc tam;
  - b) “saimnieciskā darbība” ir rūpnieciska, komerciāla vai profesionāla rakstura darbība un amatnieku darbības, ieskaitot pakalpojumu sniegšanu, izņemot darbība, kas veikta, realizējot valsts varas pilnvaras;

- c) “uzņēmums” ir uzņēmums, kā definēts 1.3. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), vai uzņēmuma filiāle vai pārstāvniecība<sup>28</sup>;
- d) “Eiropas Savienības uzņēmums” vai “Meksikas uzņēmums” ir uzņēmums, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu, vai Meksikas tiesību aktiem un veic būtisku uzņēmējdarbību<sup>29</sup> attiecīgi Eiropas Savienības vai Meksikas teritorijā<sup>30</sup>;

šīs nodaļas noteikumi, izņemot C iedaļu (Ieguldījumu aizsardzība) un D iedaļu (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) attiecas arī uz kuģošanas sabiedrībām, kas iedibinātas ārpus Eiropas Savienības vai Meksikas un ko kontrolē attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederīgie, ja šo kuģošanas sabiedrību kuģi ir reģistrēti saskaņā ar attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas tiesību aktiem un kuģo ar minētās Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas karogu;

---

<sup>28</sup> Meksikas gadījumā pārstāvniecību neuzskata par uzņēmumu, ja vien tā nav izveidota kā filiāle.

<sup>29</sup> Atbilstīgi tās paziņojumam PTO par Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu (WT/REG39/1) Eiropas Savienības izpratnē jēdziens “faktiska un pastāvīga saikne” ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts ekonomiku, kas nostiprināts LESD 54. pantā, ir līdzvērtīgs jēdzienam “būtiska uzņēmējdarbība”.

<sup>30</sup> Lielākai noteiktībai – trešās valsts uzņēmuma filiāli vai pārstāvniecību neuzskata par Eiropas Savienības uzņēmumu vai Meksikas uzņēmumu.

- e) “iedibināšana” ir uzņēmuma izveide, tostarp iegādes ceļā<sup>31</sup>, Eiropas Savienībā vai Meksikā;
- f) “Puses ieguldītājs” ir Puse vai Puses fiziska persona vai Puses uzņēmums, izņemot filiāli vai pārstāvniecību, kas vēlas veikt, veic vai ir veicis ieguldījumu otras Puses teritorijā;
- g) “trešās valsts ieguldītājs” ir ieguldītājs, kas vēlas veikt, veic vai ir veicis ieguldījumu Puses teritorijā un kas nav Puses ieguldītājs;
- h) “darbība” ir ieguldījuma vadība, pārvaldība, uzturēšana, izmantošana, turēšana īpašumā, pārdošana vai cita veida atsavināšana;
- i) “ieņēmumi” ir summas, kas gūtas no ieguldījuma, un jo īpaši ietver, bet ne tikai, peļņu, procentus, dividendes, kapitāla pieaugumu, autoratlīdzības, maksājumus saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, maksājumus natūrā, pārvaldības maksas un citas maksas, kas izriet no minētā ieguldījuma<sup>32</sup>.

---

<sup>31</sup> Termins “iegāde” ietver kapitāla līdzdalību uzņēmumā ar mērķi izveidot vai uzturēt ilgstošas ekonomiskas saiknes.

<sup>32</sup> Lielākai noteiktībai – ieņēmumus, kas tiek reinvestēti, uzskata par ieguldījumiem, ja tie atbilst ieguldījuma definīcijai saskaņā ar šo pantu.

2. Šajā nodaļā “ieguldījums” ir jebkāda veida aktīvi, kas tieši vai netieši pieder ieguldītājam vai ko tas tieši vai netieši kontrolē un kas iegūti, sagaidot vai izmantojot ekonomisku labumu vai citiem uzņēmējdarbības mērķiem, un kam piemīt ieguldījuma iezīmes, tostarp noteikts ilgums, kapitāla vai citu resursu saistības, ienākumu vai peļņas gaidas vai riska uzņemšanās. Ieguldījumiem var būt tostarp šādi veidi:

- a) uzņēmums;
- b) daļas, akcijas vai cita veida kapitāla līdzdalība uzņēmumā;
- c) uzņēmuma obligācijas, parādzīmes, aizdevumi un citi parāda instrumenti<sup>33</sup>;
- d) procenti, kas rodas no:
  - i) koncesijām, licencēm, apstiprinājumiem, atļaujām un līdzīgām tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar iekšzemes aktiem;

---

<sup>33</sup> Dažiem parāda veidiem, piemēram, obligācijām, aizdevumiem, parādzīmēm un ilgtermiņa parādzīmēm drīzāk varētu būt ieguldījuma iezīmes, savukārt citiem parāda veidiem šādas iezīmes varētu būt ar mazāku iespējamību.

- ii) darbuzņēmuma, būvniecības, vadības, ražošanas, koncesijas, ieņēmumu sadales līgumiem un citiem tamlīdzīgiem līgumiem;
- e) intelektuālā īpašuma tiesības;
- f) citas materiālas vai nemateriālas lietas, kustamas vai nekustamas mantas, īpašuma un ar to saistītās īpašuma tiesības, piemēram, nomas, apķīlāšanas un ķīlas<sup>34</sup> tiesības; vai
- g) naudas prasījumi, kas saistīti ar a) līdz f) apakšpunktā minētajiem procentu veidiem, izņemot naudas prasījumus, kas izriet vienīgi no:
  - i) komerclīgumiem par preču vai pakalpojumu pārdošanu, ko fiziska persona vai uzņēmums Puses teritorijā pārdod fiziskai personai vai uzņēmumam otras Puses teritorijā; vai

---

<sup>34</sup> Lielākai noteiktībai – tirgus daļa, piekļuve tirgum, paredzamie ienākumi un peļņas gūšanas iespējas pašas par sevi nav ieguldījumi.

- ii) kredīta pagarināšanas saistībā ar tādu komercdarījumu kā tirdzniecības finansēšana, kas nav c) apakšpunktā minētais aizdevums.

“Ieguldījums” neietver rīkojumu vai spriedumu, kas pieņemts tiesas vai administratīvā lietā.

Jebkādas izmaiņas veidā, kādā aktīvi tiek ieguldīti vai reinvestēti, neietekmē to ieguldījuma būtību, ar noteikumu, ka ieguldījumu vai reinvestēto ieguldījumu veids joprojām atbilst ieguldījuma definīcijai.

## 10.2. PANTS

### Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko pieņem vai saglabā<sup>35</sup>:
  - a) minētās Puses centrālā vai reģionālā valdība vai vietējās valdības vai iestādes; un
  - b) jebkura persona, tostarp valsts uzņēmums vai jebkura cita nevalstiska struktūra, īstenojot centrālās vai reģionālās valdības vai vietējās valdības vai iestāžu deleģētās pilnvaras.

---

<sup>35</sup> Lielākai noteiktībai – šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko veic a) un b) apakšpunktā uzskaitītie subjekti un kas tiek pieņemti vai saglabāti tieši vai netieši, dodot norādījumus, vadot vai kontrolējot citus subjektus attiecībā uz minētajiem pasākumiem.

2. Šo nodaļu nepiemēro Puses pasākumiem, ciktāl uz tiem attiecas 18. nodaļa (Finanšu pakalpojumi).

### 10.3. PANTS

#### Tiesības īstenot regulatīvo funkciju

Puses apstiprina savas tiesības īstenot regulatīvo funkciju savā teritorijā, lai sasniegtu tādus leģitīmus politikas mērķus tādās jomās kā sabiedrības veselība, sociālie pakalpojumi, valsts izglītība, drošība, vide, sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju aizsardzība, privātuma un datu aizsardzība, kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība vai konkurence.

### 10.4. PANTS

#### Saistība ar citām nodaļām

1. Ja starp šo nodaļu un 18. nodaļu (Finanšu pakalpojumi) rodas neatbilstība, priekšroka dodama pēdējai nodaļai, ciktāl pastāv neatbilstība.

2. Puses prasība, ka otras Puses pakalpojumu sniedzējiem jāsniedz galvojums vai cita veida finansiālais nodrošinājums kā nosacījums tam, lai sniegtu pārrobežu pakalpojumu, pati par sevi nenozīmē, ka šī nodaļa ir attiecināma uz pasākumiem, ko pieņēmusi vai saglabājusi Puse saistībā ar minēto pakalpojuma sniegšanu. Šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai saglabājusi saistībā ar iesniegto galvojumu vai finansiālo nodrošinājumu, ciktāl šāds galvojums vai finansiālais nodrošinājums ir aptverts ieguldījums.

## B IEDAĻA

### Ieguldījumu liberalizācija

#### 10.5. PANTS

##### Piemērošanas joma

1. Šī iedaļa attiecas uz Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas ietekmē otras Puses ieguldītāja uzņēmuma iedibināšanu vai ieguldījuma darbību pirmās Puses teritorijā.
2. Šo iedaļu nepiemēro:
  - a) darbībām, ko veic, realizējot valsts varas pilnvaras attiecīgās Puses teritorijā;

- b) preces vai pakalpojuma publiskam iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot tādas preces ražošanā vai pakalpojumu piegādē, kas paredzēti komerciālai pārdošanai, – neatkarīgi no tā, vai minētais iepirkums ir vai nav aptverts iepirkums 21.1. panta (Definīcijas) nozīmē;
- c) audiovizuāliem pakalpojumiem;
- d) iekšzemes jūras kabotāžai<sup>36</sup>;
- e) gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai saistītiem pakalpojumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam<sup>37</sup>, izņemot šādus:
  - i) gaisa kuģu remonts un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto;

---

<sup>36</sup> Attiecībā uz Eiropas Savienību – neskarot to pasākumu darbības jomu, kurus var uzskatīt par kabotāžu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, iekšzemes jūras kabotāža, uz kuru attiecas šī nodaļa, aptver pasažieru vai preču pārvadājumus starp Eiropas Savienības dalībvalsts ostu vai vietu un citu ostu vai vietu, kas atrodas tajā pašā Eiropas Savienības dalībvalstī, ieskaitot tās kontinentālo šelfu, kā noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, un pārvadājumus, kas sākas un beidzas vienā un tajā pašā ostā vai vietā, kura atrodas Eiropas Savienības dalībvalstī.

Attiecībā uz Meksiku iekšzemes jūras kabotāža saskaņā ar šo nodaļu attiecas uz kuģošanu, ko ikviens kuģis veic pa jūru starp ostām vai vietām Meksikas jūras zonās un Meksikas piekrastē.

<sup>37</sup> Lielākai noteiktībai – “gaisa pārvadājumu pakalpojumi vai saistītie pakalpojumi gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam” ietver arī šādus pakalpojumus: gaisa kuģu ar apkalpi noma, lidostu ekspluatācijas pakalpojumi un pakalpojumi, kuros izmanto gaisa kuģi, kā galvenais mērķis nav preču vai pasažieru pārvadāšana, piemēram, mācību lidojumiem ugunsgrēka dzēšanai no gaisa, ievērojamu vietu apskatei no gaisa, apsmidzināšanai, mērniecībai, kartēšanai, fotografēšanai, lēkšanai ar izpletni, planiera vilkšanai, helikoptera izmantošanai mežizstrādes un celtniecības nozarē un citiem gaisā veiktiem pakalpojumiem lauksaimniecības, rūpniecības un inspicēšanas vajadzībām.

ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu tirdzniecība un tirgvedība;

iii) datorizēto rezervēšanas sistēmu pakalpojumi; un

iv) apkalpošana uz zemes.

3. Šīs iedaļas 10.6. līdz 10.8. pants neattiecas uz Puses piešķirtām subsīdijām<sup>38</sup> vai dotācijām, tostarp valsts atbalstītiem aizdevumiem, garantijām un apdrošināšanu.

4. Šīs iedaļas 10.6. līdz 10.10. pants neattiecas uz jauniem pakalpojumiem, kā izklāstīts VII pielikumā (Vienošanās par jauniem pakalpojumiem, kas nav klasificēti Apvienoto Nāciju Organizācijas 1991. gada Pagaidu centrālajā preču klasifikācijā).

5. Neskarot 10.54. pantu, šī nodaļa Pusei nav saistoša attiecībā uz jebkuru notikušu darbību vai faktu vai jebkuru situāciju, kas beidza pastāvēt pirms šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

---

<sup>38</sup> Lielākai noteiktībai – uz subsīdijām attiecas 24. nodaļa (Subsīdijas).

## 10.6. PANTS

### Piekļuve tirgum

Nozarēs vai apakšnozarēs, kurās ir notikusi piekļuves tirgum saistību uzņemšanās, attiecībā uz tirgus piekļuvi, kura rodas, iedibinoties vai darbojoties otras Puses ieguldītājiem vai uzņēmumiem, kas veido aptvertu ieguldījumu, Puse vai nu visā tās teritorijā vai atkarībā no teritoriāla apakšiedalījuma nepieņem vai nesaglabā pasākumu<sup>39</sup>, kas:

- a) skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu tiesību vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā ierobežo to uzņēmumu skaitu, kas var veikt konkrētu saimniecisko darbību;
- b) nosakot skaitliskas kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi, ierobežo darījumu vai aktīvu kopējo vērtību;
- c) nosakot kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi, ierobežo darījumu kopskaitu vai kopējo izlaides apjomu, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās;

---

<sup>39</sup> Panta 2. punkta a), b) un c) apakšpunkts neattiecas uz pasākumiem, ko pieņem vai saglabā ar mērķi ierobežot kāda lauksaimniecības vai zivsaimniecības produkta ražošanu.

- d) ierobežo vai pieprasa konkrētus tiesību subjektu vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību otras Puses ieguldītājs var veikt saimniecisko darbību; vai
- e) nosakot skaitliskas kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi, ierobežo to fizisko personu kopskaitu, kuras var nodarbināt konkrētā nozarē vai kuras uzņēmums var nodarbināt un kuras ir nepieciešamas saimnieciskās darbības veikšanai un tieši saistītas ar to.

## 10.7. PANTS

### Valsts režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to uzņēmumiem, kas veido aptvertus ieguldījumus, ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir saviem ieguldītājiem un viņu uzņēmumiem attiecībā uz viņu iedibināšanos tās teritorijā.
2. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to aptvertajiem ieguldījumiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir saviem ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem attiecībā uz viņu darbību tās teritorijā.

3. Režīms, ko Puse piešķir saskaņā ar 1. un 2. punktu, Meksikas reģionāla līmeņa valdības gadījumā nozīmē ne mazāk labvēlīgu režīmu par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā reģionālā līmeņa valdība piešķir Meksikas ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem minētās reģionālās valdības teritorijā.

4. Režīms, ko Puse piešķir saskaņā ar 1. un 2. punktu, kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdības vai valdības kādā Eiropas Savienības dalībvalstī gadījumā nozīmē ne mazāk labvēlīgu režīmu par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā valdība piešķir saviem ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem tās teritorijā.

## 10.8. PANTS

### Lielākās labvēlības režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to uzņēmumiem, kas veido aptvertus ieguldījumus, ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir attiecīgi jebkuras trešās valsts ieguldītājiem un uzņēmumiem attiecībā uz viņu iedibināšanos tās teritorijā.

2. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to aptvertajam ieguldījumam ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir jebkuras trešās valsts ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem attiecībā uz ieguldījumu darbību tās teritorijā.

3. Šā panta 1. un 2. punktu neinterpretē kā pienākumu Pusei attiecināt uz otras Puses ieguldītājiem jebkāda režīma priekšrocības, kas izriet no pasākumiem, kuri nosaka atzīšanu, tostarp standartus vai kritērijus fiziskas personas vai uzņēmuma apstiprināšanai, licencēšanai vai sertificēšanai saimnieciskās darbības veikšanai, vai piesardzības pasākumus.

4. Lielākai noteiktībai – šajā pantā minētais režīms neietver režīmu, ko trešās valsts ieguldītājiem un to ieguldījumiem piešķir noteikumi par ieguldījumu strīdu izšķiršanu, kuri paredzēti šajā nolīgumā vai citos starptautiskos nolīgumos, kas noslēgti starp Pusi un trešo valsti. Citu starptautisko nolīgumu materiālo tiesību normas pašas par sevi nav režīms, kā minēts 1. un 2. punktā, un tādējādi nevar būt iemesls šā panta pārkāpumam. Pasākumus, ko piemēro saskaņā ar šādiem noteikumiem, var uzskatīt par režīmu saskaņā ar šo pantu.

## 10.9. PANTS

### Veiktspējas prasības

1. Puse saistībā ar Puses vai trešās valsts uzņēmuma iedibināšanu vai ieguldītāja ieguldījuma darbību pirmās Puses teritorijā neizvirza vai neīsteno nekādas prasības vai neizpilda nekādas saistības vai apņemšanās, lai<sup>40</sup>:

a) eksportētu konkrētu preču vai pakalpojumu apjomu vai procentuālo daudzumu;

---

<sup>40</sup> Lielākai noteiktībai – nosacījums 2. punktā minētās priekšrocības saņemšanai un turpināšanai nav “saistības vai apņemšanās” 1. punkta nolūkos.

- b) sasniegtu konkrētu vietējā satura apjomu vai procentuālo daudzumu;
- c) pirktu vai izmantotu tās teritorijā ražotas preces vai sniegtus pakalpojumus vai piešķirtu tiem priekšrocību, vai lai pirktu preces vai pakalpojumus no fiziskām personām vai uzņēmumiem tās teritorijā;
- d) jebkādā veidā saistītu importa apjomu vai vērtību ar eksporta apjomu vai vērtību vai ar ārvalstu valūtas plūsmu summu, kas saistītas ar šādu ieguldījumu;
- e) ierobežotu to preču vai pakalpojumu pārdošanu savā teritorijā, ko saražo vai sniedz šāds ieguldījums, jebkādā veidā attiecinot minēto pārdošanu uz tās eksporta vai ārvalstu valūtas ieņēmumu apjomu vai vērtību;
- f) nodrošinātu piekļuvi konkrētai tehnoloģijai, ražošanas procesam vai citām patentētām zināšanām vai to nodotu fiziskai personai vai uzņēmumam tās teritorijā;
- g) preces vai pakalpojumus, ko rada šāds ieguldījums, piegādātu tikai no Puses teritorijas konkrētam reģionālam vai pasaules tirgum;
- h) noteiktu, ka minētā ieguldītāja galvenajai mītnei attiecībā uz konkrēta reģiona vai pasaules tirgu jāatrodas Puses teritorijā; vai
- k) ierobežotu preču eksportu vai pārdošanu eksportam.

2. Puse nenosaka, ka priekšrocības saņemšanai un turpināšanai attiecībā uz Puses vai trešās valsts uzņēmuma iedibināšanu vai ieguldījuma darbību pirmās Puses teritorijā ir jāizpilda kāda no šādām prasībām:

- a) sasniegt konkrētu vietējā satura apjomu vai procentuālo daudzumu;
- b) pirkt vai izmantot tās teritorijā ražotas preces vai sniegtus pakalpojumus vai piešķirt tiem priekšrocību, vai pirkt preces no fiziskām personām vai uzņēmumiem tās teritorijā;
- c) jebkādā veidā saistīt importa apjomu vai vērtību ar eksporta apjomu vai vērtību vai ar ārvalstu valūtas plūsmu summu, kas saistītas ar šādu ieguldījumu;
- d) ierobežot to preču vai pakalpojumu pārdošanu savā teritorijā, ko saražo vai sniedz šāds ieguldījums, jebkādā veidā attiecinot minēto pārdošanu uz tās eksporta vai ārvalstu valūtas ieņēmumu apjomu vai vērtību; vai
- e) ierobežot preču eksportu vai pārdošanu eksportam.

3. Neko no 2. punktā minētā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei noteikt, ka priekšrocības saņemšana vai turpināšana saistībā ar Puses vai trešās valsts ieguldītāja ieguldījumu ir atkarīga no atbilstības prasībai par ražošanas izvietojumu, pakalpojuma sniegšanu, darbinieku apmācību vai nodarbināšanu, konkrētas infrastruktūras būvniecību vai paplašināšanu vai pētniecības un attīstības veikšanu tās teritorijā.

4. Šā panta 1. punkta f) apakšpunktu nepiemēro, ja:
- a) prasību piemēro vai saistību vai apņemšanās izpildi panāk tiesa, administratīvā tiesa vai konkurences iestāde, lai labotu praksi, kas pēc tiesas vai administratīva procesa konstatēta kā Puses konkurences tiesību pārkāpums; vai
  - b) Puse atļauj izmantot intelektuālā īpašuma tiesības saskaņā ar *TRIPS* līguma 31. vai 31.a pantu, vai pret pasākumiem, ar kuriem prasa izpaust īpašniekinformāciju, kas ietilpst *TRIPS* līguma 39. panta darbības jomā un atbilst tam.
5. Šā panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktu un 2. punkta a) un b) apakšpunktu nepiemēro precei vai pakalpojumam izvirzāmām kvalifikācijas prasībām attiecībā uz līdzdalību eksporta veicināšanā un ārvalstu palīdzības programmās.
6. Šā panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu nepiemēro prasībām, kuras importētāja Puse izvirzījusi attiecībā uz preču sastāvu, kas nepieciešams, lai kvalificētos preferenciāliem tarifiem vai preferenciālām kvotām.
7. Lielākai noteiktībai – 1. un 2. punktu nepiemēro attiecībā uz nekādām saistībām, apņemšanos vai prasībām, izņemot tās, kas noteiktas minētajos punktos.

8. Šis pants neliedz īstenot jebkādas saistības, apņemšanās vai prasības starp privātām pusēm, kas nav Puse, ja Puse nav izvirzījusi vai pieprasījusi saistības, apņemšanās vai prasības.
9. Šis pants neskar Pušu saistības atbilstīgi PTO līgumam.

#### 10.10. PANTS

##### Augstākā vadība un direktoru padomes

1. Puse nepieprasa, lai minētās Puses uzņēmums, kas ir aptverts ieguldījums, ieceltu konkrētas valstspiederības fiziskas personas augstākā līmeņa vadības amatos.
2. Puse nepieprasa, lai otras Puses uzņēmuma, kas ir aptverts ieguldījums, direktoru padomi veidotu attiecīgās Puses valstspiederīgie vai tās teritorijas rezidenti, vai abiem nosacījumiem atbilstošas personas.

## 10.11. PANTS

### Formālas prasības

Neatkarīgi no 10.7. un 10.8. panta Puse var pieprasīt otras Puses ieguldītājam vai tā aptvertajam ieguldījumam sniegt regulāru informāciju par šo ieguldījumu vienīgi informatīvos vai statistikas nolūkos. Puse aizsargā minēto informāciju, kas ir konfidenciāla, pret jebkādu izpaušanu, kas kaitētu ieguldītāja vai aptvertā ieguldījuma konkurētspējai. Neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei citādi iegūt vai izpaust informāciju saistībā ar tās tiesību aktu taisnīgu un labticīgu piemērošanu.

## 10.12. PANTS

### Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi

1. Šīs iedaļas 10.7.–10.10. pantu nepiemēro:
  - a) esošam neatbilstīgam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:
    - i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem) sarakstā;

- ii) centrālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi tās I pielikuma (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem) sarakstā;
  - iii) reģionālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi tās I pielikuma (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem) sarakstā; vai
  - iv) vietējās valdības līmenī;
- b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai; vai
- c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma jebkādam grozījumam, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 10.7. līdz 10.10. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.
2. Šīs iedaļas 10.7. līdz 10.10. pantu nepiemēro pasākumam, ko kāda Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, kā izklāstīts tās II pielikuma (Atrunas attiecībā uz turpmākiem pasākumiem) sarakstā.
3. Puse ar pasākumu, kas pieņemts pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas un uz ko attiecas tās II pielikuma (Atrunas attiecībā uz turpmākiem pasākumiem) saraksts, tieši vai netieši nepieprasa otras Puses ieguldītājam tā valstspiederības dēļ pārdot vai citādā veidā atsavināt ieguldījumu, kurš pastāv brīdī, kad stājas spēkā pasākums.

4. Šīs iedaļas 10.6. pantu nepiemēro pasākumam, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm vai apakšnozarēm, par kurām ir uzņemtas saistības, kā izklāstīts tās III pielikuma (Piekļuves tirgum saistības) sarakstā.
5. Šīs iedaļas 10.7. un 10.8. pantu nepiemēro nevienam pasākumam, kas ir izņēmums, atkāpe vai atbrīvojums no *TRIPS* līguma 3. vai 4. panta, kā noteikts minētā līguma 3. līdz 5. pantā.
6. Neskarot 1. līdz 5. punktu, piecu gadu laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Meksika var paziņot Eiropas Savienībai projektu Apvienotās padomes lēmumam grozīt I pielikumu (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem), II pielikumu (Atrunas attiecībā uz turpmākiem pasākumiem) un III pielikumu (Īpašas saistības un ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi tirgum):
  - a) I-B-2. papildinājumā (Meksikas saraksts. Subcentrālā līmenī piemērojamās atrunas) I pielikumā (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem) un III-B-2. papildinājumā (Meksikas saraksts. Ierobežojumi, ko piemēro subcentrālā līmenī) III pielikumā (Īpašas saistības un ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi tirgum) – visus spēkā esošos neatbilstīgos pasākumus, kas tiek saglabāti valdības subfederālajā līmenī; un

- b) I-B-1. papildinājumā (Meksikas saraksts. Centrālā līmenī piemērojamās atrunas) I pielikumā (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem) un II-B papildinājumā (Meksikas saraksts. Centrālā līmenī piemērojamās atrunas) II pielikumā (Atrunas attiecībā uz turpmākiem pasākumiem) – tās darbības rezultātu prasības.

Eiropas Savienība trīs mēnešu laikā izskata minēto projektu un apspriežas ar Meksiku par visiem saistītajiem jautājumiem. Pēc apspriešanās Apvienotā padome pieņem grozījumus šajā punktā minētajos pielikumos. Grozītos pielikumus piemēro no grozījumu pieņemšanas dienas.

## C IEDAĻA

### Ieguldījumu aizsardzība

#### 10.13. PANTS

##### Piemērošanas joma

Šī iedaļa attiecas uz jebkuru Puses pieņemtu vai saglabātu pasākumu, kas ietekmē:

- a) aptvertos ieguldījumus; vai

- b) Puses ieguldītājus attiecībā uz aptvertu ieguldījumu.

#### 10.14. PANTS

##### Ieguldījumi un regulatīvie mērķi un pasākumi

1. Šis iedaļas noteikums neinterpretē kā Puses apņemšanos nemainīt tās teritorijā piemērojamo tiesisko regulējumu un regulatīvo satvaru, tostarp tādā veidā, kas var negatīvi ietekmēt aptvertu ieguldījumu darbību vai ieguldītāja sagaidāmo peļņu.
2. Lielākai noteiktībai – neko šajā iedaļā neinterpretē tā, ka tas liedz kādai Pusei izbeigt subsīdijas<sup>41</sup> piešķiršanu vai pieprasīt tās atmaksāšanu, ja šādu rīcību ir norīkojusi kompetenta tiesa, administratīva tiesa vai cita kompetenta iestāde, vai ka tas pieprasa šai Pusei kompensēt to ieguldītājam.

---

<sup>41</sup> Attiecībā uz Eiropas Savienību “subsīdija” ietver jebkādu atbalstu, ko piešķir Eiropas Savienības dalībvalsts vai ko piešķir no šīs dalībvalsts valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, un ietekmē tirdzniecību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

3. Lielākai noteiktībai – Puses lēmums nepiešķirt, neatjaunot vai nesaglabāt subsīdiju vai dotāciju nav šīs iedaļas pārkāpums, ja minētais lēmums ir pieņemts:

- a) gadījumos, kad nav nekādu konkrētu saistību atbilstīgi tiesību aktiem vai līgumam attiecībā uz minētās subsīdijas vai dotācijas piešķiršanu, atjaunošanu vai saglabāšanu;
- b) saskaņā ar jebkādiem noteikumiem vai nosacījumiem, kas saistīti ar subsīdijas vai dotācijas piešķiršanu, atjaunošanu vai saglabāšanu; vai
- c) saskaņā ar 2. punktu.

#### 10.15. PANTS

##### Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem

1. Katra Puse nodrošina tās teritorijā taisnīgu un objektīvu attieksmi pret otras Puses aptvertajiem ieguldījumiem un pret ieguldītājiem attiecībā uz to aptvertajiem ieguldījumiem, kā arī pilnīgu aizsardzību un drošību saskaņā ar turpmākajiem punktiem.

2. Puse pārkāpj taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu, kas minēts 1. punktā, ja pasākums vai pasākumu kopums ir<sup>42</sup>:

- a) tiesiskuma neievērošana attiecībā uz tiesvedību krimināllietā un civilo vai administratīvo tiesvedību;
- b) tiesību aktos paredzētās kārtības būtisks pārkāpums;
- c) acīmredzama patvaļa, tostarp mērķtiecīga diskriminācija acīmredzami nelikumīgu iemeslu dēļ, piemēram, dzimuma, rases vai reliģiskās pārliecības dēļ;

---

<sup>42</sup> Lielākai noteiktībai – nosakot, vai pasākums vai pasākumu kopums ir taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes pārkāpums, tiesa cita starpā ņem vērā:

- a) attiecībā uz 2. punkta a) un b) apakšpunktu — vai pasākums vai pasākumu kopums ietver rupju pārkāpumu, kas pārkāpj tiesu varas kompetenci; tas vien, ka ieguldītāja iebildumi pret apstrīdēto pasākumu iekšzemes tiesvedībā ir noraidīti vai nav atzīti vai lieta ir kā citādi izbeigta, pats par sevi nav uzskatāms par tiesiskuma liegšanu, kā minēts 2. punkta a) apakšpunktā;
- b) attiecībā uz 2. punkta c) apakšpunktu — vai pasākums vai pasākumu kopums acīmredzami nav balstīts uz iemesliem vai faktiem vai ir nepārprotami balstīts uz nelikumīgiem iemesliem, piemēram, aizspriedumiem vai neobjektivitāti; politikas vai procedūras prettiesiskums vai tikai nekonsekventa vai apšaubāma piemērošana pati par sevi nav acīmredzama patvaļa, kas minēta 2. punkta c) apakšpunktā, savukārt pilnīga un nepamatota atteikšanās no likuma vai noteikuma vai pasākums bez iemesla, vai rīcība, kas īpaši vērsta uz ieguldītāju vai tā aptvertajiem ieguldījumiem ar mērķi radīt zaudējumus, var būt acīmredzama patvaļa, kā minēts 2. punkta c) apakšpunktā; un
- c) attiecībā uz 2. punkta d) apakšpunktu — vai puse ir rīkojusies *ultra vires* un vai iespējamās aizskaršanas vai piespiešanas gadījumi ir atkārtoti un ilgstoši.

- d) aizskaršana, piespiešana vai varas ļaunprātīga izmantošana; vai
  - e) tādu taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes pienākuma papildu elementu pārkāpums, kurus Puses pieņēmušas saskaņā ar 7. punktu.
3. Uzskata, ka Puse pārkāpj 1. punktā minēto pilnīgas aizsardzības un drošības pienākumu, ja pasākums vai pasākumu kopums nenodrošina fizisko drošību ieguldītājiem un to aptvertajiem ieguldījumiem.
4. Izvērtējot iespējamu pārkāpumu atbilstoši šim pantam, tiesa var ņemt vērā, vai Puse ir izteikusi īpašu aicinājumu ieguldītājam, pamudinot veikt aptvertu ieguldījumu, kas radīja tiesisko paļāvību un uz ko ieguldītājs paļāvās, nolemjot veikt vai saglabāt aptverto ieguldījumu, bet Puse pēc tam ieguldītāju ir pievīlusi. Tas vien, ka Puse veic vai neveic darbību, kas var būt pretrunā Puses ieguldītāja tiesiskajai paļāvībai, nav šā panta pārkāpums, pat ja tā rezultātā aptvertajam ieguldījumam ir nodarīti zaudējumi vai kaitējums.
5. Konstatējums, ka ir pārkāpts kāds cits šā nolīguma vai atsevišķa starptautiska nolīguma noteikums, pats par sevi nenozīmē šā panta pārkāpumu.

6. Fakts, ka ar pasākumu tiek pārkāpti kādas Puses tiesību akti, pats par sevi nenozīmē šā panta pārkāpumu. Lai noskaidrotu, vai pasākums ir šā panta pārkāpums, tiesa apsver, vai Puse ir rīkojusies neatbilstīgi 1. līdz 4. punktam.

7. Puses pēc vienas Puses pieprasījuma pārskata šā pienākuma saturu, lai nodrošinātu taisnīgu un objektīvu attieksmi. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), šajā sakarā var izstrādāt analīzi un iesniegt to Apvienotajai komitejai. Apvienotā komiteja apsver, vai ieteikt grozīt nolīgumu saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 2.4. pantu (Grozījumi).

#### 10.16. PANTS

##### Pārvedumi

1. Katra Puse atļauj visus pārvedumus, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, brīvi veikt bez ierobežojumiem vai kavēšanās uz tās teritoriju un no tās. Minētie pārvedumi ietver:

- a) kapitāla iemaksas, piemēram, pamatsummas un papildu summas aptvertā ieguldījuma saglabāšanai, attīstīšanai vai palielināšanai;

- b) peļņu, dividendes, kapitāla pieaugumu, procentus, autoratlīdzības maksājumus, pārvaldības maksas un citus ieņēmumus;
- c) ieņēmumus no visa aptvertā ieguldījuma vai tā daļas pārdošanas vai no aptvertā ieguldījuma daļējas vai pilnīgas likvidācijas;
- d) maksājumus, ko veic atbilstoši līgumam, kuru noslēdzis kādas Puses ieguldītājs, vai aptvertajam ieguldījumam, tostarp maksājumus atbilstoši aizdevuma līgumam;
- e) ienākumus vai citādu atlīdzību darbiniekiem ārzemēs, kuri strādā saistībā ar aptvertiem ieguldījumiem;
- f) maksājumus, ko veic saskaņā ar 10.17. un 10.18. pantu; un
- g) zaudējumu atlīdzības maksājumus atbilstoši tiesas nolēmumam saskaņā ar D iedaļu.

2. Katra Puse atļauj gūt ienākumus natūrā, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, kā atļauts vai noteikts rakstiskā nolīgumā starp Pusi un aptvertu ieguldījumu vai otras Puses ieguldītāju.

3. Katra Puse atļauj pārvedumus, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, veikt brīvi konvertējamā valūtā pēc šīs valūtas maiņas tirgus kursa pārveduma dienā.

4. Neatkarīgi no 2. punkta Puse var ierobežot ienākumu natūrā, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, pārvedumus apstākļos, kad tā kā citādi varētu ierobežot šādus pārvedumus saskaņā ar šo nolīgumu.

#### 10.17. PANTS

##### Zaudējumu kompensācija

1. Katra Puse otras Puses ieguldītājiem, kuru aptvertie ieguldījumi cieš zaudējumus kara vai cita bruņota konflikta, revolūcijas, ārkārtas situācijas valstī, sacelšanās, nemieru vai jebkura cita līdzīga notikuma dēļ, attiecībā uz restitūciju, atlīdzinājumu, kompensāciju vai citādu noregulējumu piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kādu tā piešķir saviem ieguldītājiem vai kādas trešās valsts ieguldītājiem – atkarībā no tā, kurš ir labvēlīgāks.

2. Neskarot 1. punktu, Puses ieguldītājiem piešķir atbilstīgu un efektīvu restitūciju vai kompensāciju, ja kādā no minētajā punktā minētajām situācijām tie otras Puses teritorijā cieš zaudējumus, ko rada:

- a) to aptvertu ieguldījumu vai to daļas rekvizēšana, ko veic tās bruņotie spēki vai iestādes; vai
- b) to aptvertu ieguldījumu vai to daļas iznīcināšana, ko veic tās bruņotie spēki vai iestādes, ja tas konkrētajā situācijā nebija nepieciešams.

3. Maksājumi, kas izriet no kompensācijas saskaņā ar 2. punktu, ir brīvi konvertējami un pārvedami.

## 10.18. PANTS

### Ekspropriācija un kompensācija

1. Puse neveic ekspropriāciju vai nacionalizāciju vai neatsavina aptvertu ieguldījumu ne tieši, ne netieši, veicot pasākumus, kuru ietekme ir līdzvērtīga ekspropriācijai (turpmāk “ekspropriācija”) vai nacionalizācijai, izņemot, ja tas darīts:

- a) sabiedriskam mērķim;

- b) nediskriminējoši;
  - c) saskaņā ar 2. līdz 4. punktu ātri izmaksājot pienācīgu un reālu kompensāciju; un
  - d) tiesību aktos paredzētajā kārtībā.
2. Šā panta 1. punktu interpretē saskaņā ar 10.-A pielikumu (Ekspropriācija).
3. Kompensācija, kas minēta 1. punktā:
- a) tiek izmaksāta nekavējoties;
  - b) ir līdzvērtīga ekspropriētā ieguldījuma patiesajai tirgus vērtībai laikā tieši pirms ekspropriācijas;
  - c) neatspoguļo nekādas izmaiņas vērtībā, kas radušās tādēļ, ka paredzētā ekspropriācija ir kļuvusi zināma agrāk;
  - d) ir pilnībā izmantojama un bez kavēšanās brīvi pārvedama uz ieguldītāja norādīto valsti; un

e) ietver procentus ar komerciāli pamatotu likmi no ekspropriācijas dienas līdz maksājuma dienai.

4. Vērtēšanas kritērijos ietilpst uzņēmuma uzskaites vērtība, aktīvu vērtība, tostarp materiālā īpašuma deklarētā ar nodokli apliekamā vērtība un vajadzības gadījumā citi kritēriji faktiskās tirgus vērtības noteikšanai.

5. Kompensāciju izmaksā tās valsts valūtā, kuras valstspiederīgais ir ieguldītājs, vai brīvi konvertējamā valūtā.

6. Šo pantu nepiemēro tādu piespiedu licenču izdošanai, kas piešķirtas saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām saskaņā ar *TRIPS* līgumu, vai intelektuālā īpašuma tiesību atsaukšanai, ierobežošanai vai radīšanai, ciktāl šāda izdošana, atsaukšana, ierobežošana vai radīšana atbilst 25. nodaļai (Intelektuālais īpašums) un *TRIPS* līgumam<sup>43</sup>.

---

<sup>43</sup> Lielākai noteiktībai – termins “atsaukšana” attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām ietver šo tiesību anulēšanu vai atzīšanu par spēkā neesošām un termins “ierobežošana” attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām ietver izņēmumus no minētajām tiesībām.

## 10.19. PANTS

### Subrogācija

1. Ja Puse vai tās izraudzītā aģentūra veic maksājumu saskaņā ar garantiju, apdrošināšanas līgumu vai cita veida nodrošinājumu, ko tā ir uzņēmusies attiecībā uz aptverto ieguldījumu, otra Puse atzīst ieguldītāja visu tiesību vai prasījumu subrogāciju vai nodošanu saskaņā ar šo nodaļu attiecībā uz minēto aptverto ieguldījumu. Pusei vai tās izraudzītajai aģentūrai, pamatojoties uz subrogāciju, ir tiesības izmantot minētā ieguldītāja tiesības un panākt viņa prasījumu izpildi. Subrogācijas ceļā pārņemtās vai nodotās tiesības vai prasījumi nedrīkst pārsniegt minētā ieguldītāja sākotnējās tiesības vai prasījuma apmēru.
2. Ja Puse vai Puses izraudzītā aģentūra ir veikusi maksājumu Puses ieguldītājam un ir pārņēmusi ieguldītāja tiesības un prasījumus, minētais ieguldītājs, ja vien tas nav pilnvarots rīkoties maksājumu veicošās Puses vai tās izraudzītās aģentūras vārdā, neizmanto šīs tiesības un prasības pret otru Pusi.

## D IEDAĻA

### Ieguldījumu strīdu izšķiršana

#### 10.20. PANTS

##### Definīcijas

Šajā iedaļā:

1. “prasītājs” ir Puses fiziska persona vai uzņēmums, kas nav filiāle vai pārstāvniecība, un kas ir veicis aptverto ieguldījumu un vēlas iesniegt vai ir iesniedzis prasību saskaņā ar šo iedaļu, rīkojoties vai nu:
  - a) savā vārdā; vai
  - b) tāda uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, kas viņam pieder vai ko viņš kontrolē<sup>44</sup>;
2. “strīdā iesaistītās puses” ir prasītājs un atbildētājs;

---

<sup>44</sup> Lielākai noteiktībai – tiek uzskatīts, ka saskaņā ar b) apakšpunktu iesniegta prasība attiecas uz strīdu starp līgumslēdzēju valsti un citas līgumslēdzējas valsts valstspiederīgo *ICSID* konvencijas 1. panta 25. punkta nolūkos.

3. “strīdā iesaistītā puse” ir prasītājs vai atbildētājs;
4. “*ICSID*” ir Ieguldījumu strīdu izšķiršanas starptautiskais centrs, kas izveidots ar *ICSID* konvenciju;
5. “*ICSID* papildu mehānisma noteikumi” ir Noteikumi, ar ko nosaka papildu mehānismu, lai pārvaldītu Ieguldījumu strīdu izšķiršanas starptautiskā centra sekretariāta tiesvedības;
6. “*ICSID* konvencija” ir Vašingtonā 1965. gada 18. martā pieņemtā Konvencija par ieguldījumu strīdu izšķiršanu starp valstīm un citu valstu pilsoņiem;
7. “uz vietas iedibināts uzņēmums” ir juridiska persona, kas iedibināta kādas Puses teritorijā un atrodas otras Puses ieguldītāja īpašumā vai kontrolē;
8. “Ņujorkas konvencija” ir Ņujorkā 1958. gada 10. jūnijā pieņemtā ANO Konvencija par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu;
9. “strīdā neiesaistītā puse” ir Meksika, ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts; vai Eiropas Savienība, ja atbildētājs ir Meksika;

10. “atbildētājs” ir Meksika vai Eiropas Savienības gadījumā – vai nu Eiropas Savienība, vai attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts, kā noteikts saskaņā ar 10.24. pantu;

11. “trešās personas finansējums” ir jebkāds tādas fiziskas vai juridiskas personas finansējums, kas nav strīdā iesaistītā puse, bet kas noslēdz vienošanos ar strīdā iesaistīto pusi par tiesvedības izmaksu daļēju vai pilnīgu segšanu, pretī saņemot atlīdzību atkarībā no strīda iznākuma vai ziedojuma vai dotācijas veidā;

12. “*UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumi” ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautisko tirdzniecības tiesību komisijas šķīrējtiesas noteikumi, kurus 1976. gada 15. decembrī apstiprinājusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja un kuri pārskatīti 2010. gadā.

## 10.21. PANTS

### Piemērošanas joma

1. Šo iedaļu piemēro strīdiem starp vienu Pusi un otras Puses prasītāju, kas radušies, iespējams, pārkāpjot 10.7. panta 2. punktu, 10.8. panta 2. punktu<sup>45</sup> vai C iedaļu un kas, iespējams, rada zaudējumus vai kaitējumu prasītājam vai tā uz vietas iedibinātam uzņēmumam.
2. Nolīguma 10.-B pielikums (Publiskais parāds) attiecas uz prasījumiem saistībā ar Puses parāda pārstrukturēšanu.
3. Tiesa un apelācijas tiesa, kas izveidota saskaņā ar šo iedaļu, nelemj par prasībām, kas neietilpst šīs iedaļas darbības jomā.

---

<sup>45</sup> Lielākai noteiktībai – šīs iedaļas vajadzībām Puses saprot, ka 10.7. panta 2. punkts un 10.8. panta 2. punkts neattiecas uz uzņēmuma iegādi Eiropas Savienībā vai Meksikā ar mērķi izveidot vai saglabāt ilgstošas ekonomiskas saiknes, tostarp, ja šāda iegāde tiek veikta, izmantojot kapitāla līdzdalību vai šādas līdzdalības palielināšanu uzņēmumā.

## 10.22. PANTS

### Apspriešanās

1. Strīds pēc iespējas būtu jāatrisina izlīguma ceļā. Par šādu atrisinājumu var vienoties jebkurā laikā, tostarp pēc tam, kad iesniegta prasība atbilstoši 10.26. pantam.
2. Ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas par ilgāku laikposmu, apspriešanās notiek 60 dienu laikā pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas atbilstoši 5. punktam.
3. Ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas citādi, apspriešanās vieta ir:
  - a) Mehiko, ja apstrīdētie pasākumi ir Meksikas pasākumi;
  - b) Brisele, ja apstrīdētie pasākumi ietver kādu Eiropas Savienības pasākumu; vai
  - c) Eiropas Savienības dalībvalsts galvaspilsēta, ja apstrīdētie pasākumi ir vienīgi minētās dalībvalsts pasākumi.
4. Ja strīdā iesaistītās puses par to vienojas, apspriešanos var rīkot videokonferences veidā vai attiecīgā gadījumā izmantojot citus līdzekļus.

5. Prasītājs iesniedz otrai Pusei pieprasījumu rīkot apspriešanos, norādot:

- a) prasītāja vārdu/nosaukumu un adresi un, ja šādu pieprasījumu iesniedz uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā – uz vietas iedibinātā uzņēmuma nosaukumu, adresi un iedibināšanas vai attiecīgā gadījumā inkorporācijas vietu;
- b) iedaļas 10.21. panta 1. punktā minētos noteikumus, par kuriem tiek apgalvots, ka tie ir pārkāpti;
- c) katras prasības juridisko un faktisko pamatojumu, tostarp pasākumu vai pasākumus, par kuriem tiek apgalvots, ka ar tiem tiek pārkāpti 10.21. panta 1. punkta noteikumi;
- d) prasītās darbības un prasīto aplēsto zaudējumu atlīdzības summu; un
- e) pierādījumus, kas apliecina, ka prasītājs ir otras Puses ieguldītājs un ka viņam pieder aptvertais ieguldījums vai viņš to kontrolē, un, ja viņš rīkojas uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā – ka viņam pieder uz vietas iedibinātais uzņēmums vai viņš to kontrolē.

Ja pieprasījumu rīkot apspriešanos iesniedz vairāk nekā viens prasītājs vai tas tiek iesniegts vairāk nekā viena uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, a) un e) apakšpunktā minēto informāciju attiecīgi iesniedz par katru prasītāju vai uz vietas iedibinātu uzņēmumu.

6. Pieprasījuma rīkot apspriešanos prasības, kā norādīts 5. punktā, izpilda pietiekami precīzi, lai ļautu atbildētājam konstruktīvi iesaistīties apspriešanā un sagatavoties aizstāvībai.

7. Pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniedz trīs gadu laikā no dienas, kad prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibināts uzņēmums pirmo reizi uzzinājis vai tam būtu bijis jāuzzina par iespējamo pārkāpumu un prasītājam vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibinātam uzņēmumam kļuvis zināms vai būtu bijis jāuzzina, ka tādējādi ir nodarīti zaudējumi vai kaitējums.

8. Neatkarīgi no 7. punkta, ja pieprasījums rīkot apspriešanos attiecas uz kādu Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumu vai pasākumiem un 7. punktā minētais laikposms ir pagājis, kamēr prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibināts uzņēmums saistībā ar to pašu pasākumu vai pasākumiem ir sācis tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar Puses tiesību aktiem, pieprasījumu rīkot apspriešanos iesniedz:

- a) divu gadu laikā pēc dienas, kad prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibinātais uzņēmums pārtrauc šādu tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar Puses tiesību aktiem; un
- b) jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 10 gadus pēc dienas, kad prasītājs vai attiecīgā gadījumā tā uz vietas iedibinātais uzņēmums pirmo reizi ir uzzinājis vai tam būtu bijis jāuzzina par pasākumu vai pasākumiem, ar kuriem, iespējams, pārkāpj 10.21. panta 1. punkta noteikumus, un par tādēļ iespējami nodarītajiem zaudējumiem vai kaitējumu.

9. Pieprasījumu rīkot apspriešanos par iespējamu Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts pārkāpumu nosūta Eiropas Savienībai. Ja prasītājs savā pieprasījumā rīkot apspriešanos norāda uz kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumu vai pasākumiem, pieprasījumu nosūta arī attiecīgajai dalībvalstij.

10. Ja ieguldītājs nav iesniedzis prasību atbilstoši 10.26. pantam 18 mēnešu laikā no pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu pieprasījumu rīkot apspriešanos un attiecīgā gadījumā savu paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju saskaņā ar 10.24. pantu, un viņš nesniedz prasību atbilstoši šai iedaļai attiecībā uz to pašu pasākumu vai tiem pašiem pasākumiem. Vienojoties apspriešanās iesaistītajām pusēm, minēto termiņu var pagarināt.

## 10.23. PANTS

### Mediācija

1. Strīdā iesaistītās puses jebkurā laikā var vienoties par mediācijas izmantošanu.
2. Mediācijas izmantošana neskar nevienas strīdā iesaistītās puses tiesisko stāvokli vai tiesības saskaņā ar šo nodaļu, un to reglamentē noteikumi, par kuriem vienojušās strīdā iesaistītās puses, tostarp visi noteikumi par mediāciju, ja tādi ir pieejami, kurus var pieņemt Apvienotā padome.

3. Mediatoru iecel, strīdā iesaistītajām pusēm vienojoties. Strīdā iesaistītās puses var arī kopīgi lūgt tiesas priekšsēdētāju iecelt mediatoru.

4. Strīdā iesaistītās puses cenšas panākt strīda izšķiršanu 60 dienu laikā no mediatora iecelšanas.

5. Ja strīdā iesaistītās puses vienojas izmantot mediāciju, 10.22. panta 7. punktā, 10.22. panta 8. punktā, 10.48. panta 7. punktā un 10.49. panta 3. punktā noteiktos termiņus aptur no dienas, kad strīdā iesaistītās puses ir vienojušās izmantot mediāciju, līdz dienai, kad kāda no strīdā iesaistītajām pusēm nolēmj pārtraukt mediāciju. Strīdā iesaistītās puses lēmumu par mediācijas pārtraukšanu nosūta mediatoram un otram strīdā iesaistītajai pusei, izmantojot vēstuli.

#### 10.24. PANTS

##### Atbildētāja noteikšana strīdos ar Eiropas Savienību vai Eiropas Savienības dalībvalsti

1. Ja strīdu nevar atrisināt 90 dienu laikā pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas, pieprasījums attiecas uz 10.21. panta 1. punktā minētu noteikumu iespējamu pārkāpumu, ko izdarījusi Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, un ja prasītājs plāno iesniegt prasību atbilstoši 10.26. pantam, prasītājs iesniedz Eiropas Savienībai paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju.

2. Šā panta 1. punktā minētajā paziņojumā norāda pasākumu vai pasākumus, attiecībā uz kuriem prasītājs plāno iesniegt prasību. Ja tiek konstatēts kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pasākums, paziņojumu nosūta arī attiecīgajai dalībvalstij.
3. Eiropas Savienība pēc konstatējuma izdarīšanas 60 dienu laikā pēc 1. punktā minētā paziņojuma saņemšanas informē prasītāju par to, vai atbildētājs ir Eiropas Savienība vai kāda Eiropas Savienības dalībvalsts.
4. Ja prasītājs nav informēts par lēmumu 60 dienu laikā pēc 1. punktā minētā paziņojuma nosūtīšanas, atbildētājs ir:
- a) dalībvalsts, ja paziņojumā norādītais pasākums vai pasākumi ir vienīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumi; vai
  - b) Eiropas Savienība, ja paziņojumā norādītais pasākums vai pasākumi ietver Eiropas Savienības pasākumus.
5. Prasītājs var iesniegt prasību atbilstoši 10.26. pantam, pamatojoties uz konstatējumu, kas veikts saskaņā ar 3. punktu, un, ja šāds konstatējums prasītājam nav paziņots 60 dienu laikā – saskaņā ar 4. punktu.

6. Ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, saskaņā ar 3. vai 4. punktu ne Eiropas Savienība, ne Eiropas Savienības dalībvalsts nedrīkst apgalvot, ka prasība nav pieņemama, ka tiesai nav jurisdikcijas, vai citādi iebilst pret prasību vai nolēmumu, pamatojoties uz to, ka atbildētājs nebija pienācīgi noteikts atbilstoši 3. punktam vai identificēts saskaņā ar 4. punktu.
7. Tiesai un apelācijas tiesai ir saistošs konstatējums, kas izdarīts saskaņā ar 3. punktu, un, ja šāds konstatējums prasītājam nav paziņots 60 dienu laikā – identifikācija saskaņā ar 4. punktu.
8. Nekas šajā nolīgumā vai 10.26. panta 2. punktā minētajos piemērojamajos strīdu izšķiršanas noteikumos neliedz apmainīties ar visu informāciju, kas saistīta ar strīdu starp Eiropas Savienību un attiecīgo dalībvalsti.

#### 10.25. PANTS

Procedūras un citi noteikumi, lai iesniegtu prasību tiesā

1. Prasītājs var iesniegt prasību atbilstoši 10.26. pantam tikai tad, ja prasītājs:
  - a) iesniedzot prasību, sniedz atbildētājam savu rakstisku piekrišanu strīda izšķiršanai tiesā saskaņā ar šajā iedaļā noteiktajām procedūrām;

- b) ļauj pāiet vismaz 180 dienām pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas un attiecīgā gadījumā vismaz 90 dienām no paziņojuma ar lūgumu noteikt atbildētāju iesniegšanas;
- c) attiecīgā gadījumā ir iesniedzis paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju saskaņā ar 10.24. pantu;
- d) ir izpildījis prasības, kas attiecas uz pieprasījumu rīkot apspriešanos;
- e) savā prasībā norāda tikai to pasākumu vai pasākumus, kas, iespējams, ir 10.21. panta 1. punktā minēto noteikumu pārkāpums, kuri tika norādīti viņa pieprasījumā rīkot apspriešanos;
- f) atsauc vai pārtrauc jebkādu esošu tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar vietējiem vai starptautiskajiem tiesību aktiem attiecībā uz pasākumu vai pasākumiem, kas, iespējams, ir viņa prasībā norādītais pārkāpums;
- g) rakstiski atsakās no tiesībām sākt tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar vietējiem vai starptautiskajiem tiesību aktiem attiecībā uz pasākumu, kas, iespējams, ir viņa prasībā norādītais pārkāpums; un

- h) apliecina, ka viņš neizpildīs nolēmumus, kas izdoti saskaņā ar šo iedaļu, pirms šāds nolēmums nav kļuvis galīgs saskaņā ar 10.48. panta 8. punktu, 10.48. panta 9. punktu vai 10.49. panta 2. punktu, un nemēģinās panākt pārsūdzēšanu, pārskatīšanu, atcelšanu, anulēšanu, revīziju vai sākt jebkādu citu līdzīgu tiesvedību starptautiskā vai iekšzemes tiesā vai šķīrējtiesā attiecībā uz nolēmumu, kurš pieņemts saskaņā ar šo iedaļu.

2. Ja atbilstoši 10.26. pantam iesniegtā prasība attiecas uz zaudējumu vai kaitējumu, kas nodarīts uz vietas iedibinātam uzņēmumam vai interesēm uz vietas iedibinātā uzņēmumā, kurš pieder prasītājam vai kuru tieši vai netieši kontrolē prasītājs, šā panta 1. punkta f) un g) apakšpunkta prasības piemēro gan prasītājam, gan uz vietas iedibinātajam uzņēmumam. Prasība pārtraukt vai izbeigt notiekošu tiesvedību saskaņā ar šā panta 1. punkta f) apakšpunktu attiecas arī uz šādiem gadījumiem:

- a) ja prasītājs, kas rīkojas savā vārdā, iesniedz prasību visām personām, kurām tieši vai netieši ir īpašumtiesības prasītājā vai kuras kontrolē prasītājs un kuras apgalvo, ka tām ir nodarīti tādi paši zaudējumi vai kaitējums<sup>46</sup> kā prasītājam; vai
- b) ja prasītājs, kas rīkojas uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, iesniedz prasību visām personām, kurām tieši vai netieši ir īpašumtiesības uz vietas iedibinātajā uzņēmumā vai kuras kontrolē uz vietas iedibinātais uzņēmums un kuras apgalvo, ka tām ir nodarīti tādi paši zaudējumi vai kaitējums kā uz vietas iedibinātajam uzņēmumam;

---

<sup>46</sup> Lielākai noteiktībai – šajā un b) apakšpunktā minētie tādi paši zaudējumi vai kaitējums ir zaudējumi vai kaitējums, kas izriet no tā paša pasākuma vai pasākumiem, par kuriem persona vēlas atlīdzināšanu tādā pašā statusā kā prasītājs. Piemēram, ja prasītājs iesniedz prasību tiesā kā akcionārs, šis noteikums attiektos arī uz saistītu personu, kura cenšas panākt atgūšanu kā akcionārs.

3. Šā panta 1. punkta f) un g) apakšpunkta un 2. punkta prasības nepiemēro uz vietas iedibinātam uzņēmumam, ja atbildētāja vai prasītāja uzņēmējvalsts ir liegusi prasītājam uz vietas iedibinātā uzņēmuma kontroli vai citādi ir atturējusi uz vietas iedibināto uzņēmumu no minēto prasību izpildes.
4. Pēc atbildētāja lūguma tiesa atsakās no jurisdikcijas, ja prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibinātais uzņēmums nepilda kādas 1. vai 2. punkta prasības.
5. Atteikšanos, kas paredzēta 1. punkta g) apakšpunktā, pārtrauc piemērot, ja prasība tiek noraidīta, pamatojoties uz to, ka nav ievērotas valstspiederības prasības, lai iesniegtu prasību saskaņā ar šo iedaļu.
6. Ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, 1. punkta f) un g) apakšpunkts neliedz prasītājam prasīt pagaidu aizsardzības pasākumus atbildētāja tiesās vai šķīrējtiesās. Ja atbildētājs ir Meksika, 1. punkta f) un g) apakšpunkts neliedz prasītājam lūgt pagaidu aizsardzības pasākumus vai administratīvā tiesā vai tiesā saskaņā ar atbildētāja tiesību aktiem sākt vai turpināt tiesvedību par pagaidu noregulējumu, fakta konstatēšanu vai citu ārkārtas pasākumu, kas nav saistīts ar zaudējumu atlīdzināšanu.

7. Lielākai noteiktībai – ieguldītājs neiesniedz prasību atbilstoši šai iedaļai, ja ieguldījums ir veikts, veicot krāpniecisku sagrozīšanu, slēpšanu, korupciju vai rīcību, kuras rezultātā process tiek ļaunprātīgi izmantots.

8. Puse neiesniedz prasību saskaņā ar šo iedaļu.

## 10.26. PANTS

### Prasības iesniegšana tiesā

1. Ja strīds nav atrisināts apspriešanās ceļā, prasību var iesniegt:

a) prasītājs savā vārdā; vai

b) prasītājs uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, kas tam pieder vai ko tas kontrolē.

Lielākai noteiktībai – uz vietas iedibināts uzņēmums nevar iesniegt prasību pret Pusi, kurā tas ir iedibināts.

2. Prasītājs iesniedz prasību atbilstoši jebkuram no šādiem strīdu izšķiršanas noteikumiem:

- a) *ICSID* konvencija un *ICSID* šķīrējtiesas reglaments;
- b) *ICSID* papildu mehānisma noteikumi, ja nav piemērojami a) apakšpunktā minētie prasības iesniegšanas nosacījumi;
- c) *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumi; vai
- d) jebkādi citi noteikumi, strīdā iesaistītajām pusēm vienojoties.

3. Ja prasītājs ierosina noteikumus saskaņā ar 2. punkta d) apakšpunktu, atbildētājs atbild uz prasītāja priekšlikumu 20 dienu laikā pēc tā saņemšanas. Ja strīdā iesaistītās puses nav vienojušās par šādiem noteikumiem 30 dienu laikā no priekšlikuma saņemšanas, ieguldītājs var iesniegt prasību atbilstoši 2. punkta a), b) vai c) apakšpunkta noteikumiem.

4. Ja prasība ir iesniegta saskaņā ar 2. punkta b), c) vai d) apakšpunktu, strīdā iesaistītās puses var vienoties par tiesvedības vietu. Ja strīdā iesaistītās puses nespēj panākt vienošanos, tiesas sastāvs, kas izskata prasību, nosaka vietu saskaņā ar piemērojamajiem strīdu izšķiršanas noteikumiem, ja vien šī vieta ir tādas valsts teritorijā, kura ir Ņujorkas konvencijas līgumslēdzēja valsts.

5.       Saskaņā ar 2. punktu piemērojamie strīdu izšķiršanas noteikumi ir noteikumi, kas ir spēkā dienā, kad prasība ir iesniegta tiesai saskaņā ar šo iedaļu, ievērojot šajā iedaļā izklāstītos īpašos noteikumus. Apvienotā padome var pieņemt noteikumus, kas papildina piemērojamos strīdu izšķiršanas noteikumus, un visi šādi noteikumi ir saistoši tiesai un apelācijas tiesai.

6.       Prasību uzskata par iesniegtu strīdu izšķiršanai saskaņā ar šo iedaļu, ja pieprasījums vai paziņojums par tiesvedības uzsākšanu ir saņemts saskaņā ar piemērojamajiem strīdu izšķiršanas noteikumiem.

7.       Katra Puse paziņo otrai Pusei vietu, kur prasītājs iesniedz paziņojumus un citus dokumentus saskaņā ar šo iedaļu. Katra Puse nodrošina, ka šī informācija ir publiski pieejama.

## 10.27. PANTS

### Vienlaicīga tiesvedība

Ja prasība ir celta saskaņā ar šo iedaļu un 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) vai citu starptautisku nolīgumu un pastāv iespēja, ka kompensācija varētu pārklāties vai ka citai starptautiskai prasībai varētu būt būtiska ietekme uz saskaņā ar šo iedaļu celtās prasības apmierināšanu, tiesa iespējami drīz pēc strīda pušu uzklaušīšanas atliek tiesvedību vai citādi nodrošina, ka tās lēmumā, rīkojumā vai nolēmumā tiek ņemta vērā tiesvedība, kas ierosināta saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) vai citu starptautisku nolīgumu.

## 10.28. PANTS

### Piekrišana strīda izšķiršanai tiesā

1. Atbildētājs piekrīt strīda izšķiršanai tiesā saskaņā ar šajā iedaļā paredzētajām procedūrām.

2. Šā panta 1. punktā minēto piekrišanu un prasības iesniegšanu tiesā saskaņā ar šo iedaļu uzskata par atbilstošu prasībām, kas noteiktas:

- a) *ICSID* konvencijas 25. pantā un *ICSID* papildu mehānisma noteikumu C saraksta II nodaļā attiecībā uz strīdā iesaistīto pušu rakstisku piekrišanu; un
- b) Ņujorkas konvencijas II pantā par rakstveida vienošanos.

## 10.29. PANTS

### Trešās personas finansējums

1. Strīdā iesaistītā puse, kas gūst labumu no trešās personas finansējuma, trešās personas finansētāja vārdu vai nosaukumu un adresi paziņo otrai strīdā iesaistītajai pusei un tiesas sastāvam, kurš izskata prasību, vai, ja minētais sastāvs nav izveidots – tiesas priekšsēdētājam.

2. Šādu paziņojumu sniedz prasības iesniegšanas laikā vai, ja finansēšanas līgums ir noslēgts vai ziedojums vai dotācija sniegta pēc prasības iesniegšanas – nekavējoties, tiklīdz ir noslēgts finansēšanas līgums vai sniegts ziedojums vai dotācija.

## 10.30. PANTS

### Tiesa

1. Ar šo tiek izveidota tiesa, kas izskata prasības, kuras iesniegtas atbilstoši 10.26. pantam.
2. Apvienotā padome ar šā nolīguma stāšanos spēkā ieceļ deviņus tiesas locekļus. Trīs locekļi ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgie, trīs ir Meksikas valstspiederīgie un trīs ir trešo valstu valstspiederīgie<sup>47</sup>.
3. Apvienotā padome var lemt palielināt vai samazināt locekļu skaitu uzreiz pa trim. Papildu locekļus ieceļ tāpat, kā paredzēts 2. punktā.
4. Locekļiem ir kvalifikācija, kas vajadzīga iecelšanai Starptautiskās Tiesas tiesneša amatā, vai arī viņi ir juristi ar atzītu kompetenci. Viņi ir apliecinājuši speciālās zināšanas starptautiskajās publiskajās tiesībās. Vēlams, lai viņiem būtu speciālās zināšanas jo īpaši starptautiskajās ieguldījumu tiesībās, starptautiskajās tirdzniecības tiesībās un tādu strīdu izšķiršanā, kuri izriet no starptautiskiem ieguldījumu nolīgumiem vai starptautiskiem tirdzniecības nolīgumiem.

---

<sup>47</sup> Puses cenšas iecelt locekļus, kas pārstāv dažādus sociālekonomiskos apstākļus un juridiskās tradīcijas.

5. Tiesas locekļus ieceļ uz pieciem gadiem. Tomēr četrām no deviņām personām, kuras tiek ieceltas uzreiz pēc šā nolīguma spēkā stāšanās, pilnvaru termiņu pagarina līdz septiņiem gadiem – šīs personas nosaka izlozes kārtībā. Ja rodas vakances, tās uzreiz aizpilda. Persona, kas iecelta tādas personas aizstāšanai, kuras pilnvaru termiņš nav beidzies, pilda šos pienākumus līdz priekšteča pilnvaru termiņa beigām. Persona, kas darbojas kādā tiesas sastāvā, beidzoties šīs personas pilnvaru termiņam, ar tiesas priekšsēdētāja atļauju, ko viņš sniedz pēc apspriešanās ar pārējiem sastāva locekļiem, var turpināt darboties šajā sastāvā līdz tiesvedības pabeigšanai, un viņu vienīgi šajā nolūkā turpina uzskatīt par tiesas locekli.

6. Tiesa iztiesā lietas sastāvos, kuros ietilpst trīs locekļi, no tiem viens ir kādas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, viens – Meksikas valstspiederīgais, bet viens – trešās valsts valstspiederīgais. Sastāvu vada loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais.

7. Neatkarīgi no 6. punkta un ja strīdā iesaistītās puses par to vienojas, lietu izskata sastāvs, kurā ir viens loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais un ko izvēlēties tiesas priekšsēdētājs.

8. Tiesas priekšsēdētājs 90 dienu laikā pēc prasības iesniegšanas atbilstoši 10.26. pantam saskaņā ar darba procedūrām, kas pieņemtas atbilstoši 10. punktam, rotācijas kārtībā ieceļ tiesas sastāvu veidojošos locekļus vai locekli, nodrošinot, ka sastāva izveide notiek rotācijas kārtībā un nav prognozējama, vienlaikus dodot visiem locekļiem vienlīdzīgas iespējas tikt izraudzītiem.

9. Tiesas priekšsēdētājs atbild par organizatoriskiem jautājumiem, un viņu ieceļ uz divu gadu termiņu, izlozējot no to locekļu vidus, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie. Priekšsēdētāji amata pienākumus pilda rotācijas kārtībā, viņus izlozē Apvienotās padomes priekšsēdētājs. Darba procedūrās, kas pieņemtas saskaņā ar 10. punktu, paredz vajadzīgos noteikumus gadījumos, kad priekšsēdētājs īslaicīgi nav pieejams.
10. Tiesa pēc apspriešanās ar Pusēm pieņem pati savas darba procedūras.
11. Locekļi ir vienmēr un īsā laikā pieejami, un viņi pastāvīgi ir informēti par strīdu izšķiršanas darbībām atbilstīgi šim nolīgumam.
12. Lai nodrošinātu locekļu pieejamību, viņiem tiek maksāts ikmēneša pamathonorārs, ko nosaka ar Apvienotās padomes lēmumu. Par katru dienu, kas nostrādāta, pildot tiesas priekšsēdētāja pienākumus, priekšsēdētājs saņem atlīdzību, kas līdzvērtīga atlīdzībai, kura noteikta apelācijas tiesas priekšsēdētājam saskaņā ar 10.31. panta 11. punktu.
13. Pamathonorāru un dienas naudu, kas minēta 12. punktā, abas Puses, ņemot vērā to attiecīgo attīstības līmeni, iemaksā *ICSID* sekretariāta pārvaldītā kontā. Ja viena Puse nesamaksā minētos honorārus, otra Puse var nolemt tos samaksāt. Jebkurus šādus kavētos maksājumus nomaksā, pieskaitot atbilstošos procentus. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja regulāri pārskata iepriekš minēto honorāru summu un sadalījumu un var ieteikt attiecīgus pielāgojumus Apvienotās padomes lēmuma pieņemšanai.

14. Ja vien Apvienotā padome nepieņem lēmumu saskaņā ar 15. punktu, tiesas sastāva locekļu pārējās izmaksas un izdevumi ir noteikti saskaņā ar *ICSID* konvencijas administratīvajiem un finanšu noteikumiem Nr. 14(1), kuri ir spēkā prasības iesniegšanas dienā, un tiesa tos sadala starp strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 10.48. panta 5. punktu.

15. Pēc Apvienotās padomes lēmuma pamathonorāru un citas izmaksas un izdevumus var neatgriezeniski pārveidot par regulāru atalgojumu. Šādā gadījumā locekļi strādā pilnu slodzi, un Apvienotā padome nosaka viņu atalgojumu un ar to saistītos organizatoriskos jautājumus. Šādā gadījumā locekļi nedrīkst veikt nekādu citu algotu vai bezatlīdzības darbu, ja vien tiesas priekšsēdētājs to izņēmuma kārtā neatļauj.

16. *ICSID* sekretariāts ir tiesas sekretariāts un nodrošina tai pienācīgu atbalstu. Izdevumus par šo atbalstu tiesa sadala starp strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 10.48. panta 5. punktu.

## 10.31. PANTS

### Apelācijas tiesa

1. Ar šo tiek izveidota pastāvīga apelācijas tiesa apelāciju izskatīšanai par tiesas pieņemtajiem nolēmumiem.

2. Apvienotā padome ar šā nolīguma stāšanās spēkā ieceļ sešus apelācijas tiesas locekļus. Divi locekļi ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgie, divi ir Meksikas valstspiederīgie un divi ir trešo valstu valstspiederīgie. Šim nolūkam katra Puse izvirza trīs kandidātus, no kuriem divi var būt attiecīgās Puses valstspiederīgie un viens nav šīs Puses valstspiederīgais.
3. Apvienotā padome var nolemt palielināt locekļu skaitu uzreiz pa trim. Papildu locekļus ieceļ tāpat, kā paredzēts 2. punktā.
4. Locekļiem ir kvalifikācija, kas vajadzīga iecelšanai Starptautiskās Tiesas tiesneša amatā, vai arī viņi ir juristi ar atzītu kompetenci. Viņi ir apliecinājuši speciālās zināšanas starptautiskajās publiskajās tiesībās un par šīs nodaļas priekšmetu. Vēlams, lai viņiem būtu speciālās zināšanas starptautiskajās tirdzniecības tiesībās un tādu strīdu izšķiršanā, kuri izriet no starptautiskiem ieguldījumu nolīgumiem vai starptautiskiem tirdzniecības nolīgumiem.
5. Locekļus ieceļ uz pieciem gadiem. Tomēr trim no sešām personām, kuras tiek ieceltas uzreiz pēc šā nolīguma spēkā stāšanās, pilnvaru termiņu pagarina līdz septiņiem gadiem – šīs personas nosaka izlozes kārtībā. Ja rodas vakances, tās uzreiz aizpilda. Persona, kas iecelta tādas personas aizstāšanai, kuras pilnvaru termiņš nav beidzies, pilda šos pienākumus līdz priekšteča pilnvaru termiņa beigām. Persona, kas darbojas kādā apelācijas tiesas sastāvā, beidzoties savam pilnvaru termiņam, ar apelācijas tiesas priekšsēdētāja atļauju, ko viņš sniedz pēc apspriešanās ar pārējiem sastāva locekļiem, var turpināt darboties šajā sastāvā līdz tiesvedības pabeigšanai, un viņu vienīgi šajā nolūkā turpina uzskatīt par apelācijas tiesas locekli.

6. Tiesa izskata apelācijas sastāvos, kuros ietilpst trīs locekļi, no tiem viens ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, viens – Meksikas valstspiederīgais, bet viens – trešās valsts valstspiederīgais. Sastāvu vada loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais.
7. Apelācijas tiesas priekšsēdētājs saskaņā ar darba procedūrām, kas pieņemtas atbilstoši 9. punktam, rotācijas kārtībā ieceļ apelācijas tiesas sastāvu veidojošos locekļus, nodrošinot, ka katra sastāva izveide notiek pēc nejaušības principa un nav prognozējama, vienlaikus dodot visiem locekļiem vienlīdzīgas iespējas tikt izraudzītiem.
8. Apelācijas tiesas priekšsēdētājs atbild par organizatoriskiem jautājumiem, un viņu ieceļ uz divu gadu termiņu, izlozējot no to locekļu vidus, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie. Priekšsēdētāji amata pienākumus pilda rotācijas kārtībā, viņus izlozē Apvienotās padomes priekšsēdētājs. Darba procedūrās, kas pieņemtas saskaņā ar 9. punktu, paredz vajadzīgos noteikumus gadījumos, kad priekšsēdētājs īslaicīgi nav pieejams.
9. Apelācijas tiesa pēc apspriešanās ar Pusēm izstrādā pati savas darba procedūras.
10. Locekļi ir vienmēr un īsā laikā pieejami, un viņi pastāvīgi ir informēti par citām strīdu izšķiršanas darbībām atbilstīgi šim nolīgumam.

11. Apelācijas tiesas locekļiem maksā ikmēneša pamathonorāru, lai nodrošinātu viņu pieejamību, un viņi saņem maksu par katru dienu, kas nostrādāta, pildot locekļa pienākumus, kuru nosaka ar Apvienotās padomes lēmumu. Apelācijas tiesas priekšsēdētājs saņem atlīdzību par katru dienu, kas nostrādāta, pildot apelācijas tiesas priekšsēdētāja pienākumus.

12. Pamathonorāru un dienas naudu, kas minēta 11. punktā, abas Puses, ņemot vērā to attiecīgo attīstības līmeni, iemaksā *ICSID* sekretariāta pārvaldītā kontā. Ja viena Puse nesamaksā minētos honorārus, otra Puse var nolemt tos samaksāt. Jebkurus šādus kavētos maksājumus nomaksā, pieskaitot atbilstošos procentus. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja regulāri pārskata iepriekš minēto honorāru summu un sadalījumu un var ieteikt attiecīgus pielāgojumus Apvienotās padomes lēmuma pieņemšanai.

13. Pēc Apvienotās padomes lēmuma pamathonorāru un dienas naudu var neatgriezeniski pārveidot par regulāru atalgojumu. Šādā gadījumā apelācijas tiesas locekļi strādā pilnu slodzi, un Apvienotā padome nosaka viņu atalgojumu un ar to saistītos organizatoriskos jautājumus. Šādā gadījumā locekļi nedrīkst veikt nekādu citu algotu vai bezatlīdzības darbu, ja vien apelācijas tiesas priekšsēdētājs to izņēmuma kārtā neatļauj.

14. *ICSID* sekretariāts ir apelācijas tiesas sekretariāts un nodrošina tai pienācīgu atbalstu. Izdevumus par šo atbalstu apelācijas tiesa sadala starp strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 10.48. panta 5. punktu.

## 10.32. PANTS

### Ētika

1. Tiesas un apelācijas tiesas locekļus izraugās no tādām personām, kuru neatkarība nav apšaubāma. Viņi nav saistīti ar nevienu valdību<sup>48</sup>. Viņi nepieņem nevienas valdības vai organizācijas norādījumus attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar šajā iedaļā minētajiem strīdiem. Viņi nepiedalās nekādu strīdu izskatīšanā, kuros viņiem varētu rasties tiešs vai netiešs interešu konflikts. Šādi rīkojoties, viņi ievēro 10.-D pielikumu (Tiesas locekļu, apelācijas tiesas locekļu un mediatoru rīcības kodekss). Turklāt pēc iecelšanas viņi neveic advokātu vai puses ieceltu ekspertu vai pieaicinātu liecinieku funkcijas jebkādā esošā vai jaunā ieguldījumu aizsardzības strīdā saskaņā ar šo vai kādu citu nolīgumu vai iekšzemes tiesību aktiem.

---

<sup>48</sup> Lielākai noteiktībai – tas vien, ka persona ir nodarbināta valsts universitātē vai kā bijušais valdības darbinieks saņem pensiju no valdības, vai ka tai ir ģimenes attiecības ar valdības amatpersonu, pats par sevi nav iemesls uzskatīt, ka persona ir saistīta ar valdību.

2. Ja strīdā iesaistītā puse uzskata, ka kāda sastāva loceklis neatbilst 1. punkta prasībām, tā attiecīgi tiesas priekšsēdētājam vai apelācijas tiesas priekšsēdētājam nosūta paziņojumu par iebildumu pret minētā locekļa iecelšanu. Paziņojumu par iebildumu nosūta 15 dienu laikā no dienas, kad tiesas vai apelācijas tiesas sastāvs ir paziņots strīdā iesaistītajai pusei, vai 15 dienu laikā no dienas, kurā tai kļuvuši zināmi attiecīgie fakti, ja tie pamatoti nevarēja būt zināmi sastāva izveides laikā. Paziņojumā par iebildumu norāda iebilduma pamatojumu.
3. Ja 15 dienu laikā no dienas, kad iesniegts paziņojums par iebildumu, loceklis, pret kuru celti iebildumi, neatkāpjas no minētā sastāva, tad attiecīgi tiesas priekšsēdētājs vai apelācijas tiesas priekšsēdētājs, uzklaušījis strīdā iesaistītās puses un devis loceklim iespēju iesniegt apsvērumus, 45 dienu laikā no paziņojuma par iebildumu saņemšanas pieņem lēmumu un nekavējoties informē par to strīdā iesaistītās puses un attiecīgā gadījumā citus sastāva locekļus.
4. Par paziņojumu par iebildumu pret tiesas sastāva priekšsēdētāju lemj apelācijas tiesas priekšsēdētājs un otrādi.

5. Pēc apelācijas tiesas priekšsēdētāja argumentēta ieteikuma vai pēc Pušu kopīgas iniciatīvas Puses ar Apvienotās padomes lēmumu var nolemt izslēgt no tiesas vai apelācijas tiesas sastāva kādu locekli, ja šīs personas uzvedība ir pretrunā ar 1. punktā noteiktajiem pienākumiem un nav savienojama ar darba turpināšanu tiesā vai apelācijas tiesā. Ja tiek apgalvots, ka konkrēto uzvedību pieļāvis apelācijas tiesas priekšsēdētājs, argumentēto ieteikumu iesniedz tiesas priekšsēdētājs. Lai aizpildītu vakances, kas var rasties saskaņā ar šo punktu, *mutatis mutandis* piemēro 10.30. panta 2. punktu un 10.31. panta 2. punktu.

### 10.33. PANTS

#### Daudzpusējs strīdu izšķiršanas mehānisms

1. Pusēm būtu jāsadarbojas, lai izveidotu daudzpusēju mehānismu ieguldījumu strīdu izšķiršanai.
2. Stājoties spēkā tādām starptautiskām nolīgumam starp Pusēm, kurā paredzēts šāds daudzpusējs mehānisms, kas piemērojams strīdiem saskaņā ar šo nolīgumu, šīs iedaļas attiecīgo daļu piemērošanu aptur un Apvienotā padome var pieņemt lēmumu, kurā precizē visus pārejas pasākumus.

## 10.34. PANTS

### Piemērojamie tiesību akti

1. Tiesa nosaka, vai ar pasākumu vai pasākumiem, uz kuriem attiecas prasība, tiek pārkāpts kāds no 10.21. panta 1. punktā minētajiem noteikumiem, kā apgalvo prasītājs.
2. Izdarot konstatējumu, tiesa piemēro šā nolīguma noteikumus un attiecīgā gadījumā citus starp Pusēm piemērojamus starptautisko tiesību noteikumus un principus. Tā interpretē šo nolīgumu saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, kas kodificēti Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām.
3. Lielākai noteiktībai – nosakot pasākuma atbilstību 10.21. panta 1. punktā minētajiem noteikumiem, tiesa attiecīgā gadījumā Puses iekšzemes tiesību aktus ņem vērā kā faktisku apstākli. Rīkojoties šādi, tiesa ievēro prevalējošo interpretāciju, ko par Puses tiesību aktiem sniegušas minētās Puses tiesas vai iestādes, un jebkāda tiesas sniegta Puses tiesību aktu interpretācija minētās Puses tiesām vai iestādēm nav saistoša.
4. Lielākai noteiktībai – tiesai nav jurisdikcijas noteikt tāda pasākuma likumību, kas, iespējams, ir 10.21. panta 1. punktā minēto noteikumu pārkāpums saskaņā ar strīdā iesaistītās puses iekšzemes tiesību aktiem.

5. Ja Pusei ir šaubas par jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas interpretāciju, tā var lūgt Apvienoto padomi izskatīt šo jautājumu. Apvienotā padome var pieņemt lēmumus, ar ko interpretē visus attiecīgos noteikumus. Jebkāda šāda interpretācija ir saistoša tiesai un apelācijas tiesai. Apvienotā padome var nolemt, ka interpretācija ir saistoša no konkrētas dienas.
6. Ja atbildētājs savai aizstāvībai apgalvo, ka pasākums, kas, iespējams, ir kāda 10.21. panta 1. punkta noteikuma pārkāpums, ietilpst neatbilstīga pasākuma tvērumā, kā izklāstīts I pielikumā (Atrunas attiecībā uz esošiem pasākumiem) vai II pielikumā (Atrunas attiecībā uz turpmākiem pasākumiem), tiesa pēc atbildētāja pieprasījuma pieprasa Apvienotās padomes interpretāciju šajā jautājumā. Lēmumu par savu interpretāciju saskaņā ar 1.7. pantu (Apvienotās padomes īpašās funkcijas) Apvienotā padome iesniedz tiesai 90 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas.
7. Lēmums, ko Apvienotā padome iesniedz saskaņā ar 6. punktu, ir saistošs tiesai, un jebkurš tiesas lēmums vai nolēmums atbilst minētajam lēmumam. Ja Apvienotā padome 90 dienu laikā nepieņem lēmumu, par šo jautājumu lemj tiesa.

## 10.35. PANTS

### Pretapiešanas pasākumi

Lielākai noteiktībai – tiesa atsakās no jurisdikcijas, ja strīds radies vai ja tā rašanās ar lielu varbūtību bija paredzama laikā, kad prasītājs ieguva īpašumtiesības vai kontroli pār ieguldījumiem, uz kuriem attiecas strīds, un tiesa, pamatojoties uz konkrētās lietas faktiem, nosaka, ka prasītājs ir ieguvis īpašumtiesības vai kontroli pār ieguldījumiem galvenokārt tādēļ, lai iesniegtu prasību saskaņā ar šo iedaļu. Iespēja atteikties no jurisdikcijas šādos apstākļos neskar citus ar jurisdikciju saistītus iebildumus, kurus tiesa varētu izskatīt.

## 10.36. PANTS

### Prasības, kam acīmredzami nav juridiska pamata

1. Atbildētājs ne vēlāk kā 30 dienas pēc tiesas sastāva izveides un jebkurā gadījumā pirms tā pirmās sēdes vai 30 dienas pēc tam, kad atbildētājam kļuva zināmi fakti, kas ir iebilduma pamatā, var iesniegt iebildumu, ka prasība acīmredzami nav juridiski pamatota.

2. Iebildumu atbilstoši 1. punktam neiesniedz, ja atbildētājs ir iesniedzis iebildumu atbilstoši 10.37. pantam.
3. Atbildētājs iespējami precīzi norāda iebilduma pamatojumu.
4. Saņemot iebildumu atbilstoši šim pantam, tiesa pārtrauc tiesvedību pēc būtības un sagatavo šāda iebilduma izskatīšanas grafiku, kas ir saderīgs ar tās grafiku jebkāda cita prejudiciāla jautājuma izskatīšanai.
5. Tiesa, devusi iespēju strīdā iesaistītajām pusēm iesniegt savus apsvērumus, savā pirmajā sēdē vai iespējami drīz pēc tās sniedz lēmumu vai nolēmumu, norādot tā pamatojumu. Rīkojoties šādi, tiesa pieņem, ka norādītie fakti ir patiesi.
6. Šis pants neskar tiesas pilnvaras izskatīt citus iebildumus kā prejudiciālu jautājumu vai atbildētāja tiesības tiesvedības laikā iebilst, ka prasībai nav juridiska pamata.

## 10.37. PANTS

### No likuma viedokļa nepamatotas prasības

1. Neskarot tiesas pilnvaras izskatīt citus iebildumus kā prejudiciālu jautājumu vai atbildētāja tiesības celt jebkādus šādus iebildumus piemērotā laikā, tiesa izskata un izlemj kā prejudiciālu jautājumu jebkādu atbildētāja iebildumu par to, ka no likuma viedokļa prasība vai jebkura tās daļa, kas iesniegta atbilstoši 10.26. pantam, nav prasība, par kuru prasītāja labā var pieņemt nolēmumu atbilstoši šai iedaļai, pat ja pieņemtu, ka norādītie fakti ir patiesi.
2. Iebildumu saskaņā ar 1. punktu iesniedz tiesai ne vēlāk kā dienā, ko tiesa noteikusi atbildētājam viņa pretargumentu vai aizstāvības raksta iesniegšanai.
3. Ja iebildums ir iesniegts atbilstoši 10.36. pantam, tiesa, ņemot vērā minētā iebilduma apstākļus, saskaņā ar šajā pantā paredzētajām procedūrām var atteikties izskatīt iebildumu, kas iesniegts atbilstoši 1. punktam.
4. Saņemot iebildumu saskaņā ar 1. punktu un attiecīgā gadījumā pēc tam, kad ir pieņemts lēmums nenoraidīt iebildumu saskaņā ar 3. punktu, un ja vien tiesa neuzskata iebildumu par acīmredzami nepamatotu, tiesa aptur tiesvedību pēc būtības un sagatavo iebilduma izskatīšanas grafiku, kas ir saderīgs ar jebkuru grafiku, ko tā ir izveidojusi jebkāda cita prejudiciāla jautājuma izskatīšanai, un pieņem lēmumu vai nolēmumu par iebildumu, norādot tā pamatojumu.

## 10.38. PANTS

### Tiesvedības pārredzamība

1. Tiesa nekavējoties dara sabiedrībai pieejamus visus rakstiskos paziņojumus, ko strīdā iesaistītās puses iesniegušas tiesai, kā arī visus tiesas vai attiecīgā gadījumā tiesas priekšsēdētāja izdotos rīkojumus, lēmumus un nolēmumus, izņemot aizsargātu informāciju, kas ietver:

- a) konfidenciālu uzņēmējdarbības informāciju<sup>49</sup>;
- b) privileģētu informāciju, kas ar likumu ir aizsargāta pret publiskošanu, un
- c) informāciju, kuras izpaušana kavētu tiesībaizsardzību.

---

<sup>49</sup> Lielākai noteiktībai – konfidenciāla uzņēmējdarbības informācija ietver informāciju, kas nav publiski pieejama un kas apraksta, satur vai kā citādi atklāj komercnoslēpumus vai finanšu, komerciālu, zinātnisku vai tehnisku informāciju, ko strīdā iesaistītā puse, ar kuru informācija saistīta, konsekventi uzskata par konfidenciālu informāciju, tai skaitā, bet ne tikai, informāciju par cenām, izmaksām, stratēģiskajiem un tirgvedības plāniem, tirgus daļu datiem un grāmatvedības vai finanšu uzskaiti.

2. Tiesas sēdes ir atklātas, un, apspriežoties ar strīdā iesaistītajām pusēm, tiesa nosaka piemērotus loģistikas risinājumus. Ja strīdā iesaistītā puse plāno izmantot tiesas sēdē informāciju, kas ir aizsargājama informācija, tā par to informē tiesu. Tiesa veic attiecīgus pasākumus, lai aizsargātu šādu informāciju pret izpaušanu, un tie var ietvert tiesas sēdes pasludināšanu par slēgtu sēdi uz laiku, kamēr tiek apspriesta minētā informācija.
3. Rakstiskie paziņojumi, kas minēti 1. punktā, ietver argumentus, pretargumentus, atbildes rakstu, pretatbildes rakstu un jebkuru citu strīdā iesaistītās puses procesuālo rakstu, piemēram, paziņojumu par iebildumu saskaņā ar 10.32. panta 2. punktu vai lietu apvienošanas lūgumu saskaņā ar 10.47. pantu.
4. Tiesas sēžu protokolus vai stenogrammas, ja tādas ir, dara pieejamas sabiedrībai, ar nosacījumu, ka 1. punktā minētā aizsargātā informācija tiek aizklāta.
5. Katra Puse savlaicīgi un pirms tiesas sastāva izveides publisko 10.22. pantā minēto pieprasījumu rīkot apspriešanos, paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju un 10.24. pantā minēto atbildētāja noteikšanu, ar nosacījumu, ka aizsargātā informācija tiek aizklāta. Šajā nolūkā prasītājs, vēlams, vienlaikus, bet ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc konfidencialās versijas iesniegšanas, iesniedz sava pieprasījuma par apspriešanos un paziņojuma ar lūgumu noteikt atbildētāju publisku versiju, kurā nav ietverta aizsargātā informācija. Ja prasītājs šādu publisku versiju neiesniedz, uzskata, ka tas ir piekritis iesniegto dokumentu publiskošanai.

6. Pēc pieprasījuma tiesa var publiskot visus materiālus pēc apspriešanās ar attiecīgo strīdā iesaistīto pusi ar mērķi nepieļaut, ka aizsargāta informācija tiek darīta pieejama sabiedrībai, un pēc tam, kad minētajai pusei ir dots samērīgs termiņš, lai vajadzības gadījumā aizklātu attiecīgās informācijas daļas.

7. Piemērojot 1. punktu, katra strīdā iesaistītā puse ir atbildīga par to, lai 30 dienu laikā pēc rakstisko paziņojumu iesniegšanas vai jebkurā citā tiesas noteiktā termiņā iesniegtu tai šo paziņojumu versiju ar aizklājumiem. Tiesa var pārskatīt strīdā iesaistīto pušu paziņojumu versijas ar aizklājumiem un novērtēt, vai aizklātā informācija ir jāaizsargā. Tiesa pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm lemj par visiem iebildumiem attiecībā uz tādas informācijas kvalificēšanu vai aizklāšanu, par kuru tiek apgalvots, ka tā ir aizsargājama informācija. Ja tiesa konstatē, ka informāciju paziņojumā nav aizklājama vai ka paziņojuma publiskošana nav liedzama, jebkura strīdā iesaistītā puse, kas brīvprātīgi iesniegusi paziņojumu, drīkst atsaukt visu paziņojumu vai tā daļas no tiesvedības lietas materiāliem.

8. Tiesa pirms tās izdota rīkojuma, lēmuma vai nolēmuma publicēšanas apspriežas ar strīdā iesaistītajām pusēm par to, vai tajā ir ietverta aizsargāta informācija saskaņā ar 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktu.

9. Ja 30 dienu laikā pēc strīdā iesaistītās puses paziņojuma vai apspriešanās saskaņā ar 6. un 8. punktu vai jebkurā citā tiesas noteiktā termiņā kāda strīdā iesaistītā puse nelūdz tiesu ievērot konfidencialitāti attiecībā uz aizsargātu informāciju konkrētā paziņojumā, rīkojumā, lēmumā vai nolēmumā, uzskata, ka minētā puse ir piekritusi publiskot šādu paziņojumu, rīkojumu, lēmumu vai nolēmumu.
10. Tiesa var publiskot šajā pantā minētos paziņojumus, nosūtot tos repozitorijam, kas minēts *UNCITRAL* Noteikumos par pārredzamību ieguldītāju un valstu strīdu izšķiršanā, kuras pamatā ir līgumi.
11. Nekas šajā iedaļā neliek atbildētājam publiski neizpaust informāciju, kas izpaužama saskaņā ar tam piemērojamajiem tiesību aktiem.

#### 10.39. PANTS

##### Pagaidu aizsardzības pasākumi

1. Tiesa var noteikt pagaidu aizsardzības pasākumu, lai saglabātu strīdā iesaistītās puses tiesības vai nodrošinātu tiesas jurisdikcijas pilnīgu efektīvu īstenošanu, tostarp izdot rīkojumu saglabāt pierādījumus, kas ir kādas strīdā iesaistītās puses rīcībā vai kontrolē.

2. Tiesa nenorīko aresta uzlikšanu īpašumam vai aizliegumu piemērot tādu pasākumu, kas, iespējams, ir 10.26. pantā norādīts pārkāpums. Šā punkta nolūkā rīkojumā ietilpst ieteikums.

#### 10.40. PANTS

##### Atteikšanās no prasības

Ja pēc prasības iesniegšanas atbilstoši šai iedaļai prasītājs neveic nekādus pasākumus tiesvedībā 180 secīgu dienu laikā vai jebkurā citā laikposmā, par kādu strīdā iesaistītās puses ir vienojušās, uzskata, ka prasītājs ir atsaucis savu prasību un pārtraucis tiesvedību. Tiesa pēc atbildētāja pieprasījuma un pēc strīdā iesaistīto pušu informēšanas pieņem rīkojumu, kurā konstatē atteikšanos no prasības, un izdod nolēmumu par izdevumiem. Pēc šāda rīkojuma izdošanas tiesas pilnvaras izbeidzas. Prasītājs pēc tam nevar iesniegt prasību par to pašu jautājumu, kas izriet no tā paša pasākuma vai pasākumiem.

## 10.41. PANTS

### Izdevumu segšanas garantija

1. Lielākai noteiktībai – ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka prasītājs, iespējams, nevarēs izpildīt nolēmumu par tam piespriesto tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu, tiesa pēc pieprasījuma var likt prasītājam iesniegt nodrošinājumu par visiem izdevumiem vai to daļu.
2. Ja nodrošinājums izdevumu segšanai nav pilnībā iemaksāts 30 dienu laikā pēc rīkojuma izdošanas saskaņā ar 1. punktu vai jebkurā citā tiesas noteiktā termiņā, tiesa par to informē strīdā iesaistītās puses. Tiesa var norīkot procesa apturēšanu vai izbeigšanu.

## 10.42. PANTS

### Strīdā neiesaistītā Puse

1. Atbildētājs 30 dienu laikā pēc saņemšanas vai uzreiz pēc tam, kad izšķirts jebkurš strīds par aizsargātu informāciju<sup>50</sup>, sniedz strīdā neiesaistītajai pusei:
  - a) iedaļas 10.22. pantā minēto pieprasījumu rīkot apspriešanos, 10.24. pantā minēto paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju un 10.26. pantā minēto prasību;

---

<sup>50</sup> Lielākai noteiktībai – terminu “aizsargāta informācija” saprot, kā tas definēts un noteikts saskaņā ar 10.38. pantu.

b) pēc pieprasījuma:

- i) lūgumus, argumentus, īsus lietas izklāstus un citus paziņojumus, ko strīdā iesaistītā puse iesniegusi tiesā;
- ii) rakstiskus paziņojumus tiesai, ko iesniegušas trešās personas saskaņā ar 10.43. pantu;
- iii) tiesas lietas iztiesāšanas protokolus vai pierakstus, ja tādi ir pieejami; un
- iv) tiesas rīkojumus, nolēmumus un lēmumus; un

c) pēc strīdā neiesaistītās puses pieprasījuma un uz tās rēķina – visus pierādījumus vai to daļu, kas iesniegti tiesai, tostarp pierādījumus, kuri pievienoti a) un b) apakšpunktā minētajiem dokumentiem.

2. Strīdā neiesaistītajai pusei ir tiesības piedalīties tiesas sēdē, kas notiek saskaņā ar šo iedaļu, un sniegt tiesai mutiskus un rakstiskus paziņojumus par šā nolīguma interpretāciju. Tiesa arī nodrošina, ka strīdā iesaistītajām pusēm tiek dota samērīga iespēja sniegt savus apsvērumus par ikvienu strīdā neiesaistītās puses paziņojumu.

## 10.43. PANTS

### Trešo personu iejaukšanās

1. Pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm tiesa var pieņemt un izskatīt rakstiskus *amicus curiae* paziņojumus par faktisku vai tiesisku apstākli, kas ietilpst strīda tvērumā.
2. Katru *amicus curiae* paziņojumu sagatavo rakstiski tiesvedības valodā, ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas citādi. Katrā paziņojumā norāda autoru, atklāj jebkādu tiešu vai netiešu saikni ar jebkuru strīdā iesaistīto pusi un identificē jebkuru personu, valdību vai citu subjektu, kas ir sniedzis vai sniegs jebkādu finansiālu vai cita veida palīdzību paziņojuma sagatavošanā. Turklāt paziņojuma autors sniedz pierādījumus par jebkādu tiešu vai netiešu saikni ar kādu no strīdā iesaistītajām pusēm un precizē, kāda veida interese viņam ir strīdā.
3. Ja tiesa pieņem paziņojumus saskaņā ar 1. un 2. punktu, tā strīdā iesaistītajām pusēm dod iespēju atbildēt uz šādiem paziņojumiem.

#### 10.44. PANTS

##### Ekspertu ziņojumi

Neskarot cita veida ekspertu iecelšanu, kad to atļauj 10.26. panta 2. punktā minētie piemērojamie noteikumi, tiesa pēc kādas strīdā iesaistītās puses lūguma vai pēc savas iniciatīvas pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm var iecelt vienu vai vairākus ekspertus, kas tai rakstiski ziņo par jebkuru faktisku zinātnisku jautājumu, piemēram, vides, veselības vai drošības jautājumiem, vai citiem jautājumiem, ko strīdā izvirzījusi kāda strīdā iesaistītā puse, ievērojot noteikumus un nosacījumus, par kuriem strīdā iesaistītās puses var vienoties.

#### 10.45. PANTS

##### Atlīdzinājums vai cita kompensācija

Atbildētājs neizvirza un tiesa nepieņem kā aizstāvības elementu, pretpasību, tiesības uz ieskaitu vai kā citādi argumentu, ka prasītājs vai uz vietas iedibinātais uzņēmums, kura vārdā prasība ir iesniegta, ir saņēmis vai saņems atlīdzību vai citu kompensāciju par visiem iespējamajiem zaudējumiem vai to daļu saskaņā ar apdrošināšanas vai garantijas līgumu.

## 10.46. PANTS

### Pušu loma

1. Puse neiesniedz starptautisku prasību attiecībā uz prasību, kas iesniegta atbilstoši 10.26. pantam, izņemot gadījumu, kad otra Puse neievēro un nepilda minētajā strīdā pieņemto nolēmumu.
2. Šā panta 1. punkts neizslēdz strīdu izšķiršanas iespēju atbilstoši 31. nodaļai (Strīdu izšķiršana) attiecībā uz vispārēji piemērojamu pasākumu pat tad, ja ir aizdomas, ka šis pasākums ir šā nolīguma pārkāpums attiecībā uz konkrētu ieguldījumu, saistībā ar ko prasība iesniegta atbilstoši 10.26. pantam un neskarot 10.42. pantu.
3. Šā panta 1. punkts neliedz veikt neoficiālu informācijas apmaiņu tikai un vienīgi nolūkā sekmēt strīda izšķiršanu.

## 10.47. PANTS

### Konsolidācija

1. Ja divām vai vairākām prasībām, kas iesniegtas atsevišķi atbilstoši 10.26. pantam, ir kopīgs juridisks vai fakta konstatēšanas jautājums un tās saistītas ar vieniem un tiem pašiem notikumiem vai apstākļiem, strīdā iesaistītā puse vai strīdā iesaistītās puses kopīgi var lūgt izveidot atsevišķu tiesas sastāvu atbilstoši šim pantam un lūgt, lai šāds sastāvs izdod lietu apvienošanas rīkojumu (turpmāk “lietu apvienošanas lūgums”).
2. Strīdā iesaistītā puse, kas vēlas lietu apvienošanas rīkojumu, vispirms informē tās strīdā iesaistītās puses, ko tā vēlas ietvert minētajā rīkojumā.
3. Ja 2. punktā minētās strīdā iesaistītās puses ir panākušas vienošanos par lietu apvienošanas rīkojumu, tās var iesniegt kopīgu lietu apvienošanas lūgumu. Ja minētās strīdā iesaistītās puses nav panākušas vienošanos par lietu apvienošanas lūgumu 30 dienu laikā pēc paziņojuma, kāda strīdā iesaistītā puse var iesniegt lietu apvienošanas lūgumu.
4. Rakstisku lietu apvienošanas lūgumu iesniedz tiesas priekšsēdētājam un visām strīdā iesaistītajām pusēm, kuras lūgts iekļaut rīkojumā, un tajā norāda:
  - a) to strīdā iesaistīto pušu nosaukumus un adreses, kuras lūdz iekļaut rīkojumā;

b) apjomu, kādā vēlama apvienošana; un

c) vēlamā rīkojuma pamatojumu.

5. Lietu apvienošanas lūgumam, kas attiecas uz vairāk nekā vienu atbildētāju, jāsaņem visu šādu atbildētāju piekrišana.

6. Noteikumus, kas attiecas uz tiesvedību atbilstoši šim pantam, nosaka šādi:

a) ja visas prasības, par ko lūgts lietu apvienošanas rīkojums, ir iesniegtas strīdu izšķiršanai atbilstoši vieniem un tiem pašiem noteikumiem saskaņā ar 10.26. panta 2. punktu, piemēro minētos noteikumus;

b) ja visas prasības, par ko lūgts lietu apvienošanas rīkojums, nav iesniegtas strīdu izšķiršanai atbilstoši vieniem un tiem pašiem noteikumiem saskaņā ar 10.26. panta 2. punktu:

i) prasītāji var vienoties par 10.26. panta 2. punktā minētajiem piemērojamajiem noteikumiem; vai

ii) piemēro *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumus, ievērojot šajā iedaļā izklāstītos īpašos noteikumus, ja prasītāji nevar vienoties par piemērojamajiem noteikumiem 30 dienu laikā pēc tam, kad tiesas priekšsēdētājs ir saņēmis lietu apvienošanas lūgumu.

7. Tiesas priekšsēdētājs pēc lietu apvienošanas lūguma saņemšanas un saskaņā ar 10.30. panta 8. punkta prasībām izveido jaunu tiesas sastāvu (turpmāk “apvienotais sastāvs”), kam pilnībā vai daļēji ir jurisdikcija attiecībā uz dažām vai visām prasībām, uz kurām attiecas lietu apvienošanas lūgums.

8. Ja pēc strīdā iesaistīto pušu uzklaušanās apvienotais sastāvs ir pārliecinājies, ka atbilstoši 10.26. pantam iesniegtajām prasībām ir kopīgs juridisks vai fakta konstatēšanas jautājums, ka tās saistītas ar vieniem un tiem pašiem notikumiem vai apstākļiem un ka lietu apvienošana vislabāk darbotos prasību taisnīgas un efektīvas atrisināšanas interesēs, tostarp nolēmumu konsekvences interesēs, apvienotais sastāvs ar rīkojumu var uzņemties pilnīgu vai daļēju jurisdikciju pār kādu prasību vai pār visām prasībām.

9. Ja apvienotais sastāvs ir uzņemies jurisdikciju atbilstoši 8. punktam, prasītājs, kurš iesniedzis prasību atbilstoši 10.26. pantam un kura prasība nav iekļauta lietu apvienošanā, var izteikt rakstisku lūgumu tiesai par viņa prasības iekļaušanu šādā lietu apvienošanas rīkojumā – ar noteikumu, ka lūgums atbilst 4. punktā izklāstītajām prasībām. Apvienotais sastāvs sniedz minēto rīkojumu, ja tas ir pārliecinājies, ka ir ievēroti 8. punkta nosacījumi un ka minētā rīkojuma sniegšana nepamatoti neapgrūtinātu strīdā iesaistītās puses vai netaisnīgi nekaitētu tām, vai nepamatoti netraucētu tiesvedībai.

10. Kamēr saskaņā ar 8. punktu nav pieņemts lēmums, apvienotais sastāvs pēc vienas strīdā iesaistītās puses pieteikuma var izdot rīkojumu, ka saskaņā ar 10.30. pantu izveidota tiesas sastāva tiesvedību var apturēt, ja vien minētais sastāvs jau nav pabeidzis tiesvedību.

11. Tiesas sastāvs, kas iecelts saskaņā ar 10.30. pantu, nodod jurisdikciju attiecībā uz prasībām vai to daļām, pār kurām jurisdikciju ir pārņēmis apvienotais sastāvs.
12. Apvienotā sastāva nolēmums attiecībā uz prasībām vai to daļām, pār kurām tas ir pārņēmis jurisdikciju, attiecībā uz minētajām prasībām vai to daļām ir saistošs tiesas sastāvam, kas iecelts saskaņā ar 10.30. pantu.
13. Prasītājs var atsaukt atbilstoši 10.26. pantam iesniegtu prasību, uz kuru attiecas lietu apvienošana, un minēto prasību neiesniedz atkārtoti atbilstoši minētajam pantam.
14. Pēc prasītāja lūguma apvienotais sastāvs var veikt pasākumus, lai attiecībā uz citiem prasītājiem saglabātu minētā prasītāja visas aizsargātās informācijas konfidencialitāti, kā minēts 10.38. panta 1. punktā. Šādi pasākumi var ietvert dokumentu versiju, kurās aizsargāta informācija ir aizklāta, iesniegšanu pārējiem prasītājiem vai atsevišķu sēdes daļu pasludināšana par slēgtu sēdi.

## 10.48. PANTS

### Nolēmums

1. Ja tiesa secina, ka atbildētājs ir pārkāpis kādu no 10.21. panta 1. punktā minētajiem noteikumiem, uz ko norāda prasītājs, tiesa pēc prasītāja lūguma un pēc strīdā iesaistīto pušu uzklausīšanas var lemt tikai par šādiem elementiem – atsevišķi vai tos apvienojot:
  - a) kompensācija par finansiāliem zaudējumiem un visi piemērojamie procenti; un
  - b) īpašuma restitūcija, un šādā gadījumā nolēmumā nosaka, ka atbildētājs restitūcijas vietā var maksāt kompensāciju par finansiāliem zaudējumiem un visus piemērojamus procentus, kas noteikti atbilstoši 10.18. pantam.
2. Ievērojot 1. punktu, ja prasība ir iesniegta uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā un par labu uz vietas iedibinātajam uzņēmumam tiek pieņemts nolēmums, tajā nosaka, ka:
  - a) ir jāveic jebkāda īpašuma restitūcija par labu uz vietas iedibinātajam uzņēmumam;

b) uz vietas iedibinātajam uzņēmumam izmaksā kompensāciju par finansiāliem zaudējumiem un visus piemērojamus procentus; un

c) nolēmums tiek pieņemts, neskarot tiesības, kas jebkurai personai var būt saskaņā ar kādas Puses tiesību aktiem attiecībā uz darbībām, kas noteiktas nolēmumā.

3. Lielākai noteiktībai – tiesa nevar piešķirt citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus kā vien tos, kas minēti 1. punktā, kā arī nevar izdot rīkojumu atsaukt, izbeigt vai grozīt attiecīgo pasākumu vai pasākumus.

4. Kompensācija par finansiāliem zaudējumiem nepārsniedz zaudējumus, kurus 10.21. panta 1. punkta noteikumu pārkāpuma dēļ cietis attiecīgi prasītājs vai uz vietas iedibinātais uzņēmums, un to samazina par summu, kas atbilst visām atlīdzībām vai kompensācijām, ko jau izmaksājusi attiecīgā puse. Tiesa nepieņem nolēmumu par kompensācijām kā sodu. Lielākai noteiktībai – ja ieguldītājs iesniedz prasību atbilstoši 10.26. panta 1. punkta a) apakšpunktam, viņš var atgūt tikai tos zaudējumus vai atlīdzību par kaitējumu, kas tam radušies kā Puses ieguldītājam.

5. Tiesa izdod rīkojumu, ka tiesvedības izdevumus sedz zaudējusī strīdā iesaistītā puse. Izņēmuma kārtā tiesa var sadalīt šādus izdevumus starp strīdā iesaistītajām pusēm, ja tā konstatē, ka tas ir lietderīgi, ņemot vērā lietas apstākļus. Citus samērīgus izdevumus, ieskaitot tiesiskās pārstāvības un tiesiskās palīdzības samērīgus izdevumus, sedz zaudējusī strīdā iesaistītā puse, ja vien tiesa nenosaka, ka šāds izdevumu sadalījums nav pamatots, ņemot vērā lietas apstākļus. Apsverot izdevumu vai to sadalījuma pamatotību, tiesa var ņemt vērā arī to, vai izdevumi, kas jāatlīdzina uzvarējušajai strīdā iesaistītajai pusei, nesamērīgi pārsniegtu izdevumus, kuri radušies zaudējušajai strīdā iesaistītajai pusei. Ja ir apmierinātas tikai dažas prasījumu daļas, tiesvedības izdevumus un citus pamatotus izdevumus proporcionāli koriģē, ņemot vērā prasījumu apmierināto daļu skaitu vai apmēru. Apelācijas tiesa izdevumu jautājumus skata saskaņā ar šo pantu.

6. Ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Apvienotā padome pieņem papildu noteikumus par maksām, lai noteiktu juridiskās pārstāvības un palīdzības izdevumu maksimālo summu, ko var segt konkrētu kategoriju nesekmīgās strīdā iesaistītās puses, ņemot vērā to finanšu līdzekļus.

7. Tiesa un strīdā iesaistītās puses dara visu, lai nodrošinātu to, ka strīdu izšķiršanas process tiek īstenots savlaicīgi. Tiesai būtu jāsniedz tās nolēmums 30 mēnešu laikā no dienas, kad prasība ir iesniegta atbilstoši 10.26. pantam. Ja tiesa pieprasa papildu laiku tās nolēmuma sniegšanai, tā norāda strīdā iesaistītajām pusēm kavēšanās iemeslus.

8. Nolēmums kļūst galīgs, kad ir pagājušas 90 dienas pēc tā pieņemšanas, kuru laikā neviena no strīdā iesaistītajām pusēm nav to pārsūdzējusi apelācijas tiesā.

9. Ikviens no strīdā iesaistītajām pusēm var pārsūdzēt nolēmumu saskaņā ar 10.49. pantu. Šādā gadījumā, ja apelācijas tiesa maina vai atceļ tiesas nolēmumu un lietu nodod atpakaļ tiesai, tiesai ir saistoši apelācijas tiesas konstatējumi, un tā vajadzības gadījumā pēc strīdā iesaistīto pušu uzklaušanās pārskata savu nolēmumu, lai atspoguļotu apelācijas tiesas konstatējumus un secinājumus. Tiesa cenšas pieņemt pārskatīto nolēmumu 90 dienu laikā no apelācijas tiesas lēmuma saņemšanas. Pārskatītais nolēmums kļūst galīgs 90 dienas pēc tā izdošanas.

## 10.49. PANTS

### Apelācijas procedūra

1. Strīdā iesaistītā puse var pārsūdzēt nolēmumu apelācijas tiesā 90 dienu laikā pēc tā izdošanas. Apelācijas iemesli ir šādi:

- a) tiesa ir pieļāvusi kļūdu, interpretējot vai piemērojot piemērojamās tiesību aktus;
- b) tiesa ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu faktu novērtēšanā, tostarp attiecīgo iekšzemes tiesību aktu novērtēšanā; vai
- c) *ICSID* konvencijas 52. pantā paredzētie iemesli, ciktāl uz tiem neattiecas šā punkta a) un b) apakšpunkts.

2. Ja apelācijas tiesa apelāciju noraida, nolēmums kļūst galīgs. Apelācijas tiesa var arī noraidīt apelāciju paātrinātā kārtībā, ja ir skaidrs, ka apelācija ir acīmredzami nepamatota, un tādā gadījumā nolēmums kļūst galīgs. Ja apelācija ir pamatota, apelācijas tiesa pilnībā vai daļēji groza vai atceļ juridiskos konstatējumus un secinājumus nolēmumā. Šajā lēmumā precīzi norāda, kā apelācijas tiesa ir grozījusi vai atcēlusi attiecīgos tiesas konstatējumus un secinājumus.

3. Parasti apelācijas process nepārsniedz 180 dienas no dienas, kad strīdā iesaistītā puse iesniedz apelāciju, līdz dienai, kad apelācijas tiesa pieņem lēmumu. Ja apelācijas tiesa uzskata, ka tā nevar pieņemt lēmumu 180 dienu laikā, tā rakstiski informē strīdā iesaistītās puses par aizkavēšanās iemesliem un norāda plānoto termiņu, kurā tā pieņems lēmumu. Nekādā gadījumā tiesvedība nepārsniedz 270 dienas.
4. Apelācijas tiesa var norīkot, lai strīdā iesaistītā puse, kas iesniedz pārsūdzību, iesniedz nodrošinājumu par visiem apelācijas procesa izdevumiem vai to daļu.
5. Apelācijas procedūrai *mutatis mutandis* piemēro 10.23., 10.27., 10.29., 10.34., 10.38., 10.39., 10.40., 10.42. un 10.43. panta noteikumus.
6. Apvienotā padome var pieņemt noteikumus, kuros sniegti norādījumi apelācijas tiesai par to, kā veicama apelācijas tiesvedība, ja tiesā tiesvedība tiek sadalīta.

## 10.50. PANTS

### Nolēmumu izpilde

1. Nolēmums, kas izdots saskaņā ar šo iedaļu, nav izpildāms, kamēr tas nav kļuvis galīgs saskaņā ar 10.48. panta 8. punktu, 10.48. panta 9. punktu vai 10.49. pantu. Galīgs nolēmums, ko tiesa pieņēmusi saskaņā ar šo iedaļu, strīdā iesaistītajām pusēm ir saistošs, un tas nav pārsūdzams, pārskatāms, atliekams, anulējams vai tam nevar piemērot kādu citu tiesiskās aizsardzības līdzekli<sup>51</sup>.
2. Puse atzīst nolēmumu, kas sniegts atbilstoši šai iedaļai, par saistošu, un nodrošina finansiālo saistību izpildi savā teritorijā tā, it kā tas būtu galīgs tiesas spriedums minētajā Pusē.
3. Nolēmuma izpildi reglamentē tiesību akti un starptautiskās saistības attiecībā uz spēkā esošo spriedumu vai nolēmumu izpildi, ja šādu izpildi prasa.
4. Lielākai noteiktībai – šā nolīguma IV daļas 2.11. pants neliedz atzīt, izpildīt un īstenot nolēmumus, kas izdoti saskaņā ar šo iedaļu.

---

<sup>51</sup> Lielākai noteiktībai – tas neliedz strīdā iesaistītajai pusei pieprasīt tiesai pārskatīt vai interpretēt nolēmumu saskaņā ar piemērojamajiem strīdu izšķiršanas noteikumiem, ja šāda iespēja ir paredzēta minētajos noteikumos.

5. Ņujorkas konvencijas I panta nolūkos galīgie nolēmumi, kas pieņemti saskaņā ar šo iedaļu, ir šķīrējtiesas nolēmumi, kuri attiecas uz prasībām, kas uzskatāmas par tādām, kuras izriet no komercattiecībām vai komercdarījuma.

6. Lielākai noteiktībai un ievērojot 1. punktu – ja prasība ir iesniegta strīdu izšķiršanai atbilstoši 10.26. panta 2. punkta a) apakšpunktam, galīgais nolēmums, kas pieņemts atbilstoši šai iedaļai, ir kvalificējams kā nolēmums atbilstīgi *ICSID* konvencijas IV nodaļas 6. iedaļai.

## 10.51. PANTS

### Dokumentu izsniegšana

Apspriešanās, paziņojumu un citu dokumentu pieprasījumus Pusei vai tās attiecīgajiem tiesību pārņēmējiem nogādā vietās, kas minētas 10.-E pielikumā. Puse nekavējoties publisko un paziņo otrai Pusei jebkuras izmaiņas attiecībā uz minētajā pielikumā norādīto vietu.

## E IEDAĻA

### NOBEIGUMA NOTEIKUMI

#### 10.52. PANTS

##### Priekšrocību neattiecināšana

Puse var liegt šīs nodaļas priekšrocības otras Puses ieguldītājam, kas ir minētās Puses uzņēmums, un minētā ieguldītāja ieguldījumiem, ja:

- a) uzņēmums pieder trešās valsts ieguldītājam vai atrodas viņa kontrolē; un
- b) Puse, kas liedz priekšrocības, attiecībā uz minēto trešo valsti vai minētās trešās valsts fiziskām personām vai uzņēmumiem pieņem vai saglabā tādu pasākumu, kurš aizliedz darījumus ar uzņēmumu vai kurš tiktu pārkāpts vai apiets, ja minētajam ieguldītājam vai tā ieguldījumiem tiktu piešķirtas šajā nodaļā paredzētās priekšrocības.

## 10.53. PANTS

### Nolīguma izbeigšana

1. Ja šis nolīgums tiek izbeigts atbilstoši šā nolīguma IV daļas 2.13. pantam, tad 10.7. panta 2. punktu, 10.8. panta 2. punktu un 10.12. pantu un šīs nodaļas C, D un E iedaļu, kā arī jebkurus citus attiecīgus šā nolīguma noteikumus turpina piemērot vēl piecus gadus pēc nolīguma izbeigšanas dienas attiecībā uz aptvertajiem ieguldījumiem, kas veikti pirms šā nolīguma izbeigšanas dienas.
2. Šā panta 1. punktā minēto laikposmu pagarina vēl par pieciem gadiem ar noteikumu, ka starp Pusēm nav spēkā neviens cits ieguldījumu aizsardzības nolīgums.
3. Šo pantu nepiemēro, ja tiek izbeigta šā nolīguma provizoriskā piemērošana un šis nolīgums nestājas spēkā.

## 10.54. PANTS

### Saistība ar citiem nolīgumiem

1. Dienā, kad stājas spēkā šim nolīgums, 10.-C pielikumā uzskaitītie nolīgumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Meksiku, tostarp no tiem atvasinātās tiesības un pienākumi<sup>52</sup>, vairs nav spēkā un tiek aizstāti ar šo nolīgumu.
2. Ja šā nolīguma provizoriska piemērošana saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 2.5. panta 4. punktu attiecas uz šo iedaļu un šīs nodaļas C un D iedaļu, 10.- C pielikumā uzskaitīto nolīgumu piemērošanu, kā arī no tiem izrietošās tiesības un pienākumus aptur no provizoriskās piemērošanas dienas. Ja šā nolīguma provizoriskā piemērošana tiek izbeigta un šis nolīgums nestājas spēkā, apturēšana tiek izbeigta un 10.-C pielikumā uzskaitītie nolīgumi ir spēkā no dienas, kad tiek izbeigta provizoriskā piemērošana.

---

<sup>52</sup> Lielākai noteiktībai – dienā, kad stājas spēkā šis nolīgums, noteikumi par izbeigšanu saskaņā ar 10.53. pantu aizstāj attiecīgos noteikumus par 10.-C pielikumā (Nolīgumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Meksiku) uzskaitīto nolīgumu izbeigšanu.

3. Neatkarīgi no 1. un 2. punkta prasību var iesniegt atbilstoši kādam nolīgumam, kas uzskaitīts 10.-C pielikumā saskaņā ar minētajā nolīgumā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām – ar noteikumu, ka:

- a) prasība izriet no iespējama minētā nolīguma pārkāpuma, kas noticis pirms minētā nolīguma apturēšanas dienas saskaņā ar 2. punktu vai, ja minētais nolīgums zaudē spēku saskaņā ar 1. punktu, – pirms šā nolīguma spēkā stāšanās dienas; un
- b) ir pagājuši ne vairāk kā trīs gadi no minētā nolīguma apturēšanas dienas saskaņā ar 2. punktu vai, ja minētais nolīgums zaudē spēku saskaņā ar 1. punktu, – no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas līdz prasības iesniegšanas dienai.

4. Neatkarīgi no 2. punkta, ja šā nolīguma, ieskaitot šīs nodaļas noteikumu, kā noteikts 2. punktā, provizoriskā piemērošana tiek izbeigta un šis nolīgums nestājas spēkā, prasību atbilstoši šai nodaļai var iesniegt saskaņā ar šajā nodaļā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām – ar noteikumu, ka:

- a) prasība rodas sakarā ar iespējamu šā nolīguma pārkāpumu, kas noticis šā nolīguma provizoriskās piemērošanas laikā; un
- b) ir pagājuši ne vairāk kā trīs gadi no nolīguma provizoriskās piemērošanas izbeigšanas dienas līdz prasības iesniegšanas dienai.

5. Šajā pantā nepiemēro definīciju “šā nolīguma stāšanās spēkā”, kas paredzēta IV daļas 2.5. panta 7. punktā.

#### 10.55. PANTS

##### Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja

Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu:

- a) nodrošina forumu, kurā Puses apspriežas par jautājumiem, kas saistīti ar šo nodaļu, tostarp:
  - i) grūtībām, kas var izrietēt no šīs nodaļas īstenošanas;
  - ii) iespējamām šīs nodaļas uzlabojumiem, jo īpaši ņemot vērā pieredzi un attīstības tendences citos starptautiskajos forumos un atbilstoši citiem Pušu nolīgumiem; un
  - iii) pēc kādas Puses pieprasījuma – jebkura savstarpēji saskaņota risinājuma īstenošanu attiecībā uz strīdu saskaņā ar D iedaļu; un
- b) sagatavo lēmumus vai darbības, kas attiecīgi jāpieņem vai jāveic Apvienotajai padomei saskaņā ar šo nodaļu.

## 11. NODAĻA

### PAKALPOJUMU PĀRROBEŽU TIRDZNIECĪBA

#### 11.1. PANTS

##### Definīcijas

1. Šajā nodaļā:
  - a) “pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība” vai “pakalpojumu pārrobežu sniegšana” ir pakalpojuma sniegšana:
    - i) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā; vai
    - ii) vienas Puses teritorijā otras Puses pakalpojuma patērētājam;
  - b) “uzņēmums” ir uzņēmums, kā definēts 1.3. pantā, vai uzņēmuma filiāle vai pārstāvniecība;

- c) “Eiropas Savienības uzņēmums” vai “Meksikas uzņēmums” ir uzņēmums, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu, vai Meksikas tiesību aktiem un veic būtisku uzņēmējdarbību<sup>53</sup> attiecīgi Eiropas Savienības vai Meksikas teritorijā<sup>54</sup>;

šīs nodaļas noteikumi attiecas arī uz kuģošanas sabiedrībām, kas iedibinātas ārpus Eiropas Savienības vai Meksikas un ko kontrolē attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederīgie, ja šo kuģošanas sabiedrību kuģi ir reģistrēti saskaņā ar attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas tiesību aktiem un kuģo ar minētās Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas karogu;

- d) “pakalpojums, kas sniegts, realizējot valsts varas pilnvaras” ir jebkurš pakalpojums, ko nesniedz komerciālā kārtā vai konkurencē ar vienu vai vairākiem pakalpojuma sniedzējiem; un

---

<sup>53</sup> Atbilstīgi tās paziņojumam PTO par Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu (WT/REG39/1) Eiropas Savienības izpratnē jēdziens “faktiska un pastāvīga saikne” ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts ekonomiku, kas nostiprināts LESD 54. pantā, ir līdzvērtīgs jēdzienam “būtiska uzņēmējdarbība”.

<sup>54</sup> Lielākai noteiktībai – trešās valsts uzņēmuma filiāli vai pārstāvniecību neuzskata par Eiropas Savienības uzņēmumu vai Meksikas uzņēmumu.

- e) “Puses pakalpojumu sniedzējs” ir Puses fiziska persona vai uzņēmums, kas nav filiāle vai pārstāvniecība un kas vēlas sniegt vai sniedz pakalpojumu.

## 11.2. PANTS

### Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro Puses pasākumiem, kas skar pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību, kuru veic otras Puses pakalpojumu sniedzēji. Minētie pasākumi ietver pasākumus, kas ietekmē:
- a) pakalpojuma izveidi, izplatīšanu, tirgvedību, pārdošanu vai sniegšanu;
  - b) pakalpojuma pirkšanu, izmantošanu vai apmaksu;
  - c) tādu pakalpojumu pieejamību un izmantošanu saistībā ar pakalpojuma sniegšanu, kurus Puse pieprasa piedāvāt sabiedrībai kopumā, ieskaitot izplatīšanas, transporta vai telesakaru tīklu pakalpojumus; un
  - d) jebkāda veida finansiālā nodrošinājuma, tostarp obligāciju, sniegšanu kā nosacījumu pakalpojuma sniegšanai.

2. Šo nodaļu nepiemēro:
- a) audiovizuāliem pakalpojumiem;
  - b) iekšzemes jūras kabotāžai<sup>55</sup>;
  - c) Puses pasākumiem, ciktāl uz tiem attiecas 18. nodaļa;
  - d) pakalpojumiem, kas sniegti, realizējot valsts varas pilnvaras;

---

<sup>55</sup> Attiecībā uz Eiropas Savienību – neskarot to pasākumu darbības jomu, kurus var uzskatīt par kabotāžu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, iekšzemes jūras kabotāža, uz kuru attiecas šī nodaļa, aptver pasažieru vai preču pārvadājumus starp Eiropas Savienības dalībvalsts ostu vai vietu un citu ostu vai vietu, kas atrodas tajā pašā Eiropas Savienības dalībvalstī, ieskaitot tās kontinentālo šelfu, kā noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā; un satiksmi, kas sākas un beidzas vienā un tajā pašā ostā vai vietā, kas atrodas kādā Eiropas Savienības dalībvalstī.  
Attiecībā uz Meksiku iekšzemes jūras kabotāža saskaņā ar šo nodaļu ietver kuģošanu, ko jebkurš kuģis veic pa jūru starp ostām vai vietām Meksikas jūras zonās un Meksikas piekrastē.

- e) preces vai pakalpojuma publiskam iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot tādas preces ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā, kas paredzēti komerciālai pārdošanai, – neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav aptverts iepirkums 21.1. panta nozīmē;
- f) Pušu piešķirtām subsīdijām<sup>56</sup> vai dotācijām, tostarp valdības atbalstītiem aizdevumiem, garantijām un apdrošināšanai; un
- g) gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai saistītiem pakalpojumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam<sup>57</sup>, izņemot šādus:
  - i) gaisa kuģu remonts un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto;
  - ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu tirdzniecība un tirgvedība;

---

<sup>56</sup> Lielākai noteiktībai – uz subsīdijām attiecas 24. nodaļa (Subsīdijas).

<sup>57</sup> Lielākai noteiktībai – gaisa pārvadājumu pakalpojumi vai saistītie pakalpojumi gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam ietver arī: gaisa kuģu ar apkalpi noma, lidostu ekspluatācijas pakalpojumi un pakalpojumi, kuros izmanto gaisa kuģi, kā galvenais mērķis nav preču vai pasažieru pārvadāšana, piemēram, mācību lidojumiem ugunsgrēka dzēšanai no gaisa, ievērojamu vietu apskatei no gaisa, apsmidzināšanai, mērniecībai, kartēšanai, fotografēšanai, lēkšanai ar izpletņiem, planiera vilkšanai, helikoptera izmantošanai mežizstrādes un celtniecības nozarē un citiem gaisā veiktiem pakalpojumiem lauksaimniecības, rūpniecības un inspicēšanas vajadzībām.

iii) datorizēto rezervēšanas sistēmu pakalpojumi; un

iv) apkalpošana uz zemes.

3. Šīs iedaļas 11.4. līdz 11.7. pantu nepiemēro jauniem pakalpojumiem, kā izklāstīts VII pielikumā.

### 11.3. PANTS

Tiesības īstenot regulatīvo funkciju

Puses apstiprina savas tiesības īstenot regulatīvo funkciju savā teritorijā, lai sasniegtu tādas leģitīmus politikas mērķus tādās jomās kā sabiedrības veselība, sociālie pakalpojumi, valsts izglītība, drošība, vide, sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju aizsardzība, privātuma un datu aizsardzība, kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība vai konkurence.

#### 11.4. PANTS

##### Piekļuve tirgum

Nozarēs vai apakšnozarēs, kurās ir notikusi piekļuves tirgum saistību uzņemšanās, Puse vai nu visā tās teritorijā vai atkarībā no teritoriāla apakšiedalījuma nepieņem vai nesaglabā pasākumus, ar kuriem nosaka ierobežojumus attiecībā uz:

- a) pakalpojumu sniedzēju skaitu skaitlisko kvotu, monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;
- b) pakalpojumu darījumu vai aktīvu kopējai vērtībai skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā; vai
- c) darījumu kopskaitu pakalpojumu jomā vai sniegto pakalpojumu kopējo apjomu, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, nosakot kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi.

## 11.5. PANTS

### Klātbūtne uz vietas

Puse kā priekšnosacījumu pakalpojuma pārrobežu sniegšanai nepieprasa, lai otras Puses pakalpojumu sniedzējs pirmās Puses teritorijā iedibinātu vai uzturētu pārstāvniecību vai jebkāda veida uzņēmumu vai būtu tās rezidents.

## 11.6. PANTS

### Valsts režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.
2. Režīms, ko Meksika piešķir saskaņā ar 1. punktu, Meksikas reģionālā līmeņa valdības gadījumā ir ne mazāk labvēlīgs par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā reģionālā līmeņa valdība piešķir saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

3. Režīms, ko Eiropas Savienība piešķir saskaņā ar 1. punktu, kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdības vai valdības kādā Eiropas Savienības dalībvalstī gadījumā ir ne mazāk labvēlīgs par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā valdība piešķir saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

## 11.7. PANTS

### Lielākās labvēlības režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir trešās valsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

2. Šā panta 1. punktu neinterpretē kā pienākumu Pusei attiecināt uz otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem jebkāda režīma priekšrocības, kas izriet no pasākumiem, kuri nosaka atzīšanu, tostarp standartus vai kritērijus fiziskas personas vai uzņēmuma apstiprināšanai, licencēšanai vai sertificēšanai saimnieciskās darbības veikšanai, vai piesardzības pasākumus.

## 11.8. PANTS

### Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi

1. Šīs iedaļas 11.5. līdz 11.7. pantu nepiemēro:
  - a) jebkuram spēkā esošam neatbilstīgam Puses pasākumam, ko saglabā:
    - i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās I pielikuma sarakstā;
    - ii) valsts valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā;
    - iii) reģionālas valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās I pielikuma sarakstā; vai
    - iv) vietējas valdības līmenī;
  - b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai; vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma jebkādam grozījumam, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 11.5. līdz 11.7. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.

2. Šis iedaļas 11.5. līdz 11.7. pantu nepiemēro pasākumam, ko kāda Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, kā izklāstīts tās II pielikuma sarakstā.

3. Šis iedaļas 11.4. pantu nepiemēro nevienam Puses pasākumam attiecībā uz nozarēm vai apakšnozarēm, attiecībā uz kurām ir uzņemtas saistības, kā izklāstīts Puses III pielikumā.

4. Piecu gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Meksika var paziņot Eiropas Savienībai Apvienotās padomes lēmuma projektu, lai grozītu I pielikuma I-B-2. papildinājumu un III pielikuma III-B-2. papildinājumu ar visiem spēkā esošiem neatbilstīgiem pasākumiem, kas tiek saglabāti valdības subfederālā līmenī.

Eiropas Savienība trīs mēnešu laikā izskata minēto projektu un apspriežas ar Meksiku par visiem saistītajiem jautājumiem. Pēc apspriešanās Apvienotā padome pieņem grozījumus šajā punktā minētajos pielikumos. Grozītos pielikumus piemēro no grozījumu pieņemšanas dienas.

## 11.9. PANTS

### Priekšrocību neattiecināšana

Puse var liegt šīs nodaļas priekšrocības otras Puses pakalpojumu sniedzējam, kas ir minētās Puses uzņēmums, un šāda pakalpojumu sniedzēja pakalpojumiem, ja:

- a) šis uzņēmums pieder trešās valsts personai vai atrodas tās kontrolē; un
- b) Puse, kas liedz priekšrocības, pieņem vai saglabā tādu pasākumu attiecībā uz minēto trešo valsti vai minētās trešās valsts uzņēmumiem vai fiziskām personām, kurš aizliedz darījumus ar uzņēmumu vai kurš tiktu pārkāpts vai apiets, ja uzņēmumam tiktu piešķirtas šajā nodaļā paredzētās priekšrocības.

## 12. NODAĻA

### FIZISKU PERSONU PAGaidu KLĀTBŪTNE UZŅĒMĒJDARBĪBAS NOLŪKĀ

#### 12.1. PANTS

##### Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “uzņēmējs” Meksikas gadījumā ir Eiropas Savienības valstspiederīgais, kas ieceļo Meksikas teritorijā bez nolūka tur izveidot pagaidu vai pastāvīgu dzīvesvietu, lai:
  - i) komerciāli tirgotu preces vai sniegtu pakalpojumus;
  - ii) izveidotu, attīstītu vai pārvaldītu ārvalstu kapitāla ieguldījumus;
  - iii) veidotu darījumu kontaktus un risinātu sarunas par preču un pakalpojumu pārdošanu vai veiktu līdzīgas darbības;

- iv) garantijas līguma, pārdošanas vai pakalpojuma darbības laikā sniegtu tādus specializētus pakalpojumus uzstādīšanai, remontam, apkopei, uzraudzībai vai darba ņēmēju apmācībai, par ko iepriekš panākta vienošanās vai kas iekļauti līgumā par tehnoloģiju nodošanu, patentiem un preču zīmēm, komerciālu vai rūpniecisku iekārtu vai mašīnu pārdošanu vai jebkuru citu ražošanas procesu uzņēmumā, kas iedibināts Puses teritorijā;
  - v) apmeklētu Meksikā likumīgi iedibināta uzņēmuma direktoru padomes sapulces vai sēdes; vai
  - vi) reklamētu preces vai pakalpojumus, konsultētu klientus, saņemtu pasūtījumus, risinātu sarunas par līgumiem un izstādēm, piedalītos kongresos, gadatirgos, izstādēs vai līdzīgos pasākumos vai apmeklētu tos;
- b) “darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos” ir fiziskas personas vadošos amatos, kuras atbild par uzņēmuma izveidi, bet nepiedāvā un nesniedz pakalpojumus un neveic nekādu saimniecisku darbību, kas nav ieguldījumu veikšanas nolūkā, un kuras nesaņem atlīdzību no avota uzņēmējā Pusē;

- c) “līgumpakalpojumu sniedzēji” ir fiziskas personas, kuras nodarbina vienas Puses uzņēmums, kas pats nav darbā iekārtošanas un personāla nodrošināšanas pakalpojumu aģentūra un nedarbojas ar šādas aģentūras starpniecību, nav iedibināts otras Puses teritorijā un ir labā ticībā parakstījis tādu līgumu ar galīgo patērētāju par pakalpojumu sniegšanu otrajā Pusē, kura izpildei ir vajadzīga tā darbinieku pagaidu klātbūtne šajā Pusē<sup>58</sup>;
- d) “neatkarīgi speciālisti” Eiropas Savienības gadījumā ir fiziskas personas, kuras nodarbojas ar pakalpojuma sniegšanu un ir reģistrētas kā pašnodarbinātas personas kādas Puses teritorijā, kuras nav iedibinātas otras Puses teritorijā un kuras, neizmantojot darbā iekārtošanas un personāla nodrošināšanas pakalpojumu aģentūras starpniecību, ir labā ticībā parakstījušas ar galīgo patērētāju tādu līgumu par pakalpojumu sniegšanu otrajā Pusē, kā izpildei ir vajadzīga šo personu pagaidu klātbūtne minētajā Pusē<sup>59</sup>;

---

<sup>58</sup> Šā punkta c) apakšpunktā minētais pakalpojumu līgums atbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgumu izpilda.

<sup>59</sup> Šā punkta d) apakšpunktā minētais pakalpojumu līgums atbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgumu izpilda.

e) “uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki” ir fiziskas personas, kuras nodarbina Puses uzņēmums vai kuras vismaz vienu gadu ir bijušas partneri Puses uzņēmumā un kuras tiek uz laiku pārceltas uz Puses uzņēmumu, tostarp minētā uzņēmuma meitasuzņēmumu, filiāli vai mātesuzņēmumu otras Puses<sup>60</sup> teritorijā, un kuras ir:

i) “vadītāji” vai “izpilddirektori”, proti, tādas fiziskas personas vadošā amatā, kuras galvenokārt vada otrā Pusē esoša uzņēmuma<sup>61</sup> pārvaldīšanu un kuru vispārēju pārraudzību īsteno un norādījumus tām pamatā sniedz uzņēmuma direktoru padome vai uzņēmuma akcionāri vai līdzvērtīgas personas, un kuras pilda vismaz šādas funkcijas:

A) vada uzņēmumu vai tā nodaļu vai apakšstruktūru;

B) pārrauga un kontrolē citu pārraugošo, profesionālo vai vadošo darbinieku darbu;  
un

C) īsteno personiskas pilnvaras pieņemt darbā un atlaist vai ieteikt pieņemt darbā un atlaist darbiniekus, vai veikt citas ar personālu saistītas darbības;

---

<sup>60</sup> Lielākai noteiktībai – vadītājiem vai izpilddirektoriem un speciālistiem var pieprasīt pierādīt to, ka viņiem ir profesionālā kvalifikācija un pieredze, kas vajadzīga uzņēmumā, uz kuru viņi tiek pārcelti.

<sup>61</sup> Lielākai noteiktībai – lai arī vadītāji un izpilddirektori tieši neveic ar pakalpojumu faktisku sniegšanu saistītus uzdevumus, viņi var, pildot savus pienākumus – galvenokārt vadīt uzņēmuma pārvaldīšanu –, veikt uzdevumus, kas var būt nepieciešami pakalpojumu sniegšanai.

- ii) “speciālisti”, proti, personas, kuras strādā uzņēmumā un kurām ir specializētas zināšanas, kas ir būtiskas uzņēmuma darbības jomām, metodēm vai vadībai un ko novērtē, ņemot vērā zināšanas, kuras ir specifiskas uzņēmumam, un to, vai personai ir augsts kvalifikācijas līmenis; vai
  - iii) “stažieri”, proti, fiziskas personas, kuras Eiropas Savienības gadījumā vismaz vienu gadu ir nodarbinājis uzņēmums, kas nav pārstāvniecība, kurām ir akadēmiskais grāds un kuras ir uz laiku pārceltas karjeras attīstības mērķiem vai mācībām darba metožu vai paņēmieniņu apgūšanai<sup>62</sup>;
- f) “ieguldītāji” attiecībā uz Meksiku ir Eiropas Savienības fiziskas personas, kuras vēlas ieceļot Meksikā pagaidu uzturēšanās nolūkā vai kas jau atrodas Meksikā un grasās:
- i) izpētīt dažādas ieguldījumu alternatīvas;
  - ii) veikt vai uzraudzīt tiešos ieguldījumus;

---

<sup>62</sup> Uzņēmējam uzņēmumam var uzlikt pienākumu iepriekšējai apstiprināšanai iesniegt apmācības programmu, kura aptver uzturēšanās laiku un kurā parādīts, ka uzturēšanās nolūks ir apmācība. Čehijas, Vācijas, Spānijas, Francijas, Ungārijas, Lietuvas un Austrijas gadījumā mācībām jābūt saistītām ar saņemto akadēmisko grādu.

- iii) pārstāvēt ārvalstu uzņēmumu vai veikt darījumus; vai
  - iv) izstrādāt, vadīt vai sniegt konsultācijas vai būtiskus tehniskus pakalpojumus tāda ieguldījuma darbībai, attiecībā uz kuru uzņēmējs vai tā uzņēmums ir apņēmis ieguldīt vai gatavojas ieguldīt ievērojamu kapitāla apjomu, to darot uzraudzības vai izpildvaras statusā vai statusā, kas prasa būtiskas prasmes; un
- g) “īstermiņa darījumapmeklētāji” ir fiziskas personas, kuras vēlas ieceļot un pagaidu kārtā uzturēties otras Puses teritorijā, kuras nav iesaistītas tiešā tirdzniecībā plašai sabiedrībai, kuras nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas uzņēmējā Pusē, un kuras ir:
- i) “tirdzniecības pārstāvji”, proti, īstermiņa darījumapmeklētāji, kuri ir kādas Puses pakalpojumu vai preču piegādātāja pārstāvji un kuru mērķis ir risināt sarunas par pakalpojumu vai preču pārdošanu vai slēgt līgumus par pakalpojumu vai preču pārdošanu minētajam piegādātājam, kuri nav iesaistīti pakalpojuma sniegšanā saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp uzņēmumu, kuram nav komerciālas klātbūtnes otras Puses teritorijā, un patērētāju minētajā teritorijā, un kuri nav komisijas aģenti;

- ii) “uzstādītāji un uzturētāji”, proti, attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos Eiropas Savienībā – īstermiņa darījumapmeklētāji, kuriem ir specializētas zināšanas, kas ir būtiskas pārdevēja vai iznomātāja līgumsaistībām, un kuri sniedz pakalpojumus vai apmāca personālu pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar tāda garantijas vai citu pakalpojumu līgumu visā tā darbības laikā, kas saistīts ar komerciālu vai rūpniecisku iekārtu vai mašīnu, tai skaitā datoru un saistītu pakalpojumu pārdošanu vai nomu, kuri pirkti vai nomāti no uzņēmuma, kas atrodas ārpus Eiropas Savienības teritorijas, un attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos Meksikā – īstermiņa darījumapmeklētāji, kuri sniedz specializētus pakalpojumus, tostarp pēcpārdošanas vai pēcnomas pakalpojumus, par ko iepriekš ir panākta vienošanās vai kas minēti līgumā par tehnoloģijas, patenta un preču zīmju nodošanu, mašīnu un aprīkojuma pārdošanu, personāla tehnisko apmācību vai jebkādu citu ražošanas procesu uzņēmumam, kurš ir iedibināts Meksikā; vai
- iii) “citi īstermiņa darījumapmeklētāji”, proti, Meksikas gadījumā – īstermiņa darījumapmeklētāji, kuri apmeklē uzņēmējdarbības vadības sanāksmes, konferences vai gadatirgus un veic vadītāju vai izpilddirektoru pienākumus uzņēmumā vai tā meitasuzņēmumos vai saistītos uzņēmumos, kas ir iedibināti Meksikā.

## 12.2. PANTS

### Mērķi, piemērošanas joma un vispārīgi noteikumi

1. Šī nodaļa atspoguļo Pušu vēlmi atvieglot vienas Puses fizisko personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos otras Puses teritorijā uzņēmējdarbības nolūkos un vajadzību šim nolūkam noteikt pārredzamus kritērijus.
2. Šo nodaļu piemēro pasākumiem, kuri tieši saistīti ar kādas Puses fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos otras Puses teritorijā uzņēmējdarbības nolūkā, kas ir darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos, uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki, ieguldītāji, tirdzniecības pārstāvji, līgumpakalpojumu sniedzēji un neatkarīgi speciālisti.
3. Šo nodaļu nepiemēro pasākumiem, kas skar fiziskas personas, kuras meklē piekļuvi Puses darba tirgum, un uz pasākumiem, kas saistīti ar pilsonību vai valstspiederību, uzturēšanos vai pastāvīgu nodarbinātību.
4. Nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei piemērot pasākumus, ar kuriem reglamentē fizisko personu ieceļošanu vai pagaidu uzturēšanos tās teritorijā, tostarp pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai aizsargātu robežu neaizskaramību un nodrošinātu to, ka fiziskās personas likumīgi šķērso robežas, ja vien šādus pasākumus nepiemēro tā, ka tie likvidē vai mazina ieguvumus, kuri otrai Pusei rodas saskaņā ar šo nodaļu. Vīzu pieprasīšana fiziskām personām no konkrētas valsts un to nepieprasīšana fiziskām personām no citām valstīm netiek uzskatīta par ieguvumu likvidēšanu vai mazināšanu saskaņā ar šo nodaļu.

5. Katra Puse nevilcinoties piemēro pasākumus, uz kuriem attiecas šī nodaļa, lai izvairītos no kavējumiem vai nepamatotiem zaudējumiem preču vai pakalpojumu tirdzniecībā vai ieguldījumu darbībās saskaņā ar šo nolīgumu.
6. Puses cenšas izstrādāt un pieņemt kopējus kritērijus un vienotas interpretācijas šīs nodaļas īstenošanai.
7. Katra Puse otras Puses fiziskām personām, kuras atbilst tiem pirmās Puses normatīvajiem aktiem imigrācijas jomā, kas piemērojami attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos, atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos uzņēmējdarbības nolūkā saskaņā ar šo nodaļu, tostarp I, II, III, IV, V un VI pielikuma noteikumiem.

8. Puse saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem un bez diskriminācijas var atkāpties no savām saistībām attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos, kas izklāstītas tās IV un V pielikumā, ja citas Puses fiziskas personas ieceļošana un pagaidu uzturēšanās varētu nelabvēlīgi ietekmēt:

- a) kolektīva darba strīda izšķiršanu, kas notiek darba vietā vai paredzētajā darba vietā; vai
- b) jebkuras personas, kas ir iesaistīta minētajā strīdā, nodarbināšanu.

### 12.3. PANTS

Citās nodaļās noteiktie pienākumi

1. Šī nodaļa neuzliek Pusei nekādus pienākumus attiecībā uz tās imigrācijas pasākumiem, izņemot gadījumus, kas īpaši paredzēti šajā nodaļā.

2. Neskarot nevienu lēmumu, ar kuru atļauj otras Puses fiziskai personai ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos saskaņā ar šo nodaļu, tostarp attiecībā uz uzturēšanās ilgumu, kas atļauts atbilstoši jebkādam šādam lēmumam:

- a) pienākumi, kas noteikti 10.6., 10.7., 10.9. un 10.10. pantā, ievērojot 10.5., 10.12., 18.2. un 18.12. pantu, ciktāl pasākums ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā un atrodas otras Puses teritorijā, ar šo tiek iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un attiecas uz pasākumiem, kas ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā, atrodas otras Puses teritorijā un pieder pie šādām kategorijām: darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos, uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki un Meksikas gadījumā – ieguldītāji, kā definēts šīs nodaļas 12.1. pantā, un

b) pienākumi, kas noteikti 11.4., 11.5. un 11.6. pantā, ievērojot 11.2. panta 2. punktu, 11.8., 18.2. un 18.12. pantu, ciktāl pasākums ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā un atrodas otras Puses teritorijā, ar šo tiek iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un attiecas uz pasākumiem, kas ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā, atrodas otras Puses teritorijā un pieder pie līgumpakalpojumu sniedzēju kategorijas un Eiropas Savienības gadījumā – neatkarīgiem speciālistiem visās V pielikumā uzskaitītajās nozarēs un īstermiņa darījumapmeklētājiem saskaņā ar IV pielikumu.

3. Lielākai noteiktībai – 2. punktu piemēro pasākumiem, kas ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras atrodas otras Puses teritorijā uzņēmējdarbības nolūkos un ietilpst attiecīgajās kategorijās un kuras sniedz finanšu pakalpojumus, kā noteikts 18.1. pantā. Šā panta 2. punktu nepiemēro pasākumiem, kas attiecas uz pagaidu ieceļošanas atļaujas piešķiršanu Puses vai trešās valsts fiziskajām personām.

## 12.4. PANTS

Darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos, uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki un ieguldītāji

1. Ievērojot 10.5. pantu, katra Puse atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā otras Puses darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos un uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem saskaņā ar IV pielikumu.
2. Ievērojot 10.5. pantu, Meksika atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā ieguldītājiem saskaņā ar IV pielikumu.
3. Puse nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus, kuri izteikti skaitlisko kvotu veidā vai kā prasība veikt ekonomiskās nepieciešamības pārbaudi pēc reģionālā apakšiedalījuma vai visā tās teritorijā, attiecībā uz to fizisko personu kopskaitu, kurām atļauta ieceļošana un pagaidu uzturēšanās saskaņā ar 1. un 2. punktu konkrētā nozarē vai apakšnozarē.

4. Pieļaujamais uzturēšanās ilgums ir:<sup>63</sup>

- a) Eiropas Savienības gadījumā – līdz trim gadiem vadītājiem vai izpilddirektoriem un speciālistiem, līdz vienam gadam stažieriem un līdz 90 dienām jebkurā sešu mēnešu laikposmā – darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos; un
  - b) Meksikas gadījumā – viens gads, ko var pagarināt trīs reizes, katru reizi uz vienu gadu uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem un ieguldītājiem, un līdz 180 dienām darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos.
5. Puses nodrošina uzņēmuma ietvaros pārceltu darbinieku ģimenes locekļiem režīmu saskaņā ar 12.-A pielikumu.

---

<sup>63</sup> Uzturēšanās ilgums darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos neskar tiesības, ko Puse piešķir otras Puses valstspiederīgajiem vai pilsoņiem saskaņā ar divpusēju vīzu režīma atcelšanu.

## 12.5. PANTS

### Īstermiņa darījumapmeklētāji

Ievērojot 11.2. pantu un IV pielikumu, Puse:

- a) atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos īstermiņa darījumapmeklētājiem;
- b) pēc reģionālā apakšiedalījuma vai visā tās teritorijā nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes veidā attiecībā uz īstermiņa darījumapmeklētāju kopskaitu konkrētā nozarē; un
- c) nepieņem un nesaglabā ekonomisko vajadzību pārbaudes īstermiņa darījumapmeklētājiem.

## 12.6. PANTS

### Līgumpakalpojumu sniedzēji

1. Katra Puse atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā otras Puses līgumpakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar V pielikumu.

2. Ja vien V pielikumā nav noteikts citādi, Puse skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus attiecībā uz to otras Puses līgumpakalpojumu sniedzēju kopskaitu, kuriem atļauta ieceļošana un pagaidu uzturēšanās.

## 12.7. PANTS

### Neatkarīgie speciālisti

1. Eiropas Savienība atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā Meksikas neatkarīgajiem speciālistiem saskaņā ar V pielikumu.

2. Ja vien V pielikumā nav noteikts citādi, Eiropas Savienība skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus attiecībā uz to Meksikas neatkarīgo speciālistu kopskaitu, kuriem atļauta ieceļošana un pagaidu uzturēšanās.

## 12.8. PANTS

### Pārredzamība

1. Katra Puse publisko informāciju par ieceļošanas un pagaidu uzturēšanās prasībām un procedūrām, tostarp attiecīgās veidlapas un dokumentus un skaidrojošos materiālus, kas dos iespēju otras Puses ieinteresētajām personām iepazīties ar piemērojamajām prasībām un procedūrām.
2. Panta 1. punktā minētajā informācijā attiecīgā gadījumā norāda:
  - a) kategoriju, kāda ir vīzām, uzturēšanās atļaujām vai cita veida atļaujām, kas attiecas uz personas ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos;
  - b) nepieciešamo dokumentāciju un izpildāmos nosacījumus;
  - c) metodi pieteikuma aizpildīšanai un iespējas tā iesniegšanai, piemēram, konsulārajās iestādēs vai tiešsaistē;
  - d) pieteikuma maksu un orientējošu izskatīšanas laiku;

- e) maksimālo uzturēšanās laikposmu katram atļaujas veidam, kas minēts a) apakšpunktā;
- f) iespējamās pagarināšanas vai atjaunošanas nosacījumus;
- g) noteikumus attiecībā uz pavadošām apgādājamām personām;
- h) pieejamās izskatīšanas vai pārsūdzēšanas procedūras; un
- i) attiecīgos vispārpieņemamos tiesību aktus, kas attiecas uz fizisko personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos.

## 12.9. PANTS

### Strīdu izšķiršana

Puse neizmanto strīdu izšķiršanu saskaņā ar 31. nodaļu attiecībā uz ieceļošanas un pagaidu uzturēšanās atteikumu saskaņā ar šo nodaļu, ja vien jautājums nav saistīts ar piekoptu praksi.

## 13. NODAĻA

### IEKŠZEMES REGULĒJUMS

#### 13.1. PANTS

##### Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai saglabā attiecībā uz licencēšanas un kvalifikācijas prasībām un procedūrām, kā arī tehniskajiem standartiem<sup>64</sup>, kuri ietekmē pakalpojumu tirdzniecību vai jebkuras citas saimnieciskās darbības veikšanu, attiecībā uz kuru Puse ir uzņēmusies saistības saskaņā ar 10.6., 10.7., 11.4., 11.6. pantu, ievērojot visus noteikumus, ierobežojumus, nosacījumus vai kvalifikācijas, kas izklāstītas tās sarakstā saskaņā ar 10.12. un 11.8. pantu.
2. Neatkarīgi no 1. punkta 13.6. pantu piemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas saistīti ar licencēšanas un kvalifikācijas prasībām un procedūrām, kā arī tehniskajiem standartiem, kuri ietekmē pakalpojumu tirdzniecību vai jebkuras citas saimnieciskās darbības veikšanu.

---

<sup>64</sup> Lielākai noteiktībai – ciktāl pasākumi attiecas uz tehniskajiem standartiem, šo nodaļu piemēro tikai tādiem pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību.

3. Šo nodaļu nepiemēro Puses pieņemtiem un saglabātiem pasākumiem, ciktāl uz tiem attiecas 18. nodaļa.

## 13.2. PANTS

### Pasākumu izstrāde

Puse, kas pieņem vai saglabā pasākumus saistībā ar licencēšanas prasībām un procedūrām, kvalifikācijas prasībām un procedūrām:

- a) nodrošina, ka minēto pasākumu pamatā ir skaidri, objektīvi un pārredzami kritēriji<sup>65</sup>;
- b) nodrošina, ka kompetentā iestāde pieņem un pārvalda savus lēmumus neatkarīgi;
- c) nodrošina, ka procedūras pašas par sevi nepamatoti nekavē jebkādu prasību izpildi;

---

<sup>65</sup> Lielākai noteiktībai – kompetentās iestādes var novērtēt minēto kritēriju nozīmi, kas var ietvert kompetenci, spēju sniegt pakalpojumu vai veikt jebkādu citu saimniecisku darbību un lēmuma par atļaujas piešķiršanu iespējamo ietekmi uz veselību vai vidi.

- d) nodrošina, ka procedūras ir objektīvas un piemērotas tam, lai pieteikuma iesniedzēji varētu pierādīt, vai viņi atbilst prasībām, ja tādas ir; un
- e) ciktāl iespējams, neprasa, lai pieteikuma iesniedzējs vērstos vairāk nekā vienā kompetentajā iestādē attiecībā uz katru atļaujas pieteikumu<sup>66</sup>.

### 13.3. PANTS

#### Pasākumu pārvaldība

Ja pakalpojuma sniegšanai vai citas saimnieciskās darbības veikšanai ir vajadzīga atļauja, Puses kompetentās iestādes:

- a) atļauj pieteikuma iesniedzējam, ciktāl iespējams, iesniegt pieteikumu jebkurā laikā;
- b) paredz samērīgu termiņu pieteikuma iesniegšanai, ja pastāv konkrēti pieteikumu iesniegšanas termiņi;
- c) plāno pārbaudes, ja tādas ir vajadzīgas, ar pietiekami biežiem intervāliem un paredz samērīgu laikposmu, kurā pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt veikt pārbaudi;

---

<sup>66</sup> Lielākai noteiktībai – Puse var pieprasīt vairākus atļaujas pieteikumus, ja pakalpojums vai cita saimnieciskā darbība ir vairāku kompetento iestāžu jurisdikcijā.

- d) cenšas pieņemt pieteikumus elektroniski, ņemot vērā to konkurējošās prioritātes un resursu ierobežojumus;
- e) dokumentu oriģinālu vietā pieņem dokumentu kopijas, kas apliecinātas saskaņā ar Puses iekšzemes tiesību aktiem, izņemot, ja kompetentās iestādes pieprasa iesniegt dokumentu oriģinālus, lai aizsargātu atļaujas piešķiršanas procesa integritāti;
- f) nodrošina, ka kompetento iestāžu iekasētās maksas<sup>67</sup> par atļauju ir samērīgas un pārredzamas un pašas par sevi neierobežo attiecīgā pakalpojuma sniegšanu vai jebkādas citas saimnieciskās darbības veikšanu;
- g) ciktāl iespējams, norāda orientējošu pieprasījuma apstrādes termiņu;
- h) bez liekas kavēšanās, ciktāl iespējams, pārliecinās par pieteikuma pilnīgumu apstrādei saskaņā ar Puses tiesību aktiem;

---

<sup>67</sup> Maksa par atļauju ietver licencēšanas maksu un maksu, kas saistīta ar kvalifikācijas procedūrām; tā neietver maksu par dabas resursu izmantošanu, izsoles maksu, maksu par konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātus maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

- i) ja pieteikumu uzskata par pilnīgu apstrādei saskaņā ar Puses tiesību aktiem, nodrošina, ka pieteikuma apstrāde tiek pabeigta un ka pieteikuma iesniedzējs samērīgā termiņā pēc pieteikuma iesniegšanas tiek informēts par lēmumu, ciktāl iespējams, rakstiski;<sup>68</sup>
- j) pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma un bez liekas kavēšanās sniedz informāciju par pieprasījuma statusu;
- k) ja pieteikumu uzskata par nepilnīgu apstrādei saskaņā ar Puses tiesību aktiem, samērīgā laikposmā un ciktāl tas ir iespējams:
  - i) informē pieteikuma iesniedzēju, ka pieteikums ir nepilnīgs;
  - ii) pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma sniedz norādījumus par to, kāpēc pieteikums tiek uzskatīts par nepilnīgu;

---

<sup>68</sup> Kompetentās iestādes var šo prasību izpildīt, iepriekš rakstiski informējot pieteikuma iesniedzēju, tostarp ar publicētu pasākumu, par to, ka atbildes nesniegšana konkrētā termiņā no pieteikuma iesniegšanas dienas norāda vai nu uz pieteikuma pieņemšanu, vai noraidīšanu. Lielākai noteiktībai – rakstiska informēšana var ietvert informāciju, kas sniegta elektroniski.

- iii) dod pieteikuma iesniedzējam iespēju<sup>69</sup> iesniegt papildu informāciju, kas vajadzīga, lai pieteikums būtu pilnīgs; un
- iv) ja nav iespējams nekas no iepriekš minētā un ja pieteikums tiek noraidīts tā nepilnīguma dēļ, nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējs tiek informēts samērīgā laikposmā;
- l) ja pieteikums tiek noraidīts, informē pieteikuma iesniedzēju, ciktāl iespējams, pēc savas iniciatīvas vai pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma, par noraidīšanas iemesliem un attiecīgā gadījumā par pieteikuma atkārtotas iesniegšanas procedūrām; un
- m) nodrošina, ka atļauja pēc piešķiršanas stājas spēkā bez liekas kavēšanās, ievērojot piemērojamus noteikumus.

---

<sup>69</sup> Lielākai noteiktībai – šādai iespējai nav nepieciešams, ka kompetentā iestāde pagarina termiņus.

## 13.4. PANTS

### Ierobežots licenču skaits

1. Ja konkrētai darbībai licenču skaits ir ierobežots pieejamo dabas resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ, Puse potenciālajiem pretendentiem piemēro tādu atlases procedūru, kas pilnībā garantē taisnīgumu, objektivitāti un pārskatāmību, tostarp jo īpaši atbilstīgu publicitāti par procedūras sākšanu, veikšanu un pabeigšanu.
2. Izstrādājot atlases procedūras noteikumus, Puse var ņemt vērā leģitīmus politikas mērķus, tostarp apsvērumus par veselību, drošību, vides aizsardzību, patērētāju aizsardzību, konkurenci, vides aizsardzību un kultūras mantojuma saglabāšanu.

## 13.5. PANTS

### Tehniskie standarti

Katra Puse mudina savas kompetentās iestādes, tām pieņemot tehniskos standartus, pieņemt tehniskos standartus, kas izstrādāti atklātos un pārredzamos procesos, un mudina visas izraudzītās iestādes tehnisko standartu izstrādē izmantot atklātus un pārredzamus procesus.

## 13.6. PANTS

### Pārredzamība

Puse, kurai vajadzīga atļauja pakalpojuma sniegšanai vai jebkuras citas saimnieciskās darbības veikšanai, sniedz informāciju, kas vajadzīga, lai pakalpojumu sniedzēji vai personas, kuras vēlas sniegt pakalpojumu, un personas, kas veic vai vēlas veikt jebkādu citu saimniecisko darbību, atbilstu prasībām un procedūrām minētās atļaujas saņemšanai, uzturēšanai, grozīšanai un atjaunošanai. Minētajā informācijā iekļauj šādas ziņas, ja tās ir pieejamas:

- a) maksu par atļauju;
- b) attiecīgo kompetento iestāžu kontaktinformāciju;
- c) ar pieprasījumiem saistītu lēmumu pārsūdzēšanas vai izskatīšanas procedūras;
- d) procedūras, lai pārraudzītu vai nodrošinātu atbilstību noteikumiem par licencēm;
- e) iespējas iesaistīt sabiedrību, piemēram, izmantojot uz klausīšanas vai lūdzot iesniegt piezīmes;
- f) orientējošus pieteikuma apstrādes termiņus;

- g) prasības un procedūras; un
- h) piemērojamās tehniskās standartus.

### 13.7. PANTS

#### Pārskatīšana

Pēc tam, kad ir stājušās spēkā papildu disciplīnas, kas izstrādātas saskaņā ar *GATS* VI panta 4. punktu, Puses pārskata minēto kārtību. Ja pārskatīšanā tiek secināts, ka minētās disciplīnas uzlabotu šo nolīgumu, Puses nosaka, vai tās būtu jāiekļauj šajā nolīgumā.

## 14. NODAĻA

### PROFESIONĀLO KVALIFIKĀCIJU SAVSTARPĒJA ATZĪŠANA

#### 14.1. PANTS

##### Vispārīgi noteikumi

1. Nekas šajā nodaļā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai fiziskām personām būtu nepieciešamā kvalifikācija vai profesionālā pieredze, kas attiecīgajā darbības nozarē noteikta teritorijā, kurā tiek sniegts pakalpojums.
2. Katra Puse mudina attiecīgās profesionālās struktūras vai iestādes Puses attiecīgajās teritorijās izstrādāt un sniegt kopīgus ieteikumus par profesionālo kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu.
3. Šā panta 2. punktā minētos kopīgos ieteikumus pamato ar pierādījumiem par:
  - a) paredzētā profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas nolīguma (turpmāk “savstarpējās atzīšanas nolīgums”) ekonomisko vērtību; un

- b) attiecīgo režīmu saderību, proti, ciktāl ir saderīgi kritēriji, ko katra Puse piemēro profesionālās darbības atļauju izsniegšanai un licencēšanai.
4. Apakškomiteja pārskata visus kopīgos ieteikumus samērīgā laikposmā pēc to saņemšanas.
5. Ja kopīgais ieteikums ir saskaņā ar šo nolīgumu, Puses veic vajadzīgos pasākumus, lai risinātu sarunas par savstarpējās atzīšanas nolīgumu, vajadzības gadījumā ar Pušu kompetento iestāžu vai Puses pilnvarotu ieceltu personu starpniecību. Vajadzības gadījumā Apvienotā padome ar lēmumu var pieņemt pasākumus profesionālo kvalifikāciju savstarpējai atzīšanai.
6. Apspriežot savstarpējas atzīšanas nolīgumus vai izstrādājot kopīgus ieteikumus, attiecīgi Puses vai atbilstošās profesionālās struktūras vai iestādes tiek mudinātas ievērot pamatnostādnes sarunām par savstarpējās atzīšanas nolīgumu, kas izklāstītas 14.-A pielikumā.

## 15. NODAĻA

### PIEGĀDES PAKALPOJUMI

#### 15.1. PANTS

##### Definīcijas

Šajā nodaļā:

- a) “piegādes pakalpojumi” ir pasta un kurjera vai eksprespasta pakalpojumi, kas ietver pasta sūtījumu savākšanu, šķirošanu, transportēšanu un piegādi;
- b) “eksprespiegādes pakalpojumi” ir paātrināta un uzticamāka pasta sūtījumu savākšana, šķirošana, transportēšana un piegāde, kas var ietvert tādus vērtību pievienojošus elementus kā savākšanu no izcelsmes vietas, personīgu piegādi adresātam, sūtījuma izsekošanu, iespēju mainīt galamērķi un adresātu, sūtījumam esot ceļā, vai saņemšanas apstiprinājumu;
- c) “eksprespasta pakalpojumi” ir starptautiski eksprespiegādes pakalpojumi, ko sniedz ar izraudzītu pasta operatoru brīvprātīgas apvienības Pasaules Pasta savienības (*UPU*) ietvaros, piemēram, *EMS* kooperatīva, starpniecību;

- d) “licence” ir atļauja, kuru atsevišķam piegādātājam piešķirusi regulatīvā iestāde un kurā noteiktas procedūras, pienākumi un prasības, kas raksturīgas piegādes pakalpojumu nozarei;
- e) “pasta sūtījums” ir sūtījums, kura svars nepārsniedz 31,5 kg galīgajā formā, kādā tas pārvadājams jebkuram publiskam vai privātam piegādes pakalpojumu sniedzējam, un tas var ietvert tādus sūtījumus kā vēstule, paka, laikraksts vai katalogs;
- f) “pasta monopols” ir ekskluzīvas tiesības sniegt konkrētus piegādes pakalpojumus kādas Puses teritorijā saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem; un
- g) “universālais pakalpojums” ir konkrētas kvalitātes piegādes pakalpojuma pastāvīga sniegšana saskaņā ar Puses tiesību aktiem visos punktos šīs Puses teritorijā par pieņemamām cenām visiem lietotājiem.

## 15.2. PANTS

### Mērķis

Šajā nodaļā ir izklāstīti regulatīvā satvara principi, kas attiecas uz visiem piegādes pakalpojumiem.

### 15.3. PANTS

#### Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības noteikt to universālā pakalpojuma saistību veidu, kuras tā vēlas pieņemt vai saglabāt, un tā pārvalda šīs saistības pārredzamā, nediskriminējošā un neitrālā veidā attiecībā uz visiem piegādātājiem, uz kuriem attiecas šīs saistības.
2. Ja Puse pieprasa, lai ienākošie eksprespasta pakalpojumi tiktu sniegti kā universālais pakalpojums, tā nepiešķir minētajam pakalpojumam preferenciālu režīmu salīdzinājumā ar citiem starptautiskiem eksprespiegādes pakalpojumiem.

### 15.4. PANTS

#### Universālā pakalpojuma finansēšana

1. Lai finansētu universālā pakalpojuma sniegšanu, Puse neuzliek maksu vai citus maksājumus par tāda piegādes pakalpojuma sniegšanu, kas nav universālais piegādes pakalpojums.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro vispārēji piemērojamiem nodokļu pasākumiem vai administratīvām maksām.

## 15.5. PANTS

### Tirgu kropļojošas prakses novēršana

Katra Puse nodrošina, ka piegādes pakalpojumu sniedzējs, uz kuru attiecas universālā pakalpojuma saistības vai pasta monopols, neiesaistās tirgu kropļojošas darbībās, piemēram:

- a) neizmanto ieņēmumus, kas gūti no šāda pakalpojuma sniegšanas, lai šķērssubsidētu eksprespasta piegādes vai citus piegādes pakalpojumus, kuri nav universālais pakalpojums; un
- b) nepamatoti nediferencē klientus, piemēram, uzņēmumus, liela apjoma sūtītājus vai konsolidētājus attiecībā uz tarifiem vai citiem noteikumiem tādu piegādes pakalpojumu sniegšanai, uz kuriem attiecas universālā pakalpojuma saistības vai pasta monopols.

## 15.6. PANTS

### Atļaujas

1. Ja Puse pieprasa licenci piegādes pakalpojumu sniegšanai, tā publisko šādu informāciju:
  - a) visas licencēšanas prasības un laikposmu, kas vajadzīgs, lai pieņemtu lēmumu par licences pieteikumu; un
  - b) licences noteikumus.
2. Licences procedūras, saistības un prasības ir pārredzamas, nediskriminējošas, un to pamatā ir objektīvi kritēriji.
3. Puse nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējs tiek rakstiski informēts par licences atteikuma iemesliem.

## 15.7. PANTS

### Regulatora neatkarība

1. Katra Puse izveido vai uztur regulatorus, kas ir juridiski nošķirti un funkcionāli neatkarīgi no visiem piegādes pakalpojumu sniedzējiem. Puse, kas saglabā īpašumtiesības vai kontroli pār uzņēmumiem, kuri sniedz piegādes pakalpojumus, nodrošina efektīvu strukturālo nošķirumu starp regulatīvo funkciju un darbībām, kas saistītas ar īpašumtiesībām vai kontroli.
2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minētie regulatori savus uzdevumus veic pārredzami un savlaicīgi un ka tiem ir pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi, lai veiktu tiem uzticētos uzdevumus.
3. Regulatoru lēmumi un izmantotās procedūras ir objektīvas attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem.